Francisc Munteanu

FILIERA PROZEI

roman

Editura Eminescu

Francisc Munteanu

FILIERA PRAHOVA

Coperta de Constantin Guluță

Francisc Munteanu

FILIERA PRAHOVA

roman

Editura Eminescu
BUCUREŞTI, 1982

BIROUL colonelului Emilian Neacșu de la Comandamentul Militar al Capitalei era chiar la capătul coridorului de la etajul întîi și avea două ferestre mari : una care dădea spre stradă, se vedea gardul de fier forjat căptușit cu tablă zincată vopsită în verde, iar cealaltă, în curtea plină cu arbuști. Iarba arsă de soare și călcată în picioare, de o culoare nedefinită între galben și cafeniu, aducea cu un covor zdrențuit. Nici aleile nu mai erau delimitate exact : pneurile automobilelor au risipit pietrișul pe iarbă, urmele frînelor prea bruște au mușcat din pămînt lăsînd amprente adînci. Un singur copac răsărit dintr-un rond cocoșat, pestrițat cu păpădii ofilite, un mesteacăn cu trunchiul alungit, domina curtea. Guguștiucii îl ocoleau totuși : se așezau pe sulițele ascuțite ale gardului, pe ghereta roasă de ploi de la poarta principală.

Colonelul, de obicei înaintea unor hotărîri importante, se rezema de pervazul ferestrei care dădea spre curte și privea pierdut zborul frînt al păsărilor. Parcul pustiu, cazon îi devenise familiar : printre crengile platanilor de pe stradă se întrezărea acoperișul plat al vilei lui Malaxa și turnurile țuguiate ale unei clădiri cu

țigle coclite. Pe unul din aceste turnuri era fixată sirena de alarmă care, privită de departe, aducea cu două căciuli negre așezate una peste alta.

Mesteacănul din rondul cocoșat îi aducea totdeauna aminte de front, deși nu îndeplinise misiuni decît între granițele țării. E drept, vizitase în două rînduri Odessa ; o dată în suita mareșalului, în marea inspecție de primăvară, și a doua oară pentru anchetarea celor din guvernămîntul civil în legătură cu dispariția unui tren cu alimente. Ancheta se dovedise ineficientă : comisia de anchetă fusese pusă în fața faptului împlinit, garnitura formată din șaizeci de vagoane fusese rechiziționată de Comandamentul german ; misiunea se rezumase la o simplă formalitate de constatare. În cele cîteva zile petrecute în orașul ocupat, fusese cazat undeva în apropierea portului, într-o vilă durată în mijlocul unui parc. Nu vedea pe nimeni, nu vorbea cu nimeni, masa i se aducea de la popota ofițerilor și la rugămintea lui să viziteze orașul i se răspundea : „E periculos".

Ce putea fi periculos la o mie de kilometri în spatele frontului ?

— E o situație specială, domnule colonel... Aici, pe front sau în spatele frontului e același lucru.

Într-adevăr, în fiecare noapte se auzeau împușcături, uneori mașinile blindate se deplasau în partea cealaltă a orașului și poliția militară efectua arestări. Abia a așteptat să se întoarcă acasă.

În fața verandei, un mesteacăn plăpînd, rupt de o schijă, îl impresionase profund. Îl înregistrase ca pe o imagine concretă a războiului.

Cu cîteva zile în urmă, colonelul Emilian Neacșu împlinise patruzeci de ani. Era înalt, anii de militărie îi imprimaseră o ținută cazonă, își ținea pieptul bombat, dar fără ostentație și ori de cîte ori purta o conversație

neplăcută arbora un zîmbet șiret. Numai cei care îl cunoșteau îndeaproape știau că „zîmbetul șiret" era o mască, mai bine spus o armă de apărare. Colonelul Neacșu era un timid ; din cauza asta în discuții era repezit, uneori ridica tonul fără pricină să pară un alt Neacșu, poate cum ar fi vrut să fie. Superiorul lui direct, Dămăceanu, îl ghicise însă de la începutul carierei ; îl aprecia, știa că se poate baza pe el, îl urmărise în diferite misiuni, știa că mai presus de orice îl caracteriza patriotismul. Era dealtfel și motivul pentru care îl alesese colaborator direct imediat după izbucnirea războiului. Desigur, dincolo de subiectivismul lui Dămăceanu a cumpănit în această alegere și experiența organizatorică a colonelului. Trecuse și pe la Statul major și prestase serviciu la Direcția mobilizării și cunoștea ca nimeni altul starea de spirit a armatei. Doina, nevastă-sa, murise în '40 în timpul cutremurului și de atunci Neacșu devenise tăcut, unii îl socoteau chiar taciturn. Ocolea sistematic orice discuție despre ea de teamă să nu fie compătimit. Nu avea prieteni în sensul larg al cuvîntului, întreținea doar relații de serviciu, rar de tot se lăsa întovărășit la plimbările călare din pădurea Băneasa. De obicei mergea singur, dimineața devreme, și niciodată la trap : îi plăcea să lase calul liber, la pas, adulmeca aerul tare al pădurii și puțini ar fi putut spune la ce se gîndește. Pădurea Băneasa îl obseda : îi aducea aminte de codrii de stejari din apropierea Botoșanilor, de livezile de pruni cățărate pe dealurile dulci ale Țării de Sus. Taică-su, învățătorul, își ținea lecțiile de botanică în sînul naturii, dar mai toate dizertațiile despre științele naturii se transformau în cursuri de istorie. Brazii, printr-o metamorfoză ciudată, se transformau în plăieși, stejarii în oștenii lui Ștefan, gorunii îi simbolizau pe geți. Nu întîmplător își alesese Emilian Neacșu cariera militară.

La Şcoala Superioară de Război nu dovedise calităţi extraordinare, nu se afirmase prin scheme tactice care să fi fost date ca exemplu, era un militar tenace, convins că moralul unei armate depinde de dotare, de îmbrăcăminte şi de hrană, de pregătirea psihică-educativă şi tactico-militară.

Cînd vedea moletiere i se suia sîngele la cap, nu credea în victorii prin eroism romantic : era un realist pasionat, îşi ridicase vocea, ori de cîte ori avusese prilejul, pentru înzestrarea armatei cu tot ceea ce cucerise ştiinţa în alte domenii. În discuţiile mai intime spunea mereu :

— Nu dau un soldat conştient, educat, bine hrănit şi bine îmbrăcat pe cinci exaltaţi, pe zece fanatici. Frontul modern înseamnă permanentă mişcare, putere de deplasare în aer, pe sol, pe mare, sub mare. Acum cînd tot mai mult se vorbeşte despre războiul total, nu cred în divizii, în zeci de divizii, ci în mobilizarea naţiunii întregi. O ţară care nu dispune pe de-a-ntregul de potenţialul ei economic, o ţară care nu poate să schimbe de pe o zi pe alta natura produselor, e o ţară prost pregătită din punct de vedere militar.

Cei de la Şcoala Superioară de Război l-au etichetat utopist, visător adept al dictaturii, al regimurilor totalitare. A fost admonestat şi i s-a dat ca teză analiza luptelor de la Jena, tactica genială a lui Napoleon.

— Înseamnă că dumneata, domnule Emilian Neacşu, în curînd absolvent al Şcolii Superioare de Război, gradat al armatei regale române, nu crezi în geniile militare.

— Ba da, domnule comandant, cred. Cred în condiţiile care pot crea genii militare.

Emilian Neacşu ştia că timpul, istoria lui i-a dat dreptate.

După ocuparea Franței de către nemți, Neacșu s-a întîlnit cu profesorul lui de tactică și strategie militară.

— Vedeți, domnule comandant, cel puțin jumătate din ofițerii care au terminat la Saint-Cyr au analizat cu nota maximă luptele de la Jena și Austerlitz.

Își sărbătorise trecerea celor patruzeci de ani în doi, cu un fost coleg de promoție, generalul Matei. Matei avansase mult mai repede decît el și nu numai pentru merite ostășești : îl însoțise pe prințul Mihai în călătoria de documentare prin cîteva capitale europene și rămăsese în anturajul palatului. Noua situație privilegiată nu-l schimbase deloc : rămăsese același camarad vesel, mult mai profund decît își imaginau cei care credeau că-l cunosc. După venirea la putere a lui Antonescu a fost avansat, a trecut la Statul Major, apoi la Comandamentul Militar al Capitalei.

Neacșu tocmai se pregătise de culcare cînd îl sunase Matei :

— Ai șampanie ?

— N-am.

— Atunci vin la tine. Nu-mi plac oamenii care de ziua lor, fără să le placă, beau șampanie.

— Eu din păcate n-am nici altceva.

— Asta n-are nici o importanță. Am spus, vin la tine să te iau. La Athénée-Palace există un Tîrnave alb, demisec.

Spre mirarea lui Neacșu, Matei era la Athénée-Palace ca la el acasă. Îi știa pe chelneri pe numele mic :

— Mitică unde e ?

— Are zi liberă, domnule general, îi răspunse un chelner blond cu un accent pronunțat de sas.

— Și atunci cine mă servește la fel de repede ca el ?

— Eu, domnule general.

— Bănuiesc că ai și gheață ?

— Am, domnule general. Tîrnave ?

— Îmi plac chelnerii cu memorie. Alb și demisec.

Cînd se îndepărtă, îi șopti lui Neacșu :

— Față de el nu vorbi decît despre starea vremii. Lucrează pentru nemți.

Au băut vin alb de Tîrnave demisec. Matei se dovedise un băutor de rasă : ridică primul pahar spre lampadar, controlă culoarea și mărgelele, apoi mirosi vinul cu ochii închiși, îl adulmecă, luă o înghițitură, o înghiți în rate, pe urmă plescăi din buze.

— E ăla bunu'.

Neacșu încercă să ghicească toastul pe care-l va rosti generalul : „Pentru sănătatea lor, pentru Armată, pentru victorie. Nu, pentru victorie nu putea rosti toast, e băiat deștept și realist."

— Să bem, spuse în cele din urmă generalul Matei, în cinstea perceptorilor necinstiți.

Încă din tinerețe, Matei avea replici neașteptate, în genul loviturilor de teatru. Odată, elev fiind, era de serviciu în sala de mese. Trei colegi, elita clasei, fiii unor moșieri, l-au întrebat de meniu :

— Pentru dumneavoastră, domnilor elevi, nu s-a pregătit nimic.

— Cum asta ?

— Din cauza ploii n-am putut face rost de fîn.

— Ce vrei să spui, elev de serviciu ?

— M-ați întrebat de masa dumneavoastră. Am învățat la zoologie că boii consumă fîn.

Altă dată, fiind propus pentru premiul întîi, a cerut comisiei să i se acorde premiul doi.

— Modestia dumitale, domnule elev, ne înduioșează.

— Nu sînt modest, ci practic. Am primit de patru ori ca premiul întîi *Memoriile* lui Averescu. Sînt curios să văd ce se dă la premiul doi.

— Nu-mi plac perceptorii și mai ales cei necinstiți, răspunse cu întîrziere Neacșu.

— Imaginează-ți ce s-ar fi întîmplat dacă Burebista ar fi avut numai perceptori cinstiți. Atunci pe dealurile Tîrnavelor oamenii ar fi plantat hamei. Ar fi fost păcat. Gustă din vin. Cu ce te lauzi tu la patruzeci de ani ?

— Cu nimic.

— Atunci hai să bem pentru, cu ceea ce ai să te lauzi de acum înainte.

La cel de al treilea pahar au înșirat numele colegilor de la liceul militar.

— Îți aduci aminte de Pascu, cel cu uniforma pătată de sosuri ?

— Da, era lacom. În ultimul an m-a invitat la cofetărie... A consumat patru prăjituri. Baclavale. A fost atașat militar la Varșovia. De atunci n-am mai auzit de el...

— Șerban ?

Neacșu nu-și mai aducea aminte de Șerban. Matei insistă :

— Cel care stătea în banca întîi și colora frumos hărțile strategice...

— Îl știu. Avea și un neg pe bărbie. Era mereu îndrăgostit. Le iubea pe ospătărița de la iaurgerie, pe fata tutungiului, pe proprietara de la librăria „Cartea de aur". E mort.

— Dar Olaru ?

— Și el.

— Comșa, eminentul ? Căruia îi puneam bastoane de mareșal în raniță și ne amenința că iese la raport ?

— A murit și el.

— Înseamnă că am rămas foarte puțini. Tu de ce nu te însori, Emilian ?

Neacșu ridică privirile spre general :

— Poate după război.

— Atunci nu mai e mult.

— Ai spus că nu discutăm politică.

— Da, ai dreptate. Am spus că *azi* nu discutăm politică. Sublinie cuvîntul azi. Lui Neacşu această subliniere i se păru ciudată. Cu generalul Matei nu discutase niciodată politică. Deobşte nu discuta politică şi-i era oroare de politicieni. Chiar se bucurase la venirea la putere a generalului. Era convins că Antonescu, învestit cu titulatura pompoasă de „Conducător al Statului", va lichida „politicianismul balcanic" şi va face ordine în treburile statului.

— De ce ai subliniat cuvîntul „azi" ?

— Pentru că din „azi" nu mai sînt decît zece minute.

— Şi după aceea ?

— După aceea, nimic. Dar mîine dimineaţă, la prima oră, vreau să stau de vorbă cu tine.

— E un ordin ?

— Nu. O invitaţie.

A DOUA ZI, generalul Matei îl primi mai sobru ca de obicei. Părea neliniştit. Îl ţinu în picioare lîngă uşă pînă ce-şi aranjă lucrurile de pe birou. Neacşu avu senzaţia că vrea să-i comunice ceva foarte important. Ceva important şi neplăcut. Vru să-l ajute :

— Pot să comand o cafea ?

— Nu.

Un timp se priviră în ochi : Matei avea faţa încremenită, doar venele de la tîmple îi băteau ritmic. Lui Neacşu îi apăru pe buze zîmbetul şiret.

— Ascultă, Neacşule, spuse într-un tîrziu generalul, tu ce crezi despre război ? Văzînd că răspunsul întîrzie, îl îndemnă să ia loc.

Neacșu se așează într-un fotoliu în raza de bătaie a ventilatorului.

— Nu înțeleg întrebarea.

Matei începu să rearanjeze lucrurile de pe birou : mută mapa mai spre stînga, împinse călimara de marmură pînă la marginea mesei și orîndui creioanele după mărime.

— Poate n-am fost destul de clar. Ce crezi despre războiul nostru ?

— Întrebarea a devenit și mai neclară, domnule general. Adoptă un ton oficial. În primul rînd, acest război nu este al nostru.

— Asta am vrut să aud, Neacșule. Apăsă pe butonul soneriei și, cînd apăru ofițerul de serviciu, comandă două cafele. Își aprinse o țigară, ocoli biroul și se așeză față în față cu Neacșu.

— Ce crezi despre acest război care nu este al nostru ?

— Că era sortit eșecului înainte de a-l fi început.

— Ai mai vorbit cu cineva despre acest lucru ?

— Bineînțeles că nu.

Generalul Matei corectă poziția ventilatorului și neatent răsturnă fotografia regelui primită cu autograf. O așeză în poziție verticală, vru să spună ceva, dar se răzgîndi. Nu voia să se abată de la subiect :

— Nu crezi că era cazul să deschizi ochii celor care credeau că e războiul lor ?

— Nu.

— Și atunci prin ce dovedești că ești român ?

Lui Neacșu îi apăru din nou zîmbetul șiret :

— Cu certificatul de cetățenie.

Matei se încruntă din nou. Gluma i se păru deplasată. Și Neacșu își dădu seama de asta. Dar nu mai avu timp să se corecteze ; Matei se plecă spre el :

— Înseamnă că iar n-am fost destul de clar. Cum poți dovedi că ești un *bun* român.

— Cu nimic. Poate nu știi, domnule general, că o astfel de dovadă se eliberează de către Curtea Marțială. Și ca să fiu și mai explicit, o astfel de dovadă echivalează cu un act de deces.

Ofițerul de serviciu aduse cafelele.

Generalul Matei duse ceașca la gură, cafeaua era fierbinte, o puse pe birou.

— Desigur, dragul meu, acest lucru nu trebuie afirmat prostește.

— Știu. Dar atunci era imposibil de afirmat, iar acum e prea tîrziu.

— De ce e prea tîrziu ?

— Pentru că rușii sînt aproape de granițele țării.

— Poate e un moment prielnic ?

— Personal ce crezi, domnule general ?

— Eu cred că da. Vreau să spun, sînt *convins* că da ! De aceea te-am chemat...

„E ora mărturisirilor" — își spuse Neacșu. De fapt, aștepta de mult o explicație din partea lui Matei. Într-un fel, de un timp, era cam pus pe linia moartă. Pe front a avut divergențe cu comandamentul german, s-a împotrivit unor ordine „stupide", cum a afirmat mai tîrziu la anchetă, „românii n-au fost aduși în Rusia să fie măcelăriți". Mareșalul l-a schimbat, l-a adus în țară fără o misiune precisă. Era la dispoziția Statului Major. Mai tîrziu, Dămăceanu l-a adus la Comandamentul Militar al Capitalei. I se puneau multe culpe în cîrcă, că ar fi avut legături cu forțe subversive, cu avocatul Pătrășcanu urmărit de Siguranța Statului, cu un oarecare inginer Ceaușu. Se știa că generalul Matei avea domiciliul supravegheat, dar din cauza relațiilor cu Palatul n-au îndrăznit să se apropie mai mult de el. Neacșu ar fi vrut să

stea de multe ori de vorbă cu el, dar niciodată nu i s-a ivit prilejul de a aborda această temă. Era bucuros că Matei însuşi a deschis subiectul. Totuşi se reţinu să-i pună întrebări. Continuă conversaţia ca şi cum ar fi fost vorba de un lucru oarecare, fără importanţă :

— Dar în acest caz nu sînt în afara legii ?

— Nu e momentul să stabilim ce este în afara sau înăuntrul legii. Legile, în orice caz, se vor stabili după război. Dacă va fi şi un război al nostru.

Propunerea era suficient de clară. Neacşu nu mai avu nici un dubiu în legătură cu motivul pentru care fusese chemat.

— Şi ce am putea face noi doi ?

— Noi doi, nimic.

— Dar nu sîntem decît noi doi !

— În biroul acesta. În alte birouri sînt alţi doi. În fabrici sînt sute. În toată ţara, mii... Eu spun, gîndeşte-te la ceea ce ţi-am spus. Gîndeşte-te bine. Bine şi repede. Avem timp foarte puţin. Zic, pînă mîine.

— Ceea ce cred eu acum e rezultatul frămîntărilor din cei trei ani de război. Crezi că pînă mîine aş putea să-ţi spun ceva în plus ?

— Ai dreptate. Aş vrea să-ţi vorbesc foarte deschis, Neacşule. Asta pentru că te cunosc de peste douăzeci de ani şi am încredere în tine. A început decantarea conştiinţelor. Noi, vreau să spun armata, prin definiţie sîntem chemaţi să apărăm ţara. Acum mai mult ca oricînd e nevoie de fiecare soldat. Eu m-am înrolat. Ai auzit vreodată de Partidul Comunist ?

— Mi-era teamă că o să ajungi aici.

— La început şi mie mi-a fost teamă cînd am auzit de ei. M-am bucurat sincer cînd în '24 au fost interzişi. În perioada crizei, în '33, i-am condamnat pentru dezordine. Acum patru ani însă, după dictatul de la Viena,

mi-a căzut în mînă un manifest. Au fost singurii care s-au împotrivit cedării Ardealului. Au făcut apel la conștiință, dar noi am fost lași. Lași sau orbi. Deși, acum nu vreau să folosesc cuvinte mari, aș fi comandat bucuros un regiment sau măcar o companie pentru eliberarea țării. Acum în ceasul al doisprezecelea au lansat din nou apelul.

— Dacă e vorba de România nu e nevoie de explicații.

— Îți mulțumesc, Neacșule.

— Și ce trebuie să fac ?

— Îți spun. Scoase din buzunar o foaie de hîrtie împăturită și i-o întinse. O studiezi, pe urmă o arzi. Asta e prima ta sarcină. Pe urmă faci o listă, în memorie și numai în memorie, cu toți oamenii pe care te poți baza. Și-ți mai spun un secret : și regele e informat.

AJUNS în biroul lui de la capătul coridorului, colonelul Neacșu își controlă ceasul-brățară : era opt și douăzeci de minute. Un timp se foi prin încăpere, pe urmă se așeză la birou. Ca de obicei, controlă mapa de corespondență, ultimele telegrame ale agențiilor de presă, dar nu avu răbdare să le citească. Nu-i reținură atenția nici măcar titlurile ieșite din comun : „Luptele din apropierea Parisului", „Rezistență dîrză la Monte Cassino", „Replieri pe Vistula și Prut". Ar fi vrut să fie în pădurea Băneasa, singur cu gîndurile lui. După ce părăsise biroul lui Matei, se simțea obosit, împovărat de griji. Totuși îi părea bine că avusese loc discuția mult așteptată, cel puțin știa ce va avea de făcut. Dar riscurile și răspunderile ? În orice caz n-ar fi fost mai mici nici dacă ar fi stat să vegeteze în continuare, fără să facă ceva. Și

atunci ar fi depins el de evenimente. Acum, avea vaga senzație că evenimentele vor depinde de el. Măcar cele din preajma lui. Dar ce se va alege din învățămintele acumulate în timp ? Kant, Hegel, Bergson, Freud ? Și destinul ? Principiile destinului sedimentate în conștiință și crez ? Oare într-adevăr noi înșine ne vom făuri propriul nostru destin ? Ce se va alege din păcatul primar, din zilele facerii, din nostalgia liniștitoare a religiei ? Ce va rămîne din tot ceea ce a acumulat în cei patruzeci de ani ? Nimic ? Sau numai amintiri ? Acum i se păru că înțelege de ce, după orele de serviciu, acasă nu-și găsea locul. Știa că ceva nu era în regulă, dar se temea să se gîndească ce anume nu era în regulă. Aștepta apatic să treacă timpul, uneori se pomenea privind cadranul ceasului din perete, ca și cum arătătoarele, cele două săgeți negre, imperturbabile ar fi fost chemate să aducă ceva nou, o schimbare. De obicei se culca devreme, odată cu găinile, dar somnul îl ocolea. Se zvîrcolea o oră, două în așternuturi, pe urmă conform unui program prestabilit se scula, răscolea biblioteca, căuta ceva ușor, deconectant. Literatura nu-i aducea liniște. Dimpotrivă : se pomenea în mijloc de frază că nu-și mai aducea aminte ce citise cu o pagină în urmă.

Își consultă din nou ceasul, apoi apăsă pe butonul soneriei de pe birou. Nu trecuseră decît cîteva secunde și ofițerul de serviciu își făcu apariția. Purta regulamentar banderola la braț, își lovi abia perceptibil călcîiele.

— Ordonați, domnule colonel.

Ofițerul de serviciu avea un accent molcom de bucovinean, vorbea moale, tărăgănat. Ochii lui verzi, în spatele sticlelor, păreau rotunzi ca niște monezi de aramă coclite.

— Caută-l pe locotenentul Ștefănescu de la Biroul Tehnic.

— Am înțeles, domnule colonel.

Din cauza lungirii vocalelor ofițerul de serviciu avea în el ceva de ostaș bătrîn. Dar numai în aparență : nu avea mai mult de treizeci de ani. Se întorsese cu cîteva luni în urmă de pe front cu un glonte în șold. Era încă în refacere.

Colonelul Neacșu așteptă ca ușa să se închidă în urma lui, pe urmă scoase foaia de hîrtie primită de la generalul Matei. O buchisi atent, silabă cu silabă, o reciti din nou, murmură în gînd, pe urmă verifică dacă memorase textul suficient de exact. Cînd socoti că învățase totul pe de rost, scăpără bricheta și aprinse colțul hîrtiei. Flacăra se prelinse repede, abia avu timp să arunce resturile carbonizate în scrumieră. Așteptă pînă se stinse și ultima pîlpîire, apoi mărunți scrumul cu degetul.

Liniștit se rezemă de spătarul scaunului. Un timp privi mapa și ustensilele de scris, apoi se întrebă cum a ajuns Matei în legătură cu comuniștii. Prin relațiile lui cu Palatul ? Oare să fi pătruns comuniștii și acolo ? Dar cum au reușit să supraviețuiască după o prigoană de douăzeci de ani ? Știa că unii dintre șefii partidului au fost arestați în '33, citise pe larg în paginile ziarelor despre procesul de la Craiova, despre arestările de la atelierele căilor ferate și ale petroliștilor din Prahova. Prin asociație își aduse aminte de Rousseau, de un aforism gustat mult în tinerețe : „Oamenii pot fi nimiciți, ideile niciodată". Da, ideile nasc alți luptători. Prima oară cînd se îndoise a fost în cel de al doilea an al războiului. De ce rușii „eliberați de asuprirea comuniștilor" ridică armele pentru apărarea comunismului ? Dezvăluirile senzaționale ale presei despre bucuria celor eliberați de armatele cruciadei erau minciuni. Dacă lucrurile ar fi fost așa, de ce au apărut partizanii ? În fond, cel de

al doilea front, din spatele frontului, era mult mai aprig, mult mai sîngeros. Partizanii fără îndoială nu-şi apărau sărăcia, ci ideile.

Se auziră bătăi în uşă şi încă înainte ca Neacşu să fi putut ordona „intră", în prag apăru un locotenent îndesat, bronzat ca un sportiv. „Va să zică omul acesta e legătura mea", îşi spuse şi-l cercetă mai atent. După figură părea mai degrabă un meseriaş decît un intelectual ; ochii iscoditori trădau inteligenţă.

Locotenentul îşi bătu regulamentar călcîile.

— Să trăiţi, domnule colonel !

Vocea tăbăcită de tutun era aspră ca şi cum din gîtlej în loc de cuvinte ar fi rostogolit bolovani. Văzînd că nu primeşte răspuns, continuă cu o voce mai ridicată :

— Mi s-a spus...

Colonelul îl întrerupse cu un gest al mîinii. Vocea locotenentului i se păru că trăda o nemulţumire ostentativă :

— Cu un ton mai jos.

Obiecţia nu-l dezarmă pe locotenent. Scăzuse doar din intensitatea vocii şi continuă nestingherit fraza întreruptă :

— Mi s-a spus să mă prezint...

Colonelul îl întrerupse din nou :

— Exact.

Poate scurtimea răspunsului, poate zîmbetul şiret care apăruse în colţul buzelor colonelului îl încurcă pe locotenent. Dar încurcătura nu dură mult. Îşi reveni repede şi continuă la fel de agresiv :

— Dar chiar dacă nu m-aţi fi chemat dumneavoastră, m-aş fi prezentat la raport. Am fost adus aici în urmă cu o lună şi încă n-am făcut nimic.

Colonelul se întrebă dacă n-ar fi ştiut cu cine are de-a face oare l-ar fi deranjat felul de a fi al locote-

nentului ? Probabil că nu ; dar acum era încordat, concentrat la fiecare gest, la fiecare nuanță, la felul de rostire a frazelor. Se voia calm, pentru nimic în lume nu și-ar fi trădat emoția.

— O să faci. Nu pentru ceea ce ai fost adus de pe front, ci altceva. Dar asta acum nu mai are nici o importanță. Ce specialitate ai, domnule locotenent ?

— Pirotehnician, domnule colonel.

— Înseamnă că n-am încurcat borcanele. Deci dumneata ești locotenentul Mihai Ștefănescu. Arătă spre scrumieră. Aici erau consemnate datele dumitale.

Locotenentul tresări : în ochi îi apăruseră niște luciri ciudate, galbene.

— Atunci e bine că le-ați ars.

— Ți-am spus să vorbești cu un ton mai jos. Mi-ai fost recomandat de către domnul general Matei. Neacșu observă că locotenentul nu se simțea în largul lui. În colțul buzelor îi apăru din nou zîmbetul șiret. Îi păru bine că îl domina. Mi s-a spus că pot avea încredere în dumneata.

Pentru prima oară locotenentul se încruntă, își închise pleoapele pe jumătate ca și cum l-ar fi deranjat lumina din încăpere, apoi brusc se relaxă. Încercă chiar un mic zîmbet :

— La ordinele dumneavoastră, domnule colonel. M-am temut că am fost uitat.

Colonelul îl privi lung : cînd vorbea, locotenentului i se vedeau dinții albi, mari, ca niște clape de pian. Avea fața ovală, feminină, doar pomeții mai accentuați îi dădeau senzația de virilitate.

— Cum puteam să uit un om cu o poreclă atît de caraghioasă : Dum-dum ?

De astă dată locotenentul tresări : cunoștințele prea vaste ale colonelului îl deranjau. Se lăsă de pe un picior

pe celălalt și Neacșu, pentru prima oară de la începutul conversației, avu senzația plăcută de superioritate. Își aprinse o țigară ca momentul să dureze cît mai mult, să poată savura încurcătura locotenentului. În cele din urmă Ștefănescu rupse liniștea :

— Dacă știți atît de multe lucruri despre mine, pot să vă spun că Dum-dum nu e o poreclă, ci un nume conspirativ. Sau în orice caz *așa mi s-a părut* că e conspirativ.

„Da, asta n-ar fi trebuit să-i amintească. Matei îi atrăsese atenția asupra numelui ca în eventualitatea unei situații anume să-l poată recunoaște. Îi păru rău pentru indiscreția comisă, dar nu era nici locul, nici momentul să-i dea lămuriri. Nu putea totuși trece peste observația insinuantă a locotenentului."

— Nu ți-am cerut explicații.

Se ridică de la birou și se apropie de fereastră : crengile mesteacănului atîrnau ca niște mîini moarte. Frunzele argintii în bătaia puternică a soarelui sclipeau ca niște cioburi de sticlă.

Verifică în gînd sarcina ce avea să-i transmită. Locotenentul se apropie și el de fereastră. Colonelul aștepta să ajungă lîngă el, apoi coborî și mai mult vocea :

— Fii foarte atent. Te duci pe strada Doamnei numărul 4. E un atelier de bijuterii acolo. Proprietarul e un bătrînel cu păr alb, o să-l recunoști ușor. Îi comanzi un inel de platină cu trei diamante. El îți va comunica ce ai de făcut.

— Pot să pun o întrebare ?

Neacșu se sperie : dacă locotenentul îl va întreba ceva la care nu e pregătit să-i răspundă ? Acum sarcina nu i se mai păru chiar atît de ușoară ca în cabinetul generalului Matei, sau după memorarea notiței primite. Ca să evite orice încurcătură, răspunse autoritar :

— Nu. Mai mult decît ți-am spus, nu știu. Am terminat. Ba nu. Chiar acum te duci și ceri un bilet de voie pentru motive personale.

— Am înțeles, domnule colonel. Îmi permiteți să mă retrag ?

Pe buzele colonelului apăru din nou zîmbetul șiret, dar nu-i răspunse. Încuviință din cap și așteptă ca locotenentul să dispară în pătratul ușii, apoi răsuflă ușurat. Simți că i s-au umezit palmele. Instinctiv își șterse mîinile de turul pantalonilor, pe urmă se rușină : „mă port ca un adolescent"... Știa că discuția cu locotenentul Ștefănescu pecetluia o adeziune și gîndul acesta îi îmbujoră obrajii. Cînd se liniști, apăsă pe butonul soneriei de pe birou. De afară răsunară pașii ofițerului de serviciu.

— Ordonați, domnule colonel.

— Să vină cineva de la Serviciul Special.

— Am înțeles, domnule colonel.

După declicul ușii, în birou se făcu liniște. Neacșu, cu pași nehotărîți, porni spre fereastra care dădea în curte și se rezemă de pervazul ei. Umbra mesteacănului se micșoră. Însemna că în curînd soarele avea să bată în fereastră. Trase perdelele groase de pluș. Încăperea se întunecă, păru mai intimă, mai familiară. În clipa aceea sună telefonul. Colonelul se întoarse la birou și ridică receptorul.

— Alo, da... Eu sînt, domnule general ! Am înțeles. Fix la 4 voi fi la Statul Major. Ca de obicei, domnule general : punctual.

Așteptă ca în partea cealaltă a firului să se așeze receptorul, apoi închise și el. Îngîndurat, începu să măsoare încăperea : cinci pași de la birou la fereastră, patru pași pînă la peretele opus din care doi nu se auzeau : erau înghițiți de covor. Tocmai vru să repete miș-

carea de la birou la fereastră, cînd apăru maiorul Mardare de la Serviciul Special, fără să bată la ușă.

— Bănuiesc că vreți să aruncați o privire pe ultimele comunicate de pe front...

— Nu, Mircea.

Maiorul Mircea Mardare îl cunoștea bine pe colonel. Nu i se adresa pe numele mic decît cînd avea de rezolvat probleme grave. Strînse puternic dosarul sub braț și făcu un pas înainte. Aștepta răbdător.

— Aș vrea să te rog, Mircea dragă, să formulezi o circulară către toate jandarmeriile din țară. Anunți că locotenentul Mihai Ștefănescu a dezertat. Să fie pus sub urmărire, arestat și predat Tribunalului Militar.

Maiorul, deși se întîlnise pe coridor cu locotenentul Mihai Ștefănescu, nu schiță nici un gest de mirare.

— Doriți s-o redactez chiar acum ?

— Da. Dar cu data de mîine. Să nu uiți să mi-o aduci la semnat.

BORDURILE trotuarelor date cu var, două linii albe, păreau că îngustează străzile : hîrtiile cafenii, lipite pe sticlele vitrinelor, obturau mărfurile expuse, dar bucureștenii dezinvolți și gălăgioși se obișnuiseră de mult cu ceea ce adusese războiul ; nu mai tresăreau la apariția ordonanțelor noi, discutau despre nimicuri în fața cafenelelor, femeile continuau să se fardeze țipător, purtau rochii de vară decoltate și răspîndeau în jurul lor miros acrișor de paciulli.

Mihai Ștefănescu nu se acomodase, mai bine spus nu reușise să se asimileze vieții cotidiene a Capitalei, rămînînd în acest oraș un străin. Pe vremea liceului a fost intern, în perioada școlii militare încazarmat, apoi,

foarte curînd, a urmat frontul. Nu acumulase prea multe amintiri nici în perioada copilăriei : se născuse pe malul Cricovului Dulce, la Moreni, văzuse mai multe sonde decît copaci. În grădina mătușii Gogulica erau mai multe țevi decît trandafiri și orașul propriu-zis, urît, nu i s-a întipărit adînc în memorie. Casele aiurea, aruncate cu furca, colorate violent, cu grădini năpădite de buruieni, cu oameni urîți, cu salopete murdare de țiței, cu mîinile și fețele mînjite cu țiței, erau amintiri vagi, incoerente. Numai în Parcul Comunal nu mirosea a țiței : acolo mirosea a castani și a gunoi ars. Mulți ani după ce a plecat din Moreni mai auzea aievea pulsațiile stațiilor de pompare ; alteori îi revenea în minte o serbare de sfîrșit de an, fețele șterse de timp a două colege, fiicele unui inspector financiar, răzgîiate și certărețe. Nu-și mai aducea aminte nici numele lor, nici cum erau îmbrăcate, existau însă vag, undeva, în subconștient, ca amintirea unei zile însorite.

La douăzeci și șapte de ani, Mihai Ștefănescu a avut senzația unei vieți trăite, pe urmă, brusc, într-o noapte, pe front, a descoperit ceva uluitor. Un soldat simplu, îngropat în tranșee, i-a pus o întrebare :

— Ce căutăm noi aici, domnule locotenent ?

La început s-a mirat că nu și-a pus singur această întrebare, pe urmă căutînd răspunsul s-a speriat de cum ar fi putut să sune. A căutat tovărășia ostașilor. Ostașii nu erau disperați, pentru fiecare viața avea un sens, așteptau deznodămîntul senini și nu lipsiți de optimism.

Primise ordin să reziste la cota 311. Cota 311 era un mal abrupt și în față și în spate un cîmp întins, fără de sfîrșit. Cu binoclul totuși se puteau distinge formațiile motorizate ale sovieticilor. Păreau în refacere sau pur și simplu se odihneau sau așteptau ordinul de atac.

Un sergent negricios, oltean cu mustața în furculiță, hîtru, completă prima întrebare :

— Ce apărăm aici, domnule locotenent ?

Răspunse repede, categoric, să nu-și știrbească prestigiul :

— Cota 311.

— Cota 311 nu este nimic, poate doar un punct pe o hartă întocmită de un furier. Cei care au botezat acest punct 311 nu știu sau nu vor să știe că punctul 311 sîntem noi, compania a doua, decimată din cauza unui ordin sosit mult prea tîrziu. Desigur, dumneavoastră vedeți altfel, știți mult mai multe lucruri despre strategie și chestii din astea militărești. Eu sînt țăran și vă mărturisesc sincer că mînuiesc mult mai bine coasa decît pușca-mitralieră. Nouă, și sergentul arătă spre rămășițele companiei a doua, ni se pare că am fost sortiți sacrificării. Cei de la cota 310, din stînga noastră, s-au retras, cei de la cota 312, din dreapta noastră, s-au retras. Ne sacrifică pe noi ca ceilalți să se poată retrage în liniște.

Cu un an în urmă ar fi cerut condamnarea sergentului, trimiterea lui în fața Curții Marțiale. Acum însă avea uniforma udă, plină de noroi, îi era foame și pe deasupra nu-l putea contrazice pe sergent : acesta avea perfectă dreptate. Se vedea că se măcinase mult pînă a ajuns la concluzia că nu mai are nici un rost să tacă. Pe față i se citea hotărîrea : avea priviri reci, amenințătoare, deși vorbise reținut, calm.

— La Cluj mi-aș fi dat viața, domnule locotenent, a continuat sergentul după ce a așteptat o bună bucată de timp răspunsul. Acolo n-ar fi fost nevoie să-mi explicați de ce trebuie să lupt. Dar aici ? Știți cîți kilometri sînt pînă la Gorj ? Peste o mie ! Ați văzut vreodată,

domnule locotenent, cum sînt mînate vitele spre abator ?...

Se adunase toată compania în jurul lor, aşteptau părerea lui. Pentru prima oară nu ştia ce să spună soldaţilor săi.

Îi privi pe fiecare în parte : în spatele sergentului era Tincu, mereu ras proaspăt, era strungar de undeva din Banat. Acum nu era zîmbitor ca de obicei, ci încruntat, foarte hotărît. Alături de el, Pleşa, ţăran, rezervist cu faţa pămîntie : nu pricepea exact despre ce era vorba, îl încurcau termenii, cifrele, felul de a vorbi al sergentului. Bănuia sau presimţea că e condamnat la moarte din cauza unei blestemate cote. I-ar fi fost mult mai uşor să înţeleagă că trebuie să moară pentru apărarea Sloboziei. Era încordat, ştia că totul va depinde de ce va spune locotenentul şi nu voia să-i scape nici un cuvînt. Mai în fund, rezemat de peretele umed al tranşeei, cu mucul ţigării stins de mult între buze, aştepta răspunsul şi Moga. Cu cîteva zile în urmă primise veşti de acasă : îl părăsise nevasta, fugise cu un zugrav în Ardealul cedat. Ce putea să-i spună lui Moga ?

— Verificaţi cotele din stînga şi din dreapta noastră, mai adăugă sergentul şi după intonaţia vocii nu era o invitaţie, ci un ordin.

Pe cîmpul de instrucţie, în ţară, încă înainte de război, pedepsise odată o întreagă grupă. Îi ţinuse o oră întreagă într-o băltoacă în „drepţi-culcaţi" şi în ochii lor nu citise nici ură, nici răzvrătire, ci numai supunere. Acum însă, în faţa acestor soldaţi obosiţi, n-ar fi avut curajul să-şi impună autoritatea. Ştia că soldaţii aveau dreptate, în sinea lui era la fel de revoltat ca şi ei.

Se supuse ordinului : verifică cele două cote, amîndouă erau părăsite. Ce ar fi înţeles gorjanul despre o

schemă tactică notată cu 10 la cursurile Academiei Militare? Dar soldatul bătrîn cu ochi cenușii, cu mustățile galbene de nicotină, care i-a arătat fotografia celor patru copii ai săi? Și era doar un lucru simplu, o simplă problemă de matematică. Sacrifici treizeci de oameni și salvezi o mie. E drept că în adăposturile bine încălzite e foarte ușor să iei o asemenea hotărîre. E ca la un joc de șah: sacrifici un pion ca să salvezi o tură. Dar ce faci cînd tabla de șah e chiar cîmpul de luptă și tu ai fost sortit să interpretezi rolul pionului?

— Eu zic, domnule locotenent, mai spuse sergentul, că ar fi mai bine ca în locul cotei 311 să apărăm România. Dacă o vom mai putea apăra.

— Bine, băieți. Cine poate să spună cînd s-au retras cei din cotele apropiate?

— Înainte de miezul nopții.

— Acum cît e ora?

— Șapte, domnule locotenent.

— Cît se face în marș forțat pînă la unitate?

— Vreo opt ore. Dacă nu sînt răniți.

— Înseamnă că peste o oră le-am asigurat retragerea. Peste o oră, fix la opt, ne retragem și noi.

Soldații, care pînă atunci erau moleșiți de frig și de nesomn, deveniseră vioi. Se prezentară doi voluntari care să mai stea două ore la cotă după plecarea companiei să le asigure și lor retragerea.

Adăpostit sub malul abrupt al cotei 311, Ștefănescu se întrebă dacă procedase bine sau nu. Un ostaș cu fața supță, care se așezase lîngă el, îi ghici gîndurile.

— Vă frămîntați, domnule locotenent? E bine că vă frămîntați... Cei care se frămîntă știu mai bine ce e de făcut...

— Ce vrei, moșule? O țigară?

— Nu fumez, domnule locotenent.

— Atunci ce vrei ?

— Vreau să vă spun ce mă apasă pe inimă. Că aici dumneavoastră sînteți cel mai mare, chiar dacă după ani ați putea să fiți fiul meu. Dar acum vă vorbesc ca un tată. Eu l-am îndemnat pe sergent ceea ce v-a spus. Și nu de teamă de moarte l-am îndemnat. Nu. Cînd am venit pe front, știam unde vin. Acasă mi-am făcut toate socotelile. Față de ai mei și ăl de sus, mi-am făcut datoria : am făcut copii, mi-am durat o casă și am sădit și niște pomi. Cum s-ar zice, mi-am mîncat mălaiul. La dumneata m-am gîndit. Ești tînăr și frumos. Copii ai ?

— N-am.

— La asta m-am gîndit. Eu sînt din Sulina. Ați fost vreodată în deltă ?

— N-am fost.

— Păcat. Zău e păcat să mori cînd nu ți-ai văzut nici țara. Eu așa zic.

— Dacă le știi pe toate, moșule, învață-mă cum aș putea să dorm. Măcar o oră, pînă la opt.

— Păi asta e ușor. Vă scoateți cizmele, nu vă gîndiți la nimic și-mi ordonați să tac. Eu știu să tac ca un pește mort.

Cînd soldații îl treziră la opt, își găsi cizmele curățate lună. Bătrînul își feri privirile.

În drum spre unitate nu-l văzu printre soldați. Îl lămuri sergentul :

— S-a prezentat voluntar să ne asigure retragerea. Știți, el a fost cu ideea să nu murim prostește.

Ajuns la unitate, a fost tradus în fața consiliului de onoare al regimentului. Un colonel înalt cu un tic nervos al pleoapelor i-a ținut un rechizitoriu. A luat-o de departe de la Mucius Scaevola, de la Aprodul Purice pînă la ostașul ciung care și-a sacrificat viața pentru superiorul său. Ședința ar fi putut avea urmări tragice

dacă un maior, reprezentantul Statului Major al Diviziei, n-ar fi luat cuvîntul.

— Eu socotesc că inițiativa ostașilor e lăudabilă. Mai ales dacă e pătrunsă de spirit patriotic. Domnul locotenent pe care îl discutăm putea fi mort, poate l-am fi decorat post-mortem. Datorită inițiativei lui avem o companie vie, oameni cu arma în mînă, gata pentru orice sacrificiu. Dealtfel, cota 311 trebuia abandonată cu cîteva zile în urmă. Nu cer să cercetăm acum de ce nu i s-a transmis ordinul de retragere și cine nu i l-a transmis. Poate cineva care a vrut să-și salveze pielea și ar fi trebuit să stea în locul lui în fața juriului de onoare. Părerea mea, domnule colonel, să trageți concluziile.

Din cauza unui atac neașteptat al sovieticilor, concluziile nu s-au mai tras. Numai locotenentul Mihai Ștefănescu a tras concluziile.

În primul rînd, a început să vadă, apoi să observe. De fapt, nu vedea nimic nou, aceleași lucruri, dar cu alți ochi. Soldații aveau bocanci cu talpă de lemn. Contractul cu furnizorul militar Batta era o chestiune publică. Oare cine a furat talpa? Îmbrăcămintea, armele erau și ele deplorabile. Și toate astea pe spinarea soldatului care trăgea greul, pionul de sacrificiu. Pe urmă, a început să audă. Poate aceleași lucruri știute de toți, dar cu alte urechi. Pînă și cîntecele pe care le cîntau ostașii aveau o semnificație. Se vorbea despre înstrăinare, de dor de casă. Cum de n-a observat pînă acum acest lucru?

Cînd ostașii au început să-l socotească de-al lor, i-au arătat un „fluturaș".

— Unde l-ați găsit, băieți?

— În tranșee.

— Cine le-a răspîndit?

— Păi sînt iscălite, domnule locotenent.

Într-adevăr, chemările, apelurile către soldați și ofițeri erau semnate : „Partidul Comunist din România".

— Partidul comunist le-a adus aici. Vedeți că sînt și curajoși printre noi, nu numai lași, cum ne bestelește domnul colonel. Că e, zău, altceva cînd te bați pentru ce-i al tău. Nu-i mai frumoasă Dunărea decît Donul ?...

Într-o zi căzură asupra Cantonamentului cîteva bombe cu explozie întîrziată. Colonelul se mută în satul apropiat. Ștefănescu dezamorsă pe cele din incinta Cantonamentului, pe celelalte maiorul de la Statul Major le interzisese să le atace :

— Lasă-le să explodeze. Nu merită să-ți riști viața decît cu folos.

După cîteva săptămîni îl chemă la Divizie.

— Am dat dispoziție să fii transferat în țară. Acum e nevoie de oameni cu inițiativă. Te prezinți la domnul general Matei de la Comandamentul Militar al Capitalei. Ești genist, nu ?

— Da, domnule maior.

— E o meserie utilă și foarte la modă. Îi spui că te-am poreclit Dum-dum. E foarte ușor de ținut minte.

— De ce e nevoie de poreclă ? Mie Ștefănescu îmi place foarte mult.

— Există zeci de Ștefănescu în armată. Porecla îți poate folosi și ca bilet de liberă trecere, și ca pașaport. La intrarea în țară vei trece prin punctul de frontieră Prut 12, te vor obliga la carantină. Comandantul centrului sanitar e un colonel gras, doctorul Barta. În afară de nume și număr matricol, îi spui și porecla. O să-ți fie de folos.

— Am înțeles, domnule maior.

— Mi-ar face plăcere să cred că nu mă înșel în legătură cu dumneata.

Colonelul Barta într-adevăr îi facilită intrarea în țară. Îl expedie încă în ziua sosirii cu un tren sanitar :

— Cu ăsta ajungi mai repede decît cu un accelerat.

Numai generalul Matei îl primi foarte rece. Nu se schimbase nici cînd află că maiorul îl poreclise Dum-dum.

— În general, nu-mi plac familiarismele, domnule locotenent. Ce știi să faci dumneata ?

— Sînt pirotehnician, domnule general. Pot mina poduri, căi ferate, știu să dezamorsez bombe cu explozie întîrziată...

— De obicei oamenii care știu prea multe lucruri nu știu nimic. Știi unde e Palatul Telefoanelor ?

— Da, domnule general.

— Îmi faci cartografierea străzilor din împrejurimi. E o misiune despre care îmi raportezi direct.

— Am înțeles, domnule general.

Hotărîse să-l dea gata pe general ; se înarmă cu cîteva creioane ascuțite și se duse de-a dreptul la Palatul Telefoanelor. Vru să facă întîi o schiță sumară, după aceea să tragă harta în tuș. Îi păru rău că nu-l întrebase pe general de scară. Decise să facă două hărți : una mică de buzunar și a doua, pe o coală întreagă de desen. Dacă generalul o să-i obiecteze că o făcuse prea mică, va scoate din buzunar pe cea de a doua. N-avea voie să nu-și îndeplinească misiunea exemplar ! Trebuia să dovedească că n-a fost trimis de pe front doar așa, să se salveze. Se întrebă totuși nedumerit de ce era nevoie de un pirotehnician să întocmească o hartă ? Cunoștea un cartograf, un căpitan care lucrase chiar la litografia Helicon și era socotit cel mai bun specialist în materie. Probabil, își răspunse tot el, misiunea era secretă, trebuia un om de încredere.

Ajuns în fața Palatului Telefoanelor, își dădu seama că misiunea nu era chiar atît de ușoară. Nu putea face

măsurători și nici măcar să întocmească schițe pe stradă îmbrăcat în uniformă militară. S-ar fi adunat lumea în jurul lui ca la circ. Înconjură Palatul Telefoanelor, își memoră atent străzile de apropiere, apoi într-un W.C. public întocmi prima schiță. Reveni în fața instituției, măsură cu pașii lățimea Căii Victoriei, avea nouă pași, apoi luă lungimea la pas pînă la Capșa. Măsură cu pașii și Matei Millo, apoi înconjură clădirea Cărții Românești, Cercul Militar. Cînd adună mai multe cifre, intră într-o cofetărie și le trecu pe schița existentă. Măsurătoarea dură pînă după miezul nopții : avea cifre notate pe cutia de chibrituri, pe fel de fel de hîrtiuțe. Acasă știa ce avea de făcut : trebuia să măsoare lungimea pasului și să traducă totul în metri. Pînă dimineața nu reuși să întocmească decît o singură hartă. Cu ochii cîrpiți de somn se prezentă la general. Acesta cercetă harta, o rupse în bucăți și o aruncă la coș :

— E foarte proastă. Hartă din asta puteam cumpăra și din comerț. M-ar fi interesat și tonetele de pe stradă, descrierea pavajelor, indicații cu privire la străzile în pantă, lățimea trotuarelor. Aș fi vrut să am o hartă militară.

— Permiteți-mi să refac harta.

— Nu e nevoie. Te duci la Palatul Telefoanelor la ghișeul 2 și vei găsi acolo un cartograf. Va fi îmbrăcat în salopeta Societății de Telefoane. Îl întrebi „unde se fac abonamentele pentru comuna Militari" și-ți va răspunde „Chiar în comuna Militari". Întocmiți harta împreună.

„Cartograful" nu știa să țină creionul în mînă, dar cu firele de telefon pe care le întindea de-a lungul străzilor măsura totul exact : și lățimea trotuarelor și înălțimea rigolelor.

— Nu exagerăm ? îl întrebă Ștefănescu.

— Nu. Trebuie să știm dacă pe Cîmpineanu pot trece paralel două tancuri.

„Cartograful" nu se pricepea să întocmească hărți, dar știa foarte multe lucruri : avea notat într-un carnețel toate hotelurile unde erau cazați ofițerii germani, știa plecările și sosirile trenurilor care nu erau trecute în Mersul Trenurilor. La un simplu apel făcea rost de un mijloc de locomoție și, cînd vorbea la telefon, se autointitula „Bunicul". Uneori apărea neașteptat de elegant, alteori se mulțumea să poarte salopeta albastră a Societății de Telefoane.

La prima întîlnire se prezentase Barbu, la Capșa un chelner îl numi Crișan, iar în timpul unei razii, cînd își arătă biroul populației, se legitimă Vanghele. Ștefănescu nu-l întrebă nimic ca și cum totul ar fi fost normal.

Generalul se arătă mulțumit de noua hartă. Spuse un simplu „mulțumesc" și-l repartiză pe locotenent la Serviciul Tehnic.

Era o încăpere pătrată cu patru birouri și cu o mulțime de telefoane care nu sunau niciodată. Ștefănescu se prezenta la șapte la serviciu, se așeza la birou, citea ziarele și pleca la patru după-amiză. Serviciul Tehnic aducea cu o închisoare fără gratii. Nu avea absolut nimic de făcut, rar întocmea tabele cu numerele de telefon care se schimbau la comandament. Un timp crezuse că a greșit cu ceva și l-au dat uitării.

În timpul liber străbătea spațiul dintre Palatul Telefoanelor și Capșa în speranța să-l întîlnească pe „Bunic". Acesta însă dispăruse fără urmă. Îi era ciudă că făcuse pe discretul, ar fi trebuit să-i pună întrebări, să păstreze relațiile cu el. Oare numai pentru atîta lucru, să întocmească o hartă, l-au adus de pe front ?...

Nemaiputînd răbda, se prezentă la raport. Generalul îl privi ca și cum atunci l-ar fi văzut pentru prima oară. Abia tîrziu își aduse aminte de el :

— Da, e bine că ai venit. Rămîi la Serviciul Tehnic și ești la dispoziția domnului colonel Neacșu. Am terminat.

Întors de la colonel, ceru un bilet de voie în interes personal și fu bucuros cînd comandantul Serviciului Tehnic nu-i ceru amănunte. Îi eliberă biletul de voie și Ștefănescu părăsi Comandamentul.

În stradă era cald, aerul stătut și nemișcat cu miros de eșapament era irespirabil.

ENACHE GEORGESCU terminase Dreptul în anul 1928, dar nu avusese bani destui să-și deschidă un birou de avocatură. La început se angajă ca secretar la un avocat la modă, maestrul Miron D. Athanasiu, și era folosit la toate. Discuta sau pregătea martorii la procesele de divorț, făcea de planton în sala pașilor pierduți sau îl anunța pe avocat la bufet că urmează dosarul 7013.

Maestrul Miron D. Athanasiu era membru al Societății de Filatelie, îl punea să urmărească la bursa de timbre de pe strada Enăchiță Văcărescu seria „Carol cu barbă" și „Torcătoarea", îl obliga să scoată în timpul liber prețurile timbrelor în franci elvețieni după catalogul Zumstein. Nu-i încredințase nici un proces, nici măcar un recurs la o pensie alimentară, nu-i mărise salariul nici după trecerea unui an în serviciul lui și Enache Georgescu, nemulțumit, îi ceru socoteală.

— Dumneata, domnule Georgescu, nu ești bun de avocat. N-ai prestanță, nu știi să vorbești cursiv, să

compui fraze elegante, nu ești convingător și pe deasupra ești și prost îmbrăcat. Un avocat trebuie să aibă gulerele cămășilor scrobite, pantalonii călcați și pantofii lustruiți de două ori pe zi. De ce nu te-ai făcut măcelar, domnule Georgescu ?

Enache Georgescu renunță la bară și se angajă ca jurist la fabrica de bere Grivița. Pentru prima oară primi din partea colegilor titulatura de avocat și era mîndru. Totuși, noaptea se visa dirijînd procese răsunătoare comentate pe prima pagină a ziarelor, pledînd ore în șir și dimineața se scula obosit. La serviciu urmărea plata la zi a asigurărilor sociale, întocmea dosarele de concediere și completa formulare tip de contract pentru desfacerea berii. Din primul salariu își cumpără o robă cu guleraș alb și cînd invita prieteni, ca din întîmplare, roba era agățată de ușa șifonierului.

— Tocmai am adus-o de la curățătorie...

Colegii îl îndemnau să se înscrie într-un partid, la liberali, dar el se codea să-și asume răspunderi. S-a însurat din dragoste cu fiica unui contabil de la „Bere Grivița" și a devenit tată de trei ori. Socrul i-a asigurat casă pe Popa Nan, și visul de a pleda la procese se risipi repede. În '34 un fost coleg îl sprijini să se angajeze la Siguranța Statului. Avea dosar bun, venise de la țară, era intelectual cu studii superioare. Fu angajat de probă, s-a evidențiat cu ocazia risipirii unei demonstrații, și apoi a fost angajat definitiv ca agent.

La Siguranța Statului, Enache Georgescu își descoperi adevărata sa vocație. În sfîrșit, avea dreptul la uniformă și tot neagră ; legitimația lui ca un sesam îi deschidea toate porțile și se pomeni apreciat. Băcanul din colț uita să-i facă nota la cumpărături, măcelarul îi oprea antricoate și vrăbioare, iar frizerul îi dădea după ras cu lavandă originală. Învață repede să-și folosească le-

gitimația : cumpăra trei perechi de ghetuțe pentru copii — își arăta legitimația și cerea ca marfa să fie trimisă acasă.

— Sînt în misiune, domnule Goldștein, nu pot umbla cu pachețele sub braț.

De cele mai multe ori marfa i se trimitea acasă fără notă de plată.

Vecinii, care aflaseră de noua sa meserie, se temeau de el, îl salutau cu respect. De pe o zi pe alta deveni agresiv, toată umilința acumulată în anii anonimi și șterși răbufni. Voia să se evidențieze cu orice preț, dar — se plîngea socrului — nu avea noroc.

După epurările din '40 trecu într-o nouă categorie de salarizare și îndeplinea muncă de rutină. Urmărea luni de zile cîte o casă presupusă de conspirație, participa la razii și arestările de la 1 mai, ridica persoane bănuite cu vederi de stînga. Din cauza postului scăpase de front și pentru asta trebuia să-și dovedească devotamentul cerînd sarcini speciale. Superiorul său direct, comisarul șef Preda, îl aprecia, știa că se poate baza pe el.

În diferite întreprinderi și instituții avea informatorii lui particulari, oameni cărora le făcuse cîte o favoare sau le înlesnea cîte o autorizație de călătorie sau mici concedii fără plată. Îi vizita pe rînd, voia să afle cu un ceas mai devreme despre o pregătire de demonstrație sau numele celor care ar fi putut fi bănuiți de sabotaj sau de răspîndire de zvonuri. Spre ghinionul lui, n-a aflat niciodată ceva răsunător, n-a reușit să dea lovitura cea mare. Era însă perseverent, reîmprospăta permanent relațiile.

Frecventa o ghicitoare în cafea, pe doamna Fani, care nu-i spunea decît lucruri bune. Dacă totuși prezicerile nu se împlineau, doamna Fani dădea vina pe cafea, îl

înjura pe Iuliu Meinl că îndoia marfa cu surogat. În casa doamnei Fani o cunoscuse și pe Iulia, văduva unui antreprenor, femeie distinsă, franțuzită, cu sîni mari, puțin durdulie, cu ochi umezi și triști. Și ea își cerceta destinul, voia să se termine războiul, avea bani undeva într-o bancă din sudul Franței, spera să-i poată cheltui înainte de a îmbătrîni prea tare. Bătea spre cincizeci, dar se ținea bine, mirosea a „Chat noir", avea părul oxigenat cu permanent mărunt să nu i se vadă rădăcina albă crescută prea repede. Cu timpul simpatia pentru Iulia s-a transformat în dragoste, apoi în pasiune. Enache Georgescu o vizita tot mai des în apartamentul ei de pe strada Regală, îi admira parchetul dat cu ceară, acasă avea dușumele vopsite în maro, biblioteca înțesată cu cărți franțuzești, persanele cam zdrențuite, dar originale Șiraz și Buhara. Iulia, în speranța unui pașaport a doua zi după terminarea războiului, îl primea, din cauza căldurii, îmbrăcată lejer, uneori numai cu un capot aproape transparent. Lui Enache Georgescu i se umezeau palmele, uita că trebuia să urmărească un vatman, stătea cu ochii pironiți pe sînii și șoldurile gazdei. Iulia îi ceda greu, îi făcea observații că avea cămașa transpirată, că nu-și schimbase șosetele, că nu folosea apă de gură. Georgescu suporta observațiile ei caustice, se umilea în speranța că, odată plecată, va putea pune mîna pe locuința ei.

Pe Enache Georgescu nu-l speria în ultimul timp decît apropierea frontului de granițele țării. Nu bătuse pe foarte mulți, dar, oricum, seara, înainte de culcare, se întreba dacă nu cumva venirea rușilor o să-i dăuneze din cauza profesiei. Se amăgea cu răspunsul pregătit de mult : „Am primit ordine, mi-am făcut datoria". În orice caz, îi părea rău că Decebal nu-și alesese o țară mai spre apus, undeva pe malurile Rinului.

În urmă cu cîteva săptămîni primise sarcina să supravegheze o bijuterie de pe strada Doamnei. Erau permanent doi în misiune : el și Cristea, care se instalase într-un apartament de peste drum, cu un aparat de telefon la îndemînă să anunțe dacă s-ar întîmpla ceva. Enache Georgescu staționa în stradă, gata să urmărească pe primul individ suspect și, la nevoie, să efectueze chiar și arestări.

Bijuteria se dovedise o pistă falsă. Bănuia că munca lui din fața bijuteriei se datora unui denunț sau unei anonime. Știrile de pe front erau alarmante, era bucuros că nu făcea ceva „special", că avea suficient timp să mediteze ce va avea de făcut după război. Casa din Popa Nan se mărise în ultimul timp cu încă două camere, mobilele erau noi, făcute la Arad, la Lengyel, zestrea fetiței era asigurată și valorile adunate în decursul anilor îi puteau asigura o existență pînă ce lucrurile se vor lămuri. Dacă într-adevăr va fi cazul să se lămurească. Credea în noua armă anunțată de Hitler, trebuia să creadă în ea, altminteri i-ar fi fost greu să înțeleagă mersul evenimentelor. Dacă ar fi fost chemat la raport în legătură cu atelierul de bijuterii, ar fi făcut față : adunase suficient material pentru un raport minuțios. Știa numele și adresa exactă a proprietarului, Anușavan Salahian, strada Roma 34, șaizeci și patru de ani, celibatar, colecționar de tablouri de pictori încă necunoscuți. Relații cu persoane străine nu avea, o menajeră în vîrstă, o nemțoaică, îi administra casa și bucătăria. În fiecare joi și sîmbătă seara juca remi cu un vecin de apartament, un proprietar de magazin de pălării, acționar la Creditul Minier, și el verificat politic, fusese deputat pe vremea guvernării lui Ionel Brătianu.

Notase într-o agendă descrierea fizică a fiecărui cumpărător, pe cei care reveneau îi urmărise pînă le aflase

identitatea. Avea suficientă experiență să nu poată fi luat la rost. I-ar fi plăcut totuși un ordin de descindere la bijutier, magazinul era destul de bine aprovizionat, s-ar fi putut alege cu ceva. De aceea, în ultimele zile telefonă de mai multe ori comisarului șef anunțînd cîte o vizită imaginară.

Comisarul șef punea însă multe speranțe în magazinul de bijuterii.

— Nu fi tîmpit, Georgescule, de ce să aruncăm cu pietre în iazul cu pește !

Lîngă bijuterie era un magazin cu gablonțuri și articole de marochinărie. Deasupra vitrinei principale o copertină vărgată, alb-albastru, arunca un petic de umbră. Aici se retrăgea Georgescu pe la ora prînzului. O vînzătoare slabă desena în fiecare dimineață opturi de apă pe trotuar și asfaltul încins aburea ca un cazan. În primele zile de staționare, vînzătoarea îl luase la ochi. Îl trimise pe patron la el.

— Te văd de cîteva zile, domnule, în fața magazinului. Ce vrei ?

— Stau, răspunse Georgescu sfios. Stau.

— Nu-mi place mutra dumitale. Pleacă ori chem poliția !

Georgescu îi arătă legitimația și proprietarul magazinului de gablonțuri și articole de marochinărie se sperie. Se retrase umilit în prăvălie. Cînd mai tîrziu Georgescu îl vizită să-i ceară un pahar cu apă, proprietarul, un individ mărunt, chel, cu un nume ciudat, polonez, trimise vînzătoarea după bere. Era bucuros că nu el era cel supravegheat.

Trecuse de ora zece și în bijuterie nu intră nici un cumpărător. „O zi ca toate celelalte", își spuse Georgescu și-l invidie pe Cristea care stătea în apartamentul răcoros de peste drum și consuma apă rece de la răcitor.

Pe la 11 apăru primul vizitator. Georgescu îi notă semnalmentele în agendă : *o doamnă îmbrăcată suficient de elegant, înaltă, 160—165, rochie albastră cu flori, pălărie cu voal. Fața ovală, poșetă albă. Intrat 11 și 5.*

Spre surprinderea lui, în urma doamnei apăru încă un client. Îl notă și pe acesta : *locotenent, 180—185, părul tuns scurt, bronzat.* În timp ce nota aceste date, își aduse aminte că ofițerul parcă s-ar fi uitat în jur înainte de a intra în magazin. *S-a uitat în jur să vadă dacă nu e urmărit.*

Trecu prin fața magazinului, se opri în dreptul vitrinei. Ofițerul cerceta exponatele de sub sticla tejghelelor, bijutierul era ocupat cu doamna cu rochie înflorată. Se întoarse spre casa de peste drum. Cristea stătea cu coatele rezemate de pervazul ferestrei. Îi făcu semn să telefoneze.

Cristea observase și el că ofițerul aruncase o privire în lungul străzii, aștepta numai dispoziția lui Georgescu.

Intră în cameră și formă numărul Siguranței :

— Alo, Siguranța ?... Cu domnul Comisar șef Preda... Mai repede, domnișoară... Alo, don' Preda ? Eu sînt, Cristea, din strada Doamnei.... Da, a intrat un locotenent... Da, domnule, s-a uitat în jur să vadă dacă nu e urmărit... Sigur, domnule... Mă pricep, ce dracu !... Am înțeles, îl punem sub urmărire. Bineînțeles cu discreție... Nu uitați să trimiteți pe cineva aici...

COSTIN CRISTEA era mai nou în Siguranță decît Georgescu : fusese recrutat imediat după plecarea lui Carol. Avusese o funcție administrativă pe vremea legionarilor, chiar la sediul din Gutemberg, era de profesie chelner, dar n-a practicat niciodată meseria : lucrase la

cîrciuma lui taică-su pe post de supraveghetor. Trăia pe picior mare cu o balerină de la Tănase, o fată subțirică din Vrancea, cu picioare lungi pe care, în timpul spectacolelor, le arunca pînă în tavan. Era fiica unui paznic de noapte beţiv şi brutal care în contul fiică-si era abonat cu meniu fix la cîrciuma bătrînului Cristea. Cristea închiriase balerinei o garsonieră pe Plevnei, îi plătea chiria, întreţinerea şi notele de plată de la băcănia de la parter. N-o putea lua în căsătorie din cauza originii : maică-sa fusese evreică, venită de undeva din Galiţia, şi murise într-un accident la o spălătorie chimică. Nemăritată, Nuţi nu se arătă prea fidelă, dar Cristea nu era orgolios : la telefoanele ei „nu veni în seara asta" el răspundea simplu, „bine". Uneori cinau împreună la Café de la Paix ori la Ambasador şi Cristea era mîndru cînd lumea se întorcea după ea. De obicei Nuţi se îmbrăca extravagant, cu decolteuri pînă la buric, îşi flutura părul lung, negru ca pe un steag. Îi plăcea aurul alb şi în garsonieră, în afară de un pat imens, nu avea decît oglinzi. Cei de la revista „Magazinul" o fotografiau goală pentru pagina artistică şi Cristea împărţea revistele cu autograf.

După ce se aranjase definitiv la Siguranţă, taică-su transformase cîrciuma în restaurant. Aprovizionarea, bineînţeles, o făcea chiar fiul său, direct de la abator. În aceste ocazii îşi îmbrăca uniforma şi, în contrast cu firea lui, vorbea cuviincios, umilindu-se chiar. Se lăuda cu această tactică.

— Am fost la abator, am pus şi eghileţii, să vadă cu cine au de-a face. M-am dus direct la directorul cu aprovizionarea. Nu, domnule Predescu, nu sînt în control şi ştiu că degeaba aş veni aici cu fleacuri. Conduceţi o instituţie cinstită. Am venit să vă rog să-l ajutaţi pe tata. El ţine singurul restaurant cu adevărat românesc în Domenii. Pentru ostaşii întorşi de pe front are meniu cu

preț redus. Poate ați citit despre asta și în ziare. Și zău nu-i trebuie decît vreo 200 de kilograme de carne de porc și ceva organe. Vă rămîn îndatorat, domnule director.

Chiar și cei de la Siguranță îl știau de afacerist. Superiorii, ca să nu-și păteze numele, se foloseau de el.

— Cristea dragă, îl chemă odată comisarul șef, vreau să-mi faci un serviciu...

— Cu plăcere, nene Preda. În ocazii din astea își permitea să fie familiar. Despre ce este vorba ?

— E ziua nevesti-mi, mă !... Ce crezi că i s-ar potrivi ?

— Pot să fiu indiscret ?

— Nu foarte, mă...

— Îmi știu lungul nasului, nene Preda, ce dracu ! Cîți ani are doamna ?

— Se apropie de patruzeci.

— Se ține foarte bine, pe cinstea mea. Am văzut-o de 10 mai, domnule comisar șef. Bijuterie ?

— Are.

— Ceva blană ?

— Tu nu ești prost, mă ! Are una, da' nu e grozavă... Cred că i-ar place dacă s-ar putea face rost de una frumoasă...

— Eu zic să dau o raită pe la depozite...

— Nu vreau din cele rechiziționate.

— Arăt eu ca unul care ia lucruri purtate ? Mă duc pe la foștii blănari, îi știu eu...

— Atunci se complică lucrurile. Bani nu prea am...

— Am spus ceva de bani ? Nene Preda, așa mă cunoașteți ?... O delegație, atît. Chiar fără număr de înregistrare, pentru o zi, pe urmă o rup. Mă pricep, ce dracu !... Bizam ?

— Fie bizam.

— Îmi dați și măsura ?

— Măsura ? Da, la asta nici nu m-am gîndit, mă... Te pricepi !...

— Dați-mi mașina, o iau și pe dumneaei să aleagă...

— Să nu se compromită, mă !

— De ce, îi spun numele ? Spun că-i gagica mea...

Un timp Cristea lucrase la marile bordeluri, în Cruce, pe Brezoianu la Casanova. Își făcea rondul, stătea de vorbă cu fetele, se interesa de clienții mai simandicoși, de cei de la ambasade. Pentru că era impertinent, fetele îl ocoleau, îl tîrau pe piste false. Fusese schimbat din cauza lui Micky Mouse, o fată brunetă, mică și care în timpul liber, între doi clienți, citea poezii de Minulescu.

— Aseară, domnule Cristea, am fost luată cu mașina. Conducea un șofer îmbrăcat în livrea. Unde credeți că am fost ?

— Îmi spui sau îmi pui întrebări ?

— La palat.

— Tu, mă ? Cu sînii tăi lăsați ?

— Eu. Și să știți că am fost apreciată. Chiar pentru sîni.

— La cine ai fost ?

— Chiar la *el.*

— Zău ? ! Îmi faci un raport în scris.

— Nu pot. Am promis că nu vorbesc nimănui despre noaptea trecută.

— Și atunci mie de ce mi-ai spus ?

— Nu m-ați rugat dumneavoastră să vă raportez despre întîlnirile mele în afara sediului ?

Cristea, aflat în posesia „peștelui cel mare", întocmi un raport pe care îl predă comisarului șef Preda. Avu însă ghinion : regele era plecat de o săptămînă la Sinaia. Pentru inducerea în eroare a organelor de stat, pentru de-

făimarea Majestății Sale, a fost schimbat din post și trecut la urmăriri speciale.

ȘTEFĂNESCU, încă înainte de a intra în magazinul de bijuterii, cercetase firma, să afle numele proprietarului. Colonelul avusese dreptate : bijutierul era ușor de recunoscut. Avea păr alb, rar, printre firele pieptănate cu grijă i se ghicea pielea trandafirie a capului. Era mărunt, împlinit și purta o pereche de ochelari cu ramă de baga, cu mai multe dioptrii. La intrarea ofițerului, bijutierul ridică pentru o clipă privirile, își înclină capul în semn de salut, dar imediat continuă să fie de folos clientei din fața lui.

— Poate încercați altă dată, doamnă... Vă stau oricînd la dispoziție... Sau faceți o comandă ca rîndul trecut...

Doamna cu rochia înflorată mormăi ceva ininteligibil, mai strîmbă o dată din nas și porni spre ieșire. Bijutierul o însoți pînă la ușă, apoi reveni la locotenent. După înfățișare nu părea un client serios : arboră totuși un zîmbet profesional și aștepta comanda. Ștefănescu făcu și el un pas spre bijutier, dar nu-i căută privirile : arătă spre inelele îngropate în pernițele de catifea.

— M-ar interesa un inel de platină cu trei diamante.

Bijutierul ridică brațul, dar rămase cu gestul suspendat și zîmbetul amabil îi îngheță pe față. Respiră de cîteva ori precipitat și, cu ochii ieșiți din orbite, deveni caraghios.

— Am impresia că ați rămas surprins, spuse zîmbind Ștefănescu. Am cerut un inel de platină cu trei diamante.

Abia după ce rosti aceste cuvinte se gîndi pentru o clipă că parola ar putea fi inexată, sau omul căruia i s-a

adresat să nu fi fost cel cu care trebuia să ia legătura. Se uită în jur dacă nu cumva mai era un vînzător cu păr alb. În incinta magazinului nu erau decît ei doi.

— Da, aveți dreptate, spuse după un timp bijutierul, am rămas surprins. Nu m-am așteptat la un militar. Făcu o scurtă pauză și redeveni vînzătorul cel vechi, cu zîmbetul profesional arborat pe față supus. Coborî vocea : Sînteți pirotehnician ?

De astă dată Ștefănescu rămase surprins, dar încercă să pară indiferent :

— Da.

— Bănuiesc că aveți și scule ?

De fapt, despre aceste detalii ar fi vrut să discute cu Neacșu cînd l-a întrebat dacă poate să pună o întrebare. Cît și ce știe omul de legătură, cît și ce poate să-i spună în afara parolei. Răspunse iritat :

— Ce fel de scule ?

Bijutierul ridică din umeri :

— Nu știu. Dar bănuiesc că și pirotehnicienii au un fel de scule. Va trebui să dezamorsați o bombă. Vă spun toate astea ca să fiți pregătit. Poate ar fi bine să închid ușa. Porni spre ieșire, dar Ștefănescu îl opri :

— Mai bine vorbim mai încet.

— Foarte bine. În ce transportați sculele ?

Fără îndoială bijutierul întrecea măsura, devenise insuportabil de indiscret. „Bunicul" nu i-a pus nici un fel de întrebare, dimpotrivă, ocolea orice fel de discuție. Fiecare știa ce avea de făcut și și-au îndeplinit misiunea fără comentarii.

— Dar asta de ce vă interesează ?

— Trebuie să transmit și un semn de recunoaștere.

— Parola nu ajunge ?

— Eu vă spun *ce trebuie făcut.*

Rostise cuvintele cu pauze între ele, foarte hotărît, subliniind ultima parte a frazei, vrînd parcă să-i dea de înțeles că nu el a stabilit misiunea și nici felul de-a lua legătura cu cineva.

— Aș vrea să vă asigur, domnule locotenent, că nu sînt un tip curios și, în interesul meu personal, aș vrea să știu cît mai puține lucruri despre dumneavoastră și despre misiunea pe care o s-o îndepliniți.

— Am înțeles, îl întrerupse Ștefănescu. Am să iau cu mine o servietă din piele de porc galbenă. E bine așa?

Bijutierul își dădu seama că nu fusese destul de convingător, dar nu mai insistă.

— Bănuiesc că da. Consultă un ceas de pe raft. Azi după-amiază la ora șase trebuie să fiți la Ploiești. Instinctiv, Ștefănescu își duse mîna la buzunarul unde ținea biletul de voie. Bijutierul continuă: La intrarea principală în Tribunal vă așteaptă un ceferist cu o singură mînă. Îl întrebați, făcu o scurtă pauză să-și reamintească textul exact: „Ce forme trebuiesc făcute pentru o acțiune de divorț?" Ați reținut?

— Da.

— Și acum îmi permit să vă dau și un sfat: poate n-ar fi rău să vă prezentați în haine civile ca omul de legătură să nu rămînă la fel de surprins ca și mine. Bănuiesc că aveți haine civile?

— Am.

URMĂRIREA, în doi, cu schimbul, se dovedi o treabă ușoară pentru cei doi agenți. Locotenentul, deși își consultase de cîteva ori ceasul-brățară, nu părea grăbit: mergea lent, căuta partea umbroasă a trotuarelor și uneori chiar se oprea în fața unei vitrine. Georgescu avu chiar

senzația că urmăritul se plimba fără țintă și urmărirea se va solda cu un eșec. Cel mai grav ar fi fost ca locotenentul să intre undeva într-o cazarmă sau într-o altă instituție militară și să le fie imposibil să-l supravegheze. Preda i-ar fi beștelit, i-ar fi făcut incompetenți, tîmpiți. Preda era ciudat în felul său : trecea mereu cu vederea greșeli grave, dar la fleacuri, în probleme mărunte, elementare, se înfuria. Dacă era prost dispus sau tracasat, arunca cu ce-i cădea în mînă : tampon, călimară, dosare. Georgescu avea chiar o haină pătată cu cerneală. Trebuia să aresteze un tip pentru răspîndire de ziare ilegale. Își făcuse toate pregătirile metodic : își luase toate măsurile de precauție, înconjurase casa cu polițiști, era imposibil ca omul să-i scape. În casă se pomeni cu doi bărbați. În clipa cînd rostea : „În numele legii", cel tînăr se ridică în picioare. Îi cercetă actele, erau în regulă, îl duse la Siguranță. A doua zi însă se află că arestatul era fiul celui învinuit, purta același nume cu taică-su. Cei care trebuiau să-l recunoască negară : „Nu, domnule, cel cu ziare era bătrîn, adus de spate".

Se reîntoarse la adresa cu pricina, dar bătrînul n-a mai fost depistat niciodată. Preda aruncase cu călimara în el, se ferise la timp, dar costumul nu scăpase de pete. Se temea să n-o încurce și cu locotenentul, dar acum nu mai avea de ales : ar fi putut eventual să-l trimită pe Cristea înapoi la bijutier ca nu cumva, tocmai acum, cînd lipseau, să le scape adevăratul „client". Se hotărî chiar să-i dea indicații lui Cristea cînd locotenentul depăși Palatul Regal și traversă piața spre Athénée-Palace. Dacă s-ar opri la braserie, ar putea justifica urmărirea și, în afară de asta, ar avea și el ocazia să bea o bere rece în contul statului. La ideea că pe Cristea îl va lăsa în fața localului, în plin soare, se amuză.

Locotenentul însă nu intră în braserie, ci ocoli colțul hotelului și se îndreptă spre Agenția de bilete. În fața vitrinei se opri și cercetă mersul trenurilor afișat pe un panou. Georgescu, după ce se convinse că Cristea e prin apropiere, intră în agenție. Știa din experiență că un om găsit la fața locului e mai puțin bătător la ochi decît unul care se ține scai de „victimă". Totuși, precaut, rămase în apropierea vitrinei, să-l poată ține sub supraveghere, dacă s-ar răzgîndi și n-ar mai intra în agenție.

În fața lui Georgescu, pe o poliță lustruită, implantată în perete, erau afișate cîteva prospecte turistice nemțești. Aruncă o privire spre ele : unul îndemna pe cei interesați să viziteze Tîrgul din Leipzig, altul supralicita valoarea terapeutică a băilor termale din Wiesbaden. Prospectele erau vechi, cu colțurile îndoite de prea multe consultări. Dacă n-ar fi fost război ! Cu banii pe care îi avea ar fi putut cutreiera Europa. Apăru și locotenentul. Pe neobservate, Georgescu se apropie și el de ghișeu și auzi cum ofițerul cumpără un bilet de clasa întîi pînă la Ploiești. Funcționarul întrebă de oră și locotenentul în loc să indice ora, numi trenul : accleratul 23. Georgescu nu avea ce căuta în agenție. Ieși înainte ca locotenentul să fi achitat costul biletului și-l căută pe Cristea din priviri : acesta, rezemat de un stîlp de metal, era leoarcă de transpirație. Trecu pe lîngă el și-i șopti să preia urmărirea. Cristea își aranjă ținuta, strînse nodul cravatei și porni alene spre colț. Nu trebui să aștepte mult : Ștefănescu apăru în ușa agenției, închise ochii să se obișnuiască cu lumina din stradă, apoi hotărît porni spre Ateneu. „Am o misiune idioată", își spuse Cristea după ce-și potrivi pasul cu cel al urmăritului. În garsoniera din Plevnei probabil bîzîie ventilatorul și Nuți, dacă s-a trezit cumva, e așezată în dreptul lui să se răcorească. Își privi ceasul-brățară : da, e exact ora cînd se trezește. De obicei, dimi-

neața, dacă nu e obligată să se scoale cu noaptea în cap, e bine dispusă : dacă nu e singură, se alintă, se întinde artistic. Cu mîinile ridicate în sus, sînii îi sînt și mai ispititori. Cu mișcări leneșe, studiate ore întregi în fața oglinzii, lasă să-i cadă cămășuța de noapte. „Nu, nu te apropia, miros a transpirație, mai bine potrivește-mi apa la duș." Îi plăcea chiar pe caniculă apa călduță cu jet puternic. Afirma sus și tare că „asta e una din marile invenții ale secolului". Masaj cu jetul de apă. Îi plăcea să lase ușa băii deschisă să poată conversa. Singură, se plictisea totdeauna. Revenea din baie înfășurată într-un prosop galben. „E culoarea mea preferată, dragul meu. Vrei să-mi masezi puțin gleznele ?" La glezne era sensibilă : „Cu astea îmi cîștig banii, dragul meu... Nu fi dur." Lui Cristea îi plăcea să se gîndească la ea. Nuți, de fapt, era un refugiu. Urmărise odată un individ de la Academie, un omuleț mărunt, ras în cap, pentru o pricină necunoscută exact : unii spuneau că matematicianul era filoenglez, alții că ar fi trimis sau ar fi iscălit o scrisoare comună lui Antonescu în care cereau ieșirea României din războiul antisovietic. Urmărindu-l, nimerise la o conferință ținută de un savant german chiar la Ateneu. Conferențiarul combătea teoriile unui pseudo om de știință evreu, care afirmase că totul ar fi relativ. Și ora exactă, și vitezele, și distanțele, că spațiul ar fi nu infinit, ci curb ca o ramură de salcie. Conferința se prelungise peste măsură, se plictisise, îi dădea somnul tîrcoale. Să nu adoarmă, hotărî să se gîndească la Nuți. În gînd petrecuse cea mai frumoasă noapte cu ea. Vocea conferențiarului era monotonă ca susurul unui izvor. Tocmai o ajuta pe Nuți să se dezbrace cînd îl treziră aplauzele. Matematicianul mărunt, ras în cap, nu mai era în sală. Zîmbi acestei amintiri și se uită în jur. Dar locotenentul unde o fi ? Cristea se opri, aruncă priviri disperate în toate păr-

țile și nu se liniști decît cînd îl descoperi pe locotenent proiectat pe statuia ecvestră a lui Carol I. Traversa piața spre Teatrul de Vară. „Nuți asta, chiar cînd nu e de față, îmi face greutăți. A dracului muiere!“ Hotărî să nu se mai gîndească la ea. În orice caz, nu cînd este în misiune.

Georgescu apăru și el din parcul Ateneului. Însemna că prelua urmărirea.

La Scala, locotenentul coti pe Maria Rosetti și intră în blocul cu numărul 6. Georgescu așteptă cîteva clipe să se închidă ușa liftului, apoi intră și el în clădire. Se duse de-a dreptul la cutiile de scrisori și cercetă cărțile de vizită de pe ele. Pe cutia apartamentului 18 citi : Mihai Ștefănescu, locotenent. Rezolvase problema identității mult mai rapid decît și-o închipuise. E totuși bine că s-a luat după el. „Nu degeaba lucrez la Siguranță, am fler“, își spuse și zîmbi plin de sine. Oricum, ofițerul a fost în magazinul de bijuterii, apoi brusc și-a cumpărat bilet pînă la Ploiești. Astea sînt date. Avea ce să raporteze lui Preda. Ieși în stradă, îi dădu ordin lui Cristea să fie cu ochii în patru și porni în căutarea unui telefon public. Îl găsi în clădirea alăturată sub poartă. Formă numărul Siguranței și-l ceru pe comisarul șef.

— Eu sînt, Georgescu de pe strada Doamnei. Da, sîntem pe urmele lui. Deocamdată nimic interesant. Și-a cumpărat un bilet pînă la Ploiești... Da, așa cum ați auzit... Desigur, Ploieștiul e în Prahova... Nu, nu mai e nevoie de nici un om... Am înțeles, dacă pleacă la Ploiești ne luăm după el... Desigur, vă ținem la curent...

Puse gînditor receptorul în furcă. Dar dacă i s-a ivit marea lovitură ? Marea lovitură însemna descoperirea unei tipografii clandestine, găsirea unei filiere noi, o arestare în lanț. Dar marea lovitură mai însemna în afară de decorații și o primă substanțială, poate chiar și

o avansare. Despre „Filiera Prahova“ se vorbea mai de mult, dar în afară de denumire nu se mai descoperise nimic. În special comandamentul german insista pentru lichidarea „Filierei Prahova“ : trenurile deraiate între Ploiești și Sinaia, aruncarea în aer a unui viaduct într-o poziție cheie amărau zilele Wermachtului. Cenzura interzisese publicarea de știri despre aceste acțiuni la cererea specială a lui Goebbels : n-ar fi vrut să alarmeze opinia publică germană că „umilul aliat“ și-a creat o rezistență.

Se apropie de Cristea :

— Tu ce program ai azi ?

— Obișnuit... Înainte de spectacol trec pe la Nuți, apoi fac o belotă.

— Nu cred.

Cristea îi zîmbi :

— Îmi propui un alt program ?

— Da.

— Sper nu undeva în familie. Sînt sătul pînă aici, își arătă gîtul. Unde ?

— La Ploiești.

— Cum la Ploiești ?

— A spus șeful să-l conducem pe ofițeraș pînă la Ploiești. Du-te pînă în colțul străzii să nu ne vadă împreună...

Anume îl expedie să nu fie nevoit să comenteze discuția avută cu Preda. Nu era nevoie să știe că e vorba de „Filiera Prahova.“ Relațiile pe care le avea, felul lui de a fi, lăudăros, l-ar fi împins să bată monedă că a fost pe urmele „filierei“. Numai să fie într-adevăr vorba de „Filiera Prahova“. Dracu' știe ce o să fie după război, dar el, în orice caz, indiferent că ar fi pensionat sau dat afară, și-ar termina onorabil cariera : a participat la lichidarea „Filierei Prahova“. A fost odată invitat în cabine-

tul ministrului de Interne, cu ocazia decorării unui agent, un oarecare Niculescu. Era un om șters, fără studii superioare. Fusese recrutat abia după izbucnirea războiului din rîndurile voluntarilor sau ale colaboratorilor externi și nimeni nu ar fi dat doi bani pe el. Era pe vremea cînd sabotajele se țineau lanț la U.D.R. Niculescu se angajase în fabrică, lucrase chiar ca muncitor vreo șase luni de zile în diferite secții și depistase o rețea. Fusese avansat comisar plin, dat ca exemplu și felicitat în numele Mareșalului. Prima fusese substanțială, nu s-a pronunțat nici o cifră, dar plicul era gros, bucșit cu bancnote. E drept, Niculescu a tras tare, a stat detașat șase luni în provincie și a muncit cot la cot cu cei din fabrică.

După o oră de așteptare zadarnică, Georgescu se plictisi : îi ghiorăiau mațele și căldura devenise insuportabilă chiar și la adăpostul unei umbre subțiri, proiectată de un balcon. Asfaltul, ca un calorifer, îi ardea tălpile, ar fi vrut să stea sub un duș, sau jos, în Crama de la Carul cu Bere. Acasă avea un frigider A.E.G., cumpărat în rate. Era cît un dulap și în douăzeci de minute fabrica cuburi de gheață de mărimea unei caramele. Din cauza asta l-au și botezat fabrica de gheață. În primele săptămîni după achiziționarea fabricii de gheață, la fiecare masă cuburile se serveau ca un fel aparte. La început într-un borcan cu dulceață, pe urmă pe un platou argintat cu o toartă în formă de inimă. Puneau gheață și în ciorbă dacă ciorba era fierbinte pînă cînd fetița se îmbolnăvi de amigdalită. Din ziua aceea, autoritar, Georgescu interzisese folosirea gheții. Se bucură că-și adusese aminte de frigider. Copiii, oricum, erau plecați, putea pune în funcțiune fabrica de gheață fără nici un risc. Fetița se dezvoltase frumos, arăta bine chiar și în banala uniformă școlară. Moștenise trăsăturile maică-si, păcat că și firea; era cam lipsită de vlagă. Special folosea această formu-

lare să nu fie nevoit s-o califice bleagă. Avea note bunicele, maică-sa ar fi vrut să urmeze Normala, să devină învățătoare, el, în sinea lui, ar fi vrut s-o vadă studentă la Drept, să fie cineva din familie care să ducă mai departe tradiția barei. Despre asta însă nu pomenise încă nici măcar nevesti-si.

Trecu un taximetru prin fața lui și fără nici o legătură îi veni în minte posibilitatea unei alte ieșiri din bloc și se sperie. Mai pățise odată așa, la începutul carierei, cînd urmărise un tipograf pe Brezoianu. Omul intrase pe poarta unei clădiri și după cîteva ore de pîndă obositoare hotărîse să se ducă după el în clădire. Spre marea lui surprindere, descoperise că blocul avea o a doua ieșire spre Cișmigiu. Acum, după foarte mulți ani și cu experiența acumulată în timp, ar fi fost normal să verifice acest lucru din primul moment. Ar fi fost teribil ca dintr-o neglijență flagrantă de începător să-i scape din mînă „fluturele" care îl ducea pe urmele filierei. Cum dracu de nu s-a gîndit la această variantă ? Aruncă o privire spre Cristea : acesta stătea rezemat de un perete, în plin soare, și citea un ziar mototolit. Probabil ziarul era vechi, dar pentru Cristea faptul nu conta : el buchisea și paginile cu mica publicitate, rubricile judiciare și avea răbdare să citească și cronicile literare. Uneori îl invidia că reușea să se detașeze de caz, că purta discuții aprinse despre un meci de fotbal, despre forma lui David sau Dobai, că avea argumente pentru înlocuirea selecționerului național, că ținea minte numele actorilor din rolurile secundare. El desigur nu se gîndește că s-ar putea să fi așteptat degeaba, că blocul avea o a doua ieșire, că locotenentul putea fi de mult în compartimentul unui vagon în drum spre Ploiești. Acum era riscant să se adreseze portarului, locotenentul putea apărea din clipă în clipă. Totuși nu avea altă soluție, mai ales că nu verifica-

se nici măcar ora de plecare a acceleratului 23. În cunoștință de cauză ar fi putut să se ducă direct la gară. Dar dacă Ștefănescu cumpărase biletul pentru o altă persoană ? Această a doua posibilitate îl derută și mai mult. Încercă să-și reamintească persoanele care părăsiseră blocul în acest timp. Prima fusese o femeie în vîrstă cu o sacoșă în mînă. Nu era îmbrăcată ca pentru călătorie. Nici cea de a doua femeie cu căruciorul de copil nu era gătită de drum. Dacă n-ar fi avut misiunea pe care o avea, pe femeia cu căruciorul ar fi luat-o la întrebări. Împingînd căruciorul se opintea ca și cum copilul din el ar fi cîntărit o tonă. În clipa cînd observă aceste amănunte fusese chiar mîndru de profesionalismul pe care îl dobîndise. Cristea n-ar fi observat acest lucru, era prea superficial ca să dea importanță amănuntelor. Gîndindu-se la femeia cu căruciorul, își mai aduse aminte de un amănunt : pentru căldura din stradă, copilul era prea înfofolit sau, mai bine spus, căruciorul era prea încărcat. Dracu să-i ia ! Locotenentul în nici într-un caz nu putea fi în cărucior. De rest putea să se ocupe poliția.

Pe Cristea nu-l putea trimite să se informeze dacă într-adevăr blocul mai are o ieșire. Cristea ar fi fost în stare să declare că verificarea celei de a doua ieșiri a fost ideea lui, că din cauza mototolului de Georgescu le-a scăpat prada. Fusese informat că imbecilul de Cristea, la o dezbatere săptămînală, l-a numit mototol. Aștepta de un an să se ivească prilejul să-l prindă la strîmtoare să-l ciupească de bărbie și să-i spună fraza pregătită de mult : „Ascultă, mă, puță ! Cum ai îndrăznit să mă faci mototol, boule ?“ Vorbise chiar cu un profesor de limba română și se interesase de sensul exact al cuvîntului „mototol“. Molău, încet la minte, adică, exprimat mai frumos, un fel de prostănac. Era convins că deși avusese în intenție să-l facă prost, Cristea n-avusese curajul și recursese la

o formulare elegantă. Dar dacă nu-l putea trimite pe Cristea să verifice cea de-a doua ieşire, sarcina îi cădea tot pe capul lui. Îşi luă inima în dinţi, intră în clădire şi sună la uşa portarului. În prag apăru un invalid de război rezemat de o cîrjă. În faţa infirmilor, în apropierea celor întorşi de pe front, avea totdeauna un simţămînt ciudat de jenă. Poate şi pentru faptul că fusese scutit de încorporare. Îşi ridică politicos pălăria de fetru şi întrebă direct, fără ocolişuri :

— Vreau să vă întreb, domnule, dacă blocul acesta mai are o ieşire în afară de poarta principală ?

— Dar de ce te interesează asta pe dumneata ? răspunse tot cu o întrebare, pe un ton agresiv, invalidul.

Temîndu-se de discuţii inutile, Georgescu îşi arătă legitimaţia.

Invalidul nu se mulţumi să arunce doar o privire : luă legitimaţia în mînă, silabisi cu voce tare toate datele înscrise în ea.

— Acum văd pentru prima oară un agent în carne şi oase, zîmbi invalidul. Mi-i închipuiam altfel...

Deşi Georgescu ar fi fost curios să afle cum îşi închipuia invalidul că arată agenţii de la Siguranţa Statului, renunţă la această plăcere. Insistă la întrebarea de fond :

— Mai există o altă ieşire ?

— Nu ştiu.

Invalidul, poate şi din cauza zîmbetului perfid, deveni total antipatic. Georgescu încercă un ton oficial :

— Cum nu ştii ! ?

— Eu sînt aici doar în vizită, continuă să zîmbească invalidul. Am venit tocmai pentru că au fost prea multe spargeri prin apropiere. Vă mărturisesc, mi-aţi fost suspect. Şi din cauza întrebării. Dacă nu mi-aţi fi arătat le-

gitimația la timp, v-aș fi pocnit cu cîrja. N-ați văzut, m-am rezemat pe piciorul stîng să mă pot folosi de cîrjă.

Georgescu era convins că invalidul ar fi fost în stare să-l pocnească. Mai ales că avea justificarea unei întrebări foarte dubioase și pe deasupra, simpatia pe care o au oamenii față de un invalid. Uite cum pentru o întrebare prost înțeleasă putea să se aleagă cu vînătăi.

— Și portarul unde este ?

— Pe front.

Cretinul de invalid răspundea prompt de parcă ar fi avut răspunsurile pregătite dinainte.

— Și cine îi ține locul ?

— Nevastă-sa, dar ea e plecată cu un cărucior de copil în oraș. Transportă niște lemne pe Griviței, la maică-sa. Face patru-cinci drumuri pe zi. Știți cîți lei ne-a cerut un căruțaș pentru un singur drum ? Patru sute ! Pe ăștia ar trebui să-i urmăriți, domnule ! Pe tîlharii ăștia care fură legal !...

Georgescu se înfurie :

— Un portar care-și părăsește locul de muncă, după legile în vigoare, e pasibil de pedeapsă. Ar fi putut să-i spună și numărul și paragraful legii, dar nu voia să lungească discuția.

— Cunosc legea, zîmbi din nou invalidul. Dar acolo spune că poate lipsi dacă cineva îi ține locul. De aceea sînt aici. Portăreasa e sora mea. De unde să aibă ea patru sute de lei pentru căruță ? Noroc că doamna Brezeanu de la etajul patru ne-a împrumutat căruciorul.

— Dar cum poți să-i ții locul, dacă nu ești în stare să dai o informație elementară ?

— Păi, eu, domnule, nu-s aici decît de două zile. Încă n-am avut timp să cercetez casa. Și pe deasupra eu mă deplasez mai greu. Ca argument își arătă cîrja. Dacă vreți să cercetați tabelul tuturor locatarilor, vă stau la dis-

poziție. Îl am în casă. Sînt notate, conform instrucțiunilor, și locul lor de muncă, originea etnică și religia pe care o profesează...

Dinspre scările de la etaj se auziră pași și Georgescu își dădu seama că nu mai avea timp să se retragă. În capul scărilor apăru un domn mai în vîrstă cu o cămașă cadrilată.

Fără ca Georgescu să-l fi putut opri, invalidul făcu un pas înainte :

— Nu știți cumva, domnule Bucovski, casa asta mai are și o altă ieșire ? Îl interesează pe domnul agent de la Siguranță.

Lui Georgescu îi năvăli tot sîngele în față și-și simți bătăile repezi ale tîmplelor.

Bucovski îl cercetă curios și din cauza asta răspunse cu întîrziere.

— Asta e singura ieșire.

Auzindu-i vocea, Georgescu tresări. Individul avea voce subțire ca de copil. Aruncă o căutătură spre el și, așa cum bănui, Bucovski era spîn, cu fața ridată ca o babă.

Invalidul așteptă ca Bucovski să dispară în stradă, apoi se întoarse spre Georgescu :

— Acest Bucovski a fost birjar. E din secta aia a muscalilor din Deltă care se scopesc A moștenit ceva bani și a cumpărat tot etajul doi. Are peste douăzeci de birje pe piață. Pe urmă, ca și cum ar fi vrut să comunice ceva foarte intim și important, se aplecă spre urechea lui Georgescu. Are relații formidabile. El ne procură carne de oaie...

Pe stradă Georgescu răsuflă ușurat. Ologul ăsta tîmpit ar fi fost în stare să-l desconspire chiar în fața locotenentului. Încercă să nu se mai gîndească la el : era important că Ștefănescu încă nu părăsise clădirea. Îi făcu semn lui Cristea să se apropie și cînd acesta, năucit de căldură,

se legănă pînă la el, îl trimise la gară cu indicația să-l aștepte pe peronul de garare a acceleratului 23.

Trecu încă o oră și locotenentul nu apăru. Îi era foame și gîndul că nevastă-sa îl aștepta cu masa pusă îi excita și mai mult sucurile gastrice. De obicei, de cînd preluase strada Doamnei 4, prînzea cu Cristea cu schimbul: întîi mînca Cristea, prin apropiere, la Capșa, iar el lua tramvaiul pînă la Popa Nan. Copiii, imediat după terminarea cursurilor, de teama bombardamentelor, au plecat la țară, la maică-sa, la Afumați. În toată casa, pustie acum, nu erau decît el și soția. Irina se îngrășase, își petrecea toată ziua în bucătărie, mirosea a transpirație și era agasantă cu întrebările ei tîmpite. „Cînd crezi că vor ajunge rușii aici?" Ce ar fi putut să-i spună? O lăsa să pună întrebări și să-și răspundă tot ea. „Cred că la toamnă." Georgescu își lăsa privirile în farfurie. Răspunsul la această întrebare l-ar fi interesat și pe el. Era curios să afle ce părere avea nevastă-sa. „Eu sînt convinsă că nu!" Noroc că întrebările cu caracter politic o chinuiau mai rar. În schimb, era curios să afle, la fel ca și bătrînii înainte de moarte, de tot ce se petrece în lume. „Spune-mi, Enache, cînd la noi e douăsprezece fix, cît e ceasul în Africa?" „Africa e mare, femeie. La Est e o oră, la Vest altă oră." „Înseamnă că în Africa totul se petrece ca la noi în Europa. Și aici e o oră și în Anglia altă oră. Dar spune-mi cum se dau comunicatele de război?" „Cum adică?" „Referitor la oră. Nemții spun că au bombardat Londra la ora zece. La Londra de fapt e ora nouă. La ce oră s-a bombardat?" „E important că s-a bombardat!" Uneori, Georgescu se întreba de ce nu se gîndește la asemenea chestii. Ar fi fost și el curios să afle unele lucruri. De exemplu, de ce nu bombardează nemții cu V-1 și pe ruși? Fără îndoială, era o armă eficientă, probabil prevestitoarea armei secrete. Pînă cînd are de

gînd nebunul de Hitler s-o țină secret ? Înseamnă că stă bine cu nervii zugravul. Dacă totul ar fi depins de el, i-ar fi dat de mult drumul, și s-ar fi isprăvit odată cu războiul. De ce era nevoie să moară atîția oameni cînd victoria oricum era asigurată ? Citise undeva că — după teoria lui Malthus — din cauza lipsei de ciumă — războaiele țin echilibrul dintre naștere și moarte. Altminteri suprapopulația ar declanșa un adevărat cataclism. Fără îndoială și Hitler ține cont de aceste legi. În fața omenirii el a dovedit că poate cotropi o țară în cîteva săptămîni...

În cele din urmă apăru și Ștefănescu : dacă n-ar fi stat în clipa aceea prin apropiere, ar fi putut să-l scape. Nu se așteptase să-l vadă îmbrăcat civil. Purta o haină cu o croială sport, cu buzunare aplicate, cu gulerul cămășii răsfrînt pe sacou. Părea mult mai îndesat decît în uniformă. Sub braț ținea o servietă gălbuie, aproape nouă. Și servieta îl derutase. Dacă nu l-ar fi văzut pe locotenent din față, l-ar fi luat drept un funcționar oarecare. Ceva totuși nu era în regulă cu acest locotenent. Avea senzația că, deși urmărirea începuse cu dreptul, acum șchiopăta și pînă la urmă se va întîmpla ceva. Spera însă că acest „ceva" să nu i se poată imputa lui. Presimțirea fu urmată de o hotărîre solemnă, și anume, să nu-l piardă nici o clipă din ochi.

Îmbrăcat în civil, locotenentul călca tot militărește, ritmic, dar își întinse pasul. Abia reuși să se țină după el. În fața statuii lui Brătianu, ofițerul coti spre Universitate și luă tramvaiul din mers. Gestul fu atît de neașteptat, încît Georgescu, rămas în stație, înjură cu voce tare. Opri un taxi și vîrî legitimația sub ochii șoferului.

— Te ții după acest 24 cu remorcă deschisă.

Era convins că locotenentul a observat că are o coadă. Putea să-și dea seama de acest lucru, privind din apartament în stradă : oricum, doi bărbați care dau tîr-

coale unei case nu sînt de neglijat. Cum e posibil că nici măcar la acest lucru nu s-a gîndit! Efectiv a lucrat ca un începător. N-a reperat nici măcar unde dau ferestrele apartamentului, în schimb, s-a expus invalidului ca un ageamiu. I-a ascultat aberațiile despre transportul de lemne în căruciorul pentru copil. Te pomenești că și invalidul l-a mințit și soră-sa transportă carne de oaie și fac parte din rețeaua bursei negre a traficanților de alimente. Era hotărît că dacă îi scapă Ștefănescu, să se răzbune pe infirm. Așa, tîmpit cum e, s-o fi lăudat la toți locatarii că un agent s-a interesat dacă blocul are două ieșiri. La un asemenea avertisment era normal ca Ștefănescu să întindă pasul și să facă fițe, să scape de urmăritori. Dacă cineva s-ar fi învrednicit să-i analizeze activitatea din strada Doamnei pînă în strada Maria Rosetti, i-ar putea obiecta și faptul că nu l-a avertizat pe invalid să-și țină gura.

Șoferul încercă să-i facă pe plac, conducea mașina chiar pe șinele de tramvai, la cîțiva pași de remorcă. Acolo, pe platformă, Ștefănescu savura mișcarea violentă a aerului.

— Nu te ține atît de aproape de tramvai! Nu vezi că sîntem suspecți?!...

— Altminteri îl pierdem, domnule comisar... Dar fac cum spuneți dumneavoastră...

N-avea nici un rost să se încontreze cu șoferul. Avusese chiar noroc cu el. Dacă nu pica o mașină la timp? La gîndul acesta se îngrozi.

În adîncul lui spera totuși ca locotenentul să nu se ducă la gară, ca meritul urmăririi să fie numai al lui. Ideea că va trebui să împartă gloria cu acest imbecil de Cristea îi repugna. Totuși, o jumătate de glorie valora mai mult decît un eșec total. Urmărind cu privirile remorca din fața lui, își aduse aminte de Bucovski. Sec-

tant tîmpit! Auzi, pentru o credință stupidă să te scopești. Un birjar nenorocit, proprietar al unui etaj întreg pe Maria Rosetti! Ce norocoși sînt unii oameni! E drept, personal nu s-ar lăsa operat nici pentru un bloc întreg. Îl cuprinse invidia în serie. Și pe Cristea îl invidie pentru Nuți. El în toată existența lui de pînă acum nu avusese o femeie ca balerina asta de la Tănase. Cum s-o fi încurcat cu blegul ăsta de Cristea? Chiar bani la pretențiile ei nu avea. Ciugulelile lui nu erau decît niște firimituri. Dacă s-ar ivi odată ocazia să vorbească despre afacerile lui Preda, ar avea ce spune. I-ar fi plăcut ca Preda să știe că subalternul lui, Enache Georgescu, știe o sumedenie de lucruri despre cocoșeii lui Raizman de la Banca de Comerț, că cifra trecută în procesele-verbale e doar o fracțiune din sechestrul real, că banii au și fost trimiși pe căi ocolite în Elveția. Personal nu și-ar fi permis să vorbească despre toate aceste lucruri lui Preda. Preda ar fi fost în stare să-i întocmească un alt act de naștere, să-l declare evreu sau chiar să-i completeze în fața lui un act de deces. E chiar mai bine că Preda nici nu bănuiește că el știe ceva.

Pe Golescu taxiul depăși tramvaiul și Georgescu coborî în apropierea stației de tramvai. Cum prevăzuse, Ștefănescu sări din remorcă și se îndreptă cu pași repezi spre gară.

Atent, îl însoți pînă la intrarea pe peron, unde Cristea preluă urmărirea.

Răsuflă ușurat. Slavă domnului că îl adusese pe Ștefănescu pînă la gară și-l predase fără probleme lui Cristea. Dacă din clipa asta se va întîmpla ceva, el oricum va scăpa basma curată. Greul a fost pînă acum numai pe umerii lui. Ce știu ăia care îl invidiază? Toți cred că munca unui agent e simplă, că totul se rezumă la o arestare banală. Pe dracu! Orele lungi de așteptare, de

consum nervos, de tracasare sînt necunoscute neiniţiaţilor. De multe ori frontul e un fleac pe lîngă primejdiile prin care trece un agent. Şi în afară de asta nici o satisfacţie, ci doar marele anonimat. Despre o faptă eroică, despre un sergent care scoate din luptă un tanc inamic, despre un bancher sau despre un actor ziarele scriu coloane întregi. Cine ştie că Pavelescu a descoperit o tipografie clandestină, instalată chiar la Imprimeriile Statului, şi că pe urmă l-au scos mort de sub roţile unui camion ? S-a sinucis, l-au omorît sau a fost un accident adevărat ? Cine ştie ?

Consultă panoul cu mersul trenurilor : mai erau zece minute pînă la plecarea acceleratului. Georgescu îşi potrivi ceasul cu cel de pe peron, apoi se repezi la oficiul poştal şi intră în prima cabină telefonică. În timp ce formă numărul se întrebă dacă Cristea se va putea descurca singur prin mulţimea de pe peron.

— Allo ? Da, Georgescu la telefon. Da, domnule Preda, sînt la gară. Ce ? Să-l agăţăm în tren ? N-ar fi mai bine dacă cei de la Ploieşti ?... Da, ştiu că sînt timpiţi, dar oricum...

Vocea comisarului şef avea un timbru metalic în receptor, iar Georgescu avu senzaţia că ţipă :

— Nu vă faceţi griji, mă !... Am obţinut aprobarea Departamentului. Desigur, am să vorbesc şi cu cei de la Ploieşti, să vă aştepte în gară. Dar nu vă bizuiţi pe ei... De ce să ne ia caimacul ?... Dacă în doi ani n-au fost în stare să depisteze o tipografie, la ce te poţi aştepta de la ei ? Nu, dragul meu... Ştefănescu e al nostru... Ce vă rog însă : fă-ră circ !

— Nici o grijă, domn' Preda.

Așează receptorul în furcă și rămase pe gînduri. Dacă a fost nevoie de aprobarea Departamentului, înseamnă că afacerea Ștefănescu e o treabă foarte serioasă. Chiar dacă rozi numai oasele și tot te saturi. Preda nu era omul care să se avînte aiurea într-o afacere nerentabilă. Nu-i plăceau treburile zgomotoase, spectaculoase. Îi plăcea să stea în umbră, să culeagă caimacul, nu onorurile. Și, în orice caz, nu mergea niciodată la risc. Îi punea pe alții să rişte. Dacă s-a descoperit și a anunțat Departamentul, are și acoperire. Nu sare ca prostul în apă! Emoționat, Georgescu își dădu seama că în sfîrșit avea o misiune pe măsura lui. De acum încolo nu mai avea voie să comită nici cea mai mică greșeală. Cînd ajunse cu meditațiile pînă aici, cineva îl îmbrînci cu un geamantan. Se trezi la realitate, descoperi că oamenii din jurul lui erau grăbiți, murdari, urîți. Gările nu i-au plăcut niciodată și Gara de Nord în special. Tumultul, vacarmul îl paralizau, se simțea mic, umil, îngrozitor de singur. Praful de cărbune, fumul îi iritau nările, mirosul motorinei îi producea greață și izul acrișor al transpirației îi răsturna stomacul pe dos.

De cînd izbucnise războiul detesta și mai mult gările. Pe cît posibil, le ocolea. Acum nu avea de ales: resemnat, porni spre peronul numărul patru. Răniții sosiți de pe frontul de la Iași erau înșirați pe ceramica galbenă, megafoanele anunțau din două în două minute locul de întîlnire a ostașilor din regimentul 34 Călărași: sacii cu nisip aduși pentru stingerea eventualelor incendii erau rupți, cu nisipul scurs: călătorii îi foloseau în loc de bănci. Peste tot, printre linii, ca niște decorații, străluceau coji de pepene galben; de undeva din mulțime se auzea pînă departe plînsetul unei femei. Cîțiva soldați germani, așezați pe o pătură, ca la pick-

nic, mîncau conserve de carne Griviţa şi cîntau cu gura plină despre o lanternă din faţa unei cazărmi.

ÎNCĂ DIN MERS, Ştefănescu cercetă dacă biletele erau într-adevăr pentru acceleratul 23. Nu găsi vagonul de clasa întîi decît la capătul peronului, în apropierea vagonului de poştă. În primele două compartimente cu catifeaua ruptă, tăiată cu lama, erau cîţiva călători. Al treilea avea perdelele trase. Deschise uşa şi văzu tolănit pe toată lungimea băncii un ofiţer german fără cizme, numai în cămaşă, înconjurat de o mulţime de geamantane de toate culorile.

— Besetzt, îl întîmpină neamţul şi arătă spre geamantanele din jurul lui. Părul transpirat îi era lipit de frunte. Alle sechs Platze sind besetzt...

— Für wehn ?

— Für mich, will ich sagen, für uns, für die Wehrmacht.

Şi ca să fie mai convingător, arătă o mulţime de permise de călătorie.

Ştefănescu închise uşa şi se apropie de al patrulea compartiment. Spre bucuria lui, îl găsi gol. Trase şi el perdelele şi se aşeză lîngă fereastră. Puse servieta cu grijă între el şi peretele cu fereastră s-o simtă tot timpul cu genunchii.

În compartiment aerul era stătut, prin geam răzbăteau estompate zgomotele de pe peron, vocea unui vînzător de ziare, strident, anunţînd o contraofensivă.

În faţa lui, înrămat, un peisaj de iarnă, reprezentînd Castelul Peleş, decolorat de timp, nu îl răcori. Totuşi, peisajul de iarnă îi amintea că odată şi odată vara se va sfîrşi. Fusese o singură dată la Sinaia, tot într-o

vară, dar sus, la Vîrful cu Dor, era plăcut, vîntul adia rece. Plecase în excursie cu un grup de prieteni, tot ofițeri.

Unul dintre ei, Mircea Casian, o adusese și pe sora sa cu el, pe Emilia, o fată subțirică, cu ochi mari, mirați. Singura fericită din grup fusese ea : se bucura de soare, de iarbă, de bărbații care o înconjurau, care, în lipsă de altă concurență, o curtau. Desigur, nu era decît o joacă fără reguli precise și, în glumă, au tras-o la sorți. Norocosul fusese chiar el, ceilalți îl invidiau zgomotos, îl invidiau că trișase. Invidia se risipise însă repede cînd trebuise să preia rucksacul ei, s-o țină de mînă la coborîre, s-o ajute să sară peste firicelele de apă. Tot drumul Ștefănescu o cercetase pe furiș : nu era o frumusețe bătătoare la ochi, avea trăsături armonioase, sprîncene arcuite, ajustate cu penseta, buze cărnoase și dinți albi, regulați. Din profil arăta și mai bine. Îi plăcuse zîmbetul ei neforțat și vocea melodioasă, catifelată.

La ora prînzului Emilia plătise pentru toate eforturile făcute pentru ea în cursul dimineții : așternuse masa separat pentru ei doi, alesese un loc mai retras lîngă un pîrîiaș, îl servise ca pe un adevărat stăpîn al casei, îi adusese apă și-i aprinsese țigările. Din păcate, nu s-a ivit nici o ocazie să discute cu ea mai serios, să-i dea de înțeles că se simte bine în preajma ei.

Seara, cînd au ajuns jos, la Furnica, ea îi mulțumise de companie și luase pe altcineva de braț.

— Sîntem logodiți de un an, se justifică ea.

Din clipa aceea Sinaia i se păruse urîtă, cenușie.

Abia după doi ani a aflat că tragerea la sorți fusese aranjată să fie cine să-i transporte bagajele. O revăzuse din nou cu cîteva luni înainte de izbucnirea războiului : avea doi copii, un băiețaș și o fetiță. Era

divorțată de un an, obosită, puțin ofilită înainte de vreme. Numai ochii îi rămăseseră mari și mirați.

Cu cîteva minute înainte de plecarea trenului mai sosi un călător. Ceru politicos permisiunea și se așeză chiar în fața lui. Ștefănescu îl privi atent și-l înregistră ca pe un comis-voiajor sau un vînzător la un magazin de drogherie. Convingerea asta i se întări și mai mult cînd privirile îi căzură pe mîini : le avea îngrijite. Îl îngrijora numai faptul că noul călător nu avea bagaje. E drept, și el era într-un accelerat numai cu o servietă, și dacă nu i s-ar fi atras atenția ar fi călătorit tot fără bagaje.

Nu observă că pe coridor mai era un călător tot fără valize.

Ori de cîte ori aștepta să plece un tren își aducea aminte de prima lui călătorie adevărată într-un vagon cu bănci de lemn. Pe atunci distanța dintre Moreni și Ploiești i se păruse nesfîrșit de lungă. Stînd la fereastră, avusese senzația că înregistrase întregul peisaj al țării. Și munți, și văi, și cîmpii arate. Era o zi de toamnă mohorîtă, cu nori goniți de vînturi subțiri, cu multe ciori pe care le-ar fi vrut vulturi. Stătuse înghesuit între mătușa Gogulica și fereastră, ea îl ținea de hăinuță dacă ar fi fost să cadă din tren. Avea ochii înroșiți de praf de cărbune, dar totul era nou și frumos, întîlnit pentru prima oară. Îl deranjau numai cei doi sondori care jucau șeptic pe o lădiță de lemn așezată pe genunchi. Loveau zgomotos cu palmele în tăblia lădiței și strigau victorioși amîndoi, deși unul dintre ei trebuia să fie păgubaș. Îi rămăsese în minte un cuvînt repetat de zeci de ori în diferite variante : „Și încă un șapte și încă unul și iarăși șapte !“ Ar fi vrut ca în vagon să existe o ordine, toți călătorii să stea la ferestre, să admire peisajul care gonea nebunește în urmă. Sondele

în mișcare păreau că se înclină, apoi în depărtare se redresau și priveau mute înaltul. Cu două ferestre mai încolo călătoreau și rîzgîiatele inspectorului financiar: amîndouă erau îmbrăcate la fel, cu pantofi de lac, cu barete, cu șosete albe, cu bluze și fuste albe și berete de marinar. Inspectorul le obligase să stea cuminți pe bancă, nemișcate, să nu se murdărească. El, dimpotrivă, se cățărase pe bancă, să fie văzut că e liber să facă ce vrea. Pînă la destinație i se păruse că fusese grozav. Abia la coborîre își dăduse seama că totul fusese doar o iluzie. Una din ele, cea mică, țigănoasă, îl arătase cu degetul pe peron.

— Uite, și Mihăiță a călătorit cu trenul acesta.

Abia acolo, pe peron, au înregistrat prezența lui.

Vagonul zvîcni cu putere din loc, se opri pentru încă o clipă, se auzi ca un ecou cascada metalică a tampoanelor, pe urmă garnitura se puse în mișcare.

— E cald, spuse, în apropierea depoului Grivița, călătorul. Și ca să demonstreze cele spuse scoase o batistă mare, cadrilată și se șterse pe față.

— În general, vara asta a fost călduroasă, îi răspunse Ștefănescu, apoi scoase din buzunar un ziar și-l deschise ca să nu fie nevoit să converseze. Știa că după trei schimburi de fraze de complezență urmau inevitabilele întrebări: unde călătoriți, de ce, da, în perioada asta e cel mai bine la Sinaia, cu ce vă ocupați. N-avea nici un chef să inventeze, nici să discute și mai ales să asculte biografii neinteresante, modul de tratare a gripei, apoi comentarea știrilor de pe front.

Fără îndoială, cei mai buni companioni de călătorie erau soldații. Nu toți soldații, ci cei care se întorceau de pe front. Erau veseli că trăiau, că în curînd aveau să-și revadă familiile, erau veseli că se întorceau acasă. În acest timp de scurt concediu puteau să se întîmple

multe : să se sfîrşească războiul, să apară din senin un ordin de lăsare la vatră, să fie reţinuţi în ţară ca indispensabili la locul lor de muncă. Departe de umezeala tranşeelor, departe de foc, îşi băteau joc de moarte. Plutonierii cei răi deveneau buni, amintirile înnobilau toate faptele. Ştefănescu călătorise odată cu un pluton care se întorcea în ţară pentru refacere. Vorbeau cu toţii deodată :

— Tu de unde eşti ?

— Din Banat.

— La voi e frumos vara. Dar tu ?

— Eu, din Ţara de Sus.

— Şi acolo e frumos. Mai ales, vara.

Unul îşi arătă un nasture zdrobit :

— Uite, vedeţi, de aici a ricoşat glontele... Nasturele ăsta e scutul meu. Cu o zi înainte de atac se rupsese. L-am cusut pe întuneric mai la stînga decît ar fi trebuit. Asta e fost norocul meu.

— Taci, mă, nasturele ăla e călcat de un bocanc.

Rîseră toţi, rîse şi cel căruia i-a ricoşat glontele de pe nasture.

Ajunşi în ţară, toţi aveau cîte un nasture îndoit, ciocănit. Trebuiau să povestească acasă ceva ireal, ceva care să-i liniştească, ceva care să le întărească convingerea că Ion al lor e nemuritor.

— Am ajuns în ţară, domnule locotenent ?

— Încă nu.

— Să-mi spuneţi cînd trecem frontiera.

— Acum, băieţi, sîntem în ţară.

Cel din Banat deschise fereastra, respiră adînc şi se întoarse rîzînd spre ceilalţi.

— Nu simţiţi, fraţilor ? Aici şi aerul e altfel... Miroase a brad, a pîine, a porumb copt. Hai, mă, luaţi şi voi o gură de aer românesc...

Mai mult simți decît văzu că omul din fața lui se apleacă spre ziar.

— Replierile au ajuns la Iași, citi călătorul cu voce tare un titlu de pe prima pagină.

— Acesta e ziarul de ieri, spuse Ștefănescu fără comentarii. Dacă omul din fața lui ar fi fost comis-voiajor ar fi trebuit să aibă măcar o servietă cu eșantioanele mărfurilor pe care le vinde. Te pomenești că nu e nici vînzător la o drogherie. Dar atunci ?

Lăsă ziarul pe genunchi să-l poată cerceta pe cel din fața lui. Nu părea mai mult de 35 de ani. Dar la vîrsta asta ar fi trebuit să fie pe front. Unde putea avea serviciu ca să fie scutit sau mobilizat pe loc ? La Căile Ferate, la C.A.M. sau poate la un minister. Stofa costumului era bună, Dorobanțul, sau poate chiar străină. La acest costum nu se potrivea batista cadrilată. E semn de prost gust. Și croiala costumului era bună. Dar de ce o fi purtînd veston pe căldura asta ? Desigur, lucrează într-o instituție de stat. Știa de dispoziția Mareșalului în legătură cu vestimentația. Mareșalul era de felul lui pudic, conservator, nu-i plăceau funcționarii de stat fără cravată, femeile cu decolteuri prea mari. Probabil influența anilor cînd fusese atașat militar la Londra.

Omul din fața lui îi ocoli privirile : își lăsă ochii în pămînt și-și cercetă vîrful pantofilor. Dar dacă și el se întreabă de ce nu sînt pe front ?...

În primul concediu cînd s-a întors de pe front n-a mai cunoscut aproape pe nimeni în Moreni. Una din fetele inspectorului se măritase la București, cealaltă, țigănoasa, era curtată de toată echipa de fotbal, de un doctor din Brașov, un ungur mustăcios, de un avocat șters, fără personalitate. Cei avuți erau refugiați la Breaza, cei săraci urcau dealurile la fiecare bombardament. Casele deveniseră parcă mai mici, străzile mai în-

guste. În Stavropoleos, pe strada principală, casele aveau perdelele trase, rușinate parcă de gunoaiele aruncate pe stradă. Și Cricovul Dulce se îngustase ; Ștefănescu se întreba dacă într-adevăr făcuse vreodată baie în el. Apa murdară, reflectînd curcubeul petelor de ulei, se scurgea leneșă printre pîlniile bombelor. Făcu din nou cunoștință cu fata cea mică a inspectorului financiar, dar amintirile lor nu se legau. Fata se împlinise, devenise frumoasă, obraznică, sigură pe ea. Purta o rochie exagerat de decoltată, strînsă pe trup, roșie, să-i scoată în evidență părul bogat, negru. Rîdea tot timpul să-și arate dantura sănătoasă de țărancă. Își umezea buzele să pară proaspete, mergea legănîndu-se în pantofii înalți de plută și zîmbea fără pricină.

— Nu-mi spui nimic despre front ?

— Ce te-ar interesa să știi despre front ?

— Tot ce se întîmplă acolo.

— Sînt convins că nu te interesează ce e pe front. Pe tine te interesează o oglindă mare, să te vezi, să te studiezi, să știi cum arăți din semiprofil, din spate, cu și fără sutien...

— Cum de ai ghicit ? Zău mi-ar place o oglindă cît un perete. Hai, mai știi ceva despre mine ? Oamenii care se întorc de pe front sînt mai deștepți, mai maturi.

— Atunci îți spun cum îți alegi partenerii de dans, partenerii de corso. După înălțime, după cum țin umerii, după culoarea ochilor. Pe tine nu te-a interesat niciodată ce e dincolo de ochi, ce e sub un păr buclat. Vei fi foarte fericită în viață și te vei mărita de mai multe ori.

Trecuseră de Buftea cînd apăru controlorul. Era un bărbat în vîrstă, în pragul pensionării, cu uniforma văduvită de nasturi. Îi lipseau amîndoi caninii, cînd vorbea se auzea un șuierat.

— Biletele la control.

Ștefănescu puse ziarul pe bancă și privi cum omul din fața lui întinde controlorului un permis de călătorie legat în piele albastră. Totuși, e comis-voiajor, constată în gînd, și se căută după bilete. Controlorul i le cercetă pe amîndouă fețele, apoi le perforă.

— Călătorie plăcută.

— Și, dacă se poate, fără alarmă aeriană, îl completă călătorul zîmbind.

— Doamne ferește, răspunse repede controlorul și-și închipui o cruce mare pînă la buric.

— Și ce se întîmplă cu trenul în timpul unei alarme aeriene ? se interesă călătorul.

— Oprim, dădu prompt lămuriri controlorul. De sus, din avion, un tren e vizibil numai în mișcare.

— S-a întîmplat vreodată să se bombardeze o garnitură ?

— Numai în jurul Ploieștilor. Dar acolo cele mai multe sar în aer din cauza minelor.

— Ce fel de mine ?

— Înseamnă că nu citiți ziarele. Între Ploiești și Brașov, cel puțin o dată pe săptămînă deraiază un tren...

— Înseamnă că nu sîntem în siguranță, interveni și Ștefănescu.

— Nu vă faceți griji, îl liniști controlorul. De obicei deraiază mărfarele.

Controlorul se retrase și în compartiment se lăsă liniștea.

De ce o fi aruncat controlorul doar o privire atît de sumară asupra permisului ? Și de cînd au comis-voiajorii permise legate în piele ?

— Aveți permis de călătorie gratuită. Sînteți ori ceferist ori demnitar. Special nu pronunțase cuvîntul comis-voiajor.

— Așa ceva, răspunse călătorul evaziv și zîmbi provocator.

Omul din fața lui avea fruntea lată, cu un început de chelie. Era tuns proaspăt, probabil în vederea călătoriei, și un neg mic cu cîteva firicele de păr tunse îi împodobea buza de sus. Bărbia pătrată, osoasă, era puternică, buzele umezite tot timpul cu limba erau crăpate ca după o boală cu temperatură.

Hotărî să iasă pe coridor și eventual să-și găsească loc într-un alt compartiment. Tocmai vru să se ridice cînd ușa compartimentului se deschise și în prag apăru un alt călător. Era mai în vîrstă decît cel din cupeu, dar tot fără bagaje. Probabil, gîndi Ștefănescu, vine de la vagonul restaurant. Călătorul cel nou trase ușa după el și se rezemă de ea. Părea concentrat. Ștefănescu tresări. Siguranța noului venit îl îngrijoră, dar nu voia să se trădeze. Rămase pe loc, se adînci în studierea ziarului și, spre nemulțumirea lui, își auzi bătăile repezi ale tîmplelor. Totdeauna presimțise pericolul. Pe front avusese o misiune de cercetare. Cîmpurile erau ninse și în mijlocul drumului se oprise. Făcuse semn și celor care îl însoțeau. „Retrageți-vă exact pe urmele pe care ați venit.“ Reîntorși la punctul de plecare, răsuflase ușurat. Aruncase o piatră la întîmplare și explodase o mină. Tot cîmpul era minat. Cu ochiul liber nu văzuse nimic, dar presimțise pericolul.

Împinse genunchiul spre servieta de lîngă el și această atingere îl liniști puțin, dar nu reuși să se concentreze asupra articolului pe care începu să-l citească.

— E chiar atît de interesant ceea ce citiți, domnule locotenent? auzi vocea noului venit. Avea ceva ironic în intonație și sublinie ultimul cuvînt.

„Àsta mă știe“, fu prima constatare și lăsă să-i cadă ziarul pe genunchi. Ridică privirile spre el. Fără îndo-

ială pe acest om îl vedea pentru prima oară. Avea o memorie bună a fețelor. Se forță să fie calm.

— Da, domnule. Nici nu-ți dai seama ce tragedii sînt ascunse în spatele unor rînduri banale. Lungi răspunsul să-l vadă mai bine pe noul venit. Un accident de cale ferată la Fălticeni. Una din victime lasă în urma lui doi orfani. Un băiețel de opt ani și o fetiță de cîteva luni...

Călătorul rezemat de ușă scoase din buzunar un pistol. Ștefănescu îl identifică imediat : Steyer de 8 mm.

— Pune mîinile la ceafă și nu te mișca !

În timp ce Ștefănescu ridică mîinile pînă la înălțimea capului, omul cu pistolul se adresă celuilalt călător :

— Costine, verifică perdelele !

Avea voce poruncitoare.

„Comis-voiajorul", pe care pentru o clipă Ștefănescu îl voia aliat, se ridică și aranjă colțurile perdelelor care dădeau spre coridor. Urmărindu-l, Ștefănescu își dădu seama că era profesionist : se feri tot timpul să nu obtureze spațiul dintre pistol și el. Cînd termină controlul perdelelor se așeză lîngă locotenent.

— Ești arestat.

Și vocea lui părea schimbată.

Lui Ștefănescu îi era ciudă că nu se putuse concentra la ceea ce avea de făcut, ci se încăpățînă să se gîndească numai la permisul „comis-voiajorului". Cum de n-a dat importanța cuvenită faptului că permisul era legat în piele albastră ? Spuse fără convingere :

— Cred că e o confuzie, domnilor...

Răspunse cel cu pistolul :

— Nu e nici o confuzie, domnule locotenent Ștefănescu ! Costine !

Acesta scoase din buzunar o pereche de cătușe de nichel. Prinse un inel pe încheietura mîinii drepte a lui Ștefănescu, pe celălalt îl fixă pe stînga lui. Era din nou transpirat : fața îi lucea de parcă ar fi fost dată cu vaselină. Cu mișcări sigure scoase minuscula cheie din broasca cătușelor și-o vîrî în buzunarul vestei. „În cel stîng", memoră Ștefănescu. Nu știa încă dacă acest lucru îi va fi de folos, dar acum fiecare detaliu primi o altă importanță, o altă dimensiune.

După fixarea cătușelor se așeză și noul venit. Părea ușurat, deși, de emoție, îi tremurau încă genunchii. Puse pistolul în buzunar și se întoarse spre Ștefănescu :

— Te-aș ruga să nu strigi să nu fiu nevoit să iau și alte măsuri...

— Așa, logodiți, rîse cel numit Costin, arătînd inelele de nichel, sînt mult mai liniștit. Privirile îi căzură pe servietă. Vezi ce are acolo...

Omul din fața lui își șterse sudoarea de pe frunte, apoi căută privirile lui Ștefănescu.

— Mă numesc Georgescu și sînt de la Siguranța Statului. Poate o să conlucrăm un timp și e bine să ne cunoaștem... E bine să reții numele celui care te-a arestat...

— Atunci rețineți și numele meu : Cristea. Costin Cristea, interveni cel cu cătușele.

Ștefănescu nu înțelese sensul prezentărilor, dar nu avu timp să se gîndească la asta. Mai ales că Georgescu puse mîna pe servietă.

— Îmi permiteți ?

Tonul îi deveni din nou ironic și fără să aștepte răspuns deschise servieta și răsturnă conținutul pe bancă. Un cleștișor căzu pe podea. Georgescu îl ridică și-l așeză printre celelalte scule nichelate. Dacă printre ele

n-ar fi fost și un mic voltmetru, sculele s-ar fi potrivit cu instrumentele unui chirurg.

Georgescu le privi admirativ : era în posesia „corpului delict", deși după expresia feței încă n-a înțeles destinația lor.

— Nu știam că te ocupi și de mecanică... La ce folosesc toate astea ?

Ștefănescu își dădu seama că în clipa aceea totul era inutil — și rezistența și împotrivirea. Trebuie să fie atent la orice ocazie de evadare ce se va ivi de acum înainte. Prima rundă, fără îndoială, fusese cîștigată de cei de la Siguranță. Hotărî să-i întărîte, să afle cît mai multe lucruri despre ei.

— M-am gîndit că după ce voi ieși la pensie să mă apuc de pedicură.

— Ai haz, domnule locotenent, îl luă peste picior Georgescu. Cel puțin n-o să ne plictisim pînă la Ploiești. Dar în ceea ce ai spus dumneata, există cel puțin un neadevăr. Lui Georgescu îi plăcea să rostească cuvinte alese. În acele clipe se vedea la bară și tonul pe care îl folosea avea ceva nostalgic. Și anume, că oameni ca dumneata nu profită niciodată de pensie. Brusc deveni oficial. Ai vrea să-mi spui ce discuții ai avut cu Salahian ?

Deci au aflat și de bijutier. Răspunse repede :

— Acum aud pentru prima oară acest nume.

— Ofițerule, îmi pare rău că ne subapreciezi... Arătăm noi ca niște ageamii în meserie ?

— Niște agenți cu experiență nu fac greșeli grosolane. V-am mai spus o dată : nu sînt omul pe care îl căutați...

— Singurul care ar beneficia de greșeala noastră ai fi dumneata. Lasă-ne să greșim. Ce ai discutat cu bijutierul ?

— Aa, cu moșulică de pe strada Doamnei ? E simpatic bătrînul, dar hoț. Știți cît mi-a cerut pentru un inel ?

— Ceea ce ne spui acum am citit în cărțile lui Andersen. Povești, domnule locotenent, povești... Era convins că rostise o frază cu haz și rîse de unul singur.

Costin zîmbi și el, apoi cu mîna dreaptă își scoase batista din buzunar și-și șterse fața.

În compartiment se făcu liniște : nu se auzea decît țăcănitul monoton al roților la intersecții. Ștefănescu trase cu ochiul spre fereastră : lucind în bătaia soarelui apărură în pătratul geamului dantelăriile metalice ale rafinăriei de la Brazi.

„Logodnica" se foi un timp, pe urmă se adresă lui Georgescu :

— Am o rugăminte, bătrîne...

Georgescu tresări : în general, nu-i plăceau familiarismele și în special cele impertinente ale lui Cristea. Ce ar fi să-i spun acum chestia cu „mototolul". Hotărît, momentul nu era cel mai potrivit. Răspunse scurt :

— Ce vrei ?

— Adu-mi o cafea.

— Acuma ?

— Acuma. Peste un sfert de oră sîntem la Ploiești și pe urmă cine știe cînd mai apucăm să bem o cafea. Aici de la vagonul restaurant... Te rog...

În orice altă condiție Georgescu l-ar fi refuzat. Acum însă Cristea era imobilizat, nu se putea deplasa. Totuși, se mai codi :

— Nu crezi că...

— Nu cred nimic. Fii liniștit ! În caz de nevoie îl am pe „Tudorache". Scoase din buzunar un pistol asemănător cu al lui Georgescu. Și „Tudorache" are permanent un glonte pe țeavă. Pentru orice eventualitate.

Se întoarse spre Ştefănescu :

— Logodnico, tu nu bei o cafea ?

— Eşti foarte amabil, răspunse Ştefănescu sobru, dar nu servesc. Cînd am fost mic am avut tuse măgărească şi după cafea am palpitaţii.

— Acum n-ai haz, ci eşti obraznic, domnule locotenent, spuse răstit Georgescu. Sper că în curînd îţi vei da seama că nu e cazul.

— Iar eu sînt curios cum o să vă justificaţi activitatea în faţa Statului Major ? Mîine va trebui să mă prezint la Comandamentul Militar al Capitalei.

— Mîine vei fi sigur în Capitală, dar nu la Comandamentul Militar, ci la noi, pe Pache. Tot o clădire frumoasă...

— Du-te, Enache. N-am mîncat toată ziua, cel puţin să beau o cafea.

Georgescu mormăi ceva ininteligibil, adună sculele de pe bancă, le vîrî în servietă şi o aruncă în plasă.

— Ştii cum se numesc sculele astea în termeni juridici ?

— Nu, domnule Enache Georgescu.

— Îmi place că ai memorie. Reţine-o şi pe asta : piese la dosar.

Zîmbi cu superioritate şi plecă spre vagonul restaurant.

Imediat după plecarea lui se întoarse spre Cristea :

— Îmi permiteţi să aprind o ţigară ?

— Nu, domnule locotenent. Şi eu am avut tuse măgărească şi nu suport fumul. Poate la destinaţie, dacă ţi-o mai fi dor de nicotină.

În clipa aceea pe Ştefănescu nu-l îngrijora decît faptul că agenţii îi cunoşteau identitatea şi ştiau că-i ofiţer. O să fie neplăcut pentru Neacşu şi poate chiar şi pentru generalul Matei să se disculpe. Desigur, ei erau si-

guri că nu va vorbi, dar totuși. Ar fi fost totul mult mai simplu dacă agenții n-ar fi deținut datele lui. Să fi vorbit bijutierul? Poate de aceea i-a cerut și un semn de recunoaștere pentru că ăștia n-aveau cum să-l dibuie. Intenționat nu-i răspunse lui Cristea în legătură cu nicotina să vadă ce subiect atacă el. Dar de ce s-o fi prezentat? Sînt atît de siguri că au dat lovitura? Cristea nu părea să fi dorit continuarea conversației: privi spre fereastră și urmări unduirea lentă a firelor de telegraf, cisternele de țiței înșirate de-a lungul liniilor. Totuși, el rupse liniștea:

— Nu mai avem mult pînă la Ploiești. Și o să ai o mare surpriză acolo, domnule locotenent. Nici nu-ți dai seama cîți oameni vor veni să te întîmpine.

Deci la Ploiești șansele de a întreprinde ceva se vor micșora. Trebuia acționat în tren. Acum, cît mai e timp.

— Înseamnă că mi se dă importanță. Păcat că m-ați luat prin surprindere și m-am emoționat. Aș vrea să ies puțin pînă afară...

— Vrei să spui să te însoțesc? rîse Cristea.

— Da, probabil m-am exprimat greșit. Și să știi, asta e singura favoare pe care ți-o cer. Am un rinichi căzut și mi-e foarte greu să mă țin. Își strînse genunchii să susțină vizual povestea rinichilor.

— Ascultă, locotenentule... Azi m-ai purtat patru ore pe drumuri... Eu n-am experiența colegului meu. Totuși îmi permit să-ți dau un sfat: Dacă mărturisești, sau mă rog, răspunzi la niște întrebări, scapi mai ușor. Pentru că, pentru tine, acum nu se mai pune decît *cum să scapi mai ușor*. Înțeleg prin asta să primești cît mai puțini ani. Și bineînțeles, cît mai puțină bătaie... E război, vreme prea multă nu avem, vrem să aflăm lucrurile cît mai repede...

Ştefănescu îşi încreţi fruntea, privi în gol să pară frămîntat. Spuse ca şi cum ar fi chibzuit foarte serios la cele spuse de Cristea :

— Îţi mulţumesc pentru sfat. Îşi strînse din nou genunchii. Sincer îţi mulţumesc.

I-ar fi plăcut mult mai mult să-l repeadă, să-i dea şi el un sfat : „Dacă vrei să pari deştept, vorbeşte cît mai puţin". Sau, mă rog, ceva în genul acesta. Acum însă nu era momentul confruntărilor : trebuia să pară supus, să facă avansuri, ca eventual şi Cristea să facă unul, şi anume, să-l însoţească pînă la W.C. Nu ştia încă ce ar putea să facă acolo, dar aici, în compartiment, legat de el, nu avea nici o şansă. Dacă n-ar fi existat şi celălalt agent, ar fi meritat să rişte. Oricum, el avea o mînă liberă. Cristea nici una. Stînga îi era imobilizată în inelul cătuşelor, iar dreapta o ţinea în buzunarul hainei, pe mînerul lui „Tudorache". Un pumn rapid în stomac sau în plină faţă, apoi imobilizarea mîinii în buzunar, ar fi fost o soluţie. Cu Georgescu de faţă, sau cu riscul de a apărea în orice clipă, n-avea nici un rost să încerce ceva.

Calculase bine reacţia agentului. Cristea se ridică în picioare :

— Te însoţesc, locotenentule, pentru că pari rezonabil. Te avertizez însă că la cea mai mică mişcare necugetată îl folosesc pe „Tudorache". Şi ca să fie şi mai convingător, arătă cu bărbia spre buzunar.

Ieşiră pe coridor : agentul îl lăsă cu jumătate de pas în faţa lui. Coridorul era gol, printr-un singur geam deschis pătrundea un aer mai rece cu miros de praf de cărbune. Ajunseră în dreptul W.C.-ului de la capătul coridorului, şi Ştefănescu apăsă cu mîna stîngă pe clanţa

uşii. Intră în cabină. Cristea, cu mîna stîngă întinsă, îi întoarse spatele. Brusc, se simţi smucit, avea dreapta vîrîtă în buzunarul hainei, nu se putu sprijini şi-şi pierdu echilibrul. Cu mîna dreaptă, încătuşată, Ştefănescu îl prinse de reverul hainei ; luat prin surprindere, Cristea n-avu suficientă forţă să se împotrivească. Cu stînga, locotenentul îl prinse de păr şi-l lovi cu capul de peretele de metal. Izbitura sună ca un dăngănit de clopot. Ştefănescu îl izbi de perete şi a doua oară. Cristea dădu ochii peste cap, ameţit, se muie ca o cîrpă. A treia oară capul se lovi de niturile cabinei şi în colţul buzelor îi apăru un firicel de sînge. Genunchii nu mai ascultară de comenzi, se îndoiră şi Cristea alunecă la podea. Cu mişcări febrile, Ştefănescu îi scoase cheiţa din buzunarul vestonului şi abia nimeri broasca. Se auzi un declic metalic şi Ştefănescu îşi eliberă mîna. Prinse inelul nichelat de o ţeavă de scurgere, apoi scoase pistolul din buzunarul agentului. Cu arma în mînă se linişti. Ieşi din cabină şi scrută coridorul. Era gol, ca şi mai înainte : la geamul deschis fluturau perdelele. O clipă îi trecu prin minte să sară din tren, dar se răzgîndise repede : ar fi pierdut întîlnirea din faţa Tribunalului. Porni spre compartiment cu gîndul să-l aştepte pe Georgescu acolo. Acesta avea cel puţin o mînă ocupată cu ceaşca de cafea şi nu era probabil ca în cealaltă să ţină pistolul.

Era pe la mijlocul coridorului cînd auzi paşi. Fără să se gîndească prea mult, intră în compartimentul ofiţerului german. Acesta stătea întins, vru să protesteze, dar cînd văzu pistolul îndreptat asupra lui, rămase cu gura căscată, fără să scoată vreun sunet.

— Dezbracă-te ! îi ordonă Ştefănescu, dar neamţul nu înţelese sensul cuvintelor decît atunci cînd îl văzu pe acesta luîndu-i uniforma de pe agăţător.

GEORGESCU, cu o ceaşcă de cafea în mînă, călca atent să nu-şi piardă echilibrul. Vagonul trecea tocmai deasupra unor ace şi hurducăia ca o căruţă pe un drum nepietruit. Îi era ciudă pe Cristea. Acesta exploata fiecare situaţie ieşită din comun, să-l pună într-o situaţie de inferioritate. Pînă la urmă locotenentul o să creadă că dintre ei doi şeful e Cristea. În drum spre vagonul restaurant se gîndi chiar să i-o plătească. Ştia că îi plăcea cafeaua amară, hotărî să-i comande una cu două linguriţe de zahăr. Pe urmă, în compartiment o să înceapă un fel de interogatoriu, şi dacă imbecilul o să intervină o să-l pună la punct. La urma urmelor, misiunea din strada Doamnei îi fusese încredinţată lui şi el a avut iniţiativa să se ia după ofiţer. Tîmpitul de Cristea ar fi preferat să stea în apartamentul răcoros. În vagonul restaurant însă, cînd chelnerul refuză să-l servească în afara vagonului, uită de Cristea şi făcu uz de legitimaţie. Chelnerul însă nu se lăsă intimidat :

— Am mai dat cafea pe legitimaţie şi pînă la urmă tot eu am plătit ceştile.

Trebui să insiste energic, dar chelnerul nu se înduplecă decît cînd îi lăsă un pol garanţie. Avu senzaţia că ospătarul lungise mult prepararea cafelei în semn de dispreţ. Cei cîţiva consumatori îl priviră curios şi Georgescu se simţi stînjenit. Îşi aduse aminte din nou de Cristea. Imbecilul, ar merita să-i torn cafeaua în cap !

Ajuns în dreptul compartimentului, trase cu urechea să audă despre ce discută cei doi. Cristea ar fi în stare să comenteze meciul de ieri al „Rapidului". Nu auzi nimic. Trase uşa compartimentului şi cînd văzu băncile goale i se înmuiară genunchii. Puse ceaşca pe pluş, nu se sinchisi că vărsase din cafea şi scoase pistolul. Servieta, corpul delict, era în plasă. Asta îl linişti puţin. Ieşi pe coridor. Nu-şi putu imagina ce se întîmplase.

Cofa 5534, coala 6

Privi prin ferestre în toate compartimentele, apoi ajunse la capătul coridorului, descoperi piciorul lui Cristea ieșit din cabina W.C.-ului. Forță ușa și cînd reuși s-o deschidă era cît pe aici să-și piardă echilibrul și să cadă în fund : se auzi scîrțîitul frînelor, trenul începu să încetinească.

— Cristea ! Măi, Cristea !...

Îl scutură de reverul hainei, descoperi firicelul de sînge în colțul buzelor și se îngrozi. Vru să-l scoată din cabină, dar abia atunci observă că prietenul său era încătușat de o țeavă de scurgere.

Alarmați de Siguranța din Capitală, agenții de pe peronul gării din Ploiești se postară de-a lungul vagoanelor. Unul dintre ei, din dreptul vagonului de clasa întîi de lîngă mesagerii, îmbrăcat în uniformă neagră de comisar, așteptă ca ofițerul german care stătea pe scări să coboare, abia atunci își scoase pistolul și urcă în vagon. Îl întîmpină Enache Georgescu cu fața răvășită. Anunțară salvarea și atelierul de reparații de la Depou să trimită un lăcătuș să taie țeava de scurgere. Călătorii, somați să rămînă în compartimentele lor, erau neliniștiți, speriați. Din dispoziția comisarului forțară și compartimentul rezervat pentru Wehrmacht. Îl găsiră pe neamț numai în izmene, cu gura plină cu pluș roșu rupt de pe bancă. Avea mîinile legate la spate și prins cu o centură de mînerul de alamă a ferestrei. Cînd i se scoase călușul, începu să se lamenteze, să înjure și ceru energic să fie dus la Comandamentul german. Îl însoți comisarul cu mașina salvării. Von Herbst, comandantul regimentului antiaerian Ost 311, dădu dispoziții să fie legitimați toți ofițerii germani din oraș.

După o jumătate de oră patrulele germane împînziră orașul.

COMISARUL ȘEF Ioanichie Preda era îngrijorat. Telefonul lui Georgescu întîrzia, cei de la Departament așteptau un raport detaliat. Știa că luase o măsură necugetată, corect ar fi fost să ceară ajutorul celor din Ploiești, să-l urmărească pe locotenent, în vederea descoperirii unor legături din regiune. Dar ar fi fost o prostie să cedeze șansa depistării „Filierii Prahova", sau să împartă meritul cu cei din provincie. Dacă deznodămîntul războiului n-ar fi bătut la ușă, putea fi condamnat pentru că, din superficialitate, n-a urmărit arestarea întregii filiere. Acum însă, la spartul tîrgului, cei de sus aveau nevoie de succese rapide, să poată justifica dezastrul de pe front. Cei de la Departament vor fi bucuroși dacă vor auzi că a fost arestat chiar și un singur membru al filierei. Ancheta, n-avea importanță, putea să dureze, să aducă sau să nu aducă rezultatele, eroul tot Ioanichie Preda va fi. De foarte multă vreme avea mînă liberă, putea să ia măsuri mai dure în interesul investigațiilor, mai ales că, în ultimul timp, sabotajele și tipăriturile se înmulțiseră ca ciupercile. Arestarea unor muncitori care răspîndeau manifeste nu mai satisfăcea orgoliul organelor superioare. Era nevoie de o „lovitură" și spera că arestarea unui ofițer implicat în „Filiera Prahova" ar putea avea răsunet. În special Comandamentul și ambasada germană ar fi dorit un proces gălăgios, să aibă justificări față de Berlin.

Pe Georgescu, Preda nu-l aprecia prea mult — era un om conștiincios, fără prea multă inițiativă, un om care se gîndește mai mult la pensie decît la obligații. Sarcina pe care o primise nu era ieșită din comun, putea să facă față, mai ales că era ajutat și de Cristea. În Cristea, singur, n-ar fi avut încredere : era afemeiat, îi plăcea să trăiască pe picior mare. Uneori însă era destul de util... În probleme murdare. De el în orice caz va

trebui să se descotorosească repede. Știa prea multe despre toți și era și flecar. Dacă nu-l trimisese totuși în provincie, se datora operațiilor de pe front: s-ar putea ca în curînd Siguranța să se mute undeva în Transilvania, în orice caz undeva dincolo de munții Carpați, aflase din surse bine informate, din anturajul Mareșalului, vor fi transformați într-o nouă linie Siegfrid. Carpații trebuiau ținuți cu orice preț: erau singurele obstacole naturale spre marea cîmpie a Panoniei, și acolo nemții n-ar mai fi fost în stare să reziste presiunii sovietice. Într-o retragere, Cristea putea fi foarte util. Și dacă s-ar pune problema unei retrageri și mai mari, în Germania, era indispensabil. În afară că vorbea bine germana, era și singurul care s-ar fi putut descurca și în cazul că nu i s-ar fi dat atenție ca aici, în țară. Cristea era în stare să încropească o cantină și în plin deșert. Reușea să se bage sub pielea suspușilor și să le creeze impresia că e de neînlocuit. Preda îl cultiva, dar îl ținea la distanță. Erau însă momente cînd Preda credea sincer în victorie și în clipele acelea îi prevedea soarta lui Cristea. Eventual o moarte datorită unui glonte rătăcit. În condițiile victoriei, Cristea trebuie neapărat să dispară! Își vîrîse nasul și în afacerea Raizman. În afară de asta, i s-a raportat într-un cerc intim, Cristea ar fi spus despre nevastă-sa: „Vacă cu blană de nurcă". Marta, care aflase și ea despre această poreclă, ceruse capul lui Moțoc. Insistase și mai mult cînd Tănase cîntase un cuplet aflat pe buzele tuturor celor de pe bulevard:

Șef ajuns nu se încurcă
Are vaci cu păr de nurcă...

Dacă Tănase ar fi îndrăznit să rostească cuvîntul „bizam" ar fi fost obligat să ia unele măsuri. „Informa-

ția“ a ajuns la Teatrul Cărăbuș prin Nuți a lui Cristea. Dacă încă nu era cazul să lovească în el, o putea distruge pe evreică. Din păcate, nu era o treabă foarte ușoară : Tănase avea și el oamenii lui, nu era un actoraș oarecare. Deși iubea banii, nu putea fi cumpărat. Puse pe cineva de la „Moravuri“ să-i găsească o pricină s-o poată ridica. Acum, Transnistria nu mai era, dar o putea da pe mînă unor puritani.

Stătea rezemat de birou și aștepta telefonul lui Georgescu. N-avea cum să-l sune el. Era nervos, îl iritau bîzîitul ventilatorului, țăcănitul mașinii de scris din camera alăturată, căldura insuportabilă și Mihăilă, șoferul, care stătea ostentativ în anticameră, să-l vadă toată lumea că, zi de zi, lucrează peste program. Nevastă-sa îi născuse un băiat, ceruse un concediu fără plată, a fost refuzat — „soldații își dau viața pe front și noi, aici, acasă, în puf, vrem concediu“. Adevărul era că nu era cine să-l înlocuiască. Ca să-l îmbuneze, Preda îl subvenționa cu țigări, uneori și cu bani de cinema, sume destul de substanțiale, dar Mihăilă ar fi vrut să stea acasă, să-și descopere trăsăturile lui pe fața încă zbîrcită a copilului.

Ori de cîte ori ieșea Preda din birou, sau apărea pe coridor, Mihăilă se ridica în picioare și întreba :

— Plecăm ?

— Încă nu.

După zece minute se ridica din nou în picioare și întreba dacă se pleacă.

— Am să-ți spun cînd plecăm.

Ca un cerber domestic, stătea neclintit pe scaunul din anticameră și-și consulta din cinci în cinci minute ceasul. Dacă dădea din nou ochii cu el, spunea :

— Nu uitați să mă anunțați cînd plecăm ?...

— Nu uit, Mihăilă !

Preda îl moștenise cu mașină cu tot. Îi aflase biografia în timpul călătoriilor cu mașina : era banală, plicticoasă. Era de undeva din Ilfov, lucrase ca hamal la o moară mecanică, apoi la o batoză și în armată a învățat să conducă.

— Pe urmă m-am însurat și gata.

Privindu-l, îți venea în minte teoria lombroziană : frunte mică, teșită, fălci puternice de rumegător, pomeți mongoloizi. Avea o singură amintire ieșită din comun, dar despre asta nu-i plăcea să vorbească.

La începutul anilor '30, una din sarcinile principale ale Siguranței era destrămarea demonstrațiilor pașnice. Mihăilă îl ducea pe fostul comisar șef la locul de adunare a demonstranților, ca manifestația să fie lichidată încă în fașă. Comisarul șef supraveghea din mașină operațiunea gardienilor publici. Aceștia, înarmați cu bastoane, se angajau în luptă corp la corp și se încingea o adevărată bătălie. Demonstranții loveau și ei cu pancarte, cu pietre, cu pumnii. Lui Mihăilă îi plăcea spectacolul, rîdea cu gura plină :

— Uitați-vă la ăla, s-a umplut de „borș".

De obicei cînd demonstranții se retrăgeau, cobora și el din mașină, se înarma cu manivela sau cu o cheie franceză și izbea pe la spate în fugari.

— Ați văzut, domnule comisar șef, cum l-am plesnit pe ăla ?

— Pe care, mă ?

— Pe ăla, întins pe caldarîm.

Ca răsplată beneficiase și el de prima de periclitate. Din clipa aceea își intensificase activitatea. Își confecționase un baston cu plumb și-l îmbrăcase în două rînduri de diftină. Își făcuse și o strategie proprie : își alegea un colț mai ferit și „poc, la moalele capului !"

La o demonstrație a cadrelor didactice care-și revendicau salariul, Mihăilă se dovedise nebănuit de activ pînă cînd un polițist, confundîndu-l, îl plesnise peste față cu o vînă de bou. A stat două săptămîni în spital, era să-și piardă ochiul stîng, și a renunțat definitiv să mai participe la ambuscade.

Nici Ioanichie Preda nu avea o biografie încărcată : era originar din Covasna, fiul unui preot greco-catolic, terminase Dreptul, coleg de grupă cu Ionel Teodoreanu, cu asta se lăuda ca și cum ar fi fost un merit personal, o diplomă de înnobilare. Fusese liberal convins pînă la intrarea în vigoare a Constituției lui Carol, cînd a devenit, tot convins, carlist, membru al Frontului Renașterii Naționale. Ca viitor cadru juridic de nădejde, fu repartizat la procuratura militară, pe urmă, după o evidențiere zgomotoasă într-un proces anticomunist, transferat la Siguranța Statului. Cele trei avansări, agent, comisar, comisar șef de secție, se datorau în bună parte nevesti-si. Marta putea dovedi cu acte în regulă, cu pergamente îngălbenite, originea ei : descendentă a pîrcălabului Ochialbi, dregător pe lîngă mai mulți fanarioți și o rubedenie cu Radu cel Frumos. Un strămoș îl slujise pe Caragea Vodă, un altul, Filipescu, a colaborat cu Bălcescu, iar tatăl ei era des în anturajul Mareșalului. Înainte de a se îngrășa, fusese frumoasă, a îngropat doi soți, amîndoi militari, colporta cancanurile înaltei societăți, era intrigantă, chiar și cei de la Departament se temeau de ea, și colecționa blănuri. Un singur lucru nu reușise în viață : să-l vîre pe Ioanichie în diplomație, să poată pleca. Se plictisise de război, ar fi vrut o ambasadă undeva într-o țară nordică, ocolită de alarme aeriene, o capitală luminată fără restricții, cu viață de noapte. Fusese refuzată elegant : Ioanichie Preda era de neînlocuit, domnul Subsecretar de Stat nu se putea

lipsi de el. Preda n-a dat decît o singură lovitură politică cu care și-a consolidat poziția. Era prin '40, Sima decretase înarmarea poliției legionare, a gărzii personale și a „elitei" de asalt. În acest scop trimisese un emisar la Preda. Emisarul se prezentase în cămașă verde cu diagonală.

— Sînt camaradul inginer Radu Cariopol, șeful aprovizionării din sectorul 2 de Negru. Am venit pentru arme.

Subsecretarul de Stat în funcțiune, un legionar, îl avertizase cu cîteva zile înainte :

— O să vină băieții să ia niște arme.

Neoficial, îi sugerase să încerce să fie amabil. Crezînd că e vorba de zece, douăzeci de pistoale, îl primi pe Radu Cariopol zîmbind :

— Faceți o cerere, o trimit la Departament, voi insista să se aprobe.

— Dumneata, domnule Preda, n-ai înțeles scopul vizitei mele. Eu n-am venit să cer. Eu pretind !

Se voia cu tot dinadinsul arogant : purta o barbă de Christos, avea trăsături feminine, ochi frumoși, blînzi ca un predicator. Dacă o rană de la tîmpla stîngă, cicatrizată grosolan, nu i-ar fi împodobit obrazul, ar fi avut înfățișarea unui actor de cinema. Preda continuă să zîmbească :

— Faceți o cerere și adăugați că pretindeți. Și în aceste condiții voi insista să se aprobe.

— Nu știu să scriu, răspunse dezarmat Cariopol.

Preda o luă ca pe o glumă și răspunse ca atare :

— Vă înlesnesc o dictare.

Radu Cariopol se înfurie. Cicatricea deveni roșie, apoi vînătă. Îi tremurau buzele.

— Ești tîmpit, domnule comisar șef. Eu nu obișnuiesc să redactez cereri. Cereri fac de obicei neputincioșii, mi-

logii, cerșetorii. Noi sîntem un partid la putere, vreau să spun, *singurul* partid la putere. Scoase din buzunar un carnețel. Aș vrea să vă notez numele aici. Era un carnețel legat în piele neagră cu o cruce aurie imprimată pe el. Cei mai mulți din acest carnețel și-au făcut mutația la Sfînta Vineri.

Preda, care tocmai se hotărîse să-l dea afară, se sperie.

— De cîte arme aveți nevoie ?

— Pentru prima etapă de 2 000.

Preda îi căută privirile să vadă dacă Cariopol glumește sau e într-adevăr nebun. Abia atunci observă că individul din fața lui avea ochi de culori diferite.

— Vă uitați aici ? își arătă Cariopol cicatricea de la tîmpla stîngă. Amintirea unui duel. Un duel original, românesc. Cu sapa. Mai am două urme și pe spate. El n-a supraviețuit duelului decît două luni. Aveam consemn să nu ne tratăm rănile, să nu recurgem la medicină. Să hotărască Dumnezeu.

Preda își dădu seama că Radu Cariopol nu putea fi refuzat. Îi propuse să devasteze depozitul de arme al gardienilor publici.

— Primesc, domnule comisar, cu o singură condiție : depozitul să nu fie păzit.

— Voi aranja să nu fie păzit.

Pentru prima oară zîmbi și Radu Cariopol : în contrast cu înfățișarea, avea dinți urîți, mici, de șoarece.

— Ascultă, comisarule ! Dacă vom avea o surpriză, vei fi lichidat. Jur pe arhanghelii din cer ! Tot îmi ești antipatic și nu iubesc jigodiile ! Își bătu călcîiele și întinse mîna pînă aproape de ochii lui Preda : Trăiască Garda și Căpitanul !...

După două zile, comandantul Gardienilor Publici îl anunță că Depozitul de arme din Cotroceni a fost devastat, santinela sugrumată.

Presa vremii înregistrase devastarea depozitului ca pe un succes al „erei noi", un act bărbătesc al națiunii trezită din somn.

După cîteva zile, Preda primise o scrisoare din partea lui Cariopol : *Ne-ai trișat, comisar vîndut masonilor. Ai lăsat o santinelă la depozit. Martirii din cer, Moța și Marin, îmi sînt martori că mă voi ține de promisiune. Știindu-te cu zece gloanțe în burtă, mă voi simți purificat. Răzbunarea mă va elibera de blestemele străbunilor care mă apasă pe suflet. Ți-am șters numele din carnețelul meu negru. Radu Cariopol.*

Preda întocmi un raport și se prezentă la domnul Subsecretar de Stat. În buzunar avea și scrisoarea lui Radu Cariopol.

— Ce-i cu hîrtia asta, domnule comisar șef ?

— Am vrut să vă informez.

— Nu înțeleg ! Acest „nu înțeleg" suna ca o acuzare. Preda avu o inspirație de geniu :

— Am vrut să vă informez că eu am înlesnit devastarea sediului.

Subsecretarul de Stat izbucni în rîs.

— Ești subtil, domnule comisar șef. Noi cunoaștem meritele tuturora. Vei fi trecut în cartea de aur. Și te sfătuiesc să rupi această hîrtie. De acum încolo toate rapoartele mi le transmiteți verbal. Nu e numai o măsură de economie, ci una de precauție. Și fii liniștit, Garda nu-și uită colaboratorii.

— Aveți dreptate. Uitați ce scrisoare am primit.

Subsecretarul de Stat citi rîndurile lui Cariopol și începu să rîdă din nou :

— Bănuiesc că te-ai speriat ?

— Da, domnule Subsecretar de Stat.

— Ați avut vreo neînțelegere ?

— I-am promis că depozitul nu va fi păzit. Am dat dispoziție în acest sens. În loc de zece posturi de pază a rămas unul singur. Nu se putea suprima santinela de serviciu. Ar fi fost prea bătător la ochi.

— Da, da, e normal... Am să vorbesc cu Cariopol. Băiatul e cam înflăcărat. Dar acești băieți înflăcărați vor ridica România legionară în rîndul națiunilor viguroase, fără jidani, fără plutocrație, cu cetățeni pioși, gata de sacrificiu suprem.

— Nu credeți că ar fi bine să vorbiți cu el ? Acum, pînă nu e prea tîrziu ?

Subsecretarul ceru legătura cu Sectorul 2 de Negru.

— Cine ? Tăslăuanu ? Dă-mi-l pe Cariopol... Ascultă, Radule. Acum am verificat actele comisarului Preda. Nu e jidan, nu e mason. Special a lăsat o santinelă la depozit ca armele să nu fie ca o pomană. Ții minte cuvintele camaradului Sima : orice victorie se obține prin sacrificiu de sînge. Păcat că un simpatizant a ținut minte aceste cuvinte și nu tu ! Garda mai are nevoie de arme, și ca să obțină arme avem nevoie de Preda. E ordin, ai înțeles ?

Abia cînd ajunse la sediu își dădu seama că obținuse două victorii. Una prezentă și una de viitor. Dacă rămîn legionarii, față de ei avea merite incontestabile. Dacă pleacă, are acoperire și față de cei ce vor veni. A anunțat în scris, înregistrat cu copie la dosar, devastarea depozitului. L-a anunțat pe șeful său direct și a primit dispoziție să rupă raportul. Copia e mărturia că și-a făcut datoria.

După rebeliune a asistat incognito la procesul lui Radu Cariopol. Procurorul a citit fragmente din rapor-

tul Siguranței, fără să-i pomenească numele. Radu Cariopol a fost executat a doua zi după proces.

Se auziră bătăi în ușă și intră secretara. Era o femeie între două vîrste, cu părul pieptănat bărbătește peste cap. Era subțire ca o scîndură, fără sîni, fără fund, cu omoplații proeminenți ca niște aripi. O surprinsese o dată croșetînd și de atunci, ori de cîte ori o vedea, sau vorbea numai despre ea, și-o imagina cu andrelele între degete. Ridică privirea spre ea :

— A venit Popazu, domnule comisar șef.

— Ce vrea ?

— Spune că a rezolvat problema Teatrului Cărăbuș.

Își aranjă cu un gest reflex diadema de celuloid care îi ținea părul lipit de căpățînă. Era o diademă oribilă, portocalie, sidefată.

— Să intre.

Popazu își făcu apariția ca un maestru de balet, cu pași elastici, cu plecăciuni repetate ca o figură de dans. Era ras proaspăt, mirosea a spirt medicinal.

— S-a aranjat, domnule șef. L-am rugat pe Cristoforeanu de la Prefectură să-mi dea o mînă de ajutor. A arestat-o pe Nuți aia pentru prostituție clandestină. Au ridicat-o de acasă din Plevnei. Era în exercițiul funcțiunii. Rîse bolborosind în cascade și-și arătă gingiile roase de gingivită și dinții dezgoliți, galbeni de nicotină. L-au ridicat și pe client. E unul Anastasiu, funcționar la Culte. I-am dat drumul să nu iasă scandal.

Potrivirea de nume cu numele Subsecretarului de Stat suna straniu, dar avea haz.

— Lasă detaliile. I-ați verificat actele ?

— Da. E așa cum ați spus dumneavoastră. Maică-sa, Vexler, evreică de religie mozaică, de undeva din Galiția. Cristoforeanu spunea însă că legea aia cu ji-

danii nu mai e. Adică este, dar nu se aplică. E o dispoziție de sus. Spunea Cristoforeanu că o să găsească o chichiță. Ordonați să fie adusă aici sau să rămînă la Prefectură ?

— Eu nu ordon și n-am ordonat nimic. N-are ce căuta aici ! E treaba Prefecturii, a secției de Moravuri. Să ia măsurile pe care le crede de cuviință. Iar tu fă în în așa fel să apară și ceva în presă. Discret, dar să apară.

— Am înțeles, domnule comisar șef. Ce ziare citește doamna ?

„Va să zică și imbecilul ăsta știe de ce am arestat-o pe Nuți !"

— Nevasta mea nu citește ziare !

Așteptă ca Popazu să se retragă și formă numărul de acasă. Servitoarea îl anunță că doamna era plecată la doamna Vlădoianu, la o partidă de pocher. Înciudat, trînti receptorul în furcă. „Vaca" iar joacă pocher ! De cînd începuse să circule cupletul lui Tănase, se pomenea tot mai des spunînd în gînd vacă. Joacă pocher și pierde. Pierde cu o nonșalanță înduioșătoare. Și s-a obișnuit să joace la sume mari. E drept, grosul averii îl adusese ea în casă, dar nu era cazul să împrăștie tot numerarul la masa verde, mai ales că partidele ei erau comentate. Formă numărul lui Vlădoianu. Recunoscu imediat vocea servitoarei și o ceru pe Marta la telefon.

— Marta ? Iartă-mă că te-am deranjat, dar sper să-ți comunic o veste care să-ți facă plăcere. O știre de ultima oră : Nuți, aia de la Tănase cu cupletul, a fost arestată pentru prostituție... Nu, nu știu alte amănunte. Sărut mîinile.

Da, despre modul de aplicare a legii rasiale auzise și el ceva. Păcat. Știa că asta se datora mutării operațiunilor militare de pe Volga pe Prut. Dar, oricum, pentru prostituție, dacă insistă, Nuți poate lua șase luni de de-

tenţiune corecţională. O trimite la Letea sau la Mărgineanca. În orice caz, „vaca“ o să aibă o satisfacţie. Se gîndi cu plăcere şi la intervenţiile pe care o să le facă Cristea. Pe el o să-l umilească : „Păi, bine, măi, băiatule, tu nu ştiai că-i curvă ? Şi încă una ordinară ? Înţeleg să te înşele din dragoste, dar pentru bani ?... Nu, dragul meu, în interesul tău nu intervin... Trebuie să înţelegi, e vorba de prestigiul unui subaltern de-al meu“...

În cele din urmă sună telefonul şi spre mirarea lui auzi vocea secretarei : „Pe fir direct, Departamentul“. „Cine anume ?“ „Şeful de cabinet, domnul Gavriloiu.“ Se auzi un declic, secretara comută convorbirea pe firul direct :

— Alo, Gavriloiu ?... Încă nimic. Nu mă întrerupe. Aştept să mă sune Ploieştiul... În orice caz, pot să te anunţ că a fost efectuată o arestare şi aici e bomba : un o-fi-ţer. Imaginează-ţi, un ofiţer amestecat în afacerea „Filiera Prahova“. Dacă m-ai fi sunat peste o jumătate de oră, aş fi putut da amănunte. Sugerează-i bătrînului să amînăm discuţia... Da, desigur, aştept...

După cîteva secunde Gavriloiu reapăru pe fir...

— Vino repede aici, bătrînul e furios ca un taur. Spune că dacă în cinci minute nu te prezinţi, te dă afară ca incapabil. A insistat să-ţi comunic asta.

Preda era convins că cei de la Ploieşti au raportat înaintea lui despre arestare. Dar ce l-a înfuriat ? Să fi fost aşa cum şi-a imaginat el după prima convorbire avută cu Georgescu, şi anume că ofiţerul era trimis, peste capul lui, pe urmele filierei ? Cu atît mai bine ! Să vadă bătrînul că ciurul, pe care l-a ţesut în jurul filierei, funcţionează perfect. Dădu dispoziţie secretarei ca legătura de la Ploieşti să se comute la cabinetul domnului Subsecretar de Stat.

Cînd auzi că ziua de lucru continuă, Mihăilă se posomorî. Pînă la Departament nu scoase nici un cuvînt. Spre norocul lui, Preda nu era într-o dispoziție prea bună. Secretara era singura persoană de la Siguranță care nu era niciodată grăbită, nu se revolta dacă trebuia să rămînă peste program fără să fi fost anunțată în prealabil. Nimeni nu știa nimic despre viața ei particulară. Unii bănuiau că nici nu avea. Ani de zile venea îmbrăcată la fel ; înaintea sărbătorilor își schimba diadema cu una albastră sau mai imposibilă. Preda nici nu știa dacă e măritată sau nu. Un singur lucru știa despre ea : cu cîțiva ani în urmă fusese în concediu la Predeal și s-a întors cu un licurici în pudrieră. Arăta tuturor care veneau în cabinet, după ce închidea ferestrele prevăzute cu hîrtie albastră de camuflaj, insecta fosforescentă. Pentru ea, licuriciul reprezenta a opta minune a lumii. Pe urmă, după cîteva săptămîni, umbla cu fața cernită. Murise licuriciul. Gurile rele spuneau că din cauza făinii de orez de proastă calitate pe care o folosea. Cristea i-o spusese în față :

— Dacă-l țineai în pudră franțuzească ar fi trăit o sută de ani.

Gavriloiu, mai sobru ca oricînd, îl introduse imediat la ministru.

Încăperea imensă, cu toate perdelele trase, era întunecoasă. Dar chiar și așa, în semiîntuneric, Preda văzînd fața răvășită a ministrului se înfioră : Anastasiu de felul lui era rău, caustic.

Îl lăsă să se apropie de birou, dar nu-i oferi loc.

— Pe cine ai arestat, dobitocule ?

Preda știa că domnul Subsecretar de Stat avea gură slobodă, înjura pe toată lumea pe față, dar încă nu s-a întîmplat ca el să fie cel bestelit. E drept, la telefon l-a făcut de cîteva ori incapabil, dar nu l-a stigmatizat cu

epitete. Aștepta ca ministrul să continue, să afle despre ce e vorba. Era convins că ceva nu era în regulă cu ofițerul. Ori era omul Departamentului, ori poate chiar al Statului Major și s-au făcut o mulțime de intervenții.

— Te-am întrebat pe cine ai arestat ?

— Pe un ofițer, domnule Subsecretar de Stat.

— Mă, tu îți bați joc de mine !... Dau o singură dispoziție și se dă cu tine de pămînt de nu te mai scoli niciodată ! Boule !... Cum ți-ai permis, mă ?

— V-am anunțat din timp, domnule Subsecretar de Stat ! Dumneavoastră personal mi-ați dat dezlegarea. Vă poate confirma și domnul șef de cabinet, domnul Gavriloiu...

— Eu vorbesc de domnișoara Nuți de la Cărăbuș ! Cretinule !... De ce ai arestat-o ?

Preda răsuflă ușurat. Ridică și el vocea :

— Noi, domnule Subsecretar de Stat, nu ne ocupăm de chestii din astea. Secția mea are sarcini precise : urmăriri speciale. Arestarea prostituatelor se efectuează de către o brigadă de Moravuri din cadrul Prefecturii poliției...

— Îmi explici mie organizarea Departamentului ? Acum zece minute am vorbit cu imbecilul de Cristoforeanu. Mi-a declarat că a efectuat arestarea din dispoziția ta. De ce, mă ?...

— A fost prinsă în flagrant delict...

— Cînd nevastă-ta a fost prinsă în flagrant delict cu atașatul militar al Italiei de ce n-ai arestat-o ?

Preda simți cum venele de la tîmple sînt gata-gata să-i plesnească. Se reținu și vorbi ca și cum n-ar fi fost vorba de el și de nevastă-sa.

— Relația aceea n-a fost răsplătită în bani, domnule Subsecretar de Stat.

— Aa, şi tu crezi că fiul meu, de la Culte, face dragoste pe bani ? O fi vreun şchiop sau chior ?... Păcat că nu l-aţi reţinut şi pe el !... S-a întors acasă cu un taxi, numai în izmene... Tu ai dat dispoziţie să i se sechestreze hainele ?

— Nu, domnule Subsecretar de Stat.

Anastasiu îşi consultă ceasul brăţară :

— Ascultă, mă Preda ! Spectacolul de la Cărăbuş începe peste două ore. Dacă domnişoara Nuţi nu este în scenă, îţi dai demisia. Poate nu e rău s-o redactezi şi s-o laşi aici semnată. Poate oricum nu e rău să te duci în mă-ta ! Imbecilule !... Vrei să te încontrezi cu mine ? Prea bine. Atunci hai să începem discuţia despre afacerea Raizman. Cocoşeii nu sînt precum crezi în Elveţia, ci în seiful meu de la Boteanu. Cu declaraţii complete. Şi despre întocmirea proceselor-verbale, şi despre eliberarea paşaportului fals al lui Pricop. Asta e una. Ai fost în ultimul timp la Teatrul de revistă ? Nu ? Păcat... Asta e a doua... Afacerile tale cu blănurile se discută în public, în cuplete. Ieri, preşedintele Consiliului de Miniştri m-a întrebat dacă cupletul „Vaca cu blană de nurcă“ e fapt autentic, sau doar o ficţiune. I-am spus că am să mă interesez. Te sfătuiesc să te grăbeşti. Mai ai puţin pînă la începerea spectacolului. Prezenţa lui Nuţi o verific personal. Am reţinut o lojă. Poate vii şi tu să o aplaudăm împreună...

PE POPAZU nu-l mai găsi la sediu : dădu telefon după Cristoforeanu, dar şi el era plecat în Cruce. Fu nevoit să vorbească cu Varlam, şeful lui Cristoforeanu, şi să se roage de el. Trebui să-i explice că e vorba de dorinţa Subsecretarului de Stat, că s-a făcut o greşeală, Tănase e su-

C-da 5521 coala 7

părat și el, că dacă n-o eliberează pe Nuți va ieși scandal. După o jumătate de oră, Varlam reveni, spunînd că Nuți dorește să vorbească cu domnul Anastasiu cel tînăr, că refuză să se ducă la spectacol. Tocmai vru să se ducă să vorbească cu ea, cînd sună și nevastă-sa.

— Cîți ani a primit Nuți ?

„Vacă tîmpită !“ Îi răspunse politicos :

— Încă nu se știe și probabil se va judeca în libertate... Nu, draga mea, n-am ce să fac. Nu pot schimba legile. Fii liniștită, își va primi pedeapsa.

Cînd ajunse la Prefectură, n-o mai găsi pe Nuți acolo. Venise s-o ia Anastasiu cel tînăr. Îi telefonă lui Gavriloiu să-l anunțe pe „Bătrîn“ că totul e în regulă, a fost eliberată, a fost arestată din greșeală, confundată cu o altă persoană de pe Plevnei. Cristoforeanu a promis că va aplica sancțiuni. Te rog, Gavriloiule, liniștește-l...

Se înapoie în Pache, și-i dădu voie lui Mihăilă să plece. Înainte însă îl amenință că-l va schimba pe o dubă, el n-are nevoie de plîngăreți și să se gîndească bine, pentru că, pe front, e foarte mare nevoie de șoferi.

Era îngrijorat : unde era Pricop, pe care îl trimisese în Elveția ? Să fie arestat ? Unde ? Cine l-a arestat ? Era convins că Anastasiu îi spusese adevărul, prea știa multe detalii. Dar cine să fi vorbit ? Cristea ? Nu, Cristea putea să fi mirosit ceva, nu știa lucruri concrete. Desigur, bănuia că a fost ceva, prea s-a amestecat în hîrtiile Raizman. Voia să ciupească ceva, atîta tot. Probabil, Anastasiu a luat banii de la Pricop, și ca să nu vorbească, să-i fi dat drumul peste graniță. Asta era varianta cea mai plauzibilă. Se temea. Dacă lucrurile au răsuflat în sus, Anastasiu putea să-l distrugă oricînd. Dar de ce n-a făcut-o pînă acum ? Poate vrea să păstreze cocoșeii. Nu-și putu duce gîndul pînă la capăt pentru că sună telefonul. Un subaltern îi cerea o audiență urgentă.

— Închide, măi, aștept un interurban.

Trînti receptorul în furcă.

Singurul lucru care putea să-i redea siguranța și prestigiul era reușita în afacerea „Filiera". Dacă dă o lovitură, Anastasiu poate să-l pupe. Va face raportul în două exemplare — și lui Anastasiu, și ministrului de Interne. Dacă-i bal, bal să fie. Numai să nu se fi întîmplat ceva. Se temea că cei din Ploiești, invidioși, l-au reținut pe locotenent și vor să raporteze ca pe un succes al lor. De cîteva ori se gîndise să sune prefectura de acolo, dar se temea să nu le dea idei. Pătrașcu era ambițios, n-ar fi renunțat la o asemenea pradă. Se bizuia pe Georgescu. Probabil îl aduc pe locotenent cu primul tren, sau poate cu duba celor de la Ploiești.

Cînd îl sunase pe Pătrașcu, imediat după plecarea trenului, îi ceruse doar ajutorul să-l scoată pe arestat din incinta gării. Pătrașcu se interesase de datele urmăritului și întrebase dacă un interogatoriu la fața locului nu ar folosi. Preda îi dăduse să înțeleagă că e vorba de un caz banal, un om de legătură sau așa ceva, abia urma să se verifice datele cu anonima. Pătrașcu însă nu se lăsase păcălit : îl rechemase după un sfert de oră și-l anunțase că și ei caută un ofițer, unul implicat într-o afacere dubioasă la ei în județ. Lui Preda îi păru rău că-i spusese că e vorba de un ofițer. Dacă ar fi fost deștept, ar fi trimis el o dubă la Ploiești și nu mai era nevoie să-l anunțe pe Pătrașcu. Îl avertizase însă că arestatul urma să compară în fața domnului Subsecretar de Stat, imediat după sosirea lui în Capitală, să nu întreprindă nici un interogatoriu și, în special, să-l trimită cît mai grabnic la București.

În cele din urmă, telefonul sună prelung și centralista anunță Ploieștii. Pe fir se auzea un zbîrnăit, cîteva

pocnituri, apoi Preda recunoscu vocea lui Georgescu. Se liniști.

— Ce se aude, Enache ? Anume îi spusese pe numele mic să-și dea importanță. Nu înțeleg... Ce zici ?... Nu se poate !... Cum ? Ați fost doi oameni, ce dracu !... A sărit din tren ? Aa, bănuiți doar... De ce nu i-ați pus cătușe ?... Da... Înseamnă că a sărit cu Cristea împreună... Nu, zău nu mai înțeleg nimic... Te dau afară, Georgescule !... Te suspend, te trec la circulație !...

Trînti receptorul și apăsă pe toate butoanele soneriilor de pe birou. Uită că permisese secretarei să plece. După cîteva minute apăru în birou Ogășanu, adjunctul lui, recomandat chiar de către Subsecretarul de Stat. Preda se temea de el. Încă din prima zi cînd venise îi era antipatic. Era convins că Ogășanu era numit la Siguranță ca să-l spioneze și de aceea evita orice discuție în fața lui, sau îi lăuda pe cei de la Departament. Acum era sigur că Ogășanu îl informase pe Anastasiu despre afacerea Raizman, că el i-a povestit și despre spectacolul de la Cărăbuș.

— Să vină Buzatu !

— Eu nu vă pot fi de folos, domnule Preda ?

— Acum nu. Îți mulțumesc, ești foarte drăguț, dar trebuie mers pe teren. Dacă vrei să-l cauți.

Ogășanu se reîntoarse cu Buzatu, agentul de serviciu. Rămase în ușă să audă despre ce deplasare e vorba. Preda îl expedie :

— Extrage-mi datele importante din dosarul Salahian.

Așteptă ca Ogășanu să se retragă, abia atunci se întoarse spre Buzatu. Era un om gras, buhăit, sancționat de cîteva ori pentru consum de alcool în incinta instituției.

— Te duci pe strada Doamnei numărul 4, la bijuteria lui Salahian, și-l aduci pe bijutier aici. Ia mașina și vino repede.

— Am înțeles, domnule comisar șef.

Buzatu nu era un formalist; nu-i ceru nici mandat de arestare, nici alte instrucțiuni.

Înainte de război, judecătorii, procurorii erau mai pretențioși, vciau acte în regulă, probe, martori, dosare complete. Acum și ei au lăsat-o mai moale, preiau cazurile oricum, dacă totuși ceva nu este în regulă judecă cu ușile închise. E mare invenție judecarea proceselor cu ușile închise. Publicul, presa nu știu nimic, informațiile le primesc chiar din gura judecătorilor. „A mărturisit și a fost condamnat." Motive pentru închiderea ușilor se găsesc cu duiumul. „Să nu afle complicii ce a mărturisit și ce nu." „Să nu înspăimîntăm opinia publică." „Aștia nu merită publicitate." „E război, sînt în joc interesele statului."

Pe Georgescu va trebui să-l pensioneze înainte de vreme. E tîmpit. Dar nu-l iartă. O să-l trimită pentru un an în provincie. Îi leagă și o tinichea de coadă, să-l înfunde cît mai mult. Auzi, domnule, doi agenți cu un arestat cu cătușe la mîini și arestatul scapă. Pătrașcu a trimis și el vreo zece agenți și ofițerașul se strecoară printre ei ca prin brînză. Înseamnă că „Filiera" avea oameni unul și unul. Nu degeaba n-a avut nici o cădere pînă acum. Dacă n-ar fi trebuit să aștepte rezultatul de la Cristoforeanu, ar fi putut să se deplaseze personal. Meritul ar fi fost și mai mare. Ar fi încurcat-o însă din cauza lui Nuți. Într-o zi va trebui să se ducă și el s-o vadă, dacă e într-adevăr o femeie atît de grozavă. I-ar fi plăcut să le facă figura și lui Cristea, și lui Anastasiu cel tînăr.

În mai puțin de o oră Salahian se află în biroul comisarului șef Preda. Nu părea speriat, era doar rezervat, protesta, spunea că vrea să facă un memoriu ministrului de interne.

— Știți pentru ce v-am chemat aici, domnule Salahian ?

Bijutierul ridică din umeri. Își scoase ochelarii cu ramă de baga și-și șterse lentilele într-o batistă împăturită cu grijă.

— Nu.

Preda îl lăsă să-și șteargă lentilele, voia ca omul din fața lui să-și pună ochelarii, să-i vadă expresia feței, să-și dea seama că e vorba de un lucru foarte serios.

— Vă spun eu. Bijuteria dumneavoastră e supravegheată de cîteva săptămîni. Se perindă pe acolo o mulțime de indivizi suspecți. Vă pot înșira numele aproape ale tuturor vizitatorilor. Dar pe mine acum nu mă interesează decît un singur om. Locotenentul Ștefănescu Mihai. Vă dau cuvîntul meu de onoare, dacă îmi răspundeți la întrebări, vă întoarceți acasă liniștit și n-o să vă mai deranjeze nimeni.

— Bănuiesc că oricum mă voi întoarce liniștit acasă.

Era sigur pe el, deși vorbea domol, cu voce scăzută.

— Asta rămîne de văzut. Eu sper că ne vom înțelege. Locotenentul despre care vorbeam a fost azi în bijuteria dumneavoastră pe la 11 și 45. Unde îl găsesc ?

Îl privi atent pe bijutier : acesta nu trădă nici uimire, nici teamă, înregistrase vorbele despre vizita locotenentului cu indiferență. Nu părea impresionat deloc. Pentru o clipă Preda crezu sincer că prezența locotenentului în bijuterie putea fi doar o coincidență, dar organic refuză această variantă. Salahian, deocamdată, era singurul om care îl putea duce pe urmele ofițerului. Nu voia să renunțe la această șansă oricît de improbabilă părea. Bi-

jutierul nu-i răspunse decît după ce se convinse că Preda terminase tot ceea ce avusese de spus.

— Domnule comisar șef, în primul rînd vreau să vă spun că sînt un cetățean cu acte în regulă și cu impozitele la zi.

Preda se reținu, deși nu era departe de a trînti cu pumnii în dosarele din fața lui. Bijutierul era în vîrstă, nu avea nici un rost să-l sperie din prima clipă.

— Nu ocoliți întrebările vorbindu-mi de plata impozitelor. Știu absolut totul despre dumneavoastră. Ați imigrat în '24, cu pașaport Nansen, ați fost subvenționat de Comitetul de Ajutor al Armenilor din Londra. În '28 ați obținut autorizația de a face comerț cu metale prețioase. Ați plătit totdeauna impozitele la zi, știu, dar mai știu că ați avut o sumedenie de legături cu oameni cu vederi de stînga. Ați cotizat și la „Ajutorul Roșu". La MOPR, cum spuneți dumneavoastră. Ați dat bani unui oarecare Minzatu. E arestat de mult. Nu v-am învinuit pentru cotizație, deși contravine legislației noastre. Vă spun de ce n-am luat nici o măsură. Pentru că dumneavoastră ați fost ajutat de un comitet internațional și, bănuiesc, ați vrut în felul acesta să vă revanșați. Cred că am procedat omenește. Dar nu despre asta discutăm acum. Îl vreau pe Ștefănescu.

Salahian, ca și cum n-ar fi auzit cele spuse de comisar, continuă șirul ideilor sale :

— În al doilea rînd, domnule comisar șef, indivizii suspecți pentru dumneavoastră sînt clienții mei. De unde au bani să cumpere bijuterii, nu mă interesează. Eu sînt un comerciant cinstit.

Preda își dădu seama că interogatoriul ar putea să dureze. Nu mai forță nota. Avea destulă experiență să știe cînd trebuie să fie tare. Preluă tonul moale al bijutierului.

De multă vreme Preda trecea drept unul dintre cei mai buni anchetatori.

— O să încerc să nu vă întrerup pînă nu-mi spuneți tot ceea ce aveți de spus în al treilea rînd, și în al patrulea rînd. Vă ascult.

— Eu am terminat, domnule comisar șef. Vă atrag atenția numai că am fost reținut ilegal. Despre comportamentul agentului dumneavoastră îmi rezerv dreptul să-mi spun părerea altădată.

— „Altădată" e o dată nedefinită. Poate îmi spuneți părerea chiar acum.

— Nu. Ar fi ineficient. Oricum, o să-mi cereți o declarație în scris, și-mi voi exprima părerea acolo. Am să menționez și felul dumneavoastră politicos de a fi.

„Asta e uns cu toate alifiile", constată Preda. Din datele extrase de Ogășanu nu reieșea să fi fost arestat vreodată. Totuși, juridic era bine pregătit, știa la ce sînt sensibili procurorii.

— Vă mulțumesc pentru apreciere. Cu permisiunea dumneavoastră, am să vă pun cîteva întrebări. A fost azi la dumneavoastră în magazin un ofițer ?

— Da.

— Sînteți sigur, nu e numai o presupunere ?

— Nu, domnule. Îmi amintesc perfect pentru că a fost singurul cumpărător în uniformă.

— Era locotenent ?

— Asta n-aș putea să vă spun cu exactitate. N-am făcut armata și nu cunosc bine gradele. Dar s-ar putea să fi fost cum spuneți dumneavoastră : locotenent.

— „Cred", „s-ar putea" sînt răspunsuri evazive. Ofițerul avea două trese ?

— Da. Două trese de alamă.

— Exact. Deci, locotenent.

— Da, locotenent.

— Ce ați discutat cu el ?

— Despre verighete.

— Ce anume ? Poate îmi povestiți, pe cît e posibil, cuvînt cu cuvînt...

— Dacă voi putea să-mi amintesc exact.

— V-am spus doar : pe cît e posibil.

— I-am explicat că din cauza războiului nu se mai poartă verighete late. E o atitudine de frondă. Pentru că, vedeți domnule comisar șef, și bijuteriile au viața lor. Apar, strălucesc și se demodează.

— Să rămînem la subiect. Deci, i-ați spus că *verighetele late* nu se mai poartă. Asta era o parolă ?

— Cum adică, parolă ?

— Spunînd „verighete late“ i-ați transmis ceva anume ?

— Ce să-i fi transmis ? Poate e mai bine dacă îmi citiți declarația lui ca să confruntăm discuția avută în magazin.

Salahian era chiar mai deștept decît prevăzuse. Voia să afle dacă locotenentul a fost sau nu arestat. Asta nu trebuie să afle.

— Auzind-o, ați putea declara același lucru. Prefer să aud varianta dumneavoastră.

— Eu n-am variantă. Să încerc să-mi amintesc. Deci, i-am spus că purtarea verighetelor late aduce a frondă. Țara face eforturi supraomenești. Moda nu poate să nu țină pasul cu evenimentele. De foarte mult timp, în Apus oamenii poartă verighete subțiri. În Reich, cetățenii și-au schimbat inelele de aur pentru verighete de fier. E vorba de un act patriotic. Purtarea aurului în timp de război este un act ostentativ.

— Dar aveți o memorie formidabilă !... Ați reținut un text atît de lung. Și încă un text moralizator.

— Textul acesta îl spun tuturor clienților. Nu mi-a fost greu să-l reproduc.

— Am înțeles. Și despre ce altceva ați mai discutat ?

— Despre carate. Nici un alt metal nu se poate asemăna cu oamenii. Numai aurul. Un om este un om. O entitate. Deși diferă de la individ la individ. Aurul la fel. Diferențierea aurului de aur se face prin carate. Bănuiesc că dumneavoastră sau soția dumneavoastră n-ar purta o bijuterie sub 18 carate.

Deși spunea lucruri interesante, Preda avu senzația că Salahian îl ia peste picior. „Vaca" ar fi fost în stare să aprecieze caratele unei bijuterii numai după o simplă privire. Își drese vocea cu un pahar cu apă.

— Dizertațiunea dumneavoastră e foarte interesantă și mi-ar face plăcere s-o aud în continuare dacă n-aș fi convins că vreți să divagați, să nu-mi răspundeți la întrebări.

— Ba da, cu mare plăcere. Ofițerul nu înțelegea de ce un inel costă de două ori mai scump decît altul.

— Și l-ați lămurit. Foarte bine. În continuare ?

— A renunțat la verighetă. Cam asta e tot.

— A mai fost și altădată la dumneavoastră în magazin ?

— Nu, domnule comisar șef. Azi l-am văzut pentru prima oară.

— Înseamnă că nu-l cunoașteți ?

— Nu, domnule comisar șef.

— Și nu știți nici unde stă ?

— Nu, domnule comisar șef.

— Deci nu-mi puteți spune unde îl găsesc ?

— Nu, domnule comisar șef.

— Atunci noi, domnule Salahian, nu mai avem ce discuta. Dealtfel, sînt și foarte ocupat. O să vă ancheteze

în continuare domnul Buzatu. Sper cu el să fiți mai înțelegător. Nu uitați, am nevoie de acest locotenent.

Preda își dădu seama imediat că se trădase că nu-l arestase pe locotenent! Salahian tresări, dar nu schimbă cu nimic felul de a vorbi.

— Îmi pare rău că n-am putut să vă fiu de folos. Nici nu știu cum îl cheamă.

— Poate în timpul discuțiilor cu domnul Buzatu o să vă reamintiți.

Sună după Buzatu. Acesta intră cu o scobitoare între dinți.

— Îl conduci pe domnul Salahian jos și-l întrebi unde putem da de locotenentul Ștefănescu Mihai. Insiști. Sper că discuția o să-ți facă plăcere. Domnul Salahian e un fin observator, are o viziune filozofică asupra vieții și asupra metalelor prețioase. Nu e nevoie să consemnezi decît adresa unde îl putem găsi pe locotenent. Ți-e clar?

— Da, domnule comisar șef. Peste o jumătate de oră vă raportez adresa locotenentului.

PETRE VĂMARU, „Ciungu", își pierduse mîna stîngă în timpul decuplării unor vagoane cisternă la gara Ploiești Triaj: își prinsese brațul între două tampoane și mîna zdrobită îi fusese amputată la spitalul Witing din București, de către un doctor cu două rînduri de ochelari. Ori de cîte ori se apleca asupra lui, Vămaru tresărea. Lentilele, ca niște lupe, îi măreau ochii și doctorul aducea cu un animal preistoric. Avea fața tapisată cu o exemă maronie, se tampona tot timpul cu vată muiată în acid boric, dar era vesel, optimist incurabil. Își îmbărbăta pacientul:

— În Franța există proteze frumoase și practice.

— Dar la noi, domnule doctor ?

— Cu timpul o să fie și la noi.

Ani de zile după operație, Vămaru își simțea încă brațul pierdut : ba avea senzația că îl doare cotul, ba că îl mănîncă între degete.

Schilod, își făcu complexe ; pe stradă, era convins că oamenii se uită după el, că-l compătimesc. Pînă se adaptă la folosirea unei singure mîini trecu o bună bucată de vreme, pe urmă, în glumă, se întreba la ce i-ar fi folosit cea de a doua mînă. După vindecare, Direcția Regională îl transferă, la început, acar la Halta Depozite, apoi cantonier pe linia principală Ploiești-Brașov, nu departe de gara Ploiești Vest. Intrase în Partidul Comunist încă înainte de accident, pe vremea grevelor din '33. La izbucnirea grevelor primise sarcina să organizeze un pichet la „Astra-Română" și fusese arestat de două ori : o dată pentru instigare împotriva orînduirii de Stat și a doua oară, nemotivat, ținut opt luni în anchete și învinuit de organizarea unei demonstrații de 1 Mai. Era un om înalt, mereu ciufulit, cu ten negricios. Din cauza folosirii unei singure mîini, dreptа i se dezvoltase anormal, putea ridica greutăți nebănuite și îndoia între degete monede de nichel de doi lei.

Celula de partid Ploiești Triaj îi dăduse sarcina să adune informații în legătură cu transporturile militare germane. În sinea sa era supărat, avea senzația că munca de partid s-a lîncezit, că în loc să organizeze o grevă, o rezistență, face muncă de contabilitate.

— La ce ne folosesc aceste date ?

— Îți spun, Vămarule. Trebuie să știm unde și cîți dușmani sînt în țară.

— Și ce-ți spun ție aceste date : 12 august, mărfarul 3217, cincizeci și unu de vagoane, trupe și armament german ?

— Nu. Tu spui mai mult. Adaugi și direcția. Cel care notează la Curtici anunță ieșirea mărfarului 3217 după opt zile. Înseamnă că trenurile semnalate de tine stau opt zile în țară.

— Și de unde știm cîți soldați și cît armament e în tren ?

— Asta e o chestiune de înmulțire. Aproximativ într-un vagon sînt 15—20 de soldați. Armament n-au mai mult decît pot mînui. Nemții sînt exacți, meticuloși, nu fac nici economie, nici risipă. Sau e numai un tren cu armament și atunci nu există decît însoțitori.

— Înseamnă că se notează și trenurile care trec prin Pitești.

— Nu-i linie ferată în țară unde să nu se înregistreze trecerea unei garnituri germane. Cei care centralizează datele pot spune la orice oră din zi și din noapte cîți soldați germani există în țară, încotro se duc, unde se află. Și mai mult decît atît : știm exact magistralele lor preferate, după frecvența garniturilor. Faci o treabă foarte importantă.

Mai tîrziu, Vămaru află că este notată și frecvența mașinilor germane pe șoselele naționale și chiar și pe arterele principalelor orașe. Înseamnă, trase el concluzia, că se pregătește ceva.

Legătura lui superioară era un om în vîrstă, delegat din partea comitetului județean : se numea „Șeful" și se întîlneau de obicei, dacă nu intervenea nimic special, în cimitir, în dreptul unui cavou, descoperit întîmplător, pe care o inscripție indica pe proprietarul monumentului funerar : Familia Vămaru. Desigur, potrivirea de nume

avea importanță : „Ciungu“ putea oricînd justifica prezența lui în cimitir.

Petre Vămaru nu era însurat : locuia împreună cu maică-sa într-o casă cu chirie, chiar în apropierea cantonului. În orele lui libere se îngrijea de grădina de zarzavaturi. Avea o voce frumoasă de bariton și primise sarcina de partid să se înscrie în corul bisericii Buna Vestire tocmai pentru a se camufla. Îi era ciudă cînd trebăluind la canton se pomenea fredonînd Prohodul sau Înălțarea la Cer.

Avea multe amintiri legate de voce. Copil fiind suferise de gît și fusese dus la dispensarul Casei Cercuale să i se scoată amigdalele. Doctorița, cînd l-a auzit vorbind, era convinsă că e răcit cobză.

— Nu, doamnă, așa vorbesc eu, gros.

I-a cercetat gîtul și, deși totul era inflamat, a decis să nu-l opereze.

— Ai niște corzi vocale, băiatule, ca niște frînghii. Dacă îți scot amigdalele n-o să poți cînta niciodată.

Maică-sa a insistat :

— Nu-l facem popă, doamna doctor. Vreau să fie sănătos.

— N-ai nici o grijă, femeie, copilul e sănătos, chiar dacă o să sufere din cînd în cînd din cauza gîtului. Dar ar fi păcat să ciuntesc niște corzi vocale atît de frumoase.

— Rămîne mut ?

— Nu, femeie, dar își poate pierde capacitatea de a controla vocea.

Maică-sa nu se pricepuse ce ar putea să piardă și renunță să-i scoată amigdalele. Bani pentru un doctor particular n-ar fi avut.

În zilele bune, cînd cînta dezlănțuit, zdrăngăneau geamurile slăbite de prea multe bombardamente. Odată

l-a ascultat și un episcop din Rîmnic. L-a căutat după slujbă și l-a privit admirativ :

— Dacă ți-ai fi cultivat vocea, fiule, ai fi putut deveni al doilea Șaliapin. Dacă nu mă înșel, apăsînd pe pedală, tragi cu o notă, două mai jos.

Episcopul se pricepea în materie, fusese profesor de canto la seminarul din Iași.

Un profesor de fizică, tot bariton, care cînta tot în corul bisericii Buna Vestire, îi explică de ce zdrăngăne geamurile.

— Fiecare notă, domnule Vămaru, are o anumită lungime de undă. A dumitale, aia, cea mai de jos, atacă din două părți geamurile : și direct și prin ricoșeu din boltă și creează ceea ce în fizică se numește rezonanță.

Episcopul ar fi vrut să-l ducă pe Vămaru la Rîmnic, dar preotul bisericii Buna Vestire se împotrivi :

— Fără Vămaru și bombardamente n-ar mai veni nimeni la biserică.

La ultima întîlnire cu „Șeful", Vămaru primise o nouă sarcină :

— Am pierdut un om, Vămarule... A fost concentrat. M-am gîndit să preiei sarcinile lui. E ceva mai periculos, trebuie să te expui. Mîine la șase te întîlnești cu un om în fața Tribunalului.

Vămaru nu făcu nici o obiecție, primi toate instrucțiunile, parola, semnul de recunoaștere, o servietă din piele de porc galbenă și adresa unde urma să-l cazeze. Casa Ciortea era o casă conspirativă nouă și sigură. Proprietarul era doar simpatizant, dar avea marea calitate că lucra ca agent de circulație. Nimeni n-ar fi bănuit că poate să aibă legături cu partidul.

„Ciungu" nu mai lucrase direct cu oamenii de la începutul războiului : era emoționat, nu știa cum să se îmbrace, ce să discute cu noul venit în drum spre Ciortea,

și-i păru rău că nu-l întrebase pe „Șeful" cum să se comporte. Să-i răspundă la întrebări, să-i pună întrebări, dacă omul are bani, dacă va trebui să-l ajute și în zilele următoare. Atunci cînd primise sarcina totul i se păru clar : îl întîlnește, îl duce la Ciortea și gata. Acum totul i se părea neclar. Pînă și metoda de a-l duce la casa conspirativă : îl duce personal, îl predă, sau îi dă numai adresa și se prezintă singur ? Dacă ar fi fost așa, nu mai era nevoie de un intermediar. Dar dacă era nevoie de un intermediar, de ce e nevoie de el ? Să-l identifice, să-l verifice ? Cum ? De identificat nu era o problemă : avea o parolă și un semn de recunoaștere. Dar de ce și-o fi ales o servietă de culoare atît de stridentă ? O servietă de culoare galbenă bate la ochi de la o poștă. Și ce se întîmplă dacă la ora indicată va fi alarmă aeriană ? Oamenii erau obligați să se retragă într-un adăpost. Ar fi trebuit să se fixeze, în caz de alarmă aeriană sau bombardament, și o altă dată de întîlnire. Da, a fost prea emoționat că i s-a dat o nouă sarcină și nu s-a mai gîndit la amănunte. E drept, a fost și multă lume în cimitir, a fost înmormîntat un colonel și prea multe uniforme circulau pe alei. După multă chibzuință, hotărî să se îmbrace în uniformă de ceferist, în hainele de lucru, altminteri, credincioșii care frecventau biserica Buna Vestire l-ar fi recunoscut, l-ar fi acostat și i-ar fi pus o mulțime de întrebări, dacă va cînta la slujba de duminică dimineața sau dacă e de acord să cînte la un parastas și cît cere.

La 6 fără cinci minute, Petre Vămaru se postă în fața intrării principale a Tribunalului. Emoția îl copleșise din nou. Orice întîlnire nouă, orice contact nou puteau aduce surprize : oamenii erau hăituiți, activitatea comuniștilor era urmărită cu multă înverșunare și în ultimul timp au apărut o mulțime de agenți provocatori. Așa a căzut și Rațiu. Avea o întîlnire la gara mare, la

mesagerii, cu un delegat de la București. Omul era înarmat doar cu parola, pe atunci nu se folosea încă semnul de recunoaștere. Întîlnirea s-a desfășurat normal : l-a cazat în casa conspirativă și peste o săptămînă au fost ridicați și el și gazda. După o anchetă lungă de cîteva luni Rațiu a fost trimis la Tîrgu-Jiu cu mașina salvării.

Încă în drum spre Tribunal, observase că străzile erau cutreierate de patrule militare nemțești. Nu le-ar fi dat importanță dacă patrulele n-ar fi fost atît de multe și atît de active. Legitimau pe toți militarii germani. Se știa că dezertaseră mulți, dar aceștia umblau îmbrăcați în civil, n-aveau cum să-i depisteze. De multe ori se găseau uniforme germane de-a lungul liniilor ferate. Dezertorii se schimbau în haine civile în tren și-și aruncau uniforma pe fereastră. Raziile de acum trebuiau să aibă o altă pricină, dar nu se învrednici să ghicească motivul. Dealtfel, măsurile Comandamentului german din ultima vreme erau greu de înțeles : primeau și ei ordine contradictorii — și de la Berlin, și de la Ambasada din București, și de pe front.

Piața din fața Tribunalului era aproape goală : cîțiva trecători își încrucișau drumurile și o femeie îmbrăcată în doliu ducea un geamantan imens. Dacă n-ar fi avut treabă, s-ar fi oferit s-o ajute. Femeia era firavă, purta ghete bărbătești, scîlciate.

Lipseau cîteva secunde pînă la 6, cînd, din senin, apăru un ofițer german și-i ceru foc. Se întoarse brusc, dar imediat se simți vinovat pentru această întoarcere grăbită și-și întinse țigara spre neamț. În timp ce acesta se aplecă în jos, lui „Ciungu“ i se păru ciudat că neamțul îi ceruse foc pe românește și cu un accent foarte corect. E drept, în cei patru ani de cînd erau în țară, putea să învețe limba, dar cei mai mulți dintre ei prelungeau vocalele și puteau fi ușor recunoscuți chiar dacă erau

îmbrăcați în civil. Neamțul se retrase un pas, trase din nou din țigară și în loc să mulțumească îl întrebă dacă știe ce forme trebuiesc îndeplinite pentru o acțiune de divorț. Spre nemulțumirea lui, „Ciungu" tresări și a doua oară. Căută sub brațul neamțului servieta din piele de porc galbenă și, nevăzînd-o, crezu că e o potrivire de frază. Încă de la început, cînd primise sarcina să se întîlnească cu omul de legătură, parola i s-a părut absurdă : în fața Tribunalului era normal să i se pună asemenea întrebări, dar „Șeful" îl lămurise că nu mai era nimic de făcut.

— Nu știu, spuse „Ciungu" după o întîrziere și strivi mucul sub talpa bocancului.

Știa din experiență că, la cea mai mică bănuială, cel mai bun lucru e să dai bir cu fugiții. Nici o legătură începută prost nu putea să se sfîrșească bine.

Neamțul îl privi zîmbind :

— Știu, ar fi trebuit să am și o servietă galbenă, dar am pierdut-o.

— Nu știu despre ce vorbiți, spuse repede „Ciungu" și dădu să plece.

Era convins că neamțul auzise și despre semnul de recunoaștere, dar n-a avut timp să-și facă rost de o servietă galbenă.

Neamțul îl prinse de brațul sănătos. Prin apropiere apăru și un individ, împingînd o bicicletă cu lanțul căzut. Nu era cazul să se dea în spectacol. Încercă totuși să-și elibereze brațul din strînsoare, dar neamțul îl ținea ca într-un clește.

— Poate n-ai fost destul de atent la întrebare : Nu știți ce forme trebuiesc îndeplinite pentru o acțiune de divorț ? Rostise fraza încet, silabisind-o. Textul era corect, dar „Ciungu" ezită :

— V-am spus că nu știu.

Dacă neamțul ar fi avut servieta, ar fi stat de vorbă cu el. Așa însă nu avea nici un rost. Se întoarse și porni spre hală. Acolo circulația era mai intensă, putea să dispară ușor. Neamțul se ținu după el :

— Nu pleca, „Ciungule“ ! Uniforma pe care o port e cu împrumut. Nu poți să mă lași aici ! Toți ofițerii germani sînt legitimați, n-ai văzut cîte patrule sînt în oraș ? Abia am reușit să vin pînă aici. N-am nici un act...

— Și cu ce aș putea să vă ajut eu ?

— În primul rînd, să-mi faci rost de niște haine civile.

Neamțul devenise agasant.

— De unde ? ridică și el vocea.

— Cumperi. Scoase un teanc de bancnote din buzunar și încercă să-l vîre cu de-a sila în buzunarul „Ciungului“. „Ciungu“ se feri, pe urmă, de teamă, să nu atragă atenția trecătorilor, se întoarse cu buzunarul spre el.

— Mă găsești în casa aia bombardată, continuă neamțul și arătă cu capul spre o casă de peste drum.

„Ciungu“ se îndepărtă cu pași grăbiți. În gînd îi înjură pe cei de la București care nu erau în stare să organizeze o întîlnire „curată“. Ajuns în colțul străzii, privi spre Tribunal, dar neamțul nu mai era acolo. Tocmai traversa bulevardul spre casa bombardată.

Bine că am scăpat de el ! Se pierdu în mulțime și-și încetini pașii. Puteam să dau de dracu ! Și săptămîna trecută fusese o cădere : „un tehnic“ a fost atras într-o cursă cu parola în ordine și l-au arestat cu zece Birouri de Populație necompletate în buzunar. E drept, fusese urmărit de mult și avertizat ca pentru un timp să-și înceteze activitatea.

— Domnu', v-ați pierdut banii !

„Ciungu“ nu realiză că el era cel somat decît cînd un individ mărunt îl bătu pe umăr :

— V-au căzut banii din buzunar.

Speriat, „Ciungu“ privi înapoi : pe trotuar erau risipite cîteva bancnote cenușii de o mie de lei. Vru tocmai să protesteze că n-are bani cînd își aduse aminte de neamț.

— Vă mulțumesc, domnule, se fîstîci „Ciungu“. Uite, puteam să-mi pierd salariul. Vă mulțumesc din suflet. Bine că se mai găsesc și oameni cinstiți.

Se aplecă și culese bancnotele de pe jos.

„Idiotule : ai fi putut să înghesui banii mai bine în buzunar !“ După cîțiva pași îl cuprinse o neliniște ciudată : cum să primească banii neamțului ! Și dacă neamțul e omul trimis ? Parola a fost exactă, știa pînă și de servieta galbenă. Dacă ar fi fost agent, s-ar fi ținut după mine, nu m-ar fi lăsat să plec. În clipa aceea ar fi dat toți banii pentru un sfat bun. Cel mai simplu era să scape de el, să-l lase în plata domnului. Va păstra însă banii, ca nu cumva într-o zi să i se impute și-i va spune „Șefului“ că la întîlnire a venit un neamț fără semn de recunoaștere. În fond, părăsindu-l, respectă cele mai elementare măsuri de precauție. Dar dacă totuși era un om de partid ? Nu e o crimă să fie părăsit într-un oraș străin, să fie lăsat pe drumuri ?! Și cine știe ce lucruri importante ar trebui să comunice celor de aici. Dacă n-ar fi avut banii la el, ar fi fost mult mai ușor să hotărască. Părăsindu-l, s-ar comporta ca un laș. Putea fi și un dezertor oarecare. Un dezertor însemna totuși un militar mai puțin. Pe front, scoțînd din luptă un inamic, înseamnă că îți faci datoria. De ce n-ar fi valabil același lucru și în spatele frontului ? Hotărî să-i facă rost de haine civile și pe urmă să scape de el. În haine civile, în orice caz, avea mult mai multe șanse de supraviețuire.

În fața magazinului de confecții o patrulă militară tocmai controla actele unui ofițer german. Înseamnă că n-a mințit. Intră în magazin. Un vînzător chel îi ieși înainte și se ploconi servil.

— Vreau un costum de haine.

Vînzătorul îl măsură din priviri :

— Un costum ziceți... Păi, pentru statura dumitale o să găsim mai greu...

Vămaru a avut totdeauna probleme cu procurarea costumelor. Și cei de la Calea Ferată îi confecționau uniforma după comandă.

— Nu vă speriați, nu e pentru mine.

În ochii vînzătorului apărură licăriri.

— Atunci găsim sigur. Ce număr poartă persoana ?

— După număr nu știu.

— Cam cît de înalt e ?

Vămaru încercă să-și reamintească statura neamțului. Da, mai scund în nici într-un caz nu era. A trebuit să-și ridice mîna cînd l-a servit cu foc.

— Cam ca mine, domnule...

Pînă la urmă găsi un costum pe măsura lui, de vară, din panama, de culoare bej și insistă să nu i se împacheteze. Îi mai rămăseseră o mulțime de bani. Vîrî bancnotele în buzunarul hainei și spuse ca justificare vînzătorului :

— E ziua lui.

Cu hainele pe braț, Vămaru traversă bulevardul cu vreo cincizeci de metri mai sus de clădirea bombardată și porni agale spre locul întîlnirii. Verifică de cîteva ori dacă nu e urmărit și cînd se convinse că nu, se opri în fața zidurilor căzute, ca unul care caută un loc să-și facă nevoile. Trecu peste niște dărîmături, așteptă să fie sigur că nu e nimeni prin apropiere, apoi întrebă în șoaptă :

— Ești aici ?

Nu-i răspunse nimeni. Era liniște grea, apăsătoare, doar dinspre bulevard se auzea din cînd în cînd trecerea unei birje. Se neliniști. Dar dacă neamțul îl-a atras într-o cursă ? Cel mai bine ar fi fost să arunce hainele și să plece pînă mai are timp. Dar oricum, dacă neamțul era agent deghizat, nu i-ar fi fost greu să dea de urma lui. Cîți ceferiști ciungi erau în Ploiești ? Mai strigă o dată :

— Ești aici ?

— Da, domnule, se auzi vocea neamțului de după zid. Credeam că nu mai vii.

„Ciungu" răsuflă ușurat și aruncă hainele peste zidul dărîmat.

De dincolo de zid, se auziră pași, apoi fîșiitul stofei.

— Nu prea ai gust, „Ciungule" ! N-ai găsit altă culoare ?

„Uite al dracului, mai are și pretenții !"

— Era singura pe măsura ta.

— Bine, omule, am glumit. Nici nu mai știu cînd am purtat haine atît de frumoase. Ne vedem tot în fața Tribunalului.

NEAMȚUL apăru din dărîmăturile casei bombardate și traversă bulevardul spre Tribunal. Hainele îi sînt cam strîmte — constată „Ciungu" urmărindu-l cu privirile. Înseamnă că e mai solid decît i s-a părut la prima vedere. Se luă după el. Neamțul îl descoperi și îi zîmbi încă de departe. Ajunși unul lîngă altul, porniră ca doi vechi cunoscuți.

— Dumneata nu prea ai încredere în mine, spuse „neamțul" după cîțiva pași și-și aprinse o țigară. Țigara

era străină, observă „Ciungu“ pachetul, dar nu făcu nici o remarcă.

— Nu prea. Dar nu trebuie să te simți jignit. Eu nu am încredere în nimeni. Uneori nici chiar în mine.

Neamțul zîmbi :

— Îmi plac oamenii precauți. Neîncrederea e o foarte bună armă de apărare. La atac însă nu face doi bani. În timpul unui asalt, trebuie să ai încredere în cei de lîngă tine, altminteri rămîi singur, părăsit. Și victoria e totdeauna colectivă, nu individuală. Spune-mi de ce m-ai ajutat ?

— Pe ofițerii germani îi ajut totdeauna cu plăcere.

Neamțul zîmbi din nou :

— Mai ales pe cei care vor să intenteze divorț și nu știu ce forme trebuiesc îndeplinite...

Neamțul nu părea prost : dimpotrivă. Își potrivea cuvintele inteligent, aducea conversația tot acolo unde voia el. „Ciungu“ se prefăcu că nu înțelege parola :

— În general nu mă interesează starea civilă a oamenilor. Eu sînt un celibatar convins.

— Am senzația, spuse după cîțiva pași neamțul, că avem *aceleași convingeri*. Sublinie ultimul cuvînt. Fii atent, acum îți vorbesc serios : n-am ce asigurări să-ți dau... Asta e situația...

— Eu n-am cerut și n-am nevoie de asigurări !...

— Ba da. Ai nevoie de certitudine. Trebuie să știi cine sînt. Dacă nu știi, nu mă poți ajuta nici pe mine. Și eu în clipa de față am nevoie de ajutorul tău. În primul rînd, n-am unde să stau. Mai precis spus, nu am o adresă de unde să mă iei, dacă vei avea nevoie de mine. Mi se spune Dum-dum. Poate poți verifica...

— Nu știu despre ce verificări vorbești, răspunse în doi peri „Ciungu“. Nu voia să se angajeze într-o discuție care ar putea să-l compromită. Eu locuiesc în apropie-

rea cantonului 8. Dacă vrei, o zi, două, poți să stai la mine. Dacă nu, poți să pleci chiar acum. Bănuiesc că ești dezertor. Nu mă interesează de unde ai învățat românește, știi că războiul e pe sfîrșite și vrei să-ți salvezi pielea... În fond, fiecare om are dreptul să facă ce vrea.

TRECUSE de ora opt și Buzatu nu se prezentă să raporteze adresa sau locul unde ar putea fi găsit locotenentul. Preda nu avea nevoie decît de un singur om, de un singur indiciu care să-l ducă pe urmele filierei și situația lui ar fi fost salvată. Era convins că bijutierul nu va rezista unui interogatoriu luat de Buzatu. Numai în cazul că într-adevăr nu știa nimic. Dar așa ceva era imposibil. Abia după vizita făcută în bijuterie, s-a hotărît locotenentul să-și cumpere bilet pentru Ploiești. Hotărîse de cîteva ori să se ducă jos, să-i facă o vizită lui Buzatu, dar renunță : Buzatu era brutal, îl văzuse de cîteva ori la lucru și i s-a întors stomacul pe dos. Păcat că s-a încăpățînat armeanul : dacă ar fi fost rezonabil ar fi scăpat mult mai ieftin. E drept, chiar dacă ar fi vorbit, nu l-ar fi lăsat să plece. Din precauție. Ar fi fost în stare să-și anunțe oamenii, și comuniștii, cu experiența pe care au acumulat-o în timp, s-ar fi făcut nevăzuți. Așteptîndu-l pe Buzatu, se întrebă dacă n-ar fi fost bine să treacă și pe la Teatrul Cărăbuș, să-l vadă Anastasiu că nu se teme de el. Fronda, știa de mult, impresiona și dădea roade sigure. Anastasiu s-ar fi întrebat cu siguranță dacă nu am pe cineva sus că am curajul să-l înfrunt. Dacă ar fi avut certitudinea că bijutierul îi va furniza date care puteau fi exploatate, s-ar fi dus negreșit. Nu numai atît, l-ar fi vizitat și în lojă,

ar fi aplaudat-o pe Nuți și, poate, ar fi încercat o discuție și despre Pricop. Dar cine dracu l-a informat?

Sună telefonul și în receptor recunoscu vocea nevesti-si :

— Încă nu ești liber, Nic? Cînd îl alinta de obicei cerea ceva. „Sînt ocupat, draga mea." Păcat. A venit Gigi și ne ducem la Snagov... Cum care Gigi? Maiorul de la Odessa care ne-a adus rîndul trecut lăzile alea cu Dealul Zorilor... El, dragă... A închiriat o casă țărănească la Snagov, cu stuf, cu pămînt pe jos și ne ducem să ne aerisim. Nu fi urîcios... Ia-l pe Mihăilă și vino... Pa !...

Dacă l-a chemat și pe el înseamnă că totul e în regulă. Va să zică iar a apărut Gigi de la Odessa. În înalta societate chiar așa îi spuneau : Gigi Odessa. Pe numele adevărat se numea Gheorghe Bejenaru și în timpul ocupației a fost delegat pe lîngă „Guvernul Civil" din Odessa. Preda l-a cunoscut într-o dimineață pe la ora patru. O însoțise pe nevasta generalului Ciupitu care insista s-o vadă pe Marta. Era cherchelită. Mai era cu ei și atașatul militar al ambasadei Italiei, unul Ercole Petrucci, un om mic, cu fața roșie, cu ochii bulbucați și agresiv. Avea uniforma șifonată, pătată și-i zdrăngăneau decorațiile agățate pe piept. Ca omagiu, Gigi Odessa adusese din mașină două lăzi cu vin îmbuteliate în podgorii la Dealul Zorilor.

— Ceva extra, domnule comisar șef. Vin din ăsta n-o să bem în curînd. Dacă n-ar fi fost vorba de doamna Ciupitu, i-ar fi dat pe toți afară. Au petrecut pe una din moșiile lui Bejenaru, undeva în Teleorman, și voiau să continue cheful la București. Se trezi și Marta, socoti că vizita matinală era originală, și se pregăti să-i primească. Întîi își scoase cremele de pe față, se fardă, să nu pară palidă, și se stropi cu un parfum franțuzesc cu

un miros dulceag. Crezu că ar fi politicos să-l sune și pe domnul general, dar doamna Ciupitu începu să rîdă :

— Doamne ferește ! El mă știe la Olănești...

Petrucci se trezi și el din amorțeală, ceru voie stăpînului casei să cînte un „cantone" pentru „bellissima donna". Macaronarul era caraghios și Preda îl învoi. Ercole Petrucci căută o chitară. Un „cantone" fără chitară e ca o mîncare fără sare. Se uită în toate dulapurile, se cățără cu cizmele pline de noroi pe fotolii, să vadă dacă nu e cumva o chitară pe un dulap. În zadar încercă Preda să-i spună că nu are chitară, atașatul militar se încăpățînă și răscoli toată casa. Abia cînd se trezi complet își dădu seama că n-avea cu ce să se acompanieze și se înfurie :

— Casă de intelectual, fără chitară ! Și știu, dottore, ultimele melodii ale lui Iosef Smith din „Neapole sub focul sărutului". Să pară mai convingător, începu să fredoneze o melodie săltăreață.

Gigi Bejenaru s-a comportat cel mai onorabil dintre toți : în afară de faptul că, în timp ce o ținea pe doamna Ciupitu să nu cadă, o pipăia puțin. Doamna Ciupitu era bine dispusă, rîdea.

— Andiamo a la casa mia, găsise în sfîrșit soluția Ercole Petrucci și-l înjură pe Mussolini că e ramolit, mai bine nu l-ar fi salvat Skorzeny din prizonierat, că atunci el, Ercole Petrucci din Verona, n-ar fi trebuit să stea într-o țară la capătul lumii, între primitivi care n-au ajuns în stadiul să inventeze chitara.

Era supărat cu adevărat, nu era nimeni în stare să-l liniștească. Își aprinse o țigară la muștiucul de plută, gura i se umplu de tutun, începu să tușească și ochii i se îmbulbucară ca niște cepe. Cînd își reveni, îl înjură din nou pe Mussolini și scuipă tutunul pe covor, pe mobilă.

— Așa-i că e foarte original, Nic ?...

Față de ei nu-și putu spune părerea. O rugă doar să nu se ducă cu atașatul militar.

— Ar fi necivilizat să-l refuz. N-ai auzit, domnul Ercole vrea să-mi cînte. Știi cît de mult îmi plac cantonetele !...

Asta era adevărat. Cu primul ei soț fusese în voiaj de nuntă la Veneția și tot ceea ce își mai aducea aminte din Italia erau cîntecele unui gondolier beat : „Sorrento", „Caro mio Napoli" și „Che bella cosa".

După plecarea oaspeților sună servitoarea să facă curățenie. A pus-o să scoată husele de pe fotolii, să șteargă saliva amestecată cu tutun de pe bufet. Luminița, trezită din somn, era botoasă, venise îmbrăcată numai în cămașa de noapte din milaneză albastră, primită de la doamna Marta. Cămașa de noapte, din cauza electricității, i se mulase pe trup, i se bănuiau formele pline, tinere. Luminița abia împlinise 20 de ani, era ciolănoasă, cu genunchi puternici, cu degete groase, deprinse cu munca cîmpului. Cînd făcea dragoste ochii i se umpleau de lacrimi, țipa și-și înfigea unghiile în umerii bărbatului. Preda se obișnuise să-i pună mănuși. Ținea la ea, pentru că era convins că Luminița face dragoste din plăcere și nu pentru bani sau cadouri. Încercase de cîteva ori să-i strecoare niște bani în buzunar, dar ea se revolta, îi dădea totdeauna banii înapoi. Refuza și cadourile.

Preda îi aduse mănușile și o trase în dormitor, în patul abia părăsit de Marta.

— Să nu țipi, Luminițo, că mă sperii și nu mai sînt bărbat.

— Nu pot să nu țip, domnule comisar.

Îi spunea numai comisar, deși Marta o educase să adauge și cuvîntul „șef", dar ei titlul i se părea prea lung.

Pe la ora nouă, cînd se duse la birou, secretara îl anunță că e așteptat de un om de la Prefectură. Era chiar Babarad, subprefectul de Ilfov, un bun și vechi prieten.

— Am trecut să văd ce mai faci...

Preda îi povesti aventura din zori, cu vizita lui Bejenaru și a ataşatului militar al ambasadei Italiei. Pe doamna Ciupitu n-o menționă, din respect pentru general.

— Relații mari, coane Ioanichie, relații mari. Gigi Bejenaru are patru moșii în arendă și taică-su e prieten la cataramă cu Mareșalul. În orice caz, înainte de război își făceau concediile împreună la Cernica. Iar macaronarul, îl știu și eu, cam afemeiat, dar e o legătură utilă. După cîte sînt informat, toată ambasada e gata pentru retragere. Au sigilat și arhiva. Cine știe, poate te vei servi de el, mai ales dacă e prieten de familie.

Ce-o fi înțeles subprefectul cu „prieten de familie" ? se întrebă după ce Babarad părăsi încăperea. Întrebarea îl măcină și în timpul lucrului. Îl chemă pe Mihăilă :

— Mergem la șosea.

Ercole Petrucci locuia în apropierea Arcului de Triumf, la parterul unei vile cu două etaje. Familia și-o trimisese acasă în Italia cu cîteva luni în urmă și aștepta din zi în zi să plece și el. Nu prea mai avea treabă în România. Divizia Azzura se destrămase de mult, rar de tot mai apărea cîte un soldat solitar de pe frontul din răsărit. La cîte o recepție, dacă cineva ridica problema Diviziei Albastre, Petrucci lua atitudine :

— Zăpada nu e inventată pentru italieni. Moralul nostru scade odată cu termometrul.

Preda apăsă pe butonul soneriei, dar soneria nu funcționa : ori era stricată, ori era scoasă din funcțiune. Încercă ușa și spre mirarea lui era deschisă. O clipă ezită : nu din frică, era obișnuit să intre nepoftit în apartamente, dar locuința unui cetățean străin, era greu de controlat chiar și pentru el. Crăpă încet ușa și privirile îi căzură pe o ladă Dealul Zorilor. Sînt aici. Trase cu urechea să audă vocea lui Petrucci, dar în afară de un sforăit puternic nu se auzea nimic. Nici măcar acompaniamentul chitarei. În hol îl descoperi pe domnul atașat militar al Ambasadei Italiei : era trîntit într-un fotoliu, îi atîrnau amîndouă brațele și sforăia. Uniforma cu decorațiile era aruncată pe covor. Domnul Ercole Petrucci nu purta decît un maiou negru și izmene lungi tricotate, militărești. N-avea nici un rost să-l trezească. Merse în vîrful picioarelor pînă la o ușă și nimeri într-un dormitor cu mobilă albă. De-a latul patului dormea doamna Ciupitu, într-un combinezon roz, și nu avea în picioare decît un singur ciorap. Gigi Odessa dormea și el pe o plapumă de mătase așternută lîngă pat. Nu-i deranjă nici pe ei. Colindă toată casa și n-o găsi pe Marta. Tocmai vru să plece cînd auzi zgomot dinspre bucătărie. Deschise ușa și o descoperi pe Marta. Nu avea pe ea decît un sutien. Privind-o observă cît de mult se îngrășase : fundul roz plin de celulită îi atîrna moale. Era aplecată asupra plitei, nu auzise deschiderea ușii. În bucătărie mirosea a cafea proaspătă.

— Marta !

Ea se întoarse, scoase un țipăt scurt, un „ah" și scăpă ibricul din mînă.

Din cauza imunității diplomatice nu avea nici un rost să facă scandal. Îl trimise pe Mihăilă la sediu să nu vadă cînd o scoate pe Marta din casă. Așteptînd-o, își aduse aminte că Marta nu fusese cine știe ce emo-

ționată. Speriată deloc. Se montă ; era hotărît s-o amenințe cu pat separat, cu divorț. Cînd în cele din urmă Marta apăru, Preda îi puse prima întrebare :

— De ce ai întîrziat atît ? Probabil ți-ai luat rămas bun.

— Nu, dragul meu, nu mi-am găsit ciorapii.

Răspunsul ei era dezarmant. Pentru o clipă Preda se fîstîci și Marta profită de tăcerea lui. Îl luă de braț.

Preda își smulse brațul, tuși de cîteva ori să-și dreagă vocea, apoi spuse încruntat :

— Dacă n-ar fi fost vorba de un diplomat, l-aș fi împușcat. Știi că port arma la mine.

— Faci pe gelosul ?

— Nu. Îmi apăr onoarea. Măcar dacă n-ar fi fost ataşatul militar al unei puteri mari, l-aș fi găurit. Macaronar împuțit ! Iar cu tine rezolv altfel.

— Cum altfel ?

— Ai să vezi. E vorba de onoarea mea !

— Fac ceva pe onoarea ta ! strigă ea și trecătorii se întoarseră după ei.

Lui Preda îi păru rău că deschisese discuția în plină stradă.

— Tu vorbești, neisprăvitule ?!... continuă Marta tot pe ton ridicat. Spune-mi, de cînd trăiești tu cu Luminița ?

— Cu cine ?

— Ai auzit bine ! Cu servitoarea ! Cu o servitoare ordinară din Gorj ! Nu te-ai mirat că nu primește niciodată bani de la tine ? Nu primește, pentru că eu îi plătesc ! Luna trecută ai fost de trei ori cu ea ! Trei sute de lei m-a costat. Adică mint, ultima oară mi-a cerut două sute, pentru că ai umilit-o și ai făcut rafinamente sexuale... Și am tăcut din gură !... O trimit săptămînal la doctor, să-și facă vizita medicală, să nu te îmbolnă-

vești cumva... Spune-mi, cum rezolvăm altfel ? Tu mă înșeli de zeci de ori, cu o servitoare, și eu o singură dată cu un ofițer, cu un atașat militar... Nu crezi că e o diferență ? Și în afară de asta eu n-am făcut-o conștient, ci sub influența alcoolului și a cantonetelor. Și, pe deasupra, aș vrea să știi asta, era beat și nu se comportă ca tine ca bărbat.

Comparația îl măguli și era justificat să curme discuțiile.

Acasă s-au așezat la masă, față în față, și s-au privit îndelung : el încruntat, și ea plictisită : îi era somn, ar fi vrut să se culce. Neavînd ce să-și spună, Marta chemă servitoarea și comandă două cafele.

— Domnului, mai amară.

Faptul că nu reluă discuția față de Luminița și nu îi confruntă, îl înduioșă pe Preda. În plus era și atentă, i-a cerut cafea amară. Marta îl cunoștea destul de bine, îi ghicise gîndurile : se ridică în picioare, ocoli masa, se duse în spatele lui și-i cuprinse grumazul :

— Nu fi supărat, Nic. Mi-au luat mințile cantonetele, efectiv n-am mai știut ce fac...

Se așeză pe genunchii lui.

Marta era fierbinte, Preda o îmbrățișă, apoi se ridică și o trase după el în dormitor.

Încă în ziua aceea, un curier trimis de la Ambasada Regatului Italiei îi aduse lui Preda la birou trei garoafe și o carte de vizită a atașatului militar. Pe verso Petrucci îi scrisese trei cuvinte : „Millioni de scusi".

Oare s-o fi ducînd și Petrucci la Snagov ? Nu. Ea n-ar fi insistat să se ducă și el. Vru tocmai să dea telefon să se intereseze de adresa de la Snagov, cînd apăru Cristea. La început i-a fost greu să-l recunoască : avea capul bandajat, pe tîmpla stîngă și pe bărbie cîte un plasture și ochii tumefiați. Preda era convins că Cristea

venise să facă demonstrații de martir, să-i crească acțiunile, dar, spre ghinionul lui, nu-și alesese bine momentul. Preda nu era în starea sufletească cea mai bună, nu era capabil de compasiune. Avea el grijile lui: Anastasiu îl amenințase cu afacerea Raizman, Marta era plecată la Snagov cu Gigi Odessa. Oare cum se va comporta Gigi în lipsa doamnei Ciupitu? Că Gigi nu era omul care să se deplaseze pînă la Snagov numai să se aerisească. Dar de fapt ce înseamnă cuvîntul aerisire? Numai în sutien femeia se aerisește mai bine.

Cristea, fără să-și ceară voie se așeză pe fotoliul din fața biroului. Preda hotărî să-l ia tare:

— Ce ai făcut, imbecilule ?!...

Cristea înghiți în sec, dar trecu peste calificativ:

— Vă raportez totul, domnule comisar șef. Dar vă rog să nu mă mai combinați niciodată cu Georgescu. Nu fac tandem cu el.

— Vrei să spui că din cauza lui?

— Doamne ferește! Se lăsă pe spătarul fotoliului, încet, ca și cum ar fi făcut un mare efort. În poziția lui comodă, familiară, părea așezat la taifas. Să iau totul de la început, domnule comisar șef. Stînd de planton, la fereastra apartamentului din Doamnei, ofițerul mi s-a părut suspect. Vă spun și de ce: înainte de a intra în magazin, s-a uitat în jur ca un om urmărit. Poate doar din reflex, ca un om *obișnuit* să fie urmărit. Cînd nu ai nimic pe conștiință și te duci să-ți cumperi ceva nu te comporți ca o fiară hăituită. V-am dat imediat telefon. Și aici trebuie să menționez, mie personal nu-mi place nici bijutierul.

— Ai luat-o de la Adam și Eva.

— Dacă vi se pare că vorbesc mult, puneți-mi întrebări. Dar socotesc că e mai bine dacă mă ascultați, să vă dați seama exact cum s-au desfășurat lucrurile.

Acum nici nu mai știu unde am rămas. A, da... A ieșit din magazin și l-am urmărit corect, cu schimbul, pînă la agenția de bilete, după aceea în Maria Rosetti. Reținești, a ajuns acasă cu biletul pentru Ploiești în buzunar. Dacă ați fi vorbit cu mine la telefon, v-aș fi rugat să ne mai dați pe cineva. De la bun început locotenentul nu părea un oarecare. De la Rosetti, Georgescu m-a trimis la gară. N-am fost de acord cu această decizie, dar într-un moment foarte important n-am vrut să fac discuții contradictorii cu el. M-am supus, m-am dus la gară, am verificat ora plecării acceleratului, peronul de garare, pe urmă după sosirea garniturii am cercetat și vagoanele. De clasa întîi era unul singur. În vagon nu mi s-a părut nimic suspect. M-am dus la capătul peronului și am așteptat. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte că Georgescu, din comoditate, l-a urmărit din taxi.

— De ce din taxi ?

— Asta o să vă spună el. La gară mi l-a predat mie. El, probabil, n-a observat că locotenentul nu era singur.

— Nu era singur ?

— Nu. Și de aici încep încurcăturile. Dacă eram și eu „codiță" de la Rosetti, poate mi-aș fi dat seama. Am fler, ce dracu ! Dar să mă ierte dumnezeu, un individ ca locotenentul ăsta nu se urmărește din mașină. Spuneți și dumneavoastră, ce fel de urmărire e asta : unul în tramvai, altul în taxi ? În tramvai, vă dați seama, domnule comisar șef, avea slavă domnului timp să ia contact cu cine vrei și cu cine nu vrei. Acum, e drept, Georgescu nu mai e în puteri, era și obosit, îl tîmpise căldura.

Cristea tăcu, își trase sufletul ca unul care a făcut un efort peste puterile sale.

„Dacă cei de la Departament vor afla aceste amănunte n-o să-l sancționeze pe Georgescu, ci pe cel care l-a însărcinat cu această misiune foarte importantă", medită. Preda. „O să se întrebe de ce nu m-am dus personal dacă am știut că e vorba de «Filiera Prahova» și am trimis un agent ramolit." Meditația îl enervă.

— Continuă !

— Am urcat în vagon, apoi am intrat în compartiment. Deși nu aveam dreptul, i-am dat dispoziții lui Georgescu să stea pe coridor cu arma pregătită. Subliniez încă o dată că mi-am asumat personal riscul să stau cu locotenentul în compartiment, pentru că mi-era teamă că ramolitul de Georgescu ar fi fost în stare să facă o boacănă. Cum am mai spus, locotenentul nu era un „oarecare", l-ar fi dibuit pe Georgescu după înfățișare și ar fi fost în stare să-l arunce pe fereastră. Deci, ca să continui, am intrat în compartiment și l-am supravegheat. Avea o servietă galbenă pe care o ținea tot timpul lîngă el.

— A fugit cu servietă cu tot ?

— Nu, domnule comisar șef. Servieta a rămas la domnul comisar Pătrașcu. Eu eram în spital, n-am avut cum să mă împotrivesc, iar Georgescu, bănuiesc, a fost bucuros că n-a trebuit să care sculele.

— Ce scule ?

— Sculele din servietă. Clești, pensete, șurubelnițe, un voltmetru și alte chestii din astea.

— Măcar dacă mi-ați fi adus servieta, oftă Preda. Hai, continuă...

— Aproape de Ploiești, am făcut semn lui Georgescu și împreună l-am imobilizat pe locotenent. Totul a decurs atît de rapid încît, luat prin surprindere, n-a avut cum să se împotrivească. L-am agățat de mine.

— Și nu i-ați pus întrebări ?

— N-am avut cum pentru că Georgescu s-a băgat prosteşte. Locotenentul l-a simţit şi şi-a bătut joc de el. Spunea că sculele îi sînt necesare pentru pedicură... Pe urmă, cînd a văzut că Georgescu insistă, s-a închis în el şi n-a mai scos nici un cuvînt... A repetat, mecanic, că nu e omul pe care îl căutăm. Aş fi vrut să fiu numai eu cu el, să-l iau cu binişorul, să-l descos. Singura soluţie, ca să scap de Georgescu, era să-l trimit după cafea. Cred că şi-a dat seama că a greşit, pentru că s-a supus imediat. Eu, cum am mai spus, eram legat de locotenent, dar aveam avantajul că eram înarmat. Locotenentul nu avea şanse de scăpare decît dacă m-ar fi lichidat, s-au m-ar fi mutilat.

— Văd că ai scăpat fără să te omoare şi fără să te mutileze !

„Ar fi fost o chestie, ca un agent al lui să fi dat sacrificiul de sînge pentru siguranţa Statului. Aş fi scăpat şi de el şi încă onorabil. Şi în afară de asta, evadarea unui om din «Filiera Prahova» nu i-ar fi fost imputată lui.“

— Nu-i chiar aşa, domnule comisar şef. Dacă nu aveam prezenţă de spirit, nu mai eram aici. Îşi lungi gîtul să i se vadă mai bine căpăţîna bandajată. Să ştiţi, domnule comisar şef, nu e plăcut să fii momeală, mai ales ăstora, care nu au nici un dumnezeu. Dar să vă relatez mai departe. Dacă aş fi fost avertizat că nu e singur în tren, că are complici, nu l-aş fi lăsat pe Georgescu să se ducă după cafea. Noi în acest timp am ieşit să ne facem nevoile.

— Care noi ?

— Eu şi locotenentul. V-am spus, eram încătuşaţi. Cînd a intrat el în W.C. eu a trebuit să stau cu mîna întinsă. Cu cealaltă mînă ţineam pistolul în buzunar.

Ne-ați comunicat să nu facem circ. Oamenii lui m-au luat prin surprindere, pe la spate.

— Cum pe la spate ?

— Eram cu ochii pe ușa W.C.-ului. Totul era aranjat cum scrie la carte. Bănuiesc că erau pregătiți pentru că m-au lovit cu ceva special și am căzut lat. Dacă nu aveam prezență de spirit și m-ar fi pocnit în plin, peste șase luni îmi făceați parastasul. Dacă Georgescu nu s-ar fi dus în vagonul restaurant, așa ceva nu se putea întîmpla. A stat cam mult, bănuiesc că a tras și ceva la măsea, dar spun, asta nu știu precis. Știu doar că a întîrziat foarte mult. M-am trezit la spitalul din Ploiești. Nu înțeleg însă cum a reușit să scape, cum a avut timp să-și schimbe hainele cu un ofițer german. Eu în locul lui Georgescu l-aș fi verificat și pe neamț. Poate nu era neamț, ci doar un complice îmbrăcat în uniformă germană. Dar toate astea nu sînt decît presupuneri. Dar presupunerile se verifică. Mă rog. Mă întreb mai departe, Georgescu, care afirmă că s-a asigurat cu pistolul pe coridor, cum de nu l-a dibuit ? Și cum a reușit să scape celor zece agenți pe care i-a trimis domnul comisar Pătrașcu în gară...

— Văd că am schimbat rolurile. Tu pui întrebări și aștepți ca să-ți răspund eu.

— Nu, domnule comisar șef. V-am relatat faptele și unele bănuieli ale mele.

— Să știi că vom analiza activitatea voastră în acest caz. E vorba de „Filiera Prahova“ și voi, ca niște călători fără probleme, v-ați comportat ca atare : v-ați dus la privată...

— Și eu doresc să se facă o analiză serioasă... N-are nici un rost să-mi risc viața, și în acest timp, am auzit, mi-ați arestat logodnica.

Lui Preda îi păru bine că adusese vorba despre Nuți, că nu era obligat el să deschidă această discuție. Avea încă o ocazie să-l umilească mai ales că, din cele spuse de Cristea, nu reieșea că ar fi fost vinovat cu nimic de evadarea locotenentului. Dimpotrivă. Auzindu-l, unul care nu e de meserie îl putea socoti erou.

— Bine că ai pomenit de Nuți. De mult am vrut să discut cu tine despre logodnica de la Cărăbuș. Cum arată ?

— Dacă ați fi cunoscut-o, v-ați fi îndrăgostit de ea. Are un corp de panteră și niște picioare lungi de parcă i-ar crește de la subsuoară.

— Înseamnă că e frumoasă. Ei, dragul meu, pe lîngă aceste două calități, corp de panteră și picioare lungi, are și două defecte : e evreică și curvă...

— Domnule comisar șef !

— Stai, nu te înfierbînta, Cristea. Din păcate, e așa cum îți spun eu : a fost prinsă în flagrant delict cu unul Anastasiu de la Culte.

O găsise și el odată pe Nuți cu acest Anastasiu. Cînd a aflat că e fiul domnului Subsecretar de Stat, n-a mai avut nici un rost să facă scandal : s-a lăsat convins că au făcut exerciții de yoga. Zîmbi.

— Știți cine-i acest Anastasiu ?

— Fiul domnului Subsecretar de Stat.

— Da, dar calitățile lui nu constau în gradul său de rudenie, ci în pregătirea lui profesională. Înainte de război a stat doi ani în India. E singurul profesor de yoga din țară. În afară de asta e și unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. De două, de trei ori pe săptămînă jucăm belotă. Cînd la mine, cînd la el...

— Ce vorbești, mă. Păi stă cu taică-su...

Cristea era de mult convins că șansa e a curajoșilor. Preda îl servise cu o informație prețioasă. Ar fi păcat să n-o exploateze.

— Știu. Uneori și bătrînul asistă la joc. Dar cred că mai mult de dragul lui Nuți. Dar nu asta e interesant. E interesant ce ne povestește profesorul de yoga: cică în India, în loc de dumnezeu, se roagă la vaci. Vacile, libere, circulă pe străzi ca niște pietoni. O baligă în poarta unei case e ca o cădelniță de tămîie pentru noi. Odată, la îndemnul lui taică-su, ne-a făcut o demonstrație de yoga. Nuți s-a entuziasmat grozav. L-a rugat s-o inițieze și pe ea. Dacă n-ar fi insistat și domnul Subsecretar de Stat, nu s-ar fi angajat. Nu dă lecții particulare, el face știință. La prima lecție a asistat și bătrînul, dar eu cred, nu de dragul yogăi, ci mai mult s-o vadă pe Nuți dezbrăcată. Pentru că yoga adevărată se face gol pușcă.

Preda îl ascultă cu gura căscată. Va să zică de aceea a făcut bătrînul scandal, pentru că o cunoaște pe Nuți personal. Și pezevenchiul ăsta, datorită ei, e în relații cu el. Probabil tot el l-a informat și despre afacerea Raizman.

— De ce nu mi-ai spus că ești în relații cu domnul Subsecretar de Stat?

— Să nu credeți că vreau să mă laud, sau că aș vrea să profit de pe urma unei relații oarecare.

— Oarecare... repetă ultimul cuvînt și Preda. Nu continuă decît în gînd. „Face și pe modestul!"

— Dacă îmi ordonați să vă raportez despre relațiile mele, vă stau la dispoziție. În orice caz, de una voi face uz. Și anume de domnul ministru de la Interne. Îl distrug pe Cristoforeanu! Vă jur!

„Cristoforeanu, strîns cu ușa, o să spună că a primit dispoziții de la mine. Am dat-o dracului! Și ăsta, cum

e pornit, e în stare să-mi facă figura. Cum de nu l-am dibuit că are relații atît de sus ?“ Nu, fără îndoială, trebuie să schimbe tactica.

— Dă-l în mă-sa pe Cristoforeanu, Costine... L-am făcut eu cu ou și cu oțet. E un tîmpit ! Ar fi trebuit să-și dea seama că se fac exerciții de yoga și nu de dragoste. Asta-i la noi, mă : lipsă de cultură...

— Dar cum a ajuns el în Plevnei ?

— Nu știu exact. Poate pe bază de anonimă : cineva, din invidie, a denunțat-o pe domnișoara Nuți că nu are originea etnică sănătoasă. Știi ce răi sînt oamenii !...

— Dar dumneavoastră de ce ați făcut-o curvă ?!

— Eu sînt slobod la gură, Costine... Și, apoi, pune-te în locul meu : mi se raportează așa : o dansatoare a fost prinsă cu unul în pat. Ce aș fi putut să cred ?... Doar nu te legi acum de cuvinte... Dar ia spune-mi, ce ați discutat voi acolo în casa lui Anastasiu ?

— Îmi ordonați să vă raportez ?

— Pe dracu ! Întrebam și eu așa. Bătrînul mi se pare un om foarte la locul lui și un intelectual rasat. Cînd am fost ultima oară la el, mi-a pomenit de dosarul Raizman. Cică ar fi incomplect și s-ar putea să facă unele investigații...

— Și mie mi-a spus ceva, minți Cristea să afle amănunte. Își dădu seama că Preda e speriat.

Și Preda ar fi vrut să afle ce anume i-a spus Anastasiu lui Cristea. Aștepta încordat. Cristea continuă :

— Mi-a spus ceva, dar n-am fost prea atent. I-am spus că e mai bine dacă înmormîntăm cazul. Cred că l-am liniștit. I-am spus că înaintea noastră a fost cineva de la Banca Națională pentru inventarierea cocoșeilor. Nu știam ce cifră să-i spun, eu nici acum nu cunosc cifra exactă, dar l-am asigurat că după vizita ăluia de la Banca Națională, cînd am întocmit noi procesele-

verbale, n-am mai găsit decît cîteva piese... Știți că eu n-am luat nimic din toată povestea asta ?

— Fii liniștit, Costine, vei avea și tu partea ta, dacă lucrurile se lămuresc. Ideea cu Banca Națională e formidabilă... Nimeni nu poate verifica, nimeni nu poate constata cîți cocoșei s-au găsit după ridicarea lui Raizman. Ești deștept, băiatule. Am să te propun pentru avansare. Nu vii la Cărăbuș ?

— Spectacolul a început de mult...

— Nu contează. E bine să ne vadă Nuți că-i dăm importanță...

LA TEATRUL de revistă spectacolul era pe sfîrșite : dintre șuvițele colorate de reflectoarele prevăzute cu celofan, apăruseră fetele din ansamblul Cărăbuș. Împodobite cu pene de struț în dreptul coapselor, în ciorapi negri de plasă, fetele își aruncau picioarele spre spectatorii din primele rînduri. Era și Nuți printre ele, în rîndul trei : purta un joben negru englezesc și sînii îi săltau ca niște fluturi.

Cristea era cunoscut la teatru, plasatoarele, politicoase, i-au creat drum în sală, și Preda aruncă o privire spre loja oficială. Anastasiu, rezemat în coate, savura evoluția fetelor. Cristea vru să-i arate lui Preda pe Nuți, dar acesta era preocupat de studierea bătrînului din lojă. Cristea se uită și el într-acolo, întrebîndu-se pe cine îl filează comisarul șef. În orice caz, un personaj necunoscut lui. Totuși, își memoră și el figura bătrînelului : slab, osos, cu fața ridată, cu pungi mari sub ochi, cu gușa căzută.

— Îl vezi ? Domnului Subsecretar de Stat îi plac fetele.

Cristea tresări, dar își găsi repede prezența de spirit :

— Da, l-am văzut și eu, dar să nu-l deranjăm. Cînd vine la teatru îi place să rămînă incognito. Nuți i-a promis că-i prezintă pe cineva.

Preda înlemni. Da, asta ar fi o lovitură. Cîteva fotografii cu domnul Subsecretar de Stat în compania unei balerine de la Cărăbuș. Și dacă s-ar realiza cîteva poze mai deșuchiate cu bătrînul gol sau cu pantalonii în vine, dosarul Raizman s-ar rezolva de la sine.

— Sper că Nuți se ține de cuvînt. Să-i prezinte una mai așa.

— Mai cum ?

— Una mai îndrăzneață.

— Am dat eu indicații pe cine să-i prezinte. Este una Cocuța, vedeți, arătă spre scenă, a doua din dreapta. Cinci minute să stea domnul Subsecretar de Stat cu Cocuța și se transformă în aeroplan. Știți ce focoasă e ? Cînd îți pune o ventuză, rămîi sufocat. Cînd au fost în turneu în Egipt, Faruk era să facă infarct...

— Nu vrei să mergem la el să-l salutăm ?

I-ar fi plăcut ca domnul Anastasiu să-i vadă împreună, prieteni la cataramă, spunîndu-și pe numele mic.

— Să nu-l deranjăm acum... Eu ca unul de-al casei îi respect tabieturile... Și pe urmă s-ar jena și ar renunța la Cocuța.

— Doamne ferește. Sper să se aranjeze.

— E ca și aranjat. E numai problema paralelor. Aș vrea să nu-i plătească bătrînul, să creadă că fata îl place cu adevărat. I-am oferit zece mii, dar fata mai vrea încă pe atîta... N-am de unde să-i dau...

— Ei, Costine, și tu... Îți dau eu restul... Numai să nu se afle că am investit bani în afacerea asta... Mi-e drag Anastasiu și aș vrea să se distreze...

COMISARUL ȘEF coborî la subsol și porni de-a lungul coridorului unde erau înșirate celulele. Din cauza celor două etaje săpate sub pămînt, liniștea era supărătoare; pașii sunau strident, zgomotele se reverberau, se contopeau cu țiuitul acela subțire al tăcerii. În copilărie, Preda se temea mai mult de liniște decît de întuneric. Pe întuneric, fie chiar beznă, auzi zgomote, percepi cea mai mică mișcare, ai senzația de viață. Dar dacă îți astupi urechile cu degetele, dacă în loc de sunete auzi doar țiuitul abisului, te trec fiorii. În tinerețe vizitase cu școala Peștera Scărișoara; urcase ametit, palid, avusese senzația unui mormînt colectiv. Acasă se surprindea că deschidea instinctiv ferestrele să audă murmurul străzii, că fredona o frază de cîntec să nu stea în liniște.

Cînd coborîse pentru prima oară la subsol, fusese convins că n-o să reziste mult la Siguranță. Celulele încă nu erau izolate fonic, se auzeau zbieretele disperate ale anchetaților. Venise să asiste la interogatoriul luat unui ceferist scund, amestecat într-o afacere sindicală, sau așa ceva, la Depoul din Adjud. I-a fost peste putință să înțeleagă încăpățînarea omulețului, forța cu care rezistase loviturilor. A plecat de la interogatoriu ametit ca după băutură. Ajuns acasă, s-a închis în camera de lucru și a blocat soneria telefonului. Nu era capabil să se uite în ochii nimănui, obrazul celor din fața lui prindea contururile omulețului din Adjud și avea senzația că ochii tuturor semănau cu ochii inflamați ai ceferistului, cu pupilele lui mărite de groază. Dădu ordin menajerei să nu fie deranjat. Se temea că în curînd îl vor obliga și pe el să bată. N-ar fi fost în stare. De cînd se știe nu putea vedea sînge, imaginea unui cîine călcat de mașină îl urmărea săptămîni la rînd. N-a fost în stare să-și viziteze tatăl cînd acesta

fusese operat de apendicită de teamă că la spital ar putea vedea sînge. Pînă și mirosul de iod îi producea greață.

Era însurat de curînd ; Marta nu luase proporții, ținea încă la siluetă, făcea masaje, gimnastică suedeză, juca de două ori pe săptămînă tenis și iarna schia pe Postăvarul. Cînd Marta îl găsi în camera de lucru se sperie ; telefonă după doctor și cînd află pricina indispoziției lui, îi rîse în față :

— Ce ai face dacă ar fi război ?

Pe urmă, cu anii, s-a obișnuit cu anchetele de la subsol. În fond și asta era o meserie ca oricare alta. Chiar mai curată decît a unui chirurg. După o zi de anchetă pleca de la Pache deconectat, redevenea Preda, omul de societate, volubil, amuzant. Era convins că Dumnezeu orînduise bine lumea ; toți oamenii aveau partea lor de suferință. Desigur, fiecare după capacitatea lui de percepere. Cîte nopți n-a dormit suferind gîndindu-se la cei trei soți ai Martei. Pe fiecare în parte l-a strîns în brațe, probabil oftase la fel cînd făcuse dragoste cu ei. Imaginea Martei, ținînd în brațe un alt bărbat, îl obseda și suferințele care îl copleșeau erau aproape fizice. Dar nu numai atît : el își zgîndărea singur rana. O punea pe Marta să povestească despre soți, cum și în ce fel s-a culcat pentru prima oară cu ei. Marta, uneori trezită din somn, nara cu voce monotonă :

— Cel de al doilea soț a fost prieten cu primul. L-am cunoscut la noi în casă. M-a invitat o dată la o plimbare cu motocicleta la Buftea. Pe urmă nu mai știu... Mi-e somn...

— Dar cum ai ajuns să te culci cu el ?

— Nu mai țin minte. Eram într-o pădure, era verdeață și mirosea a fîn cosit...

— Te-a dezbrăcat ?

— Nu mai țin minte.

Preda își imagina scena în fel și chip și dimineața se scula obosit, cu dureri de cap. Un timp își suspectase toți prietenii care îl vizitau acasă și mai ales pe cei care aveau mijloc de locomoție. Unul, Surulescu, era posesorul unei motociclete NSU cu ataș. Era neînsurat, conducea o agenție comercială germană, profilată pe medicamente, și era plin de bani. Odată i-a invitat să-și petreacă duminica la iarbă verde.

— Acum, toamna, e o nebunie să cutreieri șoselele neumblate.

— Și cu ce ne deplasăm ?

— Cu motocicleta mea. Tu în spate, doamna în ataș.

— Nu mă duc !

— Hai, Nic, insista Marta. Știi ce plăcut e să simți cum îți mîngîie fața aerul ?

Bănuitor, continuă discuția :

— Și unde ne inviți ?

— Unde vreți voi... La Cernica, la Snagov, la Săftica, la Căldărușani.

— De ce nu ne inviți direct la Buftea ?

— Și acolo e frumos. Rămășițele Vlăsiei... În păduri acum se cosește otava...

— Nu mă duc !

Ceferistul acela de la Adjud avea asemenea suferințe ? Pe el îl dureau doar palmele primite peste ureche, urmele vînei de bou.

— Bună seara, domnule comisar șef.

— Bună, Hanganule.

Hanganu era paznicul de serviciu, un angajat în vîrstă care aștepta din zi în zi să fie scos la pensie. Umbla totdeauna ras în cap și-i lipsea urechea stîngă. O pierduse într-o încăierare la greva I.T.B.-iștilor. Luase

atunci o primă de 2 000 de lei și cînd era în pană de bani, își oferea spre vînzare și cea de a doua ureche.

— Unde e Buzatu ?

— La 4.

La capătul coridorului, Preda coborî spre celula numărul 4. Toți anchetatorii preferau această celulă : era mai încăpătoare și avea instalată o chiuvetă cu faianța ciobită.

În fond avusese o zi bună chiar dacă pune în balanță evadarea locotenentului. În celula numărul 4 era un om care curînd îi va furniza date despre evadat și atunci totul va fi în ordine. Cristea îi promisese că o va instrui pe Cocuța și va face în așa fel să obțină și fotografii. Cît o să mai ceară ? Încă zece mii. Cu fotografiile compromițătoare în buzunar, însă, Cristea se va linge pe bot de cocoșei. Împărțeala o s-o facă numai cu Anastasiu, desigur, numai în cazul că banii se află într-adevăr la el. În orice caz, o afacere cu Anastasiu e mai rentabilă decît una cu Cristea. Aliat cu Anastasiu, n-o să mai părăsească niciodată fotoliul de comisar șef decît cînd va pleca la Belu. Dar pînă atunci mai e.

Ajunse în dreptul unei uși de fier și bătu de trei ori în vizor. Îi deschise Buzatu. Buzatu îi repugna : era un om limitat ca intelect, avea fruntea teșită și niște sprîncene stufoase care îi adumbreau ochii. Fusese subofițer la jandarmi, pe front a funcționat la poliția militară, apoi în urma unui șoc suferit în timpul unui bombardament, retrimis în țară. Era brutal, instinctiv, îi plăceau bătăile, mai ales aplicate celor speriați și gălăgioși. Tăcuții îl intimidau. Își pierduse familia într-un accident stupid : au mîncat ciuperci otrăvitoare.

— Ce se aude, Buzatule ?

— Încă nimic, domnule comisar șef.

Îl iubea pe Preda cu o patimă cîinească și era convins că om mai bun și mai înțelept decît el nu există. Era singurul lui superior din întreaga carieră care îl întrebase de copilărie și l-a ascultat fără să-l întrerupă, și nu la o masă cu vin, ci chiar în timpul unei misiuni. Urmăreau niște ucenici de la fabrica Vulcan care, conform unei anonime, urmau să împartă niște manifeste împotriva războiului. Era o seară de iarnă cu nămeți și ger năpraznic, mercurul coborîse mult sub zero grade, era întuneric, vîntul ca niște săbii subțiri le biciuia fața. Stăteau sub o poartă cu lacrimile înghețate la colțul ochilor, cu țurțuri la nas.

— Și dacă nu vin ucenicii, dom șef ?

— Vin. Anonimele nu mint.

Pe Preda îl deranja vocea subalternului. N-avea de ce să-l înjure, singurul rău ce-i putea face era să-l facă să vorbească cu speranța să răcească, să facă un guturai.

— Tu ce copilărie ai avut, Buzatule ?

A povesti cuiva din autobiografie e ca și cum ți-ai ridica o statuie. Îi povestise cum a spart ferestrele dascălului care l-a lăsat repetent și cum a siluit-o împreună cu un prieten pe proasta satului, una Veta, născută în zodia porcului, cu un cap mai mare decît ar fi trebuit și cu bărbia alungită, păroasă ca un rît. Preda s-a amuzat de cele spuse de el, l-a bătut pe spate prietenește :

— Mare derbedeu ai fost tu în tinerețe, Buzatule.

Îi părea rău că nu mai fusese cu el într-o acțiune, să-i fi povestit și alte pățanii, cum a dus ploșnițe în cutie de chibrituri la un prieten care s-a mutat în casă nouă și cum s-a urinat în cizmele unui paznic de noapte care adormise în post.

— Cum nimic, Buzatule ?

— Nu vrea să vorbească, domnule comisar șef. Și aș fi jurat că voi avea o treabă ușoară. Ori e ramolit, ori într-adevăr nu știe nimic.

Era transpirat, cămașa i se lipise de piept, de pe streașina sprîncenelor îi picurau stropi de sudoare.

— Sper că n-ai fost prea dur.

— Am insistat, își lăsă Buzatu privirile în pămînt. Mi-ați spus că e foarte important să vorbească.

Deschise larg ușa, făcînd loc comisarului șef să intre. Celula cenușie, sclivisită cu ciment, fără fereastră de aerisire, aducea cu interiorul unui cavou. Singura pată de culoare, albă, era chiuveta. Buzatu o lăsase deschisă; apa se scurgea încet, enervant.

— De ce nu închizi robinetul, Buzatule?

— Nu-mi place cînd e liniște.

Preda tresări; descoperirea unei trăsături comune cu Buzatu îl irită. Atunci noaptea, în apropierea fabricii Vulcan, ascultînd amintirile lui Buzatu, se bucurase că nu aveau amintiri comune. De fapt, constatase satisfăcut că nu aveau nimic comun. Dacă se întîmpla să povestească cuiva despre Buzatu, spunea mereu același lucru:

— Lu' ăsta dacă îi dai zece ani p.n.v., nu greșești cu nimic.

Dacă au o trăsătură comună, teama de liniște, s-ar putea să aibă și altele. Privi spre el: pentru prima oară Buzatu i se păru hidos.

Întins pe un prici, cu capul atîrnat în jos, bijutierul privea fix un colț al celulei. Abia cînd se apropie Preda de el își dădu seama că bijutierul era leșinat; avea ochii deschiși din cauza pleoapelor căzute. Era tot cu cămașa cu care venise la el în birou, dar acum cămașa abia se mai recunoștea. Era sfîșiată în dungi, pe sub ele se ghiceau urmele loviturilor. Și fața îi era tumefiată

și din cauza poziției incomode un firicel de sînge apărut dintre buze îi curgea ciudat, în sus, spre frunte.

Uneori, în coșmaruri, Preda revedea această celulă. Se făcea că cel anchetat era el și privea cu groază spre Buzatu înarmat cu o vînă de bou.

— Pe cîți ai mardit, mă ?!...

— Eu n-am bătut niciodată pe nimeni.

— Dar dispoziții cine a dat ?

Se trezea în așternuturile ude de transpirație cu dureri de cap. „Vaca" dormea alături, dezbrăcată, cărnurile îi curgeau pe cearșaf moale, ca ceara topită.

Consultînd doctorul, acesta îi recomandă mîncăruri ușoare seara, lectură deconectantă și plimbări prelungite înainte de culcare.

— Măi Buzatule, clătină nemulțumit din cap Preda. Pe tine nu se poate baza omul. Ție nu-ți intră în cap că morții nu vorbesc ?

— Eu mi-am făcut datoria, domnule comisar șef. Așa cum mi-ați ordonat dumneavoastră.

La o adică, într-un proces, acesta o să declare la fel : „Mi-a ordonat domnul comisar șef"...

— Ți-am spus eu să-l omori ?

— Nu-i mort, domnule comisar șef. Credeți că mie îmi face plăcere să dau într-un bătrîn care face pe el la prima palmă ? L-aș fi luat cu binișorul, dar n-a vrut să vorbească.

— Trezește-l !

Buzatu, supărat că Preda îl dojenise, își mușcă cu ciudă buzele. Fusese convins că Preda o să-l laude pentru sîrguința depusă și poate iar o să se creeze acel moment de apropiere și ar fi putut să-i povestească și alte întîmplări din copilărie, cum a turnat gaz la rădăcina prunilor vecinului și i-a uscat toată livada.

Morocănos, luă o găleată, o umplu și aruncă apa pe fața bijutierului. Acesta tresări într-o convulsiune nervoasă, mușcă după aer, se trezi, apoi leșină din nou.

— Acum rezistă jidanul, mormăi printre dinți Buzatu.

— E armean !

— E totuna, domnule comisar șef.

Mai turnă o găleată de apă pe el. Bijutierul își reveni, se uită buimăcit în jur, după expresia feței se putea ghici că nu știe unde se află.

— Așază-l într-o poziție verticală, dădu dispoziții Preda. Mi-e incomod să vorbesc aplecat.

Pentru prima oară chipul lui Buzatu se însenină, zîmbi larg, dezvelindu-și dinții sănătoși, albi. Împinse cu genunchiul priciul spre chiuvetă, apoi cu mișcări grosolane îl ridică pe bijutier și-l rezemă de perete.

Preda trase un scaun în fața priciului și se așeză. Salahian nu părea să-l fi recunoscut. Privea tîmp spre comisar și răsufla întretăiat, astmatic.

— Vă rog să mă scuzați, domnule Salahian. Abia acum am aflat că ați fost maltratat. E o rușine !... Voi lua măsuri de sancționare a vinovaților !

Buzatu, care se obișnuise cu textele comisarului șef, continuă să zîmbească. Își privea opera cu satisfacție.

— V-aș ruga să-mi spuneți tot ce știți despre ofițerul care v-a vizitat azi-dimineață...

Întrebările directe, puse după o revoltă teatrală, aveau efect. De obicei, victimele reacționau pozitiv la auzul că bătăușii vor fi sancționați. Era o logică primitivă care dădea rezultate.

Odată, un deținut, văzîndu-și călăul pălmuit, făcu mărturisiri complete. Desigur, cei încercați, care au trecut de mai multe ori prin beciurile Siguranței, nu se

lăsau înșelați : pentru ei bătaia sau vorba dulce, politicoasă, era totuna.

Salahian nu înțelese întrebarea. Mușcă din nou după aer și bolborosi un singur cuvînt, repetîndu-l de mai multe ori :

— Apă, apă, apă...

Preda se răsti la Buzatu :

— N-ai auzit ?!... Domnul Salahian dorește puțină apă !

Cu mișcări leneșe, Buzatu lăsă să curgă apă într-o gamelă de aluminiu, apoi o întinse comisarului. Era important ca apa să fie dată de comisarul șef. El era binefăcătorul. Buzatu cunoștea lecția. Spre mirarea lui, comisarul șef se răsti din nou la el :

— Clătește gamela, Buzatule ! Domnul Salahian e un intelectual. Vrei să facă herpes ?...

Buzatu clăti gamela, o umplu cu apă, apoi privi satisfăcut cum îl ajută Preda pe bijutier să bea.

Apa abundentă i se scurgea pe bărbie, pe piept.

— Întrebam de ofițer, continuă comisarul șef ancheta, după ce Salahian refuză să mai bea.

Își revenise : răsuflă de cîteva ori, încercă să se liniștească, apoi spuse cu voce stinsă :

— Azi l-am văzut pentru prima oară. A venit să cumpere o verighetă, pe urmă s-a răzgîndit. Cred că i s-a părut prea scumpă.

Răspunsul bijutierului nu-l deranjă pe Preda. Bine că a acceptat o discuție. Acum nu mai trebuia decît multă, foarte multă răblare.

— Domnule Salahian, spuse după o pauză Preda. Individul îmbrăcat în uniformă era un comunist.

Bijutierul încercă un zîmbet, dar nu reuși să imprime pe față decît o grimasă dureroasă.

— Dacă aș fi știut, aș fi anunțat poliția... Doar nu credeți că eu ?... Vreau să spun că eu lucrez cu aur... După cîte mă pricep la politică, comuniștii lucrează împotriva mea... Ar trebui să-mi asigurați apărarea...

— Asta și vrem, spuse Preda calm. Vrem să-l arestăm.

Buzatu savură conversația, întorsăturile de frază ale comisarului șef. Era deștept șeful ! Știa să se rețină, să nu amenințe. Uneori, și el, în timpul anchetelor, cînd își aducea aminte de Preda, încerca să stoarcă mărturisiri fără să folosească pumnii sau vîna de bou. Dar cuvintele lui se legau greu, frazele nu se rotunjeau și-i era greu să nu adauge cîte o vorbă mai dură.

— Spune, drăguță, pînă îți vorbesc frumos... Sau vrei să-ți sparg arcada ?...

Salahian avu o criză de tuse și întîrzie cu răspunsul.

— Văd că totu-i pe dos, domnule comisar șef. Comunistul e liber, iar eu sînt bătut. În declarațiile mele scrise voi menționa și felul cum am fost anchetat.

— Sper însă că veți menționa și faptul că discuția avută cu mine v-a făcut plăcere. Nemulțumit de cum s-a purtat dialogul nu pot fi decît eu... Ați refuzat să ne ajutați să-l arestăm pe locotenent. Și aș putea adăuga, cu bună știință. Intenționat. Probabil ca să cîștigați timp, ca prietenul dumneavoastră să șteargă putina.

— Nu e prietenul meu ! Și am să anunț Comitetul Armenilor Refugiați că sînt reținut ilegal.

— Desigur. Dar pînă primiți răspuns rămîneți la noi.

— Se poate vorbi la telefon.

— Instituția noastră nu rezolvă treburile prin telefon. Nouă ne trebuiesc acte justificative. Veți face o petiție, noi o avizăm, trimitem la Ministerul de Interne, o avizează și ei și o expediază la Comitetul acela al refugiaților. Răspunsul va sosi tot prin minister.

Cu birocrația își puteau totdeauna justifica abuzurile. Zîmbi, pe urmă brusc își aduse aminte că Marta e la Snagov cu Gigi Odessa și se ridică în picioare :

— Nu vreți să-mi spuneți adresa locotenentului ?

— Nu știu.

Preda dădu din mîini a lehamite.

— Vă rog să vă gîndiți bine la întrebarea pe care v-am pus-o. Nu veți părăsi încăperea asta pînă nu-mi răspundeți... Ancheta o va continua domnul Buzatu. Vă mărturisesc, îmi pare rău pentru dumneavoastră.

ROȚILE mărfarului păcănesc cu un zgomot de fierărie peste arcurile din fața cantonului. În goană, vagoanele învolburează aerul, leagănă becul dat cu vopsea albastră de camuflaj, atîrnat deasupra intrării și care, din două în două secunde, luminează puțin fața „Ciungului". Cu mîneca stîngă a hainei vîrîtă în buzunarul uniformei, cu dreapta în sus, ținînd fanionul galben, Petre Vămaru stă nemișcat. E momentul serviciului. La C.F.R. nu există moment de repaus, mai ales în munca unui cantonier. Verificarea acelor asigură siguranța circulației, asigură securitatea călătorilor. Fanionul întins în sus, în semn de salut mecanicilor, șefului de tren, e o certitudine că totul este în regulă. „Ciungu" privește lung în urma garniturii, apoi cu aceleași mișcări mecanice înfige fanionul sub centura uniformei și se îndreaptă spre cantonul. E 12 fără un sfert, pînă la personalul de 1 și zece urmează o relaxare, dar clopoțelul cantonului poate suna în orice clipă. Fiecare bătaie se descifrează din acest mesaj, fiecare bătaie înseamnă o schimbare de linie, un ac răsucit, o reorganizare a traficului. Telefonul direct cu biroul de mișcare poate suna oricînd ; pe

vreme de război planurile de circulație se schimbă după importanța garniturilor, nu există un mers regulat, stabilit definitiv. Nu e nici o deosebire între privirea ageră a mecanicului de locomotivă care urmărește lămpile colorate ale semafoarelor, între impiegatul care dă drum liber unui tren, sau cea a acarului care dirijează toate transferările unei garnituri de pe o linie pe alta.

Înainte de a intra în canton, „Ciungu" se mai uită o dată de-a lungul liniilor, apoi urcă cele două trepte ale clădirii și deschise ușa. Pe timpul trecerii mărfarului uitase complet de oaspete; acesta dormea dus pe priciul de lîngă perete. După liniile destinse ale feței părea liniștit, împăcat. „Ciungu" se așează la masă, cu spatele spre neamțul îmbrăcat în civil și trecu în jurnalul de tură numărul garniturii: 4317, Ploiești, canton 8. După ce ultimul vagon depășește semaforul, responsabilitatea pentru securitatea garniturii o preiau cei de la Băicoi.

„Ciungu" închise coperta pătată de ulei a jurnalului, se întoarse spre neamț și-l cercetă îndelung. A scăpat de uniformă, a scăpat de griji. Dacă ar fi venit cineva în control, n-ar fi putut justifica prezența străinului la canton. O justificare născocise el, dar mirosea de la o poștă că e născocire. E vărul meu din Huși. Ar fi trebuit însă să-l pregătească și pe el, să-și aleagă un nume, să nu spună nume diferite. Nu-l putea prezenta Dum-dum. Dacă n-ar fi întîrziat atît de mult cu cumpărarea hainei, ar fi avut timp să-l ducă acasă. La canton nu putea întîrzia. Cînd l-a instalat pe prici, era convins că pînă la urmă neamțul o să dispară. Nu știa însă ce o să-i spună Șeful. Primise în sfîrșit o misiune mai onorabilă și n-a dus-o la bun sfîrșit. Hotărît lucru, a avut ghinion. Dacă totul ar fi decurs normal și ar fi apărut omul cu

servieta galbenă, mîine ar fi putut raporta îndeplinirea misiunii.

Privirile îi căzură pe haina neamțului agățată de un cui. De unde o fi avut ăsta atîția bani și țigări străine? Dacă e neamț, e pradă de război. Dar dacă nu e neamț, cum susține el? Atunci de unde banii și țigările străine? Se întoarse spre el; dormea liniștit, cu răsuflare regulată, uniformă. Ce ar fi să-i cerceteze buzunarele, să mai afle cîte ceva despre el? Vîrî mîna în buzunarul hainei și dădu de fierul rece al pistolului. Îl scoase și-l potrivi în palmă. Da, greșise cînd îl adusese la canton.

— Ai somn sănătos, domnule Dum-dum.

Omul continuă să doarmă.

— Hei, omule, trezește-te !...

Omul de pe prici se mișcă, căscă prelung, apoi deschise ochii. Nu observă pistolul în mîna „Ciungului".

— Ai somn sănătos, domnule Dum-dum.

— Poftim?

— Zic, ai somn sănătos.

Cel de pe pat mai căscă o dată și cu ochii cîrpiți de somn răspunse leneș:

— Acum că am dezertat nu mai am probleme.

— Dacă zici că ai terminat cu milităria, ridică tonul „Ciungu", de ce ai păstrat pistolul?

Omul se trezi de-a binelea; se ridică în coate și descoperi pistolul în mîna „Ciungului". Un zîmbet vag îi lumină fața:

— Nu știam că vei cotrobăi în buzunarele unui oaspete.

— Din spirit de conservare, răspunse apăsat „Ciungul". Ai un pistol frumos.

Spre mirarea „Ciungului", oaspetele nu părea speriat de pistolul ațintit asupra lui. Răspunse după o clipă de gîndire:

— Nu-mi place cînd se adaugă adjective la arme.

— Unele merită, insistă „Ciungul". Ca acesta, de exemplu. Pistoale din astea frumoase folosesc și cei de la Siguranță. Nu te mișca !... Îl aținti între ochi ca să fie mai convingător.

— Vreau numai să mă întorc. Am amorțit pe partea asta. Să știi că pistolul nu e încărcat. I-am scos gloanțele, de teamă să nu cadă în mîna unui nepriceput și să facă prostii.

„Ciungu" înghiți în sec și puse pistolul pe masă.

— Tare aș vrea să știu ce e în creierul tău.

— Circumvoluțiuni... Multe circumvoluțiuni. Dar acum mi-e somn. Noapte bună.

Fără să aștepte răspuns, se întoarse cu spatele spre „Ciungu".

Timpită poveste ! Dacă nu i-ar fi plăcut curajul omului de pe prici, l-ar fi gonit. În sinea lui, nejustificat, se convinsese de mult că era omul așteptat, dar învățase că în munca de partid n-are voie să se bazeze decît pe certitudini. Luă pistolul de pe masă, verifică dacă într-adevăr nu e încărcat și-l puse înapoi în buzunarul neamțului.

Era curios să afle ce o să spună Șeful despre el. Șeful era peste măsură de precaut, era mai mult un mecanism decît om, îi plăceau lucrurile curate, repezi, sigure. Cînd a avut prima întîlnire cu el, Șeful păruse nemulțumit. Îi spusese după o pauză peste măsură de lungă :

— Îmi pare rău pentru tine, Vămarule, dar tu nu ești bun pentru muncă ilegală.

„Ciungu" fusese convins că Șeful nu fusese informat despre activitatea lui.

— De ce ?

— Ești ușor de recunoscut. Ai o singură mînă.

— Pînă acuma numai patronii mi-au imputat invaliditatea. Mi-au scăzut salariul, mi-au dat altă muncă...

— Eu te credeam numai ciung, nu și prost. În condițiile actuale munca ilegală e o muncă de excepție.

— Eu toată viața am făcut numai muncă de excepție.

— Bine, Vămarule. Dar mie nu-mi place să risc.

„Ciungu" îl socotise fricos, încă nu aflase că Șeful avusese două condamnări la moarte.

— Încercăm.

După un an, cînd „Ciungu" îi adusese aminte de prima lor întîlnire. Șeful zîmbi :

— E pentru prima oară cînd îmi pare bine că m-am înșelat.

CÎND se auziră bătăile în ușă, colonelul Neacșu tocmai se rezemase de pervazul ferestrei care dădea în curtea cu arbuști și ar fi vrut să contemple ramurile lăsate ale mesteacănului. La ora asta matinală nu putea fi decît curierul cu poșta și telegramele de pe front sau secretarul cu actele la semnat. Spuse un „intră" milităresc și se întoarse spre ușă. În pătratul ei apăru ofițerul de serviciu. Pentru o clipă o rază de soare i se reflectă în sticlele ochelarilor și căpitanul își ridică mîna să-și ferească ochii de lumină.

— Îmi permiteți să raportez ?

Neacșu îl privi zîmbitor. Era bine dispus. Dimineața călărise aproape o oră și jumătate, era relaxat. Nu-l îngrijoră nici privirea serioasă, puțin speriată a căpitanului.

— Azi aș vrea să-mi raportezi numai lucruri plăcute.

Ofițerul de serviciu nu zîmbi la auzul acestor cuvinte ; îl cunoștea bine pe colonel.

— Din păcate, domnule colonel, nu am veşti bune.

Căpitanul, desigur, nu se referea la veştile de pe front. De multă vreme veştile de acolo erau proaste. Dar ce altă veste proastă ar putea să-i raporteze ? Să se fi întîmplat ceva cu pirotehnicianul ? Despre el n-avea cum să ştie. Dealtfel, pirotehnicianul nu părea un om care să-i creeze probleme. Dimpotrivă. Părea unul care se putea descurca şi în situaţii dificile. Generalul Matei ? Nu, pe el îl văzuse din fereastră sosind. Părea bine dispus. Ridică braţele în semn de resemnare :

— Ce să fac, căpitane... Raportează-mi...

— A venit un comisar de la Siguranţa Statului şi vrea să vă vorbească.

Era cel puţin ciudată prezenţa unui comisar de la Siguranţa Statului în incinta Comandamentului Militar al Capitalei. Comandamentul fusese înfiinţat chiar din ordinul Mareşalului, ca o ultimă redută în eventualitatea că Bucureştiul civil ar fi îndrăznit să se manifeste. Ordonanţe speciale reglementau activitatea, menirea şi imunitatea întregii garnizoane.

— Şi ce vrea de la mine acest comisar ?

— Nu ştiu, domnule colonel. Am insistat, dar n-a vrut să-mi spună.

Neacşu se încruntă :

— După cîte ştiu, la autorităţile militare, audienţele se fac pe bază de informare prealabilă în sensul că vreau să discut următoarea problemă...

— Exact, domnule colonel. I-am amintit şi acest lucru şi l-am avertizat că Serviciul Special are un profil, ca să spunem aşa, secret.

— Poate vrea să discute o problemă particulară ?

— În incinta Comandamentului, colonelul Emilian Neacşu nu este o persoană particulară...

— Ascultă, domnule căpitan ! Cum a ajuns ăsta aici?

Lui Neacșu nu-i plăceau lucrurile neprevăzute, surprizele.

— Și eu m-am întrebat, domnule colonel. I-am cercetat hîrtiile. Are absolut toate aprobările, inclusiv semnătura domnului Subsecretar de Stat de la Interne.

— Și de la noi ?

— Și. Domnul general Matei l-a trimis la dumneavoastră.

— Înseamnă că n-avem încotro. Poftește-l. Dar nu chiar acum. Peste vreo zece minute.

— Am înțeles, domnule colonel.

Se retrase.

Neacșu se duse la fereastră, se rezemă de pervaz și privi în curtea arsă de soare. Frunzele mesteacănului erau răsucite, albe, parcă căptușite cu hîrtie. Va să zică, a fost și la generalul Matei. Probabil e o problemă mai complicată. Nu înțelegea însă de ce nu l-a avertizat generalul ? Dacă a stat de vorbă cu acest comisar, cunoștea probabil și motivul vizitei. Măcar asta putea să-i aducă la cunoștință. Se gîndi să-l sune, dar își aminti că generalul era ocupat cu studierea numerelor de telefon ale tuturor unităților militare germane din Capitală. Studia mecanismul de întrerupere simultană a acestor linii. Fără îndoială ăsta era și motivul pentru care i-a plasat pe comisar.

Comisarul șef Preda intră stîngaci, era îmbrăcat în uniformă de gală, cu chipiul în mînă, să nu fie nevoit să salute cu mîna la tîmplă. Se voia cît mai civil, să poată discuta în voie. Zîmbi ca unui vechi cunoscut :

— Bună ziua, domnule colonel. Întinse mîna înainte, dar colonelul se prefăcu că nu observă gestul. În colțul buzelor îi apăru zîmbetul șiret. Comisarul șef lăsă să-i cadă mîna ca și cum ar fi ținut-o întîmplător întinsă și continuă tot respectuos, dar mult mai sobru. Mi-e

foarte neplăcut, vă dați seama, domnule colonel, dar n-am încotro, am fost obligat să vă deranjez. Am primit sarcina chiar de la domnul Subsecretar de Stat.

— Am fost informat.

Mirat, comisarul șef își ridică sprîncenele.

— Înseamnă că...

— Nu înseamnă nimic. Am fost informat că aveți semnătura domnului Subsecretar de Stat pe delegație. Atît.

— Da, domnul Subsecretar de Stat ar vrea cîteva informații despre un locotenent care a lucrat, sau, mă rog, lucrează în subordinele dumneavoastră chiar aici la Comandamentul Militar...

Deci, Ștefănescu. Numai să nu i se fi întîmplat ceva. Căută privirile comisarului șef.

— Și ce informații v-ar interesa ?

În clipa aceea sună telefonul. Neacșu ridică receptorul și recunoscu vocea generalului Matei.

— „Nu sînt singur... Am înțeles, vin chiar acum."

Se întoarse spre comisarul șef :

— Aș vrea să mă scuzați un minut. Arătă spre fereastră. De acolo se vede curtea interioară. E cea mai frumoasă perspectivă din toată clădirea asta. Sper să nu vă plictisiți.

Generalul Matei îl primi îngrijorat :

— O să te caute unul de la Siguranța Statului. Are o delegație cu foarte multe ștampile.

— E la mine în birou.

— Înseamnă că am întîrziat. Îmi pare rău, dar am fost foarte ocupat. S-a întîmplat ceva cu Ștefănescu.

— Arestat ?

— Așa ceva, dar nu e în mîna lor. Altminteri de ce l-ar căuta ? Probabil a reușit să evadeze. În schimb, l-au arestat pe bijutierul din strada Doamnei.

— Și ce trebuie să fac ?

— De aceea, te-am căutat. Fă în așa fel să nu pună mîna pe locotenent.

Colonelul zîmbi.

— Pentru asta ar trebui să-l arestez.

— Cuvîntul e prea dur. Încearcă să-l reții. Nu știu cum. Caută și tu o formă birocratică, mă rog, Servicul Special are mînă liberă. E vorba de cîteva zile.

— Am înțeles.

— Mai e ceva. S-ar putea ca cei de la interne să se agite. Totul trebuie îmbrăcat într-o formă onorabilă, justificabilă... Înțelegi ?

— Înțeleg.

Se reîntoarse în birou. Îl găsi pe comisarul șef rezemat de pervazul ferestrei.

— Sper că nu v-ați plictisit ?

— Nu, domnule colonel. Peisajul e într-adevăr foarte frumos. Aș vrea să nu vă rețin. Domnul Subsecretar de Stat ar vrea să afle unele date despre un locotenent care e în serviciul dumneavoastră.

— Mă mir că domnul Subsecretar de Stat mi se adresează tocmai mie cînd putea vorbi direct cu comandantul C.M.C.-ului. Dar mă rog. Eu vă pot oferi o sursă și mai bună : orice informații puteți obține pe cale ierarhică de la Ministerul de Război de la Serviciul de Înmatriculare...

— Știu, domnule colonel. Dar calea asta e mult prea lungă...

— E lungă, dar sigură. Vă rog să luați loc. Dacă tot v-ați deranjat pînă aici o să încerc să vă ajut.

Preda se însenină puțin. Cu cîteva secunde în urmă crezuse că nu va reuși să afle nimic. Simțise ostilitatea colonelului, nu știa ce atitudine să ia. Anastasiu îl sfă-

tuise să se adreseze forurilor militare, dar îl avertizase să aibe tact, să nu iasă scandal.

— Știi cum sînt militarii — cînd pierd un război, devin agresivi.

Se așează pe un scaun lîngă măsuța rotundă.

— Vă mulțumesc, domnule colonel.

Spre mirarea lui, colonelul nu se așează.

— Despre cine e vorba ?

— Despre locotenentul Mihai Ștefănescu...

— Ștefănescu ?... Ștefănescu ? repetă colonelul numele locotenentului cu privirile ridicate spre tavan ca și cum numai de acolo și-ar putea reîmprospăta memoria. Da, uite ce coincidență. Chiar azi am semnat o circulară de punere sub urmărire a locotenentului Ștefănescu. E dat ca dezertor. Chiar v-aș ruga dacă dați de el să ne anunțați și pe noi. Ne-ați face un mare serviciu. Făcu o scurtă pauză, apoi zîmbi din nou șiret : Am comis o infracțiune. Am dezvăluit un secret militar...

Se duse la birou și apăsă butonul soneriei.

Ofițerul de serviciu se prezentă, bătîndu-și călcîiele.

— Ordonați, domnule colonel !

— Ai verificat actele domnului comisar ?

— Da, domnule colonel.

— Înseamnă că ai verificat că iscălitura domnului Subsecretar de Stat este autentică ? !

Întrebarea colonelului cu verificarea actelor îl derută. Se ridică în picioare. Anastasiu a avut dreptate. Ăștia cînd pierd un război devin agresivi.

— Autenticitatea iscăliturii n-a fost verificată, domnule colonel ! raportă ofițerul de serviciu.

— Ești liber, domnule căpitan.

Buimăcit, ofițerul de serviciu se retrase fără zgomot.

— Dumneavoastră mai rămîneți, domnule comisar. Vă rog să luați loc. Nehotărît, Preda se foi în jurul scaunului. Luați loc, am spus.

Vocea colonelului era schimbată, suna autoritar.

Preda se așeză.

— Domnule colonel, autenticitatea iscăliturii e ușor de verificat. Un simplu telefon...

— Nu e chiar atît de simplu. Noi la armată, vreau să spun noi, cei de la Serviciul Special, avem nevoie de certitudine.

Preda încercă un zîmbet :

— Autentificarea chiar de către domnul Subsecretar de Stat e mai mult decît o certitudine.

— Nu, domnule. Dumneata îmi dai un număr de telefon, la capătul firului cineva se dă drept Subsecretar de Stat și face o autentificare falsă.

— Dar șeful de cabinet ?...

— Cine îmi garantează că vorbesc cu șeful de cabinet ?... Poate cu un șef de cabinet fantomă. Dumneata mi-ai fost suspect de la început.

Abia acum observă Preda că colonelul nu îi mai vorbea cu dumneavoastră.

— Cum te numești ?

Comisarul șef holbă ochii, nu mai pricepu absolut nimic.

— Preda. Ioanichie Preda. Domnule colonel, e o neînțelegere. Vă rog să autentificați semnătura domnului Subsecretar de Stat.

— Asta în orice caz. Vom trimite o scrisoare la Ministerul de Război, asta e singura cale oficială, prin care cerem autentificarea iscăliturii. Ministerul va adresa o cerere în acest sens Ministerului de Interne și ei ne vor răspunde.

— Dar asta poate să dureze cîteva zile, izbucni Preda.

— Te rog, cu un ton mai jos, altminteri aduc o santinelă.

„Nu, ăsta ori e nebun, ori rău intenționat. De ce dracu n-a trimis pe altcineva să se intereseze de Ștefănescu ?!...“

— Cu ce poți dumneata dovedi că ești Preda și Ioanichie sau așa ceva...

— Am acte.

— Vom verifica și autenticitatea actelor.

— Tot prin scrisoare la Ministerul de Război ?

Preda hotărî să nu se lase călcat în picioare.

— Desigur. Vom scrie în localitatea unde te-ai născut, cu rugămintea să ne comunice dacă într-adevăr, la data menționată în acte, s-a eliberat un act de naștere pe numele dumitale... Toți dezertorii se folosesc de acte false. Falsificarea actelor în România a devenit o adevărată industrie. Văd că porți uniformă.

— De comisar !

— Asta am remarcat. Bănuiesc că uniforme din astea se procură destul de ușor. Chiar și cu trei stele. Iartă-mi incultura, ce grad ai : plutonier, maior, general ?

— Sînt comisar șef la Siguranța Statului.

— Bănuiesc că dacă ți-aș pune cîteva întrebări despre Siguranța Statului n-ai putea să-mi răspunzi.

— Ba da !

— Înseamnă că te-ai documentat. Spune-mi numele adevărat și ce cauți la Comandamentul Militar al Capitalei. Te previn, însă : pentru culegere de informații care ar putea servi unui stat cu care sîntem în stare de război se dă pedeapsa capitală. Pentru cine lucrezi ?

Ce întrebare idioată ! Oare și ceferistului de la Adjud cu pupilele mărite de groază la fel i s-au părut întrebările lui Buzatu ? Militarii ăștia sînt idioți. Mai înainte sperase că e vorba de o glumă proastă, că lucrurile se

vor lămuri, dar colonelul ăsta se ambalează. „Cum adică pentru cine lucrez ? Pentru Statul român, pentru Siguranța Statului. Cum poate fi un colonel atît de obtuz ?“

— Răspunde, pentru cine lucrezi ?...

„Te pomenești că ăsta o să-mi dea și palme.“ Știa că la dureri fizice nu putea rezista. O să declare tot ceea ce o să-i dicteze. Pe urmă, o să se lămurească. Dar dacă și militarii... tot cu ușile închise ?

Colonelul sună din nou după ofițerul de serviciu.

„Ăsta o să mă dea pe mîna unui anchetator de profesie. Un Buzatu militar.“ Palmele i se umeziră, îi veni să vomite.

— Domnule căpitan. Îl duci pe falsul comisar la arest. Fără aprobarea mea nimeni n-are voie să ia contact cu el. Mîine vom continua ancheta.

„ȘEFUL“, omul de legătură al „Ciungului“, nu avea nimic din ceea ce i-ar fi putut sugera porecla : poate numai tenacitatea. Era un bărbat fără vîrstă, la fel de ușor i-ai fi putut da cincizeci de ani sau patruzeci, avea părul pieptănat cu grijă, cu cărare și niște haine ponosite, dar curate. Oricine îl putea considera funcționar, sau un muncitor mai răsărit. În realitate avea peste cincizeci de ani și era de meserie tipograf. De peste doi ani însă nu mai lucra în branșă : îi interzisese partidul. Avea în schimb munci organizatorice de mare importanță.

Trecuse în ilegalitate prin '40, imediat după Dictatul de la Viena. Înainte lucrase la „Adevărul“, colaborase cu inițialele la „Cuvîntul liber“, paginase „Bluze albastre“ și o serie de ziare și reviste de stînga. Cu cîteva zile după cedarea Nordului Transilvaniei, primise sarcina să tipărească manifeste de protest într-o tipo-

grafie instalată într-o iaurgerie de pe Dudești. Peste o sută de zile a stat în pivnița aceea igrasioasă fără să fi văzut lumina soarelui, tipărind fluturași, chemările adresate soldaților de pe front. Tipografia se rodase, nu mai era nevoie de el. Pe urmă, primise o altă sarcină, și anume să organizeze o acțiune în județul Prahova, botezată ad-hoc „Filiera Prahova".

— După ce te stabilizezi, primești detalii.

Cu o nouă identitate s-a mutat la Ploiești. Sosise imediat după marile arestări, din toamna trecută, trebuia să reorganizeze toată viața de partid. La început a refăcut celula de la gara Triaj, pe cea de la „Concordia" și „Astra-Română", „Româno-Americană", pe urmă a asigurat oamenii de legătură cu schela mare din Moreni, cu rafinăria Brazi și la Cercul Teritorial.

Lucra ca tehnician la Fabrica de Utilaje de Extracție cu mobilizare la locul de muncă, își plătea chiria regulat, era un om retras și conștiincios la serviciu.

Pe „Ciungu" îl găsi în fața criptei Vămaru. Ținea în mînă un buchet de garoafe.

— Mărfarul 4317, începu „Ciungu" raportul fără nici o introducere, 48 de vagoane de muniție. Pază slabă. Celelalte patru garnituri au venit toate de pe frontul de la Iași.

— Și unde e 4317 ?

— La Băicoi.

— Păpușa ?

— Am recuperat una. Într-o zi-două va fi la destinație.

Se miră că „Șeful" nu întreabă nimic despre noul venit. Mirarea însă nu dură mult.

— Omul din București ?

— A sosit... Adică nu știu...

C-da 5584 coala 11

„Șeful" îl privi printre gene. Proiectat pe o cruce de lemn, „Ciungu" părea răstignit.

— Dar ăsta ce fel de răspuns e? A venit sau n-a venit?

— A venit. Parola era exactă, dar era îmbrăcat în uniformă germană.

— Ce importanță au hainele?

— Au. Îi lipsea și semnul de recunoaștere. Nu uita: mi-ai spus că pentru acțiunea asta fiecare detaliu are importanță.

— Și acum unde e?

— În podul unei case bombardate. Ar trebui verificat.

— Legătura din București nu sosește decît mîine sau poimîine.

— Mie mi se pare...

Nu-și putu continua ideea pentru că „Șeful" îl întrerupse:

— Ți-am spus să scoți din vocabular „mi se pare", „s-ar putea". Acțiunea noastră e pregătită de patru luni și nu riscăm capul numai tu și cu mine.

„Ciungu" aștepta ca femeia care apăruse ca din senin din spatele unei cripte să se îndepărteze.

— Am înțeles. Propun să-l ducem la profesor. Acolo e în destulă siguranță. Oricum, tot acolo vom duce și păpușa.

— Și?

— Atît. De acolo din mansardă e destul de greu să plece sau să comunice. Și pînă atunci poate reușești să-l verifici. Spune că are o poreclă: Dum-dum.

— Nu-mi place cum sună.

— Nici mie. Totuși eu aș avea încredere în el.

— Iar folosești vocabularul cel vechi?

— Mă corectez. Am încredere în el.
— Bine. Îl duci la profesor să stea. Să *stea* și atît.

BOMBARDAMENTELE aproape zilnice au impus orașului un alt chip, hidos, cu cratere adînci în mijlocul străzilor ca niște răni purulente. Dantelăria zidurilor alternează cu clădiri oarbe, fără ferestre, fără uși, înnegrite de flăcările fosforului. În multe părți se vede zidul roșu al clădirii, netencuită, ridicată în grabă pentru a servi ca adăpost. Populația încercată a învățat de mult că adăposturile de piatră, pivnițele, nu servesc ca scut; mai bune, mai sigure sînt șanțurile săpate în curți în zigzag. Ploieștiul e de mult ținta Liberatoarelor; flăcările puțurilor aprinse luminează noaptea marginea cerului, o boiește în trandafiriu tremurat, după bătaia vîntului. Cisternele îmbrăcate în straie de piatră sînt vopsite „leopard", la fel ca uniforma verzuie a nemților. Orașul e plin de ei. Îi vezi ziua în amiaza mare în centru; pun stăpînire pe restaurante, consumă totul ca lăcustele; îi vezi noaptea prin birturi, în parcurile umbrite de platani, căutînd femei. Îi vezi în gară, la poștă, în hale. Numai în timpul alarmelor aeriene nu-i urăște nimeni: ascultă cu sufletul la gură lătratul tunurilor antiaeriene. Ziua proiectilele lor explodează în văzduh și multă vreme ghemotoacele de vată plutesc alene în voia vînturilor. Americanii zboară prea sus să se teamă de ele.

De după colțul unei străzi, văduvită de case, apare „Ciungu". Strada e aproape pustie, e ora mesei; soarele e chiar deasupra capului, topește asfaltul. Se oprește în fața primei vitrine, dar nu cercetează ceva anume. Așteaptă. Nu degeaba. Peste cîteva secunde apare

și Ștefănescu în costumul cumpărat de „Ciungu". Se apropie și el de vitrină.

— Nu vrei să-mi spui unde mergem? întreabă în șoaptă, dar în vocea lui se simte nerăbdarea.

„Ciungu" e mult mai calm.

— Pentru că am ajuns, ți-am găsit o cameră mobilată. După mica publicitate. Am și văzut-o. E cam mică, dar unui om modest ca tine îi ajunge. Te duci înainte și intri în casa cu numărul 8. Mă aștepți pe scări.

Ștefănescu știa de ce-l trimite înainte: din precauție. Vrea să vadă dacă nu-i urmărește cineva.

Casa cu numărul 8 e o casă cu un etaj; e veche, bătrînească, cu stucatura de ipsos căzută pe alocuri, înnegrită de ploi. În casa scărilor cercetează treptele tocite de pași, balustrada de fier îndoită, mîncată de rugină. Aude pașii tîrșîiți ai „Ciungului", așteaptă să intre pe poartă, apoi o ia spre etaj.

— De unde știi că e la etaj? întreabă „Ciungu" cînd îl ajunge din urmă.

— Păi, jos ușile sînt bătute în scînduri.

— Îmi place că vezi.

„Ciungu" apasă pe butonul unei sonerii atîrnată, parcă smulsă din zid. Spre mirarea lui Ștefănescu, soneria se auzi țîrîind puternic ca o sirenă de alarmă, apoi ușa se deschise și în prag apăru un bătrînel cu fața rotundă, roșie, cu multe vinișoare albăstrii sub piele. Părea ras de curînd; mirosea a apă de trandafir.

— Poftiți, domnule ceferist, poftiți.

Ușa dădea direct în camera mare, o încăpere cu un perete rotunjit, acoperit cu un tapet, la origine galben, acum cenușiu și ros de prea mult spălat. Părea o cameră de zi, deși lipită de perete era o sofa lată. Deasupra covorului oltenesc negru-gri, decolorat de soare,

cu colțurile mîncate de timp, stătea o masă masivă lustruită, plină cu cărți, cu reviste vechi și teancuri de ziare. Tot pe masă era și un aparat de radio demodat, Telefunken, înalt, cu ochi de pisică și multe butoane de bachelită.

— V-am adus chiriașul, domnule Tomescu. Mi-a mărturisit pe drum că nu e pretențios.

Ștefănescu îl cercetă pe proprietar. Nu părea să aibă mai mult de șaizeci de ani, deși umbla adus de spate. Privea deasupra sticlelor ochelarilor, avea ochi cenușii, obosiți. Sub bărbie pielea îi atîrna în două guși. Cînd vorbea, gușele îi tremurau. Părea intelectual.

Tomescu se răsuci spre Ștefănescu Fața nu-i trăda impresia pe care și-o făcuse despre chiriaș.

— Chiria o vreau înainte, spuse fără să se jeneze. Ca să fie pe deplin înțeles, adăugă : Pe toată luna.

— Bineînțeles, aprobă Ștefănescu amuzat. Cît ?

— Patru sute, răspunse profesorul.

Ștefănescu plescăi din buze. Vru să fie ironic :

— Aproape chilipir.

Profesorul sesiză tonul, își încreți fruntea :

— După ce vei vedea camera, nu cred că vei spune la fel. Dar, mă rog, dumneata ai nevoie de casă, eu am nevoie de bani.

Ștefănescu numără pe masă patru monezi de o sută de lei.

Pentru prima oară interveni și „Ciungu" :

— Dacă v-ați înțeles, eu plec. Vă mulțumesc, domnule profesor. Sper să fiți mulțumit de chiriaș. Porni spre ușă.

— Mi-ar fi plăcut să spui la revedere, mormăi Ștefănescu.

„Ciungu" se întoarse spre el și-i zîmbi :

— Dacă ții la chestii din astea, fie : la bună vedere. Ieși și trase ușa după el. I se auziră pașii pe scări.

Profesorul Tomescu luă banii de pe masă, îi vîrî în buzunar, apoi se apropie de ușă și o închise cu cheia.

— Eu sînt cam surd, și nu-mi place să intre cineva peste mine.

Bătrînul i se păru într-o ureche. Era convins că o să se plictisească aici. De „Ciungu" s-a mai apropiat puțin. Faptul că nu l-a lăsat pe stradă, înseamnă că are încredere în el. Știa că noua lui locuință va fi provizorie, pînă vor reuși să-l verifice. Numai să nu dureze prea mult. Din păcate, nu le-a putut furniza date prea multe, n-a putut pomeni nimic despre C.M.C., nici despre bijutier și cu atît mai puțin de colonelul Neacșu. Probabil au ei filiera lor proprie și se vor descurca. Au fost doar anunțați că vine un om de legătură. Acum voia să afle cît mai multe despre proprietarul casei.

— Dumneavoastră cu ce vă ocupați ? întrebă într-o doară ca din politețe.

Profesorul ridică mirat din sprîncene. Îl privi pe Ștefănescu pe deasupra ochelarilor.

— Cu nimic. Sînt pensionar.

— Asta nu e profesie. Am vrut de fapt să vă întreb cu ce v-ați ocupat înainte de a ieși la pensie.

— Să știi, tinere, că nu-mi plac chiriașii curioși. Dar ca să poți să dormi liniștit, îți spun. Am fost profesor. Profesor de limbă și literatură română. Te satisface ?

— Da. Știind cu ce v-ați ocupat, voi putea alege subiectele de discuție.

— Mie nu-mi place să discut. Literatura nu se discută, ci se consumă. E un produs intelectual, care trebuie digerat, însușit și nu comentat.

— Înseamnă că negați critica. Ce facem cu un Ibrăileanu, cu un Lovinescu, cu un Titu Maiorescu ?

— Eu vorbeam de comentarea lui Sadoveanu la șpriț. E greu să-ți faci o părere despre Rebreanu la un pahar de bere, sau să-l negi pe Caragiale la botul calului. Cred că am vorbit prea mult. Să vă arăt camera. Se propti de un dulap cu trei uși și îl împinse cu destulă ușurință. În spatele dulapului apăru o ușă tapetată la nivelul peretelui. Profesorul, sprinten, deschise ușa. Poftim.

Ștefănescu, mirat, se apropie de ușă. Încăperea îl interesa mai puțin.

— Și cum ies de aici ?

— Numai cu ajutorul meu.

Îi trecu prin gînd să alerge după „Ciungu", dar se răzgîndi imediat. Probabil n-a fost adus întîmplător aici. Căută privirile profesorului și-i zîmbi.

— Am dat chiria, nu mai am ce face.

Intră în cămăruță și începu s-o cerceteze. Primul lucru ce observă era faptul că încăperea nu avea decît un singur luminator tăiat în apropierea tavanului. Auzi scîrțîitul ușii, apoi zgomotul dulapului împins pe dușumea. Era închis. O senzație ciudată puse stăpînire pe el : de om arestat. Știa bine că nu avea altă alegere. Ridică din umeri. Priciul era împins spre partea mansardată a cămăruței și acoperit cu un pled subțire, milităresc. Era convins că dacă o cercetează mai atent, îi va descoperi și numărul de înmatriculare. Într-un colț descoperi și un scăunel cu o lampă de petrol pe el. Luă scăunelul și-l puse sub luminator. Dar nici ridicat în vîrful picioarelor nu ajunse cu fața la geam. Se întoarse spre ușa mascată :

— Și pentru cămăruța asta îmi ceri dumneata patru sute de lei ?

Bănuia că profesorul e undeva în spatele ușii. Nu se înșelase. Profesorul îi răspunse imediat :

— Astea sînt prețurile, domnule chiriaș. Dacă nu vă convine, puteți pleca.

— Nu, domnule, îmi convine din cauza privelиștei de la fereastră.

Îl auzi pe profesor chicotind.

Ștefănescu coborî de pe scăunel, scoase pistolul din buzunar, apoi gloanțele și încărcă arma.

LA CEREREA Comandamentului Militar al orașului Ploiești, municipalitatea transformă școala „Spiru Haret" în spital militar. Băncile au fost adunate din clase, o parte din ele depozitate în curte, sub un șopron, restul înșirate pe coridoare. Toată transformarea s-a produs repede, în cîteva zile, încît n-a mai fost timp să se demonteze tablele și nici să scoată planșele anatomice și portretele domnitorilor de pe pereți. Două camioane au transportat paturi de campanie și nimănui nu i-a trecut prin cap să le vopsească în alb. Răniții au sosit în aceeași zi ; cei proaspăt răniți, pe urmă muribunzii din spitalele civile. Cîțiva soldați de la manutanța unui regiment au fost transformați cu ordin în sanitari, iar celelalte cadre medii au fost recrutate dintre voluntari.

Tocmai se anunțase sfîrșitul alarmei aeriene, cînd „Ciungu" intră pe poarta școlii. Dispecera de serviciu, văzîndu-l pe ceferist, îi tăie calea :

— Pe cine vizitați ?

— Caporal Ionașcu D. Marin.

Dispecera luă de pe cuier un halat alb și-i întinse :

— Salonul 3.

„Ciungu“ își potrivi halatul pe umeri și porni de-a lungul coridorului ; de pe perete, un Vlad Țepeș sever, cu ochii pătrunzători, îl urmări parcă. Ușile claselor erau deschise, să se facă curent ; aerul stătut, cu miros de farmacie și puroi, era înăbușitor. Un sanitar, sub halatul căruia i se bănuia uniforma militară, apăru dintr-o clasă și se ciocni cu el :

— Domnu' ?

— La caporalul Ionașcu D. Marin.

Sanitarul, politicos, îi făcu loc și privi lung după el.

„Ciungu“ se simți stingherit ; îl vizitase în nenumărate rînduri pe caporalul Ionașcu. Îl vizitase ori de cîte ori era anunțat să participe la cîte o întrunire. Era mîndru că era printre primii care s-au alăturat filierei. A cunoscut toate fazele, toate transformările ei. La început s-au adunat numai date, le-au centralizat, pe urmă au început să inventarieze armele posibile și, bineînțeles, oamenii de nădejde. În unele întreprinderi, la „Concordia“, un întreg detașament era în permanentă alertă. Uneori, întîlnindu-se cu el, aceștia îl întrebau direct : cînd ? „Ciungu“ ridica mîna dreaptă, dîndu-le să înțeleagă că nu mai e mult, să aibă răbdare.

Ajuns la capătul coridorului, coborî cîteva trepte în spirală și ajunse pe platforma de la subsol. Un bolnav, în halat de spital, frigea o bucățită de carne pe cărbunii unui fier de călcat. Făcea vînt cu un făraș emailat.

— Tot la Ionașcu ?

— Tot.

— Treci, fîrtate.

Ajuns în dreptul unei uși de fier, „Ciungu“ ciocăni de trei ori. Ușa se deschise ; omul din spatele ei îl recunoscu, îi dădu voie să intre. Coborî încă cîteva

trepte și se opri în fața unor instalații de țevi de încălzire. Își consultă ceasul. Nu întîrziase. În spatele unui cazan aflat sub presiune erau adunați mai mulți oameni pe care îi distinse după ce se obișnui cu semiîntunericul. Lipit de perete, stătea Șeful, îmbrăcat în haina lui cenușie, cu care fusese și în cimitir. Părea îngrijorat. Lîngă el, tot rezemat de perete, stătea un ofițer; nu i se vedeau epoleții, doar nasturii de alamă și luciul cozorocului. „Ciungu" nu-l cunoștea personal, dar auzise despre el; era comandantul secund al Cercului Teritorial și purta un nume conspirativ de sat: Drajna. Așezat pe o ladă, stătea Doctorul. Cu privirile speriate, ațintite asupra ușii de metal, cu halatul alb pe umeri, părea un străin de ceilalți. Și pe doctor îl vedea pentru prima oară. Știa doar că trecuse de curînd în ilegalitate din cauza unei anonime: lucrase ca medic primar la centrul de recrutare și reformase un întreg aparat de partid.

Pe tînărul care stătea în spatele doctorului și-și frămînta șapca între mîini îl știa de mult. Îi dăduse și sarcini. Era un U.T.C.-ist de la rafinăria Concordia — Nicolae Baciu —, un băiat tăcut, sobru, cu o înfățișare timidă, dar foarte tenace: își îndeplinea sarcinile cu încăpățînare, muncind uneori și pentru alții. Îl cunoștea și pe cel de sub gura de aerisire: era Vintilă, forjor la schela preluată de nemți și botezată pompos Friedrich der Grosse. Era secretarul de partid al schelei și se spunea despre el că reușise să mobilizeze o mulțime de simpatizanți, pe care îi folosea în delegațiile care anunțau conducerea schelei de defecțiunile ivite. De cînd preluaseră nemții schela, defecțiunile se țineau lanț. Cu capacitatea totală nu s-a muncit o zi acolo; Vintilă știa nemțește, era socotit omul lor de încredere și-l consultau în diferite probleme.

— Herr Vintilă, de ce nu funcționează rotorul ?

— E vechi. Eu am făcut pariu că o să-și dea duhul cu un an în urmă. Cred că pînă acum s-a învîrtit numai de dragul lui Hitler.

— Dacă Stoiciu n-a venit pînă acum, înseamnă că nu mai vine, rupse liniștea „Șeful".

Din cauza încăperii închise, vocea avea un dublu ecou.

„Ciungu" se așeză lîngă doctor, pe ladă, și-și scoase o țigară.

— Dasă se poate, nu, îi șopti doctorul și „Ciungu" vîrî țigara neaprinsă între buze.

Ridică privirile spre „Șeful". Îi plăcea să-l asculte pentru că intra direct în subiect, fără introduceri.

— Proiectul nostru de aruncare în aer a rafinăriei „Concordia" a fost aprobat. Dealtfel, știți că pregătirile sînt aproape gata. Făcu o pauză. Nu se auzea decît sîsîitul unui firicel de abur ce se scurgea printr-o supapă. Nu urmează decît definitivarea detaliilor. Traseul e verificat, cronometrat pe secunde. Să-l revedem, totuși, o dată împreună. Am o singură pretenție. Faceți obiecții. Numai obiecții.

Se auzi din nou sîsîitul firicelului de abur. Vintilă își frecă bărbia nerasă.

— De ce era nevoie să ne adunăm atît de mulți ?

— Adunarea asta face parte tot din acțiune. Trebuia să verificăm dacă sîntem în stare să mobilizăm oamenii de pe o zi pe alta. Altceva ?

— Cine va introduce explozibilul în rafinărie ? întrebă ofițerul.

— Probabil, un tehnician de la București.

— Cunoaște Ploieștiul, rafinăria ?

— Presupun că da.

— Prima obiecție, spuse sec ofițerul. „Ciungu“ se întoarse spre el. Avea grad de căpitan și fața osoasă, suptă. Și pentru că Șeful nu întrebă la ce se referă obiecția, continuă : Ar trebui să știm, nu să presupunem.

— Ai dreptate. Dacă pînă diseară nu avem confirmarea, preiei dumneata sarcina. Bineînțeles, în civil.

Doctorul își aprinse o țigară și trase cu sete din ea.

— Dumneata, se întoarse Șeful spre el. Doctorul, speriat, stinse țigara sub pantofi. Dumneata răspunzi de sediu. Organizezi apărarea.

— Eu operez toată ziua.

— Știu. Între două operații...

ACTIVITATEA „Filierei Prahova“ a întîrziat mult din cauza lipsei de explozibil. Produs în micile laboratoare din Timișoara, abia dacă ajungea pentru distrugerea unui picior de pod, sau aruncarea în aer a unei șine de cale ferată. Era complicat și transportul. Un timp le-a adus doctorul în servieta lui burdușită cu instrumente, iar mai tîrziu Vintilă, cu legitimații germane autentice vizate de comandantul schelei Friedrich der Grosse. Cînd călătoriile prea dese ale lui Vintilă au început să bată la ochi, apăruse ideea recuperării trotilului din bombele neexplodate. Procedeul recuperării era însă foarte periculos ; erau bombe neexplodate din cauza unor defecțiuni, iar altele cu explozie întîrziată, reglate anume să se întîrzie acțiunile de salvare la locurile bombardate. Generalul Matei și-a asumat sarcina să pună la dispoziția „Filierei“ un tehnician experimentat. Pînă atunci, pe plan local, trebuia recuperată o bombă. Dar nici recuperarea „Păpușei“, cum fu-

sese denumită acțiunea, nu era o treabă ușoară. Tehnicienii armatei supravegheau terenurile bombardate și accesul civililor în aceste locuri era cu desăvîrșire interzis. Atunci a fost încorporat în acțiunea „Păpușa" și căpitanul Drajna. Primise sarcina să transporte o bombă neexplodată în pivnița unei case părăsite din apropierea cantonului 8. Mutarea „Păpușei" în pivnița profesorului Tomescu era un risc suplimentar și „Șeful" n-a admis să participe la această acțiune decît persoanele care s-au prezentat voluntar. Și pentru că toți cei care au participat la ședința din subsolul spitalului s-au prezentat voluntar, s-a hotărît o tragere la sorți. „Ciungu" s-a oferit să întocmească biletele cu numele celor prezenți. Scriindu-le numele, se uită la fiecare în parte. La doctor zăbovi mai mult.

— Pe dumneavoastră cum să vă trec ?

— Doctorul.

Avea fruntea plină de broboane de sudoare.

„Ciungu" scrisese pe toate biletele numele lui.

Vintilă amestecă bilețelele în chipiul căpitanului și „Șeful" scoase unul cu ochii închiși.

În subsol se făcu liniște, nu se auzea decît sîsîitul firicelului de abur ce se scurgea printr-o supapă.

„Șeful" despături bilețelul și citi cu voce tare :

— Vămaru.

Doctorul scăpă un oftat, dar imediat se concentră din nou.

— Pentru că e vorba de Vămaru, propun să se mai tragă un bilețel.

„Ciungu" vru să protesteze, dar privirile severe ale „Șefului" îi tăiară elanul.

— Îmi permiteți să trag și eu un bilețel ? întrebă Baciu.

— Fiind cel mai tînăr dintre noi, ai această favoare.

Baciu închise și el ochii, trase un bilețel, îl despături și începu să zîmbească.

„Ciungu“ își lăsă privirile în pămînt și nu-i veni să creadă urechilor cînd auzi vocea băiatului.

— Baciu Nicolae.

— E bine că și-a tras-o el, spuse doctorul ușurat.

„Ciungu“ adună repede bilețelele rămase și le aruncă în cazan.

— Ai devenit profesionist, îl luă peste picior Vintilă.

— Toți trebuie să fim profesioniști, închise ședința „Șeful“. Plecăm în ordine alfabetică din două în două minute. Du-te, Baciule !...

CÎND Nicolae Baciu apăru în pivnița casei bombardate, era palid la față și-și ținea pleoapele strînse ca și cum întunericul de la subsol i-ar fi deranjat ochii. „Ciungu“ arătă spre un butuc.

— Stai jos.

Baciu se așeză, se aștepta la o discuție cu nea Petrică. Întrebă totuși :

— Avem timp de stat ?

— Avem. Ce ai spune tu dacă ți-aș da un pumn în cap ?

— Aș țipa.

— Mă, blestematule ! Ce scria pe bilețelul pe care l-ai tras ?

— Petre Vămaru. Dar ce ai fi făcut dumneata dacă s-ar fi aflat că ai trișat ?

— Și cum dracu de nu te-ai fîstîcit ?

— N-aveam voie. Am participat pentru prima oară la o ședință cu bătrînii.

— Dar, ia spune-mi, chiar ai ținut atît de mult la misiunea asta ?

— Vrei să fiu sincer, nea Petrică ?

— Numai așa te vreau.

— Nu. M-am prezentat pentru că s-au prezentat cu toții. Nu puteam să mă fac de rușine. Cînd ți-am văzut numele pe bilet, am bănuit că ceva nu e în regulă. N-aș fi vrut ca „Șeful" să se răstească la dumneata. Atunci mi-a venit ideea să-mi spun numele. Ce, numai dumneata ești în stare de eroism ?

— Ești curajos, Nicule.

— Poate. Cu un om, cu un dușman, m-aș bate fără frică. Orice s-ar întîmpla. Dar de o mașinărie mi-e frică. Acolo în bombă e chiar moartea. Poate chiar ea dă din buze și face tic-tac. Dar m-am gîndit mult azi-noapte. Am șaptesprezece ani. Nu e nici mult, nici puțin. Un început de viață. Chiar dacă mor, știu că am făcut ceva. Își lăsă privirile în pămînt. Acum tot ce suna frumos azi-noapte sună al dracului de pompos. Mie nu-mi place să rostesc cuvinte alese. Am impresia că sînt ca unul de la bîlci. Vrei să nu mai discutăm niciodată despre bomba asta blestemată ?...

Căruța, pe jumătate încărcată cu mobile vechi, stătea în fața casei. Fusese angajată pentru „mutare".

„Ciungu" nu-i răspunse. Aprinse felinarul de furtună ; lumina palidă se lipi de pereții igrasioși și creă umbre stranii, cățărate pînă în tavan.

— Ce trebuie să fac ?

— Vezi geamantanul acela de nuiele ? ridică lămpașul deasupra capului și lumina gălbuie, tremurătoare căzu pe un geamantan destul de uzat. Îl căptușești cu zdrențele astea. Lovi cu piciorul o bocceluță de cîrpă care se rostogoli pînă aproape de geamantan. Îl pregătești ca pe un sicriu.

Baciu se uită în jur, nu descoperi bomba și se liniști. Poate de aici nu vor lua decît coșul. Căptuși geamantanul cu cîrpe și se retrase lîngă ușă.

„Ciungu" așează felinarul pe pămînt ; acum umbrele crescură și mai mult.

— Ajută-mă să dăm cărbunii la o parte.

Cu mîini tremurînde, Baciu, ajutat de dreapta sănătoasă a „Ciungului", mută cîțiva bulgări și, de sub antracit, apăru cilindrul lucios al bombei. Oțelul rece îl făcu să se cutremure. Deși în pivniță era răcoare, simți cum i se îmbujorează fața, apoi imediat îi apărură pe frunte broboane de sudoare. Se șterse cu dosul palmei. Sudoarea era rece ca gheața.

— Și dacă plesnește tocmai acum ? întrebă fără să-și ia privirea de la bombă.

— Înseamnă că n-am avut noroc. Dacă vrei, poți să pleci. De acum mă descurc și singur. Trimite-l pe căruțaș.

— Nu, nea Petrică... Am întrebat și eu așa... Vezi numai cum o ții, să nu-ți scape...

Cu multă atenție se opinti și ridică bomba în picioare.

— Niciodată n-am crezut că voi avea ocazia să strîng moartea în brațe. S-o dansez.

— E bine că nu-i damen-vals și nu te strînge ea în brațe.

Schimbară locurile. „Ciungu" cuprinse trupul burduhănos al bombei cu brațul sănătos.

— Tu ia-o de coadă.

Baciu se opinti din nou. Era atît de emoționat că nu mai simți răceala metalului. Cu pași tîrșîiți se apropiară de coș și o culcară peste zdrențe. Broboanele de sudoare apărură și pe fața „Ciungului".

— Pot să-ți spun ceva, nea Petrică ?

— Poți să-mi spui orice.

— Dar nu mă spui la nimeni ?

— Nu, băiatule.

— Mie mi-e cam frică.

„Ciungu“ zîmbi strîmb și-și șterse fruntea cu mîneca uniformei.

— Și mie.

Ținînd de cele două toarte laterale, transportarea coșului în stradă se dovedi o treabă mult mai ușoară. Căruțașul, plictisit, pe capră, le strigă înciudat :

— Ce vă tot cîcîiți cu coșul acela ?

Coborî și el și ajută să ridice coșul pe platformă.

— Mai încet, moșule, că-mi spargi toate farfuriile

— Farfurii aici ? Cred că ai o colecție de ceaunuri de tuci... Dacă știam că transporți fiare, aduceam un scripete.

— Uite, te-a găsit vorba. Știi adresa ?

— Știu, că mi-ai spus-o de vreo zece ori. Călărașilor 8. Nu departe de biserica Buna Vestire.

— Așa, moșule. Tu, Baciule, te duci înainte și mă aștepți acolo. Eu însoțesc căruța.

Baciu se umflă în piept. Se obișnuise cu frica, devenise el, cel din totdeauna.

— Nu, nea Petrică. Însoțesc eu căruța.

— E bine să vină băiatul, interveni în discuție și căruțașul. Cel puțin ține oglinda. Și în afară de asta, e mai ușor decît dumneata.

Baciu se urcă în căruță, se așeză pe coș și luă în mînă oglinda proptită provizoriu de capră.

Înainte ca „Ciungu“ să fi putut răspunde, căruțașul dădu bici cailor.

— Să mergi încet ! strigă „Ciungu“ după el. Și ocolește hîrtoapele !

Baciu albi la față. Încercă să se gîndească la altceva, la Livia, cu care avea întîlnire la ora șase în fața liceului Despina Doamna, dar oricît se străduí, la fiecare hîrtoapă, își amintea că stă pe coșul de nuiele pe cel puțin 20 de kilograme de trotil.

Pe Livia o cunoștea de mai bine de o jumătate de an. Nici nu-și mai amintea cum o cunoscuse, în ce împrejurare. Se pomeni doar că se salutau pe stradă, își zîmbeau. O invitase odată la cinema.

— Pe mine, părinții nu mă lasă cu străini la cinema, dar vin cu tine. M-am supărat pe ei, vreau să mă răzbun.

Era un film austriac, cu Paul Kemp, toată lumea rîdea, numai el, mîngîind brațele subțiri ale Liviei, era serios.

— De ce nu mă săruți? Am crezut că m-ai invitat la cinema ca să mă săruți.

După două săptămîni, a vizitat-o acasă. La început fusese convins că Livia greșise adresa; locuiau în patru camere, într-o vilă în spatele aleii Castanilor.

— Și cum? Asta e numai camera ta?

— Desigur. Tu n-ai camera ta?

Îi fu rușine să mărturisească că nu avea cameră personală, că dormea împreună cu cei doi frați mai mici în bucătărie.

— Ba da, am și eu, dar una mai mică.

— Dacă n-ar sta ofițerul german la noi, aș fi avut cameră la etaj. Spune, tu mă iubești cu adevărat?

— Foarte adevărat.

— Minți! Dacă m-ai iubi cu adevărat, m-ai lua în brațe, ca ăla din filmul pe care l-am văzut acum două săptămîni. Nu te teme, mama nu-i acasă.

— Și taică-tu?

— El e tare de ureche. L-a prins bombardamentul de la Primărie, și l-a atins suflul. Mama spune că o să surzească de tot. Să știi că tu nu-mi placi foarte mult. Ești cam caraghios. Dar e război și s-ar putea să murim. Și eu nici n-am trăit încă.

— Nici eu.

— Atunci de ce ești bleg ? Eu am împlinit șaisprezece ani și am citit că o fată la șaisprezece ani e femeie. Ori de cîte ori aud alarma, mi-e teamă că am să mor și am să mor fără să cunosc viața. De ce nu ești tu mai altfel ? Du-te acasă !...

Un timp nu s-au văzut și Baciu, ori de cîte ori își aducea aminte de ea, se simțea tulburat. Ar fi avut ocazia să iubească cu adevărat și n-a avut curaj. O iubea pe Livia din toată inima. Seara, înainte de culcare, discuta cu ea în gînd, îi dădea întîlniri și-și imagina cum ar fi fost dacă ar fi avut curaj. Pe urmă, s-au văzut din nou, zilnic. Despre munca lui de la Concordia n-avea ce să-i povestească. Simțea că Livia ar fi vrut să audă alte lucruri, interesante, ieșite din comun. Dacă nu i-ar fi fost interzis să vorbească, ar fi avut ce să-i povestească. Să-și dea seama că Nicolae Baciu nu e un oarecare. Uneori, cînd îl jignea, îi stătea pe limbă să-i povestească despre activitatea lui „serioasă", de la rafinărie.

Într-o zi, cînd stăteau pe o bancă din parc, ea se ridică și făcu o piruetă în fața lui.

— Nu vezi nimic ?

Baciu o privi îndelung :

— Porți tocuri înalte.

— Abia acum ai observat ? De cînd am intrat în vacanța mare port tocuri înalte ! Nu vezi, am și ciorapi de mătase cu dungă. Așa-i că picioarele sînt mai frumoase în ciorapi cu dungă ?

— Cred că da.

— Hai spune cu adevărat, nu vezi nimic schimbat la mine ?

— Nu.

— Sînt femeie.

Se așează lîngă el și-i caută privirile.

— De ieri-seara sînt femeie. M-am culcat cu ofițerul care locuiește la noi. Îl cheamă Wilhelm. E însurat și are și doi copii. Mi-a arătat fotografiile lor. Cel mic seamănă cu el.

Baciu realiză spusele ei cu întîrziere :

— Cum adică, te-ai culcat cu el ?

— Așa cum trebuie. Dar m-am înșelat. Nu e bine. Și acuma am dureri. Eu am crezut că dragostea e cu totul altceva...

— Și n-a fost nimeni acasă ?

— Tata. Dar el e tare de ureche. Dacă mi-ai promite că nu te-ai culca niciodată cu mine, m-aș mărita cu tine. Ție oricum nu-ți place decît să mîngîi. Noi doi cred că ne-am înțelege...

Baciu îl pîndi pe neamțul din casa Liviei. Era rotofei, roșcat și avea ochi de culoarea apei.

Roata căruței se poticni într-o groapă și Baciu simți bătăile inimii în gîtlej. Va să zică totuși o să moară. Lumea va crede că a murit într-un accident și nu va ști nimeni că a îndeplinit o misiune. E bine că i-a dat ieri scrisoarea Liviei. A rugat-o, dacă azi nu va mai veni la întîlnirea de la „Despina Doamna", s-o citească. Dacă totul va ieși bine, o să-i ia scrisoarea și o s-o rupă chiar în fața ei. N-o să afle niciodată ce i-a scris. Ar fi fost păcat ca nici ea să nu știe că moartea lui nu s-a datorat unui accident.

— Ce faci, mă ? rîse căruțașul spre el. De ce dai din buze ? Te rogi ?

— Nu, nene, mă mănîncă buza de sus. Ia-o mai încet... Ne bate nea Petrică dacă îi spargem farfuriile.

Roata din spate se lovi de o piatră și căruța se opri brusc. Scăpă oglinda din mînă ; oglinda căzu pe caldarîm și se sparse în mii de cioburi. Din cauza soarelui, zeci de mici curcubee se arcuiră peste drum.

— O să-ți care „Ciungu“ la palme ca unul cu patru mîini !...

LA ȘASE FIX, Nicolae Baciu apăru în fața liceului „Despina Doamna“. Livia era acolo. Purta tocuri înalte și, deși era cald, ciorapi de mătase cu dungă. Baciu ar fi vrut s-o vadă nerăbdătoare, cu scrisoarea în mînă.

— Scrisoarea unde e ?

— Ce scrisoare ?

— Pe care ți-am dat-o ieri-seara. Pe care ți-am spus să n-o deschizi decît dacă nu vin la întîlnire. Unde e ?

— Nu mai știu.

— Cum nu mai știi ? Ai citit-o ?

— Desigur. Se vede că nu te pricepi la femei. O femeie e curioasă. Crezi că aș fi avut răbdare pînă acum ? De unde ?... Dar am fost convinsă că te voi găsi aici. Tu nu ești omul care să devină erou...

LA UMBRA castanilor de pe Aleea Gării se refugiau toți pensionarii și copiii, răniții în convalescență și toți cei care se temeau de alarmele aeriene. Dar la umbra castanilor de mult nu mai mirosea a castani : dinspre

gară, vîntul aducea miros de țiței și păcură, praf de moloz și, uneori, țignalele ascuțite ale locomotivelor.

Rezemat de un castan, și „Șeful" aducea cu un pensionar jinduind după un loc pe o bancă. În realitate însă, nu dorea să se așeze, dimpotrivă, era chiar nervos că trebuia să stea în plin bulevard, expus privirilor tuturor trecătorilor, dar nu avea de ales. Aștepta omul de legătură de la București care trebuia să sosească cu personalul de 15 și patruzeci, dar trenul, probabil, avea întîrziere. Nu se încumeta însă să se apropie de clădirea gării, să verifice întîrzierile afișate. De ani de zile gările erau supravegheate, pline cu agenți și informatori. Și raziile începeau și se sfîrșeau tot la gară. Se căutau dezertori, infractori, celor suspecți li se cotrobăia și în bagaje, le verificau actele, confruntau datele de pe Biroul Populației cu cele de pe legitimațiile eliberate de întreprinderi. Dar chiar cu acte în regulă era greu de justificat prezența în incinta gării.

În cele din urmă totuși apăru șuvoiul de călători. Cei mai mulți dintre ei erau funcționari la sediile centrale ale companiilor de extracții și rafinării.

„Șeful" își aprinse o țigară, apoi cînd printre cei veniți descoperi omul de legătură, porni alene spre centru. De luni de zile întîlnirile se desfășurau la fel, după un ritual economicos și foarte strict : nu rămîneau împreună nici o clipă după schimbul de mesaje. Se despărțeau fără să se salute, ca doi străini. Dacă ar fi vrut să socotească cu cîți oameni s-a întîlnit pe bază de parolă, nu i-ar fi ajuns degetele nici de la amîndouă mîinile. Pe cei mai mulți i-a văzut o singură dată, nu le cunoștea nici numele, deși, întîlnindu-se, își riscau libertatea și, uneori, chiar și viața.

Omul de legătură îl ajunse din urmă, își potrivi pasul cu pașii lui și, ca și cum ar fi fost tot timpul îm-

preună, își vorbiră fără să se uite unul la celălalt. Venise omul numărul 2, o fată măruntă, oacheșă, îmbrăcată cu o fustă și o bluză, cu pantofi cu talpă de plută. De omul numărul 1 îi plăcea mai mult : că avea experiență, era informat, avea păreri proprii despre evenimentele în curs, transmitea sarcinile în ordinea importanței lor, sublinia pe cele excepționale. În afară de asta, omul de legătură numărul 1 îi transmitea siguranță, un optimism bărbătesc, certitudine. Pe omul numărul 2 văzînd-o atît de mică și-o închipuia neajutorată, speriată și de umbra ei. Uneori, îi stătea pe limbă s-o întrebe cu ce se ocupă în viața de toate zilele, cîți ani are, dar nu îndrăznea să-i pună alte întrebări decît cele legate de scopul întîlnirii. O bănuia studentă, din cauza vorbirii curente și a compunerii frazelor, la Litere. Îi plăceau micile ei ironii cu care își pipera uneori propozițiile. Ar fi fost curios să afle cum a ajuns în mișcare, cine îi sînt părinții, ce a îndemnat-o să-și riște existența pentru o revoluție cu perspective atît de îndepărtate. N-o întrebase însă nimic și rareori se întîmpla ca în discuții să depășească cadrul convențional, dar și atunci se oprea la timp ca și cum i-ar fi fost rușine că îndrăznise să divagheze. Ultima oară, în fața unei vitrine de galanterie, ochii ei prinseseră niște licăriri ciudate, împinsese bărbia spre un exponat nedefinit și spuse entuziasmată :

— Uite ce frumos e... pe urmă brusc se opri și privirile pierduseră licăririle de mai înainte.

— Ce e frumos ? insistă „Șeful", cercetînd exponatele cu speranța să ghicească ceea ce i s-a părut frumos.

— Vitrina. Felul cum e aranjată...

Mințea. Renunțarea la acel ceva frumos i se citea pe față.

Avea păr negru des și întins, sprîncene arcuite și niște gene lungi. Luminată din față, penumbra genelor se prelungea pînă pe pomeții obrajilor. Nu părea să aibă mai mult de douăzeci și doi, douăzeci și trei de ani. Ochii intens verzi de culoarea leușteanului erau mari, mai tot timpul mirați. „Șeful" descoperise și un mic tic : își umezea permanent buzele cu vîrful limbii. La cel mai mic zîmbet i se vedeau dinții.

— Ai întîrziat, îi spuse „Șeful".

Deși afirmația nu suna deloc a reproș, ea răspunse înțepată :

— Trenul a întîrziat !

Omul de legătură numărul 2 nu părea bine dispusă. Probabil a avut neplăceri pe drum. O întrebă :

— A fost razie ?

— Nu.

Înseamnă că cineva s-a legat de ea în tren. Trenurile erau pline de ostași cu state pe front, plictisiți, certați cu politețea. Și rîndul trecut un plutonier beat îi rupsese cîțiva nasturi de la bluză.

Nu era cazul să-i pună întrebări.

— Vești bune ?

— Rele.

Șeful se întoarse spre ea în mers, mai mult ca să poată arunca o privire în spate. Nu era nimeni în urma lor.

— De cînd te știu, tu numai vești proaste mi-ai adus.

Fata ridică ochii spre Șef și spuse apăsat :

— E totuși bine că sîntem în secolul XX.

— De ce e bine ? se miră sincer „Șeful".

— Pentru că, în Antichitate, cei care aduceau vești proaste erau lapidați. Sper că nu sînteți superstițios ?

Îi plăcu replica omului de legătură numărul 2. Poate totuşi nu e la Litere, ci la Drept.

— Mă mir că n-am devenit.

Din profil, omul de legătură numărul 2 semăna puţin cu nevastă-sa. Pe blond însă. Săsoaicele din Făgăraş mai toate erau blonde. Şi Lisa mai blondă decît toate. Vara purta pălării cu boruri mari şi o ardea soarele de la nas în jos. Pielea i se înroşea, nu se mai deosebea de roşeaţa buzelor.

Făcură cîţiva paşi fără să-şi vorbească. „Şeful" încercă să ghicească ce anume ar putea conţine veştile rele. Spera însă ca ea să fi exagerat şi veştile să nu fi fost chiar atît de proaste. Altminteri n-ar fi avut curajul să divagheze, să vorbească despre Antichitate. Nu întrebă nimic, aştepta să vorbească ea.

— Pirotehnicianul a căzut, spuse într-un tîrziu fata.

„Şeful" tresări. Înseamnă că omul întîlnit de „Ciungu" nu e cel aşteptat. Da, n-ar fi trebuit să aprobe plasarea lui la Profesor. Grijile îi năvăliră una după alta în minte. „Ciungu" trebuie izolat. Asta în primul rînd. Poate trecut în ilegalitate şi, dacă e prea tîrziu, expediat din Ploieşti, undeva la capătul celălalt al ţării. Mai ales că „Ciungu" are semnalmente foarte precise. E foarte uşor de depistat un om cu o singură mînă. Va trebui să izoleze şi casa Profesorului. Nici „Ciungu", nici Profesorul nu erau oameni care să vorbească, totuşi. Măsurile de siguranţă trebuiesc luate. Mai ales acum, în preajma afacerii „Concordia". Asta în orice caz nu se poate amîna. Dar cine ar putea fi omul îmbrăcat în uniformă germană ? Fără îndoială, un agent provocator. Înainte de a lua măsuri, trebuie să fie bine documentat.

— A căzut sigur ?

— Da. Se bănuiește că a fost arestat în tren. A căzut și legătura lui, bijutierul. L-au ridicat în aceeași zi.

— Înseamnă că a vorbit.

— Nu știu. Tovarășii spun că n-a transpirat nimic. Dacă ar fi fost adus la București s-ar fi aflat.

— Și bijutierul ?

— El n-a rezistat.

— Cum, și ăsta a vorbit ?

— Nu. A decedat. Dar cine a mai vorbit ?

— Păi cel care a fost arestat în tren.

— V-am spus. Despre el nu se știe nimic. Și arestarea e doar o presupunere.

— Știi cumva numele conspirativ al pirotehnicianului ?

— Nu exact. Știu că avea un nume de glonte.

— Dum-dum ?

— Așa ceva.

— Înseamnă că dacă nu e unul substituit, s-ar putea să fie chiar el.

— N-am înțeles.

— Nici n-am spus nimic. Am îmbătrînit și am început să vorbesc de unul singur.

O privi cu coada ochiului. Da, din profil seamănă foarte mult cu Lisa. Pe vremea cînd terminase gimnaziul și lucrase la legătoria „Diecezana". Cît a avut atunci? Douăzeci și doi, douăzeci și trei de ani. Erau încă fericiți. Certurile au început abia cînd s-au mutat la Turnu Severin. Și totul a început din cauza Dunării. Seara, Lisa cobora la Dunăre și privea ore întregi valurile trezite de vînturi.

— Unde se duce apa asta multă, Andrei ?

— În mare.

— Și acolo ?

— Ce acolo ?

— Ce se întîmplă cu apa asta în mare ?

— Se pierde.

— Apă atît de multă nu se poate pierde. Şi de unde vine Dunărea ?

— De departe. Din Pădurea Neagră.

— Vezi, Andrei, ce ciudată e viaţa. Eu n-am văzut nici Pădurea Neagră, nici Marea Neagră. Numai valurile care vin şi valurile care se duc. Mi-ar place să fiu un val.

Privea cu jind toate şlepurile ancorate în port, rufele agăţate la uscat între macarale.

— Şi ei, marinarii, trăiesc toată viaţa pe apă ?

— Da.

— E bine de ei. Călătoresc cu valurile.

După un an a fugit pe un şlep în Austria. Era însărcinată în luna a patra. N-a lăsat decît un singur bilețel scurt, scris pe o pagină de caiet de dictando :

„N-aş vrea ca fiul nostru să se mulţumească să privească doar valurile. Iartă-mă. Lisa."

— Trimiteţi un alt om ?

Omul de legătură numărul 2 zîmbi mai larg decît de obicei :

— Mi s-a spus că asta va fi una din întrebările dumneavoastră. Va trebui să găsiţi pe cineva de aici.

— În cazul acesta, termenul...

— Rămîne acelaşi, îl întrerupse fata.

— Imposibil ! izbucni „Şeful", apoi se uită repede în jur să vadă dacă nu-i ascultă cineva.

— Mi s-a spus că veţi folosi şi cuvîntul acesta.

Înseamnă că cei de la Bucureşti mă cunosc foarte bine, îşi spuse „Şeful" cu amărăciune. Îmi cunosc pînă şi reacţiile şi replicile pe care le dau. Probabil, din cauza rutinei. Şi Lisa îi spusese ceva în acest sens. „Tu, Andrei, deşi eşti tipograf, nu vorbeşti bine româneşte.

Folosești doar un singur timp : viitorul. O să fie frumos, o să fie bine, o să fie, o să fie. N-o să fie niciodată nimic. Viitorul despre care vorbești tu nu e nici măcar la timpul viitor, ci la optativ. Ai vrea să fie bine, ai vrea să fie frumos. Cînd, Andrei ? Cînd ? Cînd îmi voi acoperi trupul ostenit cu zdrențe ? Și acum cînd sînt frumoasă crezi că mă satisface doar perspectiva ? Peste ani îmi vei spune totul la trecut. Îți amintești ce frumos a fost. A fost pentru că am fost tineri. Doar pentru asta. Ceea ce vrei tu, ceea ce visezi tu e nimic. Poate numai cuvinte ca și apa asta imensă care ajunge la sfîrșit și acolo se pierde. Chiar tu mi-ai spus-o. Străbate țări, oameni și ani și nu rămîne nimic din ea. Niște valuri pe care le-am văzut ieri, pe care le voi vedea mîine. Dar mereu alte valuri. Și noi ? Noi, mereu aceiași, aceiași, aceiași...“

Da, rutina în munca asta e mai periculoasă decît un agent provocator. Ar fi vrut să fie singur cu gîndurile lui. Omul de legătură numărul 2 i se păru antipatic. Pe urmă se dojeni pentru acest gînd. Cu ce e vinovată ea ?

— Cînd te întorci ?

— Ca de obicei.

— O să pleci cu 8 și douăzeci. Biletele sînt la mine.

Erau în dreptul hotelului „Berbecul“.

MIHAI ȘTEFĂNESCU se întinse pe prici. Era transpirat, cămașa, cearșaful erau ude, totul mirosea acru a sudoare. Un timp închise fereastra luminatorului să oprească intrarea aerului cald, dar o deschise imediat să nu se sufoce. Ar fi vrut să bată în ușă, să-l roage pe Profesor să-i deschidă, să treacă în camera mare, să

facă un duș sau orice să se răcorească puțin. Se stăpîni totuși. Era convins că a fost adus aici să fie ținut sub observație. Încercă să-și facă vînt cu un carton, dar nu reuși decît să răscolească aerul încins. Măcar dacă ar fi avut loc să se plimbe. Uneori, de alături, se auzeau pașii tîrșiiți ai Profesorului, pe urmă ore întregi se așternea liniștea. Dacă ar fi avut minte să-i ceară niște cărți. Acum socoti că e prea tîrziu. Aștepta cu încăpățînare ca primul semn să-l dea Profesorul. Oare ce fac cei care stau ani de zile închiși ? Se tîmpesc ! Într-o cămăruță, mereu cu aceeași priveliște a zidurilor, nici nu ești în stare să te aduni. Chiar gîndurile, ideile sînt fărîmițate, incoerente. E îngrozitor de greu să te concentrezi. Mintea, fără un exercițiu permanent, se lenevește, se atrofiază. Firește, cu cărți, cu hîrtie și creion e mult mai ușor să reziști. Probabil, oamenii care ispășesc mai mulți ani au găsit soluții de exerciții mintale. Să numere din 17 în 17 pînă la un milion, să facă scăderi și înmulțiri. Desigur, la început cu două sau trei cifre, pe urmă, cu anii, poți avansa, să rezolvi probleme mai complicate. Sau să-și repovestească ultimul roman citit. Cu cît mai multe amănunte. Sau anecdote. Să încerce să inventeze alte povestiri pentru aceeați poantă. Și asta, în ultimă instanță, nu e decît o matematică. De fapt, totul se reduce în ultima instanță la matematică. E singura disciplină exactă, perfectă. Da, ar trebui creat mental o altă tablă a înmulțirii cu două cifre. Pînă la 99. 37 ori 43. Învățat totul mecanic, să nu mai facă înmulțirile. Și aici trebuie să existe o regulă. Dacă ar avea hîrtie și creion ar putea descoperi regula mult mai ușor. La urma urmei, nici tabla înmulțirii amplificată nu e ceva grozav. Adevărul e că nimic nu e grozav dacă îți dai osteneala. Dar de unde

să iei forța morală să-ți dai osteneala ? De n-ar fi atît de cald !... De n-ar fi acest august atît de împuțit !... Ciudată e lumea asta. Sănătos, tînăr, ar putea ajuta partidul și stă înmormîntat ca într-o criptă. Trebuie să existe, și dacă nu, să se născocească ceva, care să pună în valoare potențialul care există în fiecare om. Dacă un milion de muncitori ar face doar cîte un șurub în plus pe zi, ar însemna un milion de șuruburi. De fapt, asta e matematica viitorului. Totul e o problemă de organizare, de declanșare a potențialului uman. Două șuruburi înseamnă două milioane de șuruburi. Oare cine să se gîndească la toate astea ? Acum muncitorii n-au nici un interes. Două milioane de șuruburi ar însemna un venit de două milioane de șuruburi pentru patron. De ce ? Vor face odată șuruburile pentru ei ? Sigur, pentru ei ? A stat de vorbă cu mulți muncitori ruși. Desigur, pe front, încercînd să se salveze, nu spun exact ceea ce gîndesc. Dar tot a aflat cîte ceva.

AMURGUL se tolănise peste oraș cînd fata apăru din nou pe Aleea Castanilor. Mergea încet, se uita îndelung după doi îndrăgostiți : avea încă un sfert de oră pînă la plecarea trenului. El era tînăr, cu bască și cu coșuri pe frunte, ea purta pantofi cu tocuri înalte și ciorapi de mătase cu dungă. Ce și-o fi spunînd unul celuilalt ? A avut și ea un curtezan, Pavel, student la Drumuri și Poduri. Era legionar, dar nici pe vremea lor n-a avut curajul să poarte cămașa verde. Îmbrăca peste ea o cămașă albă, se admira singur în fața oglinzii. Purta

uneori sub haină și diagonala, dar în așa fel încît să nu se vadă.

— Îmi plac legionarii, Ana. Vor o Românie ca soarele de pe cer. Tata a fost angajat la un jidan. Era tapițer. Muncea de dimineață pînă noaptea tîrziu, cîștiga opt sute pe săptămînă și făcea patru fotolii. Patronul lua două mii pe unul... De ce îi dădea lui tata numai opt sute ?

Visa să construiască șosele și poduri. Poduri peste Dunăre, peste Olt, peste Mureș. Șosele largi care să străbată țara în lung și în lat.

În timpul rebeliunii a fost prins într-un magazin de confecții și împușcat. Ana nu-și mai aducea aminte dacă s-au sărutat vreodată. Tatăl ei era cazangiu la Griviția și i-a pus fluturași în servietă să împartă printre studenți.

Voia să ajungă în gară numai cu cîteva minute înainte de plecarea trenului. Din cauza căldurii nu-și luase geamantan ca de obicei și acum, cu mîinile goale, se simțea stingherită. Un om în gară, fără bagaje, bate la ochi. Chiar hotărî să stea lîngă chioșcul de răcoritoare, să ia o limonadă și să urce în tren abia în ultima clipă. Era nemulțumită și din cauza „Șefului" : îl găsise amărît, vestea pe care i-o adusese îl întunecase și mai mult.

Un soldat apăru de după un copac și-i tăie calea :

— Singurică, singurică ?...

Ana îi întoarse spatele și vru să-și continue drumul, dar soldatul o prinse de braț.

— Stai, fetițo, nu-ți fac nimic !

— Lasă-mă, că strig după ajutor ! se smuci și-și grăbi pașii.

— Ce banii mei nu sînt buni ? mai spuse soldatul fără convingere, apoi se adăposti din nou după copac.

Scăpată ușor, Ana se amuză și poate din cauza asta nu observă că la cîțiva pași în urma ei un bărbat scund, cu pălăria de fetru trasă pînă la sprîncene, ca și cum s-ar fi străduit să nu i se vadă fața, o însoțea. Purta talpă de azbest, zgomotul pașilor i se amortiza. Mîna dreaptă o ținea în buzunarul hainei și nu era greu de ghicit că mîngîia mînerul unui pistol. Cînd în apropierea gării fata se opri să-și consulte ceasul, însoțitorul se opri și el, pe urmă, să nu dea de bănuit, o luă înainte. După cîțiva metri însă își încetini pasul, se opri, se scotoci în buzunare după o țigară și o aprinse. Fata, fără să bănuiască ceva, îl depăși.

Era ora 8 și un sfert. Cu pași hotărîți, ca un om care nu vrea să piardă trenul, porni spre clădirea gării. Străbătînd piațeta, prost luminată din cauza camuflajului, nu i se păru nimic suspect.

Aspectul peronului o liniști : erau călători puțini, cîțiva ostași așezați pe lădițe dormitau, alții rezemați de sacii de nisip luau cina. Spre mirarea ei, personalul de București nu sosise încă. Se grăbi spre Biroul de informații să consulte tabla cu întîrzieri. Personalul 314 avea douăzeci de minute întîrziere. Acest decalaj de timp nu fusese prevăzut și se neliniști. Îi păru rău că refuzase însoțitorul propus de „Șef". Acesta ar fi putut verifica ora exactă a plecării, n-ar fi fost nevoită să staționeze douzeci de minute pe peron. Se trase lîngă perete, într-un loc mai puțin luminat. Un zgomot neobișnuit la capătul peronului îi atrăsese atenția. Se uită într-acolo și văzu înspăimîntată că apărură cîțiva polițiști. Razie. Hotărî să părăsească incinta gării și chiar să-și amîne plecarea. Porni grăbită spre ieșire, dar în spatele ușilor de sticlă descoperi o uniformă neagră de comisar. Se întoarse pe loc și privi spre celălalt capăt al peronului :

acolo cîțiva polițiști și niște indivizi îmbrăcați în civil au început să legitimeze călătorii. Nu avea de ales.

Pe linia întîi staționa o cursă locală formată din vagoane de clasă cu geamurile bătute în scînduri. Traversă peronul în fugă : din întuneric apăru un individ sprijinit în două cîrje. Din cauza vitezei nu-l mai putu ocoli, se lovi de el, abia reuși să-și păstreze echilibrul și se urcă în primul vagon. Îl auzi pe invalid înjurînd, pentru o clipă întoarse privirile spre el, era întins pe ciment și-și agita cîrjele. Un polițist se împiedică de el. Fata trase ușa după ea, avu prezența de spirit să pună și piedica și coborî pe partea cealaltă a liniei.

— A urcat în tren ! strigă cineva și polițiștii se repeziră spre vagoanele cursei.

Un comisar gras, care urcă pe scările unde dispăruse fata, scuturâ de cîteva ori clanța, apoi furios că nu putea deschide ușa bătu cu pumnii în geam. Nu-i dădu nimeni nici o atenție. Cînd în cele din urmă reuși să urce în vagon, pe o altă ușă, scoase din buzunar o lanternă și lumină fețele călătorilor. Nu legitimă decît femeile.

Prin pietrișul terasamentului fata se împiedică și-și juli genunchii : o durere ascuțită o străfulgeră pînă în șold, crezu că nu se mai putea ridica, dar o forță nebănuită, izvorîtă din frică, îi dădu brînci. Disperată, începu să alerge.

Pe linia a treia staționa un marfar cu o mulțime de vagoane-cisternă. Polițiștii care ocoliră cursa apărură chiar în fața ei. Uimiți de această neașteptată întîlnire, și ei și ea rămaseră pironiți locului. Prima își reveni fata : cu un salt acrobatic dispăru sub un vagon.

— E acolo ! se auzi strigătul agentului cu pălărie de fetru și arătă în direcția opusă vagonului unde se ascunsese fata.

Polițiștii se întoarseră într-acolo, dar în direcția indicată nu era decît un ceferist care își agita lămpașul.

În acest timp fata ieși dintre roțile vagonului-cisternă și începu să alerge de-a lungul garniturii.

— Baraţi drumul spre gara-triaj ! se auzi o comandă și restul indicațiilor se pierdură sub pufăitul unei locomotive aflată sub presiune.

Speriată, fata se cățără într-o cabină de frînă. Ajunsă sus, constată că încăperea nu avea uși. Auzi pași și se lipi de peretele cabinei. Polițiștii trecură în goană pe lîngă ascunzătoarea ei și se pierdură în întuneric.

— Poartă o bluză albă ! strigă din nou cineva și fetei i se păru că cel care strigase e chiar în dreptul vagonului ei.

Rămase nemișcată și-și reținu respirația. Pentru o clipă se făcu liniște, nu se auzea decît ralantiul locomotivei aflată sub presiune. Dinspre gara-triaj, un vînt întîrziat aducea miros de țiței și praf de cărbune. Brusc se auziră cîteva împușcături. Fata tresări. În cabina de frînă nu putea rămîne prea mult : putea fi descoperită în orice clipă. Pe linia alăturată se apropie un marfar. Împroșcînd aburi, locomotiva aflată sub presiune ajunse chiar în dreptul ei : văzu roțile învîrtindu-se cu viteză pe șine, dar garnitura era grea, abia se tîra. Trebuia neapărat să urce în trenul alăturat, să părăsească raza gării. Fără să se gîndească la urmări, coborî din cabină și cercetă vagoanele care se perindau în fața ei. Descoperi cu groază că vagoanele erau pline cu soldați germani. Unul dintre ei o văzu, îi făcu semne largi cu mîna, apoi aruncă o cutie de conserve spre ea. O nimeri în umăr și ceilalți soldați începură să rîdă. O luă la goană. Se auziră din nou împușcături și simți în pulpă o durere scurtă ca și cum s-ar fi curentat. În cele din urmă mărfarul prinse viteză și ea coti după ultimul

vagon. Se pomeni în fața unei alte garnituri. Urcă în primul vagon deschis și trase ușa după ea. Durerea din pulpă reveni din nou, avu senzația că-i amorțise piciorul pînă în coapsă și leșină.

ODATĂ cu întunericul se răcori și în mansardă. Ștefănescu, toropit de zăpușeală, se ridică de pe prici, se căută după chibrituri și aprinse lămpașul. Lumina gălbuie ca o poleială murdară năpădi încăperea. De alături se auzi vocea profesorului :

— Ai închis fereastra ?

— Da, răspunse mecanic Ștefănescu și aruncă o privire spre luminator. Fereastra nu era închisă.

Să nu facă zgomot, se apropie în vîrful picioarelor de geam, urcă pe scăunel și împinse aripa ferestrei prevăzută cu hîrtie albastră de camuflaj.

De unde o fi aflat bătrînul că am aprins lampa ? se întrebă mirat. Te pomenești că aude și hîrșîitul chibritului. Lumina, din cauza dulapului, n-avea cum să o vadă.

În ultimele trei sau patru ore întrebarea profesorului fusese singurul semn de viață al acestuia. Ori se culcase, ori citise : de alături nu auzise nici un zgomot. Odată, Ștefănescu se apropiase de ușă cu speranța să-l audă sforăind sau întorcînd paginile unei cărți. Nu auzi însă nimic. Un timp fusese convins că bătrînul plecase de acasă, că i-a scăpat scîrțiitul ușii. Pe urmă, concentrîndu-se, își spusese că, deși nu fusese tot timpul foarte atent, ar fi fost imposibil să nu audă măcar răsucitul cheii în broască. Auzind vocea profesorului se bucură că raționamentul fusese corect. Dar ce putuse să facă fără să producă cel mai mic zgomot ?

— De unde știi, profesore, că am aprins lumina?

— E un gest reflex al chiriașilor mei, tinere. Se întunecă și aprind lumina.

Fără îndoială, bătrînul avea haz. Era însă convins că există undeva o gaură de unde poate fi supravegheat. Cum dracu de nu se gîndise pînă acum la acest lucru! Probabil, bătrînul a văzut și cînd a armat pistolul. Nu, bătrînul n-ar fi răbdat să nu-i pomenească acest lucru. Oricum, armarea unui pistol nu e aprinderea unei țigări.

— Ți-e foame, chiriașule?

— Cum dracu să nu-mi fie! Am stat toată ziua în cușca asta, pe care dumneata o numești cameră, ca un animal. Măcar apă să-mi fi dat.

— De ce n-ai cerut?

— Pentru că nu știam dacă ești singur și nu sînt obișnuit să cerșesc. Speram să-mi aducă „Ciungu" de mîncare.

Se auzi tîrșîitul dulapului și ușa tapetată se deschise. În prag, apăru, zîmbind, profesorul.

— În contract nu-i prevăzut să primești vizitatori.

— Bănuiesc că te referi la femei...

— Și la femei, și la bărbați. Nu-mi plac oamenii străini în casă.

— Eu nu sînt străin?

— Ești chiriaș. Locuiești aici.

— Am înțeles, profesore. Și ce-mi oferi de mîncare? Vreau numai să te informez că sînt gurmand.

— Atunci trebuia să tragi la „Berbecul". Au și mîncare mai bună și camere mai spațioase.

— Mie nu-mi plac decît camerele mansardate. Intime.

— Cina pe care ți-o pot oferi e direct proporțională cu încăperile preferate. Am pîine și salam.

— Vara, salam? strîmbă Ştefănescu din nas.

— Din păcate, asta e tot ceea ce am în casă. Şi puţin rom. Dar nu ştiu dacă pe căldura asta eşti în stare să consumi alcool?

— Sînt în stare, profesore. Nici nu-ţi dai seama de ce sînt în stare!

Profesorul îl privi pieziş:

— Oamenii cu pistoale încărcate sînt în stare de orice.

— Cum adică?

Profesorul începu să zîmbească:

— Nu citeşti ziarele? Toate furturile sînt înarmate. De fapt, în zilele noastre nu sînt decît jafuri. Mă duc să-ţi pregătesc cina.

Profesorul dispăru în spatele nişei. Se auzi declicul clanţei. Deci mai este o încăpere: probabil bucătăria şi, cine ştie, poate şi o a doua ieşire. Pe front avusese un intendent responsabil cu cazările. Verifica locuinţele rechiziţionate după un sistem propriu.

— Căutăm alta, domnule locotenent.

— De ce, mă Trofime?

— Are o singură intrare, domnule locotenent.

— Şi ce-i rău în asta?

— Casele cu o singură intrare, domnule locotenent, au şi o singură ieşire. Căutăm alta.

Profesorul reveni cu o tavă acoperită cu un şervețel de hîrtie.

— E aşa cum ţi-am spus. Pîine şi salam.

— Dacă-i menu fix, n-am ce alege. Dar sper că pot mînca în camera asta.

— Nu. În nici într-un caz. Oricînd poate veni cineva şi n-aş mai avea timp să împing dulapul la loc.

— Şi dacă nu-l împingi?

— Nu-mi convine să se afle că închiriez camere. Ar trebui să plătesc impozit.

Ștefănescu îi luă tava din mînă.

— Te superi, profesore, dacă-ți spun ceva?

— De ce să mă supăr. Verba volant...

— Îmi ești antipatic. Foarte antipatic...

Profesorul scoase o batistă din buzunar și-și șterse ochelarii. Îi fixă pe nas, dar se uită tot pe deasupra sticlelor spre Ștefănescu.

— Dacă nu mi-ai fi spus ceea ce mi-ai spus, aș fi putut afirma același lucru despre dumneata, și anume că nu ești cel mai simpatic chiriaș pe care l-am avut pînă acum. Acum însă, lucrurile se schimbă. Îmi plac oamenii care spun adevărul în față. E unul dintre lucrurile bune ce am moștenit de la antici.

— Nu înțeleg.

— Specialitatea mea, tinere, e greaca veche. Limba și literatura română e doar un refugiu. La Ploiești, și mai ales pe timp de război, cu greaca veche nu poți decît șoma. Dar să revin la subiectul nostru. La Atena, pînă și tiranii erau obligați să spună adevărul. În codicele lui Solon primele două articole se referă la conducătorii aleși ai Atenei: Să fie lapidat cel care nu spune adevărul. Asta e primul articol. Al doilea: să fie lapidat cel care nu spune adevărul la timp. În Atena veche, de exemplu, nu era voie să induci în eroare cetățenii orașului nici măcar reducînd numărul dușmanului. Dacă dușmanul era de zece ori mai numeros, atenienii își înzeceau puterile. Perșii, dimpotrivă: ei comunicau acasă victoria unei bătălii înainte ca lupta să se fi dat. Nimeni nu avea drept să ceară socoteală satrapilor. De aceea a învins Atena. Din cauza adevărului. Iartă-mă, m-am aprins și nu era cazul...

— Te rog, continuă. Despre grecii antici nu știu aproape nimic.

— Esențialul despre vechii greci îl știu foarte puțini oameni. De exemplu, mi se pare că era un lucru *esențial* că în fața Parthenonului orice cetățean avea dreptul să rostească adevăruri. Să spună despre tiran că-i prost sau că-i incapabil. Putea fi combătut, dar nu arestat sau condamnat. Nici dacă greșea. Greșelile se iertau, prostia nu. Prostia, incapacitatea se pedepseau ca furtul, ca înșelătoria...

— Deci, în Grecia antică adevărul era o obligație.

— De ce privești lucrurile simplist ? Era o obligație și un drept. Dreptul fiecărui cetățean să spună adevărul.

— Adică doi cu doi fac patru.

— Și asta. Și faptul că baia publică era murdară, și faptul că un cetățean își bătea sclavii. Aveai dreptul să fluieri sau să aplauzi la *Electra* lui Sophocles...

— Dar adevărurile de atunci nu se potrivesc cu adevărurile de astăzi...

— Exact. Adevărul, la fel ca și cunoștințele, evoluează. Dar indiferent de această evoluție, un lucru rămîne permanent valabil. Și anume că un om care nu poate rosti adevărul nu este liber. Eu, neputîndu-l critica pe Mareșal, nu mai sînt un cetățean liber. Deci vrei și rom ?

— Drept să-ți spun, o sticlă de bere rece ar fi fost de aur, dar, modest cum sînt, mă mulțumesc și cu un pahar de rom. Sper să nu-l îndoiești cu apă...

— Puteam să nu-ți ofer.

— Ai dreptate, profesore. Acum am fost nedrept. Ar fi trebuit să-l citez pe Coșbuc : O, pașă, cît de darnic ești...

CEASUL luminat al gării arăta 11 fără un sfert. Dinspre Triaj se auzi un țignal prelung și ralantiul unei locomotive. Viața reintrase în normal : cei de pe peron uitaseră că în urmă cu trei ore gara fusese invadată de polițiști, că s-au tras cîteva focuri de pistol, că a fost urmărită o femeie. Doar invalidul rezemat de cîrjele sale mai povestea fără haz cum femeia urmărită dăduse buzna peste el, că era să se schilodească și mai rău, că fusese călcat în picioare de un polițist. Un soldat german blond cînta din muzicuță o melodie șvabă, tristă și călătorii cei noi, veniți la acceleratul de 11 și cinci, erau gălăgioși și bucuroși că trenul nu avea întîrziere. O femeie între două vîrste cu o bluză de mătase naturală fu descoperită fără acte. S-a telefonat imediat comisarului Pătrașcu care dădu dispoziții ca femeia să fie reținută. Ea se împotrivi, începu să strige, făcu apel la șeful gării, să fie recunoscută. Șeful gării plecase de la serviciu, impiegatul doi n-o cunoștea decît din vedere :

— E doamna Camelia Baboie, nevasta consilierului de la Primărie.

— Nu e nici un consilier Baboie la Primărie, se împotrivi agentul. Îi cunosc pe toți consilierii.

— Ăla surd care a fost scos la pensie, insistă impiegatul, dar nu-i dădu nimeni nici o atenție.

În cele din urmă sosi Pătrașcu. O văzu pe doamna Baboie, desfăcu larg brațele, apoi se aplecă și-i sărută mîna.

— Ce plăcere, Camelia... Dar ce cauți tu la ora asta în gară ?

— Am vrut să plec la București și imbecilii tăi m-au reținut. Să știi, sînt foarte supărată !

Pătrașcu își ceru scuze, îi oferi mașina poliției s-o ducă pînă acasă și-i promise că a doua zi va veni să se disculpe la un pahar de vin.

— Sper că ofițerul acela nu mai e la voi ?

— Ba da. Și să știi că domnul Wilhelm e foarte simpatic.

După plecarea ei, Pătrașcu își bește subalternii, îi făcu incapabili că le scăpase prada deși toată acțiunea fusese bine pregătită. Datele transmise de Siguranța de la București erau exacte, femeia urma să plece cu personalul de 8 și douăzeci și cei patru agenți n-au fost în stare să pună mîna pe ea. O oră după ce dispăruse, polițiștii au cercetat toate încăperile gării, vagoanele staționate în raza stației, au verificat pînă și locomotivele și toate ascunzătorile posibile pînă la Depou. Nu mai rămăseseră pe peron decît agenții de serviciu, mai vigilenți și mai activi ca de obicei : unul era postat la ieșirea principală, verifica actele femeilor care soseau și plecau, iar celălalt sta de veghe la restaurant unde era animație.

Un singur om nu renunțase la victimă : agentul care însoțise fata încă de pe aleea cu castani. Începuse tocmai să percheziționeze vagoanele staționate pe linia a cincea. Lumina cu o lanternă de buzunar toate ușile vagoanelor, pe cele neplumbuite le deschidea cu grijă, să nu facă zgomot, urca și cerceta fiecare ungher.

Trecuse de miezul nopții cînd descoperi primele urme de sînge pe scara metalică a unui vagon. Era convins că a ajuns la țintă, dar nu știa dacă femeia era înarmată sau nu. Trase de ușă și din interior nu se auzi nici un zgomot. Urcă în vagon. În spatele unor lăzi o descoperi pe urmărită : era leșinată. În dreptul pulpei, fusta îi era îmbibată cu sînge.

MAȘINA ocoli clădirea bisericii Buna Vestire și se opri în dreptul casei profesorului. Agentul cu pălărie de fetru trasă pînă peste sprîncene coborî precaut, aruncă o privire spre etaj, spuse ceva șoferului și intră în casă. Lumină scările cu lanterna și cînd ajunse în dreptul ușii profesorului sună de patru ori scurt. Trecură cîteva minute pînă ce profesorul apăru și întrebă înainte de a deschide ușa :

— Cine-i ?

— Duma.

Se auzi răsucitul cheii în broască.

— Nu-mi place cînd mă deranjați noaptea ! Noaptea orice trecător e suspect. Mai ales în apropierea casei mele.

— Iartă-mă, profesore, dar n-am avut de ales. Am avut sarcina să asigur plecarea omului de legătură. La gară a fost o ambuscadă și a fost rănit.

— Intră.

— De ce să intru ?

— Doar n-o să discutăm pe scări ?!...

Pe fața profesorului se citi îngrijorarea.

— Și unde e omul de legătură ?

— Jos în mașină.

Alături, în mansardă, Ștefănescu își lipise urechile de ușa mascată. Nu voia să-i scape nici un cuvînt. Vorbi iar profesorul :

— N-ar fi mai bine s-o duci la un doctor ?

— Și ce-i spun ? ridică Duma vocea. Ce-i spun, cine a împușcat-o ?...

— Ai dreptate. Adu-l aici.

Se auzi închizîndu-se ușa, pașii profesorului și tîrșîitul dulapului. Ștefănescu se retrase și se întinse pe prici. Profesorul deschise ușa :

— Dormi ?

Ştefănescu răspunse cu întîrziere :

— Nu.

— Atunci e bine. Aprinde lumina.

— Dar ce s-a întîmplat ?

Nu voia să ştie că e informat.

— O să-ţi explic. Aprinde lumina !...

— Să închid întîi fereastra. Aşa mi-ai poruncit. Dacă am fi trăit în Grecia antică, aş fi avut dreptul să mă împotrivesc, să-ţi spun că mă sufoc.

Scăunelul era sub luminator, nu trebuia decît să urce şi să împingă cu mîna aripa camuflată a ferestrei. Coborî şi aprinse fitilul lămpii.

— Ce s-a întîmplat, profesore ?

Era curios să afle cum o să-i explice profesorul aducerea unei persoane străine în casă.

Profesorul nu purta ochelarii, clipea des, era încă buimăcit de somn.

— Am mai luat un chiriaş.

Bătrînul avea haz, constată cu satisfacţie Ştefănescu.

— Tot în camera asta ?

— Păi alta n-am de închiriat.

— Înseamnă că vom plăti chiria în doi. Mă rog, şi pentru mine e o afacere. Se uită în jur. Dar alt pat nu mai încape aici.

— Ştiu. Te vei folosi de scăunel...

— Pentru două sute, doar un scăunel ? Să stea noul venit pe scăunel ! Eu am dreptul priorităţii !... Sau Solon n-a suflat nici un cuvînt despre prioritate ?...

Era convins că bătrînul se va supăra, dar profesorul luă replica în serios :

— Ba da. Are un capitol special intitulat „Despre prioritate". Dar prioritatea nu se referea la cetăţeni, ci la cetate... Dar acum n-am timp să-ţi ţin cursuri.

Din camera mare se auzi trîntirea unei uși și profesorul se grăbi să întîmpine pe noul chiriaș.

E bine că n-o să fie singur, că va avea cu cine să schimbe o vorbă. Îi părea rău că noul venit era rănit. Numai să nu fie obligat să facă pe dădaca.

Profesorul reveni cu omul de legătură. Spre mirarea lui Ștefănescu, omul de legătură era o femeie și încă una tînără. Arăta chiar bine, deși era palidă. Profesorul o ajută să se așeze pe pat, apoi se duse să închidă ușa în urma lui Duma. Cînd reveni, își puse ochelarii, dar privi tot pe deasupra lentilelor.

— Mai mult nu pot face acum, domnișoară. Mîine, poate aduc un doctor.

Fata își revenise încă pe drum. Avea fruntea mînjită cu ulei, bluza de asemenea. Ridică ochii spre Ștefănescu.

— Și dumnealui ?

— Cam în aceeași situație cu dumneata. Va trebui să vă împăcați. Se întoarse spre Ștefănescu. Nu deschideți fereastra fără să stingeți lumina. Deocamdată asta e tot.

— Nu m-ai lămurit cu prioritatea cetății.

— Prioritatea nu avea decît comunitatea. Într-un fel era în afara legii. Toate bunurile comune erau sub protecție. Comunitatea avea privilegii față de cetățenii simpli, particulari... Dacă domnișoara n-ar fi bolnavă și obosită, ți-aș mai spune cîte ceva despre Atena. Tot mi-a pierit somnul. Noapte bună.

Ieși, trase ușa după el, apoi se auzi tîrșîitul dulapului.

— Asta ce e ? întrebă fata speriată.

— Maschează intrarea cu un dulap.

— De ce ?

— Văd că pui aceleași întrebări pe care le-am pus și eu. Cu timpul vei găsi singură răspunsul. Dar ca să nu te chinuiești, îți spun : Să nu te găsească.

— Desigur... Făcu o mică mișcare și imediat se strîmbă de durere. Îmi pare rău că te-am deranjat.

— Mie îmi pare bine, mărturisi Ștefănescu. În timp ce vorbi o cercetă. Avea pantofii scîlciați, plini de ulei, talpa de plută se dezlipise de pantof, iar partea de sus era plină de zgîrieturi. Și picioarele îi erau mînjite de ulei, iar pe piciorul drept, un firicel gros de sînge închegat îi desenase o linie roșie pînă la gleznă. E plictisitor să stai toată ziua singur. Pînă acum îmi imaginasem pedeapsa cu închisoarea ca pe o măsură care îți limitează libertatea de mișcare. Acum îmi dau seama că e mult mai mult decît atît : te obligă să fii singur...

Fata îi răspunse, deși se vedea că face un efort :

— Asta nu mi se pare atît de grav.

— Ești tînără și n-ai fost încă cu adevărat singură. Cînd te năpădesc gîndurile și te autoanalizezi, îți dai seama cît ești de mic și neimportant.

Fata răspunse cu puțină întîrziere. Se lăsă întîi pe spate și se rezemă de perete :

— Micii și neimportanții sînt mici și neimportanți și în libertate și în viața lor de toate zilele...

— Înseamnă că generalizarea mea nu e valabilă, zîmbi Ștefănescu.

Îi păru bine că noua colegă de cameră era isteață.

Fata ridică din nou privirile spre el :

— O să te obosești stînd în picioare.

Ștefănescu aduse scăunelul de sub luminator și se așeză în fața ei. Lămpașul pus pe podea îi lumină ciudat, straniu : păreau negativele unor fotografii.

— Te deranjează dacă fumez ?

— Nu.

Ştefănescu îşi aprinse ţigara ; flacăra chibritului lumină faţa fetei : nu mai părea un negativ, ci aşa cum era în realitate. Numai ochii îi erau mai încercănaţi decît de obicei.

— Ar trebui să te întinzi, spuse Ştefănescu după ce trase cîteva fumuri.

— Mi-e teamă să mă mişc, să nu mi se deschidă rana.

— Iartă-mă, am şi uitat de ea. Vrei să mi-o arăţi şi mie ?

— Te pricepi ?

— Mă pricep la foarte multe lucruri. De fapt, ar fi trebuit să mă fac chirurg, dar mi-am greşit cariera.

Fata ezită un timp, dar nu voia să pară ridicolă. Îşi trase fusta deasupra genunchilor. Ştefănescu îşi apropie scăunelul, mai ridică puţin fusta şi cercetă rana.

— Ai fost împuşcată, constată Ştefănescu. O sprijini de umăr şi o ajută să se întindă. Calibru mic... Probabil un revolver... Ai avut noroc. Se vede şi locul ieşirii... Mare noroc...

Se ridică, apucă un colţ al cearşafului şi rupse din el o fîşie lată de o palmă.

— Un bandaj în orice caz nu strică. Întinse mîna sub prici şi luă de acolo un pahar pe fundul căruia se întrezărea un lichid roşcat.

— Ce-i aia ? întrebă fata urmărindu-i fiecare mişcare. Părea speriată.

— Rom. Din păcate, foarte slab, dar oricum conţine puţin alcool. Te rog să nu ţipi, profesorul e foarte sensibil la zgomotele stridente.

— Şi dacă mă doare ?

— Iei colţul pernei în gură.

Fata, cu mişcări nesigure, luă perna şi căută privirile lui Ştefănescu.

— Așa, dădu el indicații. Strînge-o tare între dinți. E o metodă sigură. E mai bun decît o anestezie chimică. Profesorul ți-ar fi putut ține un discurs despre operațiile din Antichitate. E specialist în istoria grecoteilor.

În timp ce vorbea, spălă rana.

— Bănuiesc că în timp ce supușii lui Pericle erau operați, li se dădea în mînă un jar încins să anihileze durerea pricinuită de bisturiu.

Preocupat de spălarea rănii, nu văzu fața schimonosită de durere a fetei. Înfășură pulpa cu fîșia de cearșaf.

— Nu e chiar dezinfectată, dar pe timp de război merge.

În timp ce strînse nodul bandajului simți zvîcnirea piciorului. Încercă o glumă :

— E cel mai frumos picior pe care l-am bandajat vreodată...

Instinctiv, fata împinse fusta peste bandaj, dar își dădu seama că gestul pudic era inutil. Văzînd fața zîmbitoare a lui Ștefănescu, se simți și mai stînjenită. Ștefănescu trase fusta pînă deasupra genunchilor.

— Asta ca să mă încurajezi, spuse ea, dar imediat ce rosti fraza o găsi prost plasată. „Cum adică să mă încurajeze ?“

— Ți-am făcut un compliment, preciză Ștefănescu. O să rămîi cu o cicatrice pe pulpă, dar picioarele vor rămîne tot frumoase.

— Ai spus că e cel mai frumos picior pe care l-ai bandajat. Ai mai bandajat și alte picioare ?

— Desigur. Nu de mult m-am întors de pe front.

— Deci picioarele mele erau frumoase în comparație cu ale soldaților ?

— Nu, în general...

— Atunci trebuie să-ți mulțumesc de două ori : o dată pentru compliment și o dată pentru bandaj... În orice caz mă simt mult mai bine acum. Mă mai ustură puțin, dar nu mai am durerea aceea surdă. Te superi dacă rămîn așa întinsă ?

— Dimpotrivă. Urăsc acest pat. Din douăzeci și patru de ore, douăzeci stau întins pe prici.

— Locuiești de mult aici ?

— Nu de mult.

Își întinse piciorul rănit și cu coatele se trase spre pernă.

— Da, e mult mai bine acum... Și de ce ești aici ?

Ștefănescu mai trase un fum, apoi stinse țigara.

— Îți mărturisesc sincer, nu știu.

— Am înțeles, n-ai voie să spui... Deși m-ai bandajat, bănuiesc că nu ești doctor.

— De unde această deducție ?

— De acolo că domnul de alături, arătă spre ușa tapetată, mi-a spus că poate mîine îmi aduce un doctor.

— Logică de fier.

— Nu, simplă. Cu ce te ocupi ?

— Acum întîmplător sînt fără ocupație.

— Și cînd nu șomezi ?

— Am o meserie tîmpită : deosebesc după formă o bombă incendiară de una cu exploziv.

— Asta-i o meserie de ocazie. Și cînd n-o să se mai bombardeze ?

— O să șomez din nou... De fapt, știu să minez și poduri și căi ferate...

— Meserie distructivă. De obicei oamenii învață cîte o meserie ca să construiască, să facă ceva... Dumneata ai o meserie de conjunctură. Ce vei face după război ?

— La asta nu m-am gîndit.

— Păcat. Războiul e pe sfîrșite. După război cei care vor mina poduri și căi ferate vor fi arestați... va trebui să înveți o altă meserie...

Ori de cîte ori se gîndise ce va face după război, amîna răspunsul din lașitate, din comoditate. Va rămîne tot soldat? Toată viața va purta uniformă? Nu, acum cel mai bine e să nu se gîndească la asta. Va avea timp după ce se va sfîrși războiul.

— Nu e nevoie să-mi răspunzi...

— Ba da. Îți răspund cu plăcere, dar încă nici eu nu m-am gîndit destul de profund la ce va fi după ce nu va mai fi nevoie de militari. Poate mă angajez undeva într-un laborator de chimie. Vezi, pînă acum nici n-am realizat că am și o meserie constructivă. Sînt chimist. Nu știi cumva cu ce se ocupă chimiștii?

— Știu doar că lucrează cu eprubete...

— Asta e. Voi fi eprubetist. Asta sună frumos. Dar tot ceea ce ți-am spus e neinteresant. Flecăresc aiurea. Poate că am stat prea mult cu mine singur. Dacă nu-ți place meseria de care ți-am povestit, pot să inventez și altele. De fapt, încă din copilărie am vrut să mă fac ceaprăzar, să inventez noi modele de pălării.

— Am înțeles. N-ai voie să vorbești... Foarte bine... De felul meu nu sînt curioasă. Dar din păcate nu mi-e somn și nu pot face pe muta. Sau vrei să tac?

— Doamne ferește. Tu cu ce te ocupi?

— Sînt studentă.

Ștefănescu își aprinse o nouă țigară.

— Da, da, am uitat că studentele din România sînt vînate ca vulpile.

Pentru prima oară fata zîmbi, sprîncenele i se arcuiră și mai mult și-și arătă dinții: erau atît de regulați și albi încît păreau artificiali.

— Nu, dar azi din greșală am trecut pe la un poligon de tragere. N-am știut să-mi aleg bine locul și am nimerit pe partea țintelor. Dacă aș fi fost pe front, ca tine, mi-ar fi fost mult mai ușor să mă descurc.

— Bine, am convenit că ești studentă. Probabil în matematică, pentru că ceea ce îmi spui are cel puțin una sau două necunoscute. Numai cel care se ocupă de algebră sau de calculul infinitezimal cunoaște această limbă păsărească.

— N-ai ghicit. Sînt la Litere, la limbile germanice.

— Te-ai orientat bine. Germana e la modă.

— Nu e vorba de modă. Unle femei poartă o pălărie sau alta nu pentru că e la modă, ci pentru că le vine bine. Mie îmi place Goethe. Am o slăbiciune pentru el. Pentru el și pentru spiritul germanic.

— După război nu va mai rămîne nimic din spiritul germanic.

— Te înșeli, chimistule. Germania, cultura, spiritul germanic nu pot fi înfrînte. Fascismul, național-socialismul, da... Victoria, în acest război, cred eu, va fi una de idei, de concepție. Va fi învinsă, stîrpită o concepție despre viață, despre oameni, despre împărțirea bunurilor. Germania, tot ceea ce se confundă cu cultura europeană, în muzică, în literatură nu va fi înfrînt. Și nici nu trebuie înfrînt. Lupta se duce pentru păstrarea acestor bunuri. Dacă îmi promiți că nu te miști prea mult, îți dau voie să te întinzi lîngă mine.

— Ești foarte darnică.

— Nu sînt absurdă, asta e tot. N-o să stai toată noaptea în picioare sau pe un scăunel.

Chinuită, se trase mai înspre perete. Ștefănescu întîi se așeză, apoi se întinse cu ceafa pe brațe. Un timp privi mut tavanul. Sticla lămpii desena un cerc mai

luminos, bine conturat. Părea un mic soare pe tavanul afumat.

— Nu vrei totuși să încerci să dormi ?

— Nu mi-e somn. Știi, de multe ori, citindu-l pe Heine sau pe Hölderlin, mă gîndeam la acest popor, la omul simplu de pe stradă : ăsta de mic îl aude pe Bach, pe Beethoven, în cărțile de școală face cunoștință cu Boltzman, cu Röntgen, cu Gauss, cu Koch : admiră catedrala din Köln...

— Ce spui e poezie. Ăștia de mici îl admiră pe Siegfrid, îl ascultă pe Wagner, îl citesc pe Nietzsche și se minunează de V-l și se cred semizei, dacă nu chiar zei întregi. Fiecare e un mic Jupiter. Dar să nu mai vorbim de ei. Istoria o să ne arate cine a avut dreptate. Nu e frumos ce-ți spun acum, dar îmi pare bine că ai trecut pe lîngă poligon. Dacă n-ai fi fost rănită, nu ne cunoșteam niciodată...

— Nu te bănuiam fatalist. Viața noastră nu e aranjată în stele. Ar fi absurd să fim numai niște figuranți într-o piesă scrisă demult. Dacă n-ar fi fost război ne-am fi putut întîlni pe stradă, la cinema sau oriunde. Poate că am și trecut unul pe lîngă celălalt.

— Imposibil. Te-aș fi observat. Dar n-aveam cum să-ți văd picioarele.

— Puteam să ne întîlnim și la ștrand.

— Ai dreptate. Mi-ar fi plăcut să te cunosc la Herăstrău. Cum te cheamă ?

— Ana.

— Aș fi jurat că te cheamă așa.

Fata zîmbi din nou :

— Minți atît de frumos că aproape că te cred.

— Nu e bine cînd o fată crede tot ceea ce îi spune un bărbat în prima noapte.

— Cred că o să-mi prindă bine învățătura asta. E prima noapte cînd sînt împreună cu un bărbat.

— Vrei să spui...

— Nu vreau să spun nimic.

Vag se auzi soneria și Ștefănescu sări de pe prici. Fata scăpă un mic țipăt de durere, dar el nu-i dădu nici o atenție : scoase pistolul din buzunarul hainei și trase piedica.

— Cine ar putea fi ?

Pe fața ei se putea citi teama.

— Nu știu. Dar e pentru prima oară cînd vin vizitatori atît de tîrziu. Aruncă o privire spre ceasul brățară : e două și ceva.

Se auziră pași, șușoteli, tîrșîitul dulapului și „Ciungu" năvăli în încăpere. Ștefănescu abia avu timp să vîre pistolul în buzunar.

— Să nu spui că trebuie să plec, îl întîmpină agresiv Ștefănescu.

— Nu, răspunse scurt „Ciungu" și privi spre prici.

Fata verifică dacă i se vede rana.

— Atunci e bine, se liniști Ștefănescu. Te aștept de două zile cu răsuflarea tăiată și tu te-ai găsit să vii tocmai acum. Ce s-a întîmplat ?

„Ciungu" îi căută privirile.

— Pirotehnicianul cu servieta de piele de porc galbenă a fost arestat în tren.

— Știu, zîmbi Ștefănescu. Va să zică de asta m-ai ținut aici ? Puteai să mă întrebi direct. Să știi că servieta din piele de porc galbenă a rămas într-un compartiment de clasa întîi din acceleratul 23. Sper că știți și asta. Dealtfel, dacă vrei, îți mai spun ceva : semnul de recunoaștere v-a fost transmis de un bijutier.

— A căzut și el.

— Cum asta ?

— Nu știu. Și n-o să se afle niciodată. A murit în timpul anchetei.

— Și ai venit în toiul nopții să-mi spui asta ?

— Da. Ni s-a comunicat cine ești și avem nevoie de tine. În pivniță e o bombă englezească de 40 de kilograme.

— 42, dacă e englezească. Cum a ajuns acolo ?

— Asta n-are nici o importanță. E acolo.

— Are. Poate să fie o bombă cu explozie întîrziată. De ce ați adus-o aici ?

— Avem nevoie de trotil. Poți s-o dezamorsezi ?

— Am să încerc. Și cînd v-ați gîndit să ne apucăm de operația asta ?

— Acum. N-ai spus tu că poate fi cu explozie întîrziată ? Nu mai putem pierde nici un minut !

— Și ne-am bătut joc de două zile.

— Mai bine două zile pierdute, decît un om sau o acțiune pierdută. Ești gata ?

— Da.

Coborîră în pivniță. Un felinar își strecură lumina palidă printre zăbrelele din șipci ale boxei și zidul de cărămidă părea vărgat. Cînd intră în conul de lumină, Ștefănescu descoperi un bărbat cu tîmplele cărunte. Stătea pe un butuc cu picioarele strînse și fuma.

— Prietenul meu, încercă „Ciungu" o prezentare formală. E, cum să-ți spun...

— Nicicum. Dacă spui că e prietenul tău, ajunge. Unde e ?

Se uită în jur, dar nu văzu bomba nicăieri. Era convins că fusese atras într-o capcană. Se trase lîngă ușă și duse mîna la buzunar, dar omul cu tîmplele cărunte nu-i dădu nici o atenție. Ridică capacul unui coș din nuiele.

— Aici.

Ștefănescu se apropie : era o bombă englezească de tip Vickers de 42 de kilograme, folosită în bombardamente în lanț. La acest tip se foloseau amorsările pentru explozie întîrziată de la o oră la 480 de ore. Unele, în afară de detonant, aveau și o crustă de fosfor pentru incendiere.

— Vrei să mă ajuți ? se adresă omului cu tîmplele cărunte și prinse vîrful bombei cu amîndouă mîinile.

— I se spune „Șeful", făcu „Ciungu" totuși o prezentare.

— Prea bine. Hai, șefule, pune mîna.

„Șeful" se opinti și el, scoaseră bomba din coș, apoi Ștefănescu închise capacul cu piciorul. Așezară bomba de-a curmezișul coșului. Fără să piardă timp, Ștefănescu se lăsă în genunchi, puse urechea în apropierea focosului și făcu semn să se facă liniște. Rămase nemișcat cîteva minute, pe urmă se ridică în picioare.

— Ar fi bine să plecați.

— Și la ce distanță am fi în siguranță ? întrebă „Șeful" ironic, dar Ștefănescu era prea concentrat să observe acest lucru.

— Fiind în pivniță, la vreo sută de metri.

— Atunci dă-i drumul. Uite, ți-am adus astea. Scoase din buzunar o legăturică de pînză în care erau cîteva șurubelnițe, un clește de tăiat sîrmă, un patent și un cuțit de bucătărie. Altceva n-am găsit. Poate te folosești de ele.

Ștefănescu verifică sculele, îl fixă pe „Ciungu" în locul unde să țină lămpașul, apoi se întoarse spre „Șef" :

— Sîntem prea mulți în această încăpere. „Ciungu" mi-e de ajuns ca ajutor.

— Vorbești cam mult, Dum-dum. Cum ai reușit să evadezi ? Am auzit că ai fost legat de un agent.

— Nu erau cătușe adevărate.

„Șeful“ ridică sprîncenele, dar nu spuse nimic. Ștefănescu privi țintă spre conul focosului și continuă :

— Adevărul e că am avut noroc. M-a ajutat un ofițer german. Mi-a împrumutat uniforma și am trecut nestingherit printre agenți. Dar dacă te interesează amănunte, o să-ți povestesc altădată. Poate în rai. Tot o să ne plictisim acolo ascultînd corul heruvimilor. Dacă aș fi avut servieta, mă puteam folosi de clamele reglabile. Focosul a stat mult timp în pămînt. Cei care l-au scos nu l-au curățat cum trebuie. E bine că firma englezească e o firmă serioasă : focosul e inoxidabil... Prinse conul focosului în palmă și începu să-l deșurubeze... Nu vă plictisesc dacă trăncănesc ? La noi asta e o tradiție... Atîta timp cît vorbești nu ești obligat să te gîndești la produsele lui Vickers. Parcă s-ar mișca puțin... Sper că sîrmăraia a fost implantată cu grijă să nu facă atingere... Americanii lucrează mult mai neglijent... E drept, în serii mult mai mari... Răsuci conul. Da, a pornit...

Conul focosului se răsuci o rilă. Ștefănescu aruncă o privire spre fața „Șefului“ ; acesta privea încordat, pleoapele îi încremeniseră ; părea că are doi ochi de sticlă.

— Acum totul depinde de cît de îngrijit au lucrat montorii lui Vickers. Mecanismul unui ceasornic ca acesta costă vreo 21 de lire. E dintr-un oțel special, imposibil de întins. Dintr-un arc ca acesta am confecționat o șurubelniță de un sfert de milimetru... Mi-a lucrat-o un ceasornicar. La ascuțirea ei s-a folosit de lupă. Patru... trei... doi... Sînt la ultima, la a cincea rilă. „Ciungule“, ridică puțin lămpașul !...

Lumina îi coborî pe față. Era transpirat. Cămașa i se lipise de piept, un strop de sudoare căzu pe metalul lucios al bombei, plescăi strident, dar nimeni nu scoase

nici un cuvînt. Ștefănescu rămase nemișcat cu fața crispată, cu degetele încleștate pe conul focosului.

— Am deșurubat-o. Dacă reușesc să-l scot exact perpendicular de pe rile, înseamnă că am reușit. Numai sîrmăraia să fie bine distribuită.

Încet, milimetric, depărtă conul de restul bombei. Tic-tacul mecanismului sună mai puternic, se putea percepe și de la distanță.

Ștefănescu expiră aerul reținut în plămîni, așeză conul de oțel pe ciment, apoi se scotoci în buzunare după o țigară.

— Poate ar fi mai bine, spuse „Ciungu", dar Ștefănescu îl opri cu un gest al mîinii :

— Nu, n-ar fi mai bine. E cel mai bine să mă odihnesc puțin, să-mi treacă tremurul mîinilor. Întinse mîna spre lumină și încercă să țină palma întinsă. Cei doi priviră spre mîna întinsă a locotenentului. Uitîndu-vă la mîna mea nu veți observa nimic. Uitați-vă la umbră... E ca și cum aș mări tremuratul de zece ori.

Umbra mîinii proiectată pe perete tremura vizibil. Își aprinse țigara.

— E a 209-a. Plutonierul de la care am învățat meseria a murit la 118-a. Era din Sighișoara, de meserie croitor. L-am asistat de cîteva ori în timpul lucrului. Îmi spunea mereu : „Àia care spun că nu li-e frică mint". Ultima oară am lucrat împreună la a 97-a dezamorsare a lui. Tot ceea ce am învățat teoretic la Academia Militară e un rahat. Cronometram timpurile dintre tic-tacuri. Cînd arcul e pe sfîrșite, durata unui tic-tac e mai lungă cu o miime de secundă. E imposibil de perceput cu urechea. Încordat cum ești, fiecare tic-tac ți se pare o veșnicie. Dealtfel, totdeauna ai senzația că bătăile sînt pe sfîrșite...

— Și acum ? întrebă „Ciungu".

— Și acum.

— Și nu se poate opri mașinăria aia ?

— Ba da. Dar numai după ce fumez țigara. Dacă vreți, acum puteți pleca amîndoi.

Nu se mișcară nici „Șeful", nici „Ciungu".

— Plutonietrul se numea Petreanu, continuă Ștefănescu povestirea fără să-i pese dacă e ascultat sau nu. Ion Petreanu. În livretul militar era trecut Johann. A avut un naș sas. Dar el n-a reușit să învețe limba nașului, decît două înjurături. Și nemții aproape că n-au înjurături. Noi sîntem Eminescu pe lîngă ei. Johann a învățat totuși două : Donnerwetter, un fel de tună și fulgeră, și Kruzifix. Asta, pe lîngă înjurăturile noastre, e apă sfințită. Fata pe care mi-a adus-o pe cap profesorul cine e ?

— Un om de legătură, îi răspunse „Șeful".

— Știți cumva cum se numește ?

— Doina. Dar noi îi spunem „Omul de legătură numărul 2". N-ar trebui să oprești totuși mașinăria ?

— Ba da. Dar dacă tot merge de cîteva zile, o oră, două nu mai contează.

— Cum o oră, două ? întrebă speriat „Ciungu".

— Am glumit. În zece, cincisprezece minute am terminat. În orice caz, foarte greul a trecut. Eram în compartiment cînd doi civili m-au somat să-mi ridic brațele. Unul dintre ei a scos o pereche de cătușe din buzunar...

— Lasă, ne povestești altă dată, îl opri „Șeful".

Ștefănescu mai trase un fum, apoi stinse țigara sub talpă.

— Acum apropie-te cu lampa. Trebuie să deosebesc culorile sîrmelor. Roșul e totdeauna cel care face contactul. Albul e legat de baterie. Luă cleștele de tăiat sîrmă și căută un loc să introducă o lamă. Se auzi un

pocnet sec, apoi spre mirarea celor trei și tîrșiit de pași. Toți trei ridicară privirile. „Șeful" scoase pistolul din buzunar. În spatele șipcilor de brad apăru omul de legătură numărul 2. Se sprijinea cu amîndouă mîinile de perete. „Șeful" răsuflă adînc și vîrî pistolul în buzunar.

— Iar mi-aduci vești proaste ?

— Ssst, făcu Ștefănescu și privi sîrmăraia din capul bombei. Se auzi din nou o pocnitură. Am tăiat și alimentarea de la baterie. Acum scoatem mecanismul...

— Mai e vreun pericol ? întrebă „Ciungu".

— În principiu, nu. Numai dacă masa nu s-a încărcat cu electricitate. Sper însă că firele au fost izolate perfect.

— De ce ai coborît ? se întoarse „Șeful" din nou spre fată, care mai făcu un pas, sărind într-un picior.

— Mi-ar fi fost neplăcut să mor singură.

— Dar coborînd poți să rămîi șchioapă ! îi spuse Ștefănescu.

Demontă și mecanismul ceasornicului, apoi vîrî două degete în deschizătură și începu să răsucească un al doilea capac interior. Capacul găurit ca o sită se deșurubă lent, pe urmă, odată cu capacul, apăru și un pachet învelit în hîrtie îmbibată în ulei.

— Sub hîrtia asta e un înveliș de staniol. Barele de trotil sînt legate în lanț. Sînt inofensive. Am terminat.

Își șterse fruntea asudată și se apropie de Ana.

— Hai acasă, domnișoară. Bănuiesc că va trebui să te pansez din nou.

Cînd o ridică în brațe, ea nu mai avu putere să se împotrivească : îi cuprinse doar gîtul să fie în mai multă siguranță.

Profesorul îi aștepta în prag.

— Unde ai fost pînă acum ?

— M-a invitat „Ciungu“ la o partidă de șeptic. Și cum el nu poate ține cărțile cu o singură mînă și-a adus și un prieten. Este în apropiere vreo biserică ?

— Este. Buna Vestire. E după colț.

— Atunci îmbracă-te frumos și du-te să dai acatiste. Cu o jumătate de oră în urmă n-a lipsit mult să te faci îngeraș. Ah, mereu uit, nimfă...

Profesorul Tomescu îl privi piezîș, așteptă să intre în mansardă și împinse dulapul la loc.

— Hei, profesore, ai putea să lași ușa deschisă, ne sufocăm aici !

— Ar trebui să-ți cauți o altă cameră mobilată ! În casa mea aranjez mobilele cum vreau !

Ștefănescu o întinse pe Ana pe prici, îi controlă piciorul, bandajul era la loc, rana nu sîngerase decît foarte puțin.

Fata îl privi printre pleoape, recunoscătoare.

— Ești o proastă ! spuse Ștefănescu după ce se convinsese că nu are nici febră. Faci șotron într-un picior două etaje.

— Un singur etaj.

— Și pînă în pivniță ?

— Pînă acolo sînt mai puține trepte.

— Plus coridorul pînă la boxă. După discuțiile purtate cu tine, am crezut că ești o fată deșteaptă. Află că n-ai minte deloc !

— Ba da. Ți-am mai spus : n-aș vrea să mor singură !

— Chiar dacă ești la limbile germanice, ai fi putut să înveți că oamenii se nasc și mor singuri. Asta a aranjat natura anume ca oamenii să-și poată păstra individualitatea.

— Crezi că eu n-am ?

— Nu știu.

— Atunci îți spun de ce am coborît. Bănuiam că o să mă aduci înapoi în brațe !

Ștefănescu începu să rîdă :

— Tu mi-ai spus că mint frumos. Te plagiez : tu ești o mincinoasă frumoasă. Și acum dormi ! N-aș vrea să am o prietenă șchioapă.

Se lungi lîngă ea în pat și privi tavanul afumat : soarele cel mic, înceţoşat era tot acolo, părea doar mai palid. Un timp ascultă respirația fetei, era neregulată, o bănui trează :

— Dormi ?

— Nu.

— Am fost odată la Sinaia cu o fată. În grup. Am urcat spre Vîrful cu Dor. Acolo am avut senzația că sînt fericit. Am vrut toată ziua s-o sărut, dar parcă ar fi fost un făcut, nu s-a ivit prilejul. Cînd am coborît, a plecat cu un alt bărbat.

— De ce mi-ai spus toate astea ?

— Pentru că și pe tine am vrut să te sărut. Și cînd ai intrat în mansardă, și cînd te-am bandajat, și cînd mi-ai vorbit de Bach, și cînd te-am luat în brațe și am urcat scările. Parcă urcam spre Vîrful cu Dor.

— Nu prea ești curajos.

— Nu prea. Am avut un coleg de breaslă, un plutonier. Era cel mai bun pirotehnician pe care l-am cunoscut. Așa vorbea cu noi : maiorule, dă-mi șurubelnița, locotenentule, aprinde-mi țigara. Nu putea fi avansat pentru că nu avea școală. Cei de la Școala Superioară de Război care ne predau Dezamorsarea n-au văzut în viața lor o bombă cu explozie întîrziată. Poate numai în poză. Într-o noapte am făcut chef. Elevii cu profesorul...

— Care profesor ?

— Așa îi spuneam plutonierului. Toți ofițerii au fost elevii lui. Dar să revin la chef. La miezul nopții ne-a surprins un bombardament. Știam că a doua zi vom avea treabă. Dealtfel, ne-a avertizat chiar el: la culcare, băieți. Eu n-am reușit să adorm. Am stat întins pe patul de campanie și priveam tavanul. La fel ca și acum. Spre dimineață am auzit tropăit pe coridor. O bombă neexplodată a căzut prin apropiere. Eu eram la rînd. Dezamorsarea se face prin rotație. Sergentul de serviciu a vrut să mă anunțe, dar plutonierul nu l-a lăsat. „Lasă-l pe locotenent în pace. Toată noaptea a chefuit! Îi tremură mîinile. Mă duc eu...“ Mi-am privit mîinile, nu tremurau, dar nu m-am sculat. În dormitor era cald, afară nămeții troieniseră cărările. Plutonierul s-a dus să dezamorseze a 118-a bombă cu explozie întîrziată.

Cu un efort fata se întoarse spre el.

— Nu-mi povesti despre front. Povestirile de pe front sînt triste.

— Ai dreptate. Se aplecă spre ea și o sărută. Ea din reflex își strînse buzele și holbă ochii spre el. Un timp rămase nemișcată, apoi trăsăturile i se destinseră și zîmbi arătîndu-și dinții.

— Asta, bănuiesc, în loc de somnifer...

— Ia-o cum crezi.

Tăcură mult timp. De afară, din stradă, se auzi hurducăind o birjă, apoi se făcu iar liniște. O rupse fata:

— Am senzația ciudată că te cunosc de foarte mult timp.

— Nu e o senzație, ci chiar realitatea. Ne cunoaștem de cînd lumea. Eu sînt Ulise, Romeo, Samson, pirotehnicianul pe care l-ai cunoscut în această mansardă.

— De ce glumești acum? Am vorbit serios.

— Nici eu nu glumesc. Lumea noastră, deocamdată,

e atît de mică încît nu încap în ea nici măcar două paturi. Şi eu am senzaţia că te cunosc de mult, deşi nu-ţi ştiu decît numele mic : Doina. Ba nu. Mai ştiu că ştii să minţi.

— Numele e singura minciună pe care ţi-am spus-o. Şi e foarte scurtă. E numai o minciună de trei litere.

— Minciunile nu se măsoară cu metrul. Imgineaz-ă-ţi că te-aş fi întrebat dacă mă iubeşti. Şi tu ai fi spus o minciună numai din două litere : da. Ar fi fost mult mai grav decît o minciună lungă de o sută de cuvinte. Dar hai să dormim. Şi mie mi-e somn. Stinse lumina.

Rămase nemişcat şi tăcu un timp pînă ce se obişnui cu întunericul. Fata aţipi repede. Să n-o deranjeze, nu se sculă să deschidă fereastra, deşi în cameră era cald şi mirosea a tutun. Cum murise Johann ? Ancheta nu stabilise niciodată. Nu s-a putut nici măcar preciza dacă greşise el sau se epuizase timpul ceasornicului. Timpul, singurul cu statut de infinit, uneori se sfîrşeşte şi el. Şi pentru Johann timpul fusese limitat. La cea de a 118-a intervenţie. „O cifră oarecare, banală. Ce stupidă e viaţa !? Şi totul numai din cauza celor care de mici îl ascultă pe Bach şi care îl preamăresc pe Wagner. Da, muzica acestuia seamănă cu un bombardament."

SE LUMINASE de ziuă cînd profesorul reapăru în uşă : era îmbrăcat elegant, cu cravată, cu guler scrobit. Pe nas purta o altă pereche de ochelari cu ramă de sîrmă, de stradă. Părea gătit de drum. Ştefănescu îi făcu semn să vorbească în şoaptă.

— Trezeşte-o.

— Abia a adormit.

— N-are importanță.

— Nu dorm, spuse fata și deschise ochii. Stăteam doar așa întinsă. Ce s-a întîmplat ?

— Peste zece minute va trebui să fii în stradă. Te va însoți cineva la un doctor. E mamoș, dar se pricepe și la răni. Și ce e important, e mut.

— Cum mut ?

— În sensul că știe să tacă. Din păcate, va trebui să mergi pe jos.

— Am să încerc.

Ștefănescu se ridică de pe pat, o ajută să se ridice și ea.

— Așa murdară și șifonată nu poate ieși pe stradă.

Profesorul își corectă ochelarii pe nas :

— Eu n-am fost însurat, dar la atîta lucru mă pricep și eu. Ligheanul e în bucătărie, fierul de călcat e încins.

— Și cu bluza ce fac ? întrebă fata privindu-și bluza pătată de ulei.

— Ți-am cumpărat una. E tot în bucătărie. Sper să-ți placă.

— Tot albă ? mai întrebă fata.

— Mi s-a spus să nu iau albă. O fată îmbrăcată în bluză albă e căutată de poliție.

Fata porni spre bucătărie. Ștefănescu își trecu degetele prin păr :

— Nu știam de ce ești îmbrăcat ca un ginerică, profesore. Ce e nou prin oraș ?

— La „timpul probabil" s-a anunțat caniculă. Dar la ștrand oricum nu te poți duce. După cîte am înțeles, și dumneata ești căutat de poliție. De acum încolo am să-mi verific mai atent chiriașii. Pînă la urmă, o să dau de bucluc.

— Spune, profesore, în Grecia antică se închiriau garsoniere ?

— Numai cu ora. La băile publice și la bordeluri...

— Deci hotelul nu e o invenție modernă.

— Nu. Epoca modernă a inventat doar dinamita, mașina cu aburi și electricitatea. Anticii matematica, filozofia și teatrul. Erau mult mai înapoiați, dar aveau timp...

— Același timp pe care îl avem și noi.

— Nu, dragul meu. Noi ne dăm întîlnire la cinci și patruzeci și cinci, ei își spuneau : ne vedeam mîine. Ei măsurau timpul cu ziua și anotimpurile, noi cu ceasuri electrice și cronometre. Mi se pare un sacrilegiu să discutăm despre civilizația greacă la cinci dimineața, dar la noi unitățile de măsurat timpul s-au redus la miimi de secundă ; ei nu le foloseau decît la olimpiade. Cred însă că au fost mult mai fericiți decît noi...

— De ce crezi că au fost mai fericiți decît noi ?

— Pentru că erau mai aproape de zei. Ai lor locuiau în Olimp, dar coborau și pe străzile Atenei. Ai noștri s-au înălțat de pe pămînt în ceruri, dincolo de stelele fixe. Numai cele pe care le vedem sînt la milioane de ani-lumină, pe care nu le vedem sînt la infinit. Ca rugăciunea mea să fie auzită trebuie să treacă milioane de ani-lumină ca să ajungă la adresant...

— Nu prea ai o viziune dialectică asupra lumii...

— Dimpotrivă. Dialectica e tot o invenție antică. Arta de a discuta în contradictoriu, lupta contrariilor erau și un drept, și o obligație a atenienilor...

Fata reveni din bucătărie îmbrăcată cu o bluză galbenă, oribilă.

— Nu vă supărați, domnule profesor, dar la lucrurile femeiești nu prea aveți gust... Eu totuși vă mulțumesc !...

— E totuși ceva că-mi mulțumești.

— Vă rog să mă scuzați.

Fata părăsi casa profesorului și spre nemulțumirea lui Ștefănescu nu privi nici măcar o dată înapoi. Profesorul închise ușa cu cheia în urma ei și reveni să împingă dulapul.

— Și eu ce fac ?

— Slavă domnului, ai timp să meditezi asupra anticilor.

— Nu te supăra, profesore, dar anticii acum mă interesează foarte puțin. Spune-mi ce fac ?

— „Șeful" nu mi-a spus nimic.

— „Șeful" e cel care a fost cu mine în pivniță ?

— Nu știu cu cine ai fost în pivniță. A spus să stai.

— Pînă cînd ?

— N-ar trebui să-ți spun pentru că ești prea curios. Îți spun totuși : probabil pînă după-masă. Azi, în orice caz, te vei muta.

— O să-mi facă plăcere să nu te mai văd. Și în special că nu voi mai auzi tîrșîitul dulapului. Cînd îl aud, parcă cineva mi-ar trece o greblă peste creier.

COMISARUL Pătrașcu își amînă de două ori vizita la familia Baboie : prima oară, din cauza unui telefon de la Departament care dură aproape trei sferturi de oră, a doua oară, din cauza unei alarme aeriene. Urmase o scurtă bombardare a depozitelor de țiței, geamurile din centru au intrat în trepidație de parcă ar fi fost zgîlțîite ; fumul negru vîscos acoperi soarele. Cerul se întunecă ca înaintea unei furtuni.

C-da 5534 coala 15

Doamna Camelia îl primi în salonul cu mobilele acoperite cu huse, îi trecuse supărarea. Era îmbrăcată cochet cu o rochie ușoară de vară, decoltată, de culoare portocalie. Îl întîmpinase zîmbitoare ca pe un vechi prieten al familiei.

— Ce a fost circul de aseară la gară ?

— O razie, dragă, o simplă razie. Să știi că agentul n-a fost vinovat : eu am dat dispoziție ca toate persoanele feminine fără acte să fie reținute.

— A evadat cineva ?

— Nu, Camelia. A fost o razie de rutină.

Domnul consilier Dumitru Baboie își ținea palma la ureche să audă cîte ceva din conversație. Și înainte de accident fusese gelos, fără să fi putut vreodată imputa ceva Cameliei, dar acum, complexat, avea permanent senzația că toate discuțiile pe care nu le putea percepe se refereau la aventurile nevesti-si.

Accidentul fusese de-a dreptul stupid : o bombă căzută aiurea în apropierea primăriei cu un suflu puternic îl trîntise la pămînt. Doctorii au constatat deteriorarea timpanelor și nu i-au ajutat nici medicamentele, nici compresele. Surzenia a avansat rapid, fusese obligat să se retragă din serviciu. Ofițerul german, pentru care i-au rechiziționat cele două camere de la etaj, îl enerva. Aducea mici cadouri Cameliei, Liviei ciocolată și pe el îl servea cu țigări. Nu era fumător, dar neamțul ori nu avea ținere de minte, ori era politicos peste măsură.

— E chiar bine că m-ați reținut, spuse zîmbitoare Camelia. Am vorbit la telefon, acceleratul nici acum n-a ajuns la București. E tras undeva pe o linie moartă la Periș pînă se repară linia ferată. Am vrut să fac mici cumpărături. Cu ce te servesc ?

— Cu nimic, Camelia, am trecut doar pentru că ți-am promis. Se întoarse spre Baboie : Ce mai faci,

domnule consilier ? puse întrebarea cu voce tare și Baboie îi fu recunoscător.

— Bine. Foarte bine, mulțumesc pentru întrebare.

Camelia totuși îl servi pe Pătrașcu cu vișinată aromată cu rom și cu batoane de vanilie.

— Dar de ce se fac aceste razii ?

Pătrașcu nu avu timp să răspundă pentru că pe ușă intră ca o vijelie Livia :

— Ce crezi, mamă ? dar nu-și sfîrși întrebarea. Îl văzu pe comisar, își înclină capul în semn de salut.

— Frumoasă te-ai făcut, Livi ! constată comisarul. Cîți ani ai ?

— Șaisprezece.

— Uite cum trece vremea... Nu de mult cînd veneam la voi îmi spuneai poezii și azi-mîine te măriți...

Cameliei nu-i plăcea prezența Liviei. O eclipsa. Oricine venea în casă se uita la ea, vorbea cu ea, ca și cum gazda n-ar fi fost de față. Pînă și pe domnul maior Wilhelm îl surprinsese cu privirile rătăcite asupra Liviei.

— Ce ai vrut să întrebi, draga mea ?

Voia s-o vadă cît mai repede plecată din cameră.

— Dacă voi putea merge la ștrand ? Crezi că se va mai bombarda astăzi ?

— Poate îți răspunde domnul Pătrașcu. Dumnealui e specialist.

— În bombardamente, Camelia dragă, își desfăcu brațele comisarul, nu e nimeni specialist.

— Nici americanii ? întrebă obraznică Livia.

— Vorbeam de noi cei de aici, îi răspunse comisarul. Cred însă că nu e bine să te duci la ștrand. E aproape de rafinărie și e prea senin. Și cînd e cerul senin, pronosticurile sînt foarte incerte.

Consilierul își trase scaunul mai aproape de Pătrașcu. Ar fi vrut să audă ce spune, dar îi era rușine să se demaște cît de mult i se înrăutățise auzul. Nu înțelegea legătura între Periș, ștrand și cuvîntul „incerte".

Cînd Livia se trînti într-un fotoliu picior peste picior, Camelia se enervă. Vru să lege conversația cu Pătrașcu :

— Te-am întrebat mai înainte de ce se fac aceste razii ?

— Căutăm comuniști, Camelia dragă...

— Și după ce se cunosc comuniștii ? întrebă repede ca Livia să nu aibă timp să plaseze și ea o întrebare.

— La asta e greu de răspuns.

— Înseamnă că și pe mine m-ați bănuit că aș face parte dintre ei, rîse Camelia. Altminteri nu m-ați fi reținut...

— Sînt reținuți toți cei fără acte. Pe urmă se trec prin ciur. E o chestie de fler. Ieri am căutat o studentă din București...

— Eu am crezut că numai muncitorii sînt comuniști, spuse mirată Camelia.

— Din păcate, și foarte mulți intelectuali... Și sînt foarte greu de dibuit după vorbe. Au o frazeologie patriotardă, vorbesc despre viitor, mă rog...

— Eu cunosc unul dintr-ăștia, spuse Livia și gustă din vișinată. Iar ai îndoit-o cu apă, mamă ?

— Nu e îndoită, răspunse Camelia înțepată. Tu te-ai învățat cu băuturi tari. Asta e vișinată, nu coniac !

— Și chiar cunoști un comunist ? întrebă Pătrașcu nu din curiozitate, ci mai mult să pună capăt diferendului dintre cele două femei.

— Da, am și o scrisoare de la el.

— Vorbești prostii ! se răsti maică-sa la ea. Domnul Pătrașcu îi caută cu lumînarea și tu corespondezi cu ei. Mai bine du-te la ștrand.

— N-o trimite la ștrand, Camelia. E periculos acolo.

În sfîrșit, și consilierul a înțeles o frază : comuniștii au atacat ștrandul și e periculos acolo. Își permise să participe la discuție :

— Totdeauna am fost de părere că comuniștii trebuiesc stîrpiți ! Sînt o pacoste pe capul neamului. De două lucruri ar trebui să scape România : de comuniști și de pelagră.

— Vorbim despre altceva, îl opri Camelia. Cu totul despre altceva.

— Ți-a spus el că e comunist ? se interesă Pătrașcu spre nemulțumirea Cameliei.

— Nu. Mai bine să citiți scrisoarea. Dacă o mai am

Se sculă de pe scaun și urcă în camera ei.

— Generația asta nouă e nu știu cum, răsuflă ușurată Camelia după plecarea Liviei. Tinerii de azi se plictisesc, vorbesc despre război, despre dragoste ca și cum ar vorbi despre lucruri obișnuite, cotidiene, banale. La anul o s-o dau la internat. E prea libertină și obraznică !

Baboie își luă palma de la ureche : n-avea nici un rost să mimeze că participă la conversație. O privi pe Camelia : nu îmbătrînise deloc și i se părea la fel de frumoasă ca în urmă cu zece ani.

Livia reveni cu o foaie de caiet de matematică și întinse hîrtia lui Pătrașcu. Acesta citi scrisoarea cu voce tare :

„Dacă nu voi veni azi la întîlnire să știi că sînt mort. Și nu am murit cum vei auzi tu într-un accident, ci în timpul unei misiuni foarte importante pentru eliberarea țării. Desigur, după război, despre mine nu se

va mai vorbi. Am fost un ostaș necunoscut al frontului din interior. Am transportat explozibilul necesar armatei noastre. Dacă amintirea mea îți va mai spune ceva și după război, te-aș ruga ca după eliberare să publici această scrisoare într-un ziar. Dacă vei dori să afli cîte ceva despre mine, îți poate da lămuriri fostul tău profesor de limba română. Te-am iubit foarte mult, Nicu."

— Cine-i acest Nicu ?

— Un băiat...

— Dar de unde reiese că e comunist ? întrebă mirată Camelia.

— Reiese, spuse sec Pătrașcu. Desigur, scrisoarea poate fi și o invenție copilărească, dar prea vorbește concret.

Spre mirarea Liviei, comisarul vîrî scrisoarea în buzunar.

— Cine e profesorul tău de limba română ?

— Damian. Alexandru Damian.

— Ăsta nu poate fi, dădu din cap Pătrașcu. Îl cunosc bine. El a fost trimis la „Despina Doamna" datorită intervenției noastre. Cine a fost înaintea lui ?

— A fost o profesoară, doamna Caraman, răspunse Camelia în locul Liviei.

— L-am avut și pe domnul Tomescu, spuse Livia.

— Vorbești prostii ! El e pensionat de vreo trei ani, se încăpățînă Camelia.

Pătrașcu ridică privirile.

— Nu pensionat, ci scos din învățămînt. Din cauza cursurilor pe care le ținea. Mai demult a avut catedră și la facultate, mi se pare de greacă veche, preciză Pătrașcu. Și de acolo a fost epurat. Probabil despre el e vorba. Tînărul tău nu e lăudăros ?

— Nu știu.

— Îți face curte ! se răsti maică-sa la ea.

— Poate. Dar nu vă mai spun nici un cuvînt despre el. Chiar îmi pare rău că v-am arătat scrisoarea. I se întîmplă ceva ?

— Ce poate să i se întîmple unui băiat ? rîse Pătrașcu. Mai dă-mi puțină vișinată, Camelia. Și zău îmi pare bine că te-am vizitat... Ne vedem atît de rar... Și tu, Livia, nu uita să mă inviți la nuntă...

TRECUSE de prînz cînd profesorul primi primul vizitator. La început Ștefănescu crezuse că revenise Doina, dar, ascultînd atent, auzi o voce groasă, domoală. Nu deslușì decît cîteva cuvinte, apoi în încăperea de alături se făcu liniște. Ori vorbesc în șoaptă, ori tac, își spuse Ștefănescu cu amărăciune. După cîteva minute se auzi din nou soneria și recunoscu vocea „Șefului". Se interesă dacă omul de legătură fusese sau nu dus la doctor. Ștefănescu își apropie urechea de ușă să nu-i scape nici un cuvînt.

AJUNS la Prefectură, Pătrașcu eliberă un mandat de arestare pe numele profesorului Anton Tomescu, dar spre stupefacția celor de la poliție nimeni nu cunoștea adresa acestuia. Începu o muncă migăloasă de cercetare a persoanelor înscrise la biroul populației. Un funcționar de la primărie, ajutat de doi subofițeri de la poliție, cercetă toate registrele. Pătrașcu îi suna din zece în zece minute și după fiecare telefon i se întărea convingerea că se află în fața unui moment crucial în cariera lui. Fiecare cuvînt din scrisoare — „misiune", „eliberarea țării", „transport de exploziv", „frontul din interior" — în mintea lui prinsese proporții și se simțea ca în fața unei mari împliniri. Făcuse asociația cu „Filiera Prahova" și deveni din ce în ce mai nerăbdător. Era convins că un salt excepțional în cariera lui nu se va putea obține decît printr-o lovitură de proporții, consemnată

pe prima pagină a ziarelor. Situația din țară era ieșită din comun, înfrîngerile de pe front determinaseră o psihoză de teamă, de nesiguranță, era nevoie de justificări. Și justificări nu puteau aduce decît Siguranța Statului, poliția, prin arestări, prin demascarea trădătorilor de patrie, a comuniștilor. Își începuse cariera foarte obscur prin liberali : alegerile îl obsedau, se temea că Tătărăscu se clatină la guvern, că primul sacrificat la o remaniere vor fi cei mici, adică el, care stă încă departe de ciolanul cel mare. A răsuflat ușurat cînd Carol a desființat partidele și a rămas în post. Ca semn de recunoștință, s-a înscris printre primii în Frontul Renașterii Naționale și și-a consolidat poziția. Dar visase mult mai mult : la început, un post în Capitală, iar mai tîrziu, un loc în vîrful piramidei polițienești. Pe vremea legionarilor avusese fler : a stat în espectativă, corect, funcționărește, n-a făcut nici opoziție și nici n-a flirtat cu ei. Prea erau copii și neorganizați legionarii să se bucure de încrederea germanilor. Nemții aveau nevoie de certitudine și singurul care le putea da asta era Mareșalul, om de cuvînt, militar total. Se însurase, tot în vederea consolidării carierei, cu sora unui magistrat mai în vîrstă decît el, dar influentă și nu numai pe plan local. De felul lui era politicos, om de societate. Prefectul, colonelul Dunăreanu, îl aprecia, îl propusese în mai multe rînduri pentru decorare, prin el ajunsese șeful poliției locale.

În cele din urmă funcționarul de la primărie descoperi două adrese ale profesorului. La prima descindere se duse și Pătrașcu, dar spre nemulțumirea lui adresa era inexactă, sau mai bine spus veche : profesorul se mutase cu patrusprezece luni în urmă fără să indice noul domiciliu, iar proprietarul imobilului, care ar fi putut furniza date despre el, era concentrat. Nevasta

proprietarului nu-și mai aducea aminte decît că în ziua mutării profesorul purtase pălărie de paie și o lavalieră neagră cu picățele. Nici cea de a doua adresă nu dăduse roadele scontate. Tomescu locuise într-adevăr și acolo, dar numai cîteva luni, pe urmă, după declarațiile vecinilor, s-ar fi transferat la București. Nu era pentru prima oară că Pătrașcu descoperea debandadă în evidența actelor publice, dar acum, presat de timp, nu avea rost să facă scandal. Se duse din nou la Camelia s-o anchetеze pe Livia, dar fata nu mai era acasă, plecase la ștrand, la Bucov. Tocmai voia să plece, cînd gazda descoperi costumul ei de baie în antreu. Avusese noroc că n-a mai pierdut vremea cu o descindere la ștrand, dar nici de așteptat cu o vișinată în față nu avea rost, mai ales că, după afirmațiile Cameliei, Livia putea să se întoarcă și după miezul nopții.

Neavînd nimic mai bun de făcut, mai reciti de cîteva ori scrisoarea confiscată și ajunse la concluzia că profesorul, chiar și neînmatriculat, trebuia să fie la Ploiești, altminteri, băiatul nu s-ar fi referit la el. Dădu ordin ca profesorul să fie găsit și în gaură de șarpe.

„ȘEFUL“ se așeză la masă și ceru un pahar cu apă, apoi scoase din buzunar o hîrtie împăturită în patru și o netezi pe tăblia mesei.

— Fii foarte atent, Armașule.

Armașu era tehnician la Astra-Română și era secretarul celulei de partid la schela din Băicoi. Fusese convocat pentru o sarcină specială.

— N-ar fi bine să notez ?

În pupilele lui mărite se oglindeau răsturnate cele patru sticle ale geamului.

— Nu. După discuție și hîrtia mea va fi arsă. Memorezi tot ceea ce îți spun.

În semn de maximă concentrare, Armașu își împreună sprîncenele.

— Înainte de a începe, mai am o întrebare : poate să intervină ceva care să schimbe datele pe care le fixăm acum ?

— Un singur lucru. Dealtfel, cu asta aș fi început. În caz de alarmă sau bombardament, acțiunea reîncepe la un sfert de oră după sirena finală. E vorba de sirena rafinăriei „Concordia" mai precizăm „Șeful".

— Am înțeles. Decalajele le voi calcula eu. Sînt gata.

„Șeful" aruncă o privire pe hîrtia din fața lui și începu mai sobru decît de obicei :

— La douăzeci de metri de la intrarea principală în rafinărie, vei găsi un om rezemat de zid. Îl întrebi : „Mi-ai adus cina ?" Omul nu-ți va răspunde nimic. Îți va da o servietă. Fii atent cum umbli cu ea. Conține două kilograme de trotil montat de un ceas. E clar ?

— Foarte clar. Repetă cu voce tare : „Mi-ai adus cina ?"

„Șeful" continuă :

— La 9 și cinci intri pe poarta principală. Se va deschide aripa pentru camioane. Portarul va sta cu spatele spre ghișeu. Asta înseamnă că totul este în regulă. Reții ?

— Da. La 9 și cinci.

— În curte ocolești rondul de flori, te apropii de clădirea administrativă. Acolo stă o santinelă. Îi spui : „Mă duc la laborator". El îți va răspunde : „Al doilea coridor pe stînga".

— „Mă duc la laborator, al doilea coridor pe stînga", repetă Armașu.

— Exact. Tu intri și urci la etaj. Intri în biroul cu numărul 27.

— Douăzeci și șapte, repetă din nou Armașu.

— În birou nu va fi nimeni. Deschizi fereastra și cobori pe scara de incendiu. E singurul loc nepăzit. Mergi de-a lungul instalațiilor pînă aproape de flacăra de control. Cînd se mărește flacăra, înseamnă că poți să traversezi curtea a doua. La turnul central îl găsești pe Marcu. Îi predai servieta și revii. Drumul e același. Fix la 9 și 37 ieși pe poarta principală. Explozia va avea loc la 10 și două minute. E clar ?

— Da.

— Vrei să mai repet o dată traseul ?

— Nu e nevoie.

— Foarte bine.

Armașu aruncă o privire spre hîrtia din fața șefului și rămase surprins. Era o notiță banală cu niște însemnări de gospodar.

Gard 20 m.

Vopsea 9,5 kg.

Sîrmă 27.

Lei 937.

Rest 10,2.

Țigări 2.

„Șeful" zîmbi :

— La douăzeci de metri de intrarea principală, la ora 9 și cinci, biroul numărul 27 și așa mai departe. Scoase din buzunar o cutie de chibrituri și aprinse colțul notiței. Flacăra țîșni sprintenă colorîndu-le fețele. Pe urmă ne întîlnim la „Doi Cocori". Se ridică în picioare. Profesore !

Se apropie și profesorul. Îl privi pe Șef deasupra sticlelor ochelarilor. „Șeful" îi întinse două bilete de tren.

— Astea sînt biletele lui Dum-dum. El și-a terminat misiunea. Îi mulțumiți și în numele meu.

— Eu, întrebă Armașu, stau aici pînă începe misiunea ?

— Bineînțeles. Eu am și plecat. Succes !

ȘTEFĂNESCU auzi trîntirea ușii în urma Șefului, se retrase de lîngă ușa tapetată și se așeză pe prici. În fața lui peretele era scorojit, se vedea un colț de cărămidă prost tencuită. La ce-o fi folosit profesorul această mansardă ? Ca pod, ca pe o debara ? La dracu ! — se înfurie : nu m-a frămîntat *cine* e profesorul și-mi fac probleme din cauza acestei încăperi împuțite ! Oare în ce direcție mi-a cumpărat „Șeful" biletele ? Spre București ? Bine că a aflat de căderea bijutierului, cel puțin știe că n-am ce căuta acolo. Probabil bijuteria a fost ținută sub observație, altminteri n-aveau cum să afle de existența locotenentului Mihai Ștefănescu. Probabil l-au filat, l-au condus pînă acasă și de acolo la gară. Da, fără îndoială așa a fost. „N-am fost atent, deși mi s-a atras atenția că e o misiune foarte importantă. Da, nu mă mai pot întoarce nici la unitate : i-aș crea greutăți și colonelului Neacșu, și generalului Matei. De fapt, nu mă mai pot întoarce nici acasă. Apartamentul din strada Rosetti e supravegheat cu lupa." Păcat că n-a stat de vorbă cu Șeful. I-ar fi putut cere sarcini aici, pe plan local. În București n-avea cu cine să ia legătura. Își aprinse o țigară și privi fumul încolăcindu-se spre tavan. Măcar dacă ar fi vorbit cu Doina, ea desigur i-ar fi putut da o adresă. Era doar omul de legătură cu Bucureștiul. Dar nici Șeful nu-l putea expedia aiurea ! Poate la plecare, poate la sosire o să-l caute cineva. Poate chiar profeso-

rul o să-i dea lămuriri. I-ar fi plăcut să rămînă aici. „Ciungu" era simpatic, profesorul avea haz, iar „Șeful", deși îl văzuse doar o singură dată, i-a făcut o impresie bună. A rămas în pivniță, deși în caz de complicații șansele de supraviețuire erau nule.

Auzi huruitul dulapului. Se întoarse spre ușă în cadrul căreia tocmai apăruse profesorul. În mînă ținea biletele de tren.

— Am înțeles, domnule profesor. Maurul și-a făcut datoria...

— Citatul este exact, zîmbi larg profesorul.

— Văd că vă împăcați și cu clasicii mai noi, nu numai cu anticii.

— Ascultă, tinere. Pe clasici îi iubești pentru că literatura lor te desfată, îți creează emoții.

— Anticii, nu ?

— Nu. Nu poți savura teatrul antic. Teatrul antic, dacă vrei, te face mai deștept, te face să te minunezi de potențialul uman. Atît. Dar fără antici n-ar fi existat literatură clasică, cum fără literatură clasică ar fi fost greu de conceput o literatură contemporană bună. Să-ți dau un exemplu : orice liceean azi știe mai multă matematică decît a știut Pitagora la șaptezeci de ani. Dar fără Pitagora matematica ar fi fost mult mai săracă. Pitagora e însăși matematica. Mi-ar fi plăcut să te am student. Știi ce e formidabil la Acropole ? Nu minunea arhitectonică, pilaștrii, marmura, ci treptele tocite de pași. Pe acele trepte au călcat Aristofan, Platon, Pericle, Temistocle. Treptele tocite sînt dovada palpabilă a existenței lor concrete. Vezi, dacă noi vorbim de Eminescu, ne întrebăm din ce a trăit, dacă a avut sau nu bani. Nimeni din lume nu s-a întrebat cum și-a cîștigat existența Platon. Pentru că Platon a fost și este deasupra lucrurilor.

Ar trebui să ne mîndrim că facem parte din aceeași specie cu el. Datorită celor care au tocit treptele pe Acropole, zburăm în aer, cutreierăm mările sub apă. Ai tren la 2 și douăzeci.

— Și trebuie să plec chiar acum ?

— Da.

— O să-mi fie dor de peisajul care se vede din fereastră. Și poate și de anticii dumitale, deși eu cred mai mult în omul viitorului.

— Știi ce e omul viitorului ? Un etaj la un bloc în construcție. Un etaj. Ca să reziste, trebuie să existe o fundație bună. Și eu cred în omul viitorului pentru că fundația e sigur bună. Noi românii o avem bună în special. Fără daci și geți, fără geniul lui Decebal și al lui Traian, noi n-am fi rezistat atîtor năvăliri. Dar ei au venit și au plecat. Noi am avut fundație adîncă în stîncă.

Îi întinse biletele de tren și cele patru monezi de o sută de lei.

Cînd intră în camera profesorului, vru să-l vadă pe Armașu. Acesta însă stătea la fereastră cu spatele spre el. „Precaut, nu ca mine", își spuse cu ciudă Ștefănescu. În ușă se întoarse spre profesor :

— Sper să ne mai vedem.

— Și poate atunci te voi putea primi și în camera asta.

Ștefănescu coborî scările cu oarecare nostalgie. În poartă trebui să-și închidă ochii să nu-l orbească soarele. Nu mai fusese în stradă de cîteva zile : se obișnuise cu semiîntunericul ca cîrtițele. Nu știa încotro s-o apuce spre gară. Se uită în jur și alese direcția opusă pe unde venise. Porni încet, cu pași legănați, bucurîndu-se de soarele care-l ardea pe spate.

Strada era desfundată, pe alocuri se vedeau pîlniile adînci ale bombelor. Pe una mai mare de lîngă trotuar

o cercetă mai atent : era urma unui Jumbo de 400 de kilograme, fabricat la Manchester. Jumbo-urile erau numerotate. Dezamorsase odată unul cu un număr cu multe cifre de 7.BW.717707. Pe oțel mai rămăseseră și urmele unei inscripții făcută cu o cretă albastră „Lui Hitler din partea lui Joe". Cine era acest Joe ? Muncitorul care l-a strunjit undeva într-o uzină subterană la Manchester ? Un magaziner, un pilot, un servant ?... Ar fi fost interesant dacă după acest război s-ar putea întîlni cu el, să-i spună că a interceptat mesajul adresat zugravului.

Nu făcuse nici cincizeci de metri cînd din față apăru o mașină neagră, gonind, neținînd seama de hîrtoapele din caldarîm. Mai făcu cîțiva pași, mașina îl depăși și imediat după aceea auzi scîrțiitul frînelor. În prima clipă se gîndi s-o ia la goană, dar se forță să-și continue drumul cu calm. De ce să le dea de bănuit ? Se liniști cînd nu auzi nici strigăte și nici tropăit de pași în urma lui. Se opri în fața unei vitrine și trase cu ochiul spre mașină. Aceasta se oprise chiar în dreptul casei profesorului. Nu puteau fi tovarăși, n-ar fi gonit atît de nebunește și de ostentativ. Ca să-și justifice staționarea, își aprinse o țigară. Din mașină coborîră un comisar îmbrăcat în uniformă neagră și un civil. Civilul ținea un pistol în mînă. Își vîrî și el mîna în buzunar să simtă metalul rece al revolverului. Încordat ca un arc se forță să cerceteze vitrina. Era vitrina unei blănării : agățate în cuie, cîteva piei de oaie argăsite, un manechin gol pe jumătate rupt. În sticla vitrinei se vedeau oglindindu-se o inscripție de pe gardul de peste drum. Literele păreau scrise pe dos, dar era ușor de descifrat : Jos fascismul ! Numai cînd mucul îi arse degetele își dădu seama că stătuse multă vreme în fața vitrinei. Se uită din nou spre mașină : din casă tocmai apăru co-

misarul și în spatele lui, cu cătușe la mîini, profesorul și Armașu. Acum îi văzu și fața : era neras. În urma lor păși civilul cu pistolul în mînă. Cei doi prizonieri fură înghesuiți în mașină alături de civil, pe urmă urcă și comisarul lîngă șofer și automobilul demară.

CAMIONUL se opri în apropierea intrării principale a rafinăriei. Șoferul coborî, ridică capota motorului și începu să cerceteze bujiile. Santinela din fața rafinăriei îl privi un timp, apoi își continuă plimbarea în fața porții : avea un mers legănat de om somnoros. Becul slab, de 25 de lumini, vopsit în albastru abia lumina firma arcuită a rafinăriei „Concordia". Literele agățate de plasa de sîrmă păreau butucănoase și din cauza umbrelor deformate. Santinela, deși din cînd în cînd mai aruncă cîte o privire spre camion, nu observă că în cabină mai era un om. Acesta se retrase pe pernele de piele și privea fix ceasul de bord : arătătoarele indicau 9 și patru minute. În clipa aceea „Șeful" își scoase capul pe fereastra cabinei și privi spre zidul murdar al rafinăriei. De omul cu servieta tocmai se apropie o umbră. „Șeful" zîmbi. Misiunea „Concordia" începea la ora fixată. Era un semn de bun augur. Se retrase din nou în umbra cabinei de unde nu mai putea vedea decît poarta și o parte din firmă. Aripa mare pentru camioane se deschise larg și „Șeful" aruncă încă o privire spre ceas : era 9 și cinci minute. Armașu cu servieta ajunsese tocmai la timp. Alegerea lui Armașu a fost o idee fericită. Armașu a fost totdeauna punctual și misiunea „Concordia" depindea de respectarea strictă a orarului stabilit. Armașu intră în conul de lumină a becului de sub firmă și „Șeful" tresări. Omul cu servieta nu era Armașu. Pen-

tru o clipă îi văzu profilul şi-l recunoscu pe Dum-dum. Îi studiase profilul acolo în pivniţă. Dar cum a ajuns ăsta aici? Trebuia să fie undeva la Bucureşti. Anunţase pe cineva să-l aştepte în gară: îi dăduse semnalmentele exact fără să-l avertizeze pe Ştefănescu. Şi, din precauţie, şi pentru că nu avea cum să-l anunţe. Făcu semn şoferului. Acesta închise capota motorului şi urcă la volan.

— Mă duci la „Doi cocori".

ŞTEFĂNESCU ocoli rondul de flori şi cu paşi siguri se îndreptă spre clădirea administrativă. În gînd repetă parola: „Mă duc spre laborator". Ca o ploaie torenţială se auzea căderea apei în turnurile de răcire şi undeva aburii sîsîiau ascuţit.

Descoperi silueta santinelei. Totul părea organizat perfect. Îşi imagină că luni de zile se calculase totul, trebuia ştiut ordinea plasării santinelelor, ordinea de serviciu a portarilor; nu trebuia să intervină nimic neprevăzut, sau lăsat în voia soartei. Din servietă se auzea tic-tacul ceasornicului şi aceste bătăi ale unei inimi de metal îl ţineau încordat.

— Mă duc la laborator.

Santinela îl măsură din priviri, părea mirat.

— Nu-i nimeni la laborator.

Se întîmplase ceva. Ori n-a reţinut bine parola, ori s-a aflat de arestarea lui Armaşu şi toată acţiunea fusese contramandată. Brusc tic-tacul ceasornicului i se păru că bate mai puternic. Se gîndi să se întoarcă, dar se temu că va avea greutăţi la ieşire. Ieşirea trebuia să fie la 9 şi treizeci şi şapte de minute. Toată după-masa hoinărind prin oraş repetase sarcina minut cu minut. Cu

C-da 5581 coala 16

mișcări sigure intră în clădirea principală. Santinela nu-i spuse nimic, îi era indiferent ce face un om care se află în incinta fabricii. Controlarea persoanelor străine cădea în sarcina celor de la intrare.

În foaier nu ardea decît un bec de serviciu, slab cu pîlpîiri gălbui. Ștefănescu descoperi scara care ducea la etaj. Se mai liniști puțin. Poate santinela nu reținuse parola. Altminteri ar fi trebuit să-l oprească. Urcă scările sărind cîte două trepte deodată și avu senzația că pașii se sincronizează cu bătăile ceasului din servietă.

Golemul a pornit. Știa că de acum încolo nimic nu-i mai putea sta în cale : la 10 și două minute mașinăria va declanșa contactul de siguranță...

Coridorul principal părea mai întunecat decît foaierul de la parter. O singură lumină roșie, ieșirea în caz de incendiu polariza raze roșiatice pe chenarul unei uși. Pașii sunau strident. Ștefănescu aștepta să se deschidă o ușă și să apară cineva. Cercetă numărul unui birou. 25. A doua ușă deci. Controlă numărul și la cea de a doua ușă. 27. Apăsă pe clanță și avu presimțirea că biroul e închis. Un ordin scris al Ministerului Muncii prevedea închiderea tuturor birourilor după terminarea serviciului. Ușa cedă. Intră. Încăperea era luminată doar de lumina părelnică de afară. Două birouri lustruite erau așezate față în față. Puse servieta pe biroul din stînga și se apropie de fereastră. O bucurie lăuntrică îi lumină fața. Planul fusese elaborat cu grijă. Un mic detaliu, ușa să fi fost închisă, și n-ar mai fi avut acces la scara de incendiu și tot planul se putea nărui. Învățase la Școala Superioară de Război că organizarea bună e oglindirea forței unei armate. Și în spatele acestei organizări se ascundea o forță imensă. Firele ca o imensă plasă de paianjen cuprindeau întreaga țară : de la bijutier la un general, de la un „om de legătură" plă-

pînd la un cantonier ciung, de la omul îmbrăcat în uniforma instalatorului de telefoane la un profesor pensionar.

Deschise fereastra, luă servieta de pe birou și coborî scara de incendiu. Căută să descopere instalația de țevi. Nu e greu. Orînduite parcă în stive, țevile de alimentare a rafinăriei se întindeau drepte spre curtea a doua. Căutînd mereu umbra se furișă spre schelăria metalică a rafinăriei. Descoperi flacăra de control. Îngenunche în umbra țevilor. Acum o țigară ar fi fost salvatoare. Trăgînd fumul în piept, tic-tacul ceasornicului din servietă nu s-ar mai fi auzit atît de puternic. Privi țintă flacăra de control pînă ce jocul culorilor de la galben la albastru și roșu-verzui îl ameți. Închise ochii : flacăra era tot acolo, proiectată pe pleoape, mai domolită parcă, dar insistentă. E ciudat că privind flăcările omul se liniștește. Poate e ceva ancestral, o bucurie animalică nelămurită în această imagine nedefinită a flăcărilor. În copilărie, acasă, cînd se ardea gunoiul în grădină, dansase în jurul focului la fel cum dansează și astăzi băștinașii întîrziați în umbra veacurilor. Brusc flacăra crescu și Ștefănescu simți bătăile inimii în gîtlej. În pas alergător traversă curtea a doua pînă ajunse la instalațiile turnului doi. Instictiv căută un loc mai ferit, mai întunecat, să-și tragă sufletul. Își îndeplinise misiunea. Nu mai auzi nici tic-tac-ul ceasornicului din servietă, doar prelingerea aburilor din turnul de răcire. De sub o scară metalică apăru un individ :

— Marcu ?

— Eu sînt.

Ștefănescu îi întinse servieta și, spre mirarea lui, Marcu nu părea deloc emoționat. Puse servieta între genunchi și-și controlă ceasul :

— Perfect. Fii atent la întoarcere.

— Se mai mărește flacăra ?
— Nu.
— Atunci am plecat.

Ieși din umbra dantelăriei de metal și traversă curtea a doua tot în pas alergător, pe urmă, ajuns la instalațiile de țevi, își domoli pasul. Lîngă clădirea administrativă se furișă pe lîngă zid pînă ajunse la scara de incendiu. De acum încolo nu va mai trebui să se teamă că se va întîlni cu cineva. Se uită în jur : nu se vedeau decît cîteva siluete în dreptul turnului de răcire și aburii ca niște nori zdrențuiți, înotînd spre cer. Urcă scările hoțește, treaptă cu treaptă și apăsă pe chenarul ferestrei. Fereastra nu cedă. Mai insistă o dată și-și dădu seama că fereastra era închisă. O fi căzut clama ? Nu, ar fi auzit-o cînd a tras-o la plecare. Te pomenești că se făcuse între timp control în birouri. Poate a dat alarma santinela că a pătruns cineva. Oricum, organizarea nu era perfectă. Probabil santinela de la clădirea administrativă fusese schimbată. Bine că nu l-a oprit santinela la intrare. N-ar fi știut ce să facă cu servieta. Ar fi trebuit să dezamorseze întîi încărcătura, nu putea s-o lase să explodeze aiurea undeva în curte. Nu mai avea timp de pierdut : coborî scările, mai mult alunecînd și-și juli genunchii. Dacă s-a dat alarma trebuie să se grăbească : numai să nu se închidă porțile. Porni în umbra clădirii spre intrarea principală. Rafinăria nu părea în stare de alarmă. Ar fi trebuit puse în funcțiune sirenele și soldații din corpul de gardă ar fi împînzit curtea. În caz de alarmă, nu se mai ținea cont de camuflaj : s-ar fi aprins și reflectoarele. În jur însă totul era liniștit ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Poate au fost femeile de serviciu prin birouri. În multe instituții cu schimburi prelungite, militarizate, curățeniile în birouri se făceau noaptea. Nu, aici acest lucru era exclus. Ferestrele nu

erau prevăzute cu perdele de camuflaj. Şi ca să facă curăţenie ar fi trebuit să aprindă lumina. Ar fi observat din curtea a doua că arde o lumină la etaj. Privi după colţ. Santinela stătea cu spatele spre el. Fuma. Înseamnă că nu e stare de alarmă. Atunci totuşi cine a închis fereastra ? Îşi consultă ceasul. 9 şi treizeci şi cinci. Mai avea două minute, un minut şi jumătate să se încadreze în minutajul prevăzut. Se lipi de perete. O broboană de sudoare i se prelinse pe faţă, dar nu se învrednici s-o şteargă. Încordarea i se păru mult mai puternică decît pe front înaintea unui atac. Acolo erai înconjurat de oameni, nu erai singur. Singurătatea e ca un abis. Privi din nou cadranul ceasului. 9 şi 36. Chiar ceva mai mult. Cu paşi siguri, înceţi ca un om cu treburi porni spre poartă. Aripa porţii pentru camioane se deschise şi Ştefănescu ieşi în stradă. Acum trebuie să-şi impună calmul. Trebuie să păşească în continuare normal. Nici în faţa rafinăriei nu i se păru ceva schimbat. Ba nu. Camionul de peste drum cu capota ridicată nu mai era acolo. Dar despre asta Şeful nu-i pomenise nimic lui Armaşu. Se opri la vreo trei sute de metri de rafinărie şi se ascunse în spatele unui zid dărîmat. Din cauza întunericului nu reuşi să vadă cadranul ceasului. Aprinse o ţigară şi la lumina pîlpîitoare a chibritului descifră ora exactă : zece şi un minut.

Fumul ca un balsam îl linişti. Deci peste şaizeci de secunde se vor vedea roadele misiunii. De sute de ori a pîndit cîte o explozie pregătită cu minuţiozitate. În aceste momente clipele se tîrîie încet. Mai trase un fum şi privi ţintă spre schelele metalice ale rafinăriei. În spatele lor, aburii turnurilor de răcire se ridicau spre cer. Peste treizeci de secunde nu vor mai fi nici aburi, nici turnuri de răcire. Pentru o clipă avu senzaţia că e din nou pe front. Deslusi cîntecul greierîlor din apro-

piere, unul din stînga lui avea arcușul mai întins, suna disonant, ostentativ. Mai trase un fum și la jarul țigării cercetă din nou cadranul ceasului. Erau cu cîteva secunde mai mult de zece și două minute. Desigur, ceasornicul a fost fixat la ochi nu la cronometru. Acum! Secundarul se mai tîrîi în jurul axului, dar rafinăria rămăsese tot cufundată în liniște. Mai trecură zece secunde, apoi încă zece...

Încordat ca un arc, Ștefănescu strivi mucul sub talpă și privi scurgerea lentă a aburilor de la turnurile de răcire. Tot nimic. Aprinse încă un chibrit: zece și zece minute. Fără îndoială a intervenit ceva. Cine știe ce cîrpaci a făcut contactele. Nu mai avea nici un rost să aștepte explozia.

TRECUSE de ora 11 cînd în sfîrșit Ștefănescu descoperi firma cîrciumii din Obor. Felinarul din fața intrării în local abia lumina cele două orătănii pictate pe firma de tinichea spălăcită de ploi. După firmă ar fi fost mai corect să se numească la „Două găini". Pe drum pîndise tot timpul explozia, dar, așa cum prevăzuse, nu se auzi nici o detunătură care ar fi putut proveni de la două kilograme de trotil. Din precauție, făcuse și cîteva ocoluri ca eventualii urmăritori să-i piardă urma. Acum nu mai putea risca nimic. E groaznic cînd la capătul unei pregătiri de luni de zile dai greș. „Șeful" ar fi putut să apeleze la el ca specialist. Pentru asta venise doar. Înainte de a intra în cîrciumă, se mai uită o dată în jur: strada din fața localului era pustie. N-avusese nici o coadă. De asta era sigur. Numai să nu fi venit prea tîrziu. Probabil pînă acum și „Șeful" a aflat de ratarea misiunii. Intră în cîrciumă: din cauza fumului, la înce-

put nu distinse decît barul tejghelei de metal, oamenii din apropiere, transpirați, învăluiți în fum de țigară. Încă după primul pas avu senzația că oamenii s-au înțeles între ei să vorbească cu toții deodată. Cînd se obișnui cu lumina din local îl descoperi la o masă de lîngă perete pe „Șeful". Spre mirarea lui, alături de el stătea Marcu, cel căruia îi predase servieta. Și servieta era pe masă. Dezorientat, porni spre masa de lîngă perete.

— Ce s-a întîmplat ? ceru socoteală „Șefului". Nu-și dădu seama că ridicase vocea. Cîțiva consumatori din apropiere se întoarseră spre ei.

— Vorbește mai încet ! îi răspunse „Șeful" printre dinți, pe urmă, brusc, ridică paharul cu bere și începu să rîdă zgomotos. La mulți ani !...

Pentru cei din jurul lor masa lipită de perete nu mai prezentă nici un interes.

— Cum ai ajuns în posesia servietei ? întrebă „Șeful" în șoaptă.

Ștefănescu preluă tonul scăzut al Șefului.

— Profesorul și celălalt om au fost arestați.

— Trebuia să anunți !

Ștefănescu ridică degetul spre chelnerul care se apropie de masă.

— O halbă. Așteptă ca chelnerul să plece și răspunse abia atunci. Cui ?

Șeful își mușcă nervos buzele :

— Ai dreptate, n-aveai cui...

— Ce s-a întîmplat la rafinărie ?

„Șeful" îl privi senin :

— A fost o repetiție reușită. Ridică aripa servietei spre Ștefănescu. În servietă era o cărămidă și un ceas deșteptător de tip C. F. R.

Ștefănescu își simți bătăile tîmplelor ca pe niște ciocane pneumatice. Ar fi vrut să ridice cărămida și să-i zdrobească fața celui din fața lui.

— De ce vă jucați cu viețile oamenilor ?

Chelnerul se apropie și puse o halbă în fața lui Ștefănescu. Acesta o duse la gură și bău totul pe nerăsuflate. Spuma i se scurse în colțul buzelor.

— Tocmai că nu ne jucăm, se aplecă „Șeful" spre el. Trebuia repetat ca totul să meargă perfect.

— N-a fost nimic perfect ! Santinela nu mi-a dat parola exactă ! Puteam să renunț chiar de la început. La întoarcere fereastra din dreptul scării de incendiu a fost închisă.

— Anume am aranjat așa să vedem dacă putem duce acțiunea pînă la capăt chiar dacă intervine ceva neprevăzut.

Ștefănescu nu-i răspunse imediat. Fără îndoială avea dreptate. Dacă m-aș fi întors din fața clădirii administrative ? Ce aș fi făcut cu servieta ? Aprinse o țigară și spre nemulțumirea lui constată că-i tremurau mîinile.

— Și cînd vom acționa din nou ?

— Ora închiderii ! se auzi vocea răgușită ca din butoi a cîrciumarului.

ÎN PLANUL de desfășurare a acțiunii „Concordia" nu interveni nimic esențial : doar ora exploziei se prelungi la 10 și douăzeci de minute ca să se poată da alarma, ca oamenii să se poată refugia la adăpost. Ștefănescu propuse să micșoreze detonantul ca distrugerile să fie reparabile, ca rafinăria să-și poată relua activitatea în caz de nevoie. În schimb, urmau să se saboteze reparațiile.

Ştefănescu ajunse la locul de întîlnire la ora prevăzută, dar, spre mirarea lui, omul cu servieta, care trebuia să aducă „cina" nu era acolo. În faţa porţii nu văzu nici camionul şefului cum prevăzuseră în plan. Intervenise ceva. Dar de ce nu l-au anunţat? Sau să fi întîrziat omul cu servieta? Aruncă o privire spre poartă şi descoperi şi o santinelă germană. Îşi privi ceasul. 9 şi şapte minute. Două minute se puteau recupera, două, dar mai multe nu. Deodată fu luminat de farurile unei maşini. Se întoarse repede şi descoperi o limuzină neagră apropiindu-se în viteză. I se păru că e aceeaşi pe care o văzuse şi în faţa casei profesorului. Fără îndoială maşina se apropia de el. Era definitiv convins că se întîmplase ceva. Nu întîmplător nu era prezent omul cu servieta. Ţîşni de-a lungul gardului şi pentru o clipă ieşi din raza farurilor, dar maşina viră şi cele două faruri îl luminară din nou. Umbra lui se prelungi pe trotuar, imensă. Gardul părea fără de sfîrşit. După descreşterea umbrei îşi dădu seama că distanţa dintre el şi maşină se micşorase. De ce n-a fost prevenit? Urmărirea, cum prevăzuse, se dovedi inegală: auzi rateurile motorului chiar în spatele lui. Brusc se întoarse spre maşină, dar din cauza farurilor nu reuşi să distingă nimic. Instinctiv duse mîna spre buzunarul unde-şi ţinea pistolul, mai auzi un stai, apoi maşina îl izbi: se lovi de gardul de piatră, îşi pierdu echilibrul şi căzu în genunchi. Ieşit din raza de lumină vru să se ridice, dar nu mai avu timp: cineva îi sări în spinare. În cădere se descotorosi de urmăritor, se ridică în picioare şi se pomeni cu un alt individ din faţă. Îl lovi cu toate puterile în pîntece. Între timp se ridicase şi primul urmăritor, îl cuprinsese din spate şi cineva îl pocnise în tîmplă. Se zbătu un timp, lovi cu piciorul în individul din faţa lui, îl văzu chircindu-se,

apoi simți o altă lovitură în ceafă. Căzu la pămînt și unul dintre atacanți îl călcă cu bocancul peste palma întinsă și altul îi răsuci mîna la spate. Durerea îl străfulgeră pînă la umeri.

— Dă-i una ! strigă cineva și Ștefănescu simți o lovitură puternică în falcă. Nu mai avu putere să se împotrivească : se lăsă înghesuit în mașină.

ÎN SALA caloriferelor din spital erau aprinse toate luminile. „Șeful" stătea aplecat asupra unor hîrtii : lîngă el, scufundat în gînduri, fuma „Ciungu", nu vedea privirile dezaprobatoare ale medicului. Acesta, ca de obicei, purta halatul alb, era speriat, palid. Cu cîteva minute înainte se împotrivise să se deschidă ferestrele, dar „Șeful" dăduse dispoziții ferme.

— Las' să se vadă lumina.

Doctorul coborîse chiar din sala de operație : amputase un picior, era obosit, soldatul nu avea decît 21 de ani, se rugase de el să-l lase să moară. La ce mai poate să spere un muncitor agricol cu un singur picior?

Lîngă boilerul principal stătea Marcu, îi povestea ceva în șoaptă lui Baciu. Acesta zîmbea, avea strungărețe și dinți mici, ascuțiți.

Deodată ușa de fier se dădu la o parte și apăru omul cu servieta, fără servietă, cu fața tumefiată și cu un firicel de sînge închegat în colțul gurii. În loc de salut se apropie de „Șef", care îl privi mirat :

— Dumnezeii mă-si !... Doi dinți mi-a scos, nenorocitul !

„Șeful" nu reuși să-și ascundă un zîmbet.

— Și acum unde e ?

— S-a dus s-o viziteze pe fata cu piciorul împușcat.

— „Ciungule“, adu-l aici, porunci „Șeful“.

„Ciungu“ stinse țigara sub talpa bocancului și porni pe scări.

— Nu i-ați explicat ? întrebă „Șeful“ pe omul cu fața tumefiată.

— Ce să-i fi explicat ! Cînd am ajuns cu mașina lîngă el a luat-o la goană. Dacă n-ar fi fost Prisecaru la volan, îl pierdeam sigur. L-am prins de la spate, s-a aruncat la pămînt și mi-a ars un pumn. Abia l-am putut imobiliza. Abia în mașină i-am explicat că acțiunea nu mai are loc.

Însoțit de „Ciung“, apăru și Ștefănescu. O pată albastră îi împodobea bărbia și avea arcada ruptă. Ochiul drept, umflat, lăcrima cu sînge.

— Și acum ce așteptăm ?

— Nu ți-au spus tovarășii ?

— Mi-au spus că s-a contramandat. De ce ?

— Așa, pur și simplu.

— Am înțeles, nu aveți încredere în mine.

— Vorbești prostii și află că nu-mi plac oamenii sentimentali. Dacă n-am fi avut încredere în dumneata, n-ai fi fost aici. Ai făcut armata ?

— Sînt ofițer activ.

„Șeful“ tresări :

— Ce grad ?

— Locotenent.

— Atunci te duci la etaj și preiei detașamentul „Concordia“. În curînd vor sosi și armele. Trebuie să apărăm rafinăria de nemți.

Lui Ștefănescu nu-i veni să creadă urechilor :

— Nu mai înțeleg nimic. Ieri am vrut s-o aruncăm în aer și azi o apărăm ?

— De patru ore România a trecut de partea aliaților. Antonescu a fost arestat. Am primit sarcina să

apărăm toate instalațiile petroliere din regiunea Prahova. E clar ?

— Da.

LA INTRAREA principală în spital surorile primiră ordin să împartă banderolele tricolore cu însemnele Formațiunilor de luptă patriotică. Bolnavii care nu fuseseră informați de arestarea lui Antonescu se adunară în ciorchine în ușile saloanelor fără să-i menajeze pe cei gravi, bandajați de curînd. Un aparat de radio lăsat deschis, cu volumul mărit la maximum, transmitea Proclamația către țară, dar din cauza distorsionărilor nu se înțelegea mai nimic. Oamenii mobilizați de la gara Triaj, de la schelele din apropiere, de la rafinării stăteau înșirați în două rînduri : așteptau să li se împartă armele.

— Văcaru Petre, seria unu, unu B, 39.112.

— Moț Vasile, seria unu, unu B, 117.704. Stai, nu pleca ! Iscălește aici !

— Chirtoacă Ion, seria unu, unu B, 23.310...

Rezemat de masa dispecerului, Ștefănescu privea fețele civililor care își cercetau armele. Îl descoperi pe Marcu.

— Marcule ! Iei zece oameni și te instalezi la turnurile de răcire !

— Am înțeles, domnule locotenent !

Baciu se așeză și el la rînd pentru armă. Cel de lîngă el, un om mustăcios cu o bluză albastră pe care scria „Astra-Română", îl privi chiorîș.

— Ție de ce-ți trebuie armă, puștiule ?

— Să trag după ciori, chicoti Baciu.

— Rîzi tu, dar cînd te-o vedea locotenentul ți-o da o batistă să-ți ștergi mucii...

— Nu cred. Îl știu eu pe el. Îi știu și numele. Îl cheamă Dum-dum...

— Vezi că ești prost? Dum-dum e un glonte...

— Dar poate fi și nume. Am avut un coleg pe care îl chema Gaiță. Și nu era gaiță, era om...

Un ostaș cu mîna bandajată se apropie de Ștefănescu. Pe umeri îi atîrna o lădiță de transmisionist.

— Ei, unde mă prezint, domnule locotenent?

— Cine te-a trimis la mine?

— Dom' căpitan de la Cercul teritorial.

— Faci parte din Detașamentul „Concordia". Te ții după mine.

Îl recunoscu pe Baciu, care îi căuta privirile.

— U.T.C.-iștii unde sînt?

— Stau la coadă.

— Adună-i, aveți o misiune specială. Mi-a spus „Șeful" că printre noi e un informator. Unul care l-a sesizat pe Pătrașcu. Din cauza lui au căzut Varlam și profesorul. Vă duceți și-l arestați pe comisar.

— Am înțeles. Și pe informator îl lăsați în seama noastră. Știm ce avem de făcut!

AȘA CUM era de așteptat, nemții primiseră ordin să ocupe rafinăria „Concordia". Luptele au fost crîncene. La primul asalt încă înainte de apariția zorilor — nemții nu se așteptau la rezistență — au fost respinși. Pierderile erau mari de ambele tabere. La al doilea atac nemții au adus trupe motorizate și au reușit să pătrundă în incinta rafinăriei. Cunoașterea terenului a fost însă hotărîtoare pentru gărzile patriotice. Armamentul greu

nu se putea folosi, nemții au fost obligați să dea lupte corp la corp. Pușcașii civili, instalați în cele mai neașteptate locuri, secerau căștile de oțel.

Un tanc ca o torță, aprins cu o sticlă cu benzină aruncată între șenile, lumina poarta principală. Spre seară, dinspre gara Triaj, au apărut și resturile unui regiment românesc. Un maior blond, cu tunica desfăcută, ocupă clădirile din jurul rafinăriei și nemții, prinși între două focuri, abia reușiră să se retragă.

ÎN SUBSOLUL spitalului, „Șeful" învîrtea butonul unui aparat de emisie-recepție și striga răgușit :

— Transmisionistule, mă auzi ? Transmisionistule, mă auzi ?... Nu se aude nimic, transmisionistule !...

În fața lui trecu un rănit sprijinit de o soră. Pe spatele bluzei albastre cu inscripția „Astra-Română", o pată roșie se lățea văzînd cu ochii.

„Șeful" se repezi la el :

— Lazăr ! de unde vii ?...

— De la rafinărie...

— Ce se aude acolo ?...

— Nu vezi ? Se aplecă să-și arate bluza înroșită de sînge. Nemții au fost respinși... Nu se mai aud focuri decît în jurul clădirii administrative.

— Pierderi mari ?

— Nu știu... Unde am luptat eu, la stația de alimentare, trei... Stoica de la „Columbia", Nicoară de la „Creditul Minier" și unul care comanda detașamentul „Concordia"... Oamenii îi spuneau Dum-dum...

Lector : NICOLAE SORIN
Tehnoredactor : GHEORGHE POPOVICI

Apărut 1982. BUN DE TIPAR 29.04.1982.

Tiparul executat sub omanda nr. 5584 la
I.P. Galaţi B-dul George Coşbuc nr. 223 A
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

De acelaşi autor:

LENŢA (roman)
ÎN ORAŞUL DE PE MUREŞ (roman)
CIOCÎRLIA (nuvele)
A VENIT UN OM (roman)
HOTEL TRISTEŢE (povestiri)
CERUL ÎNCEPE LA ETAJUL III (povestiri)
STATUILE NU RÎD NICIODATĂ (roman)
FERICITUL NEGUSTOR (roman)
PRIETENUL MEU ADAM (povestiri)
TERRA DE SIENA (nuvelă)
REÎNTOARCEREA (roman)
ÎNCOTRO (roman)
STRADA SEMAFORULUI (povestiri)
TESTAMENTUL (povestiri)
DACĂ TOŢI COPACII AR FI LA FEL (roman)
HOŢUL (roman)
PISTRUIATUL (roman)
ROŞCOVANUL (roman)
OAMENI, FAPTE, AMINTIRI (memorii)

Lei 10,50